# Digitaliseret af | Digitised by

| | |
|---|---|
| Forfatter(e) \| Author(s): | Etlar, Carit.; Carit Etlar ; med Tegninger af Poul Steffensen. |
| Titel \| Title: | Danske Folkeskuespil |
| Bindbetegnelse \| Volume Statement: | Vol. 1 |
| Udgivet år og sted \| Publication time and place: | Kjøbenhavn : Det Nordiske Forlag, 1899-1900 |
| Fysiske størrelse \| Physical extent: | 2 bd. : |

## DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

## UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55,-45.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021032329

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

# DANSKE FOLKESKUESPIL

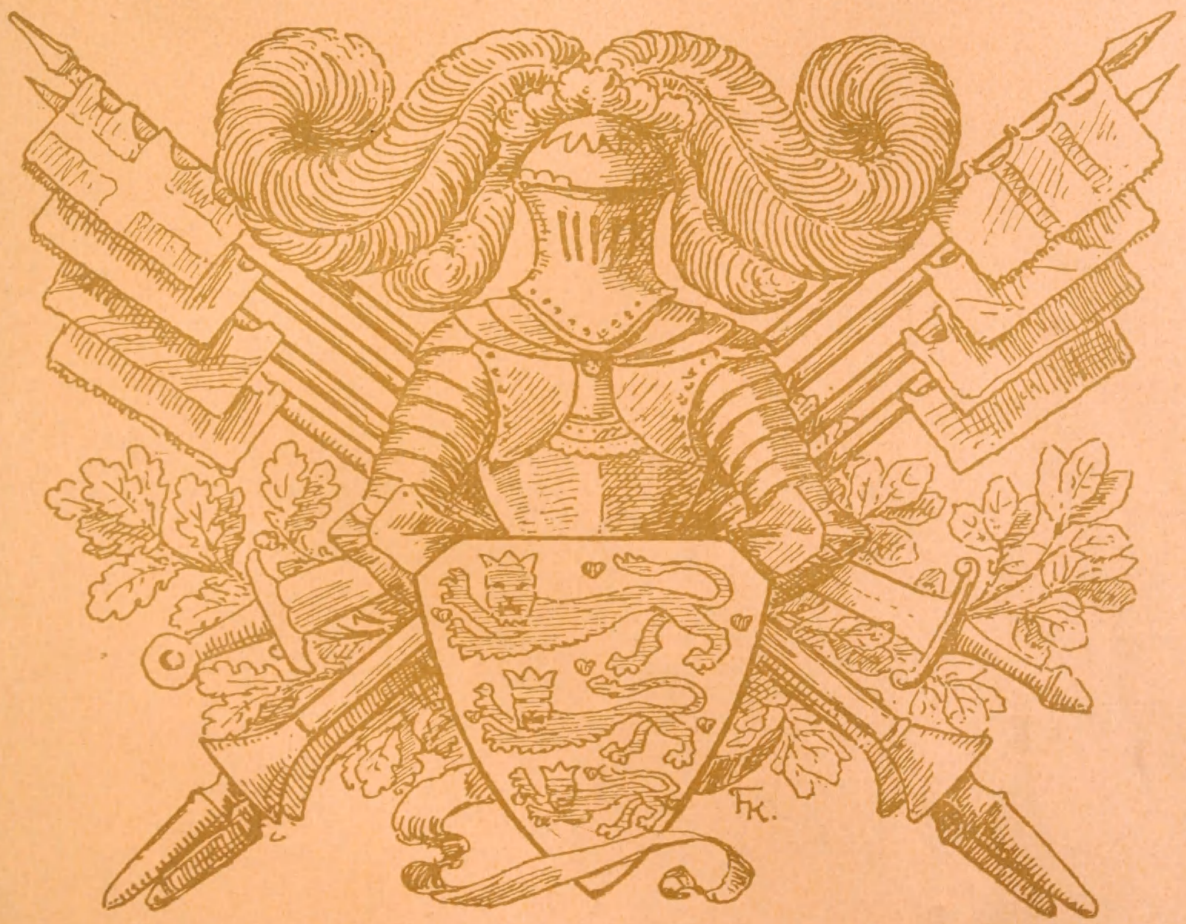

AF

CARIT ETLAR

I.

DET NORDISKE FORLAG • BOGFORLAGET • ERNST BOJESEN

*CARIT ETLAR:*

# DANSKE FOLKESKUESPIL

MED TEGNINGER AF POUL STEFFENSEN

I.

LAUGE MED DEN TUNGE HAAND
TRÆLLEÆT
GJØNGEHØVDINGEN OG DRONNINGENS VAGTMESTER

NY BEARBEJDELSE

KJØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET – ERNST BOJESEN
1899

*Oplag: 1500 Ekspl.*

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

# LAUGE MED DEN TUNGE HAAND

FOLKEKOMEDIE I
FIRE HANDLINGER
AF CARIT ETLAR

PERSONERNE: *General, Hertug CHRISTIAN, Capitain ASSING, Capitain RAMLAU i den danske Hær. Godseier LAUGE HOLK. Hans Søn INGO. Hans Datter HELENE. POWITZ. BELDENAK. General FÜRSTENBERG, Capitain ved Tillys Landseknægte ARKIMBALDUS VON WOLFENBÜTTEL, Capitain ZIEGEL, Vagtmester GERHARD, Landseknægt FRANTZ, Page CAMILLO i den tyske Hær. TO CHORDRENGE. EN TYSK MUNK. DANSKE og TYSKE OFFICERER og SOLDATER. Handlingen foregaaer 1626.*

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

# FØRSTE HANDLING.

*(Skuepladsen forestiller en stor gothisk Sal med Portræter paa Væggene. I Baggrunden staae to Døre aabne til en Altan. Et stærkt rødligt Aftenskjær trænger fra Altanen ind i Salen, hvor der staae Lys paa Bordet.)*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*(Nedenfor Altanen lyder Sang, ledsaget af Hornmusik, som begynder inden Tæppet gaaer op. INGO og POWITZ paa den ene Side af Theatret, Ingo har slynget sin Arm om Powitz' Skulder. Paa den anden Side staaer LAUGE og lytter til Sangen. BELDENAK sidder ved Bordet med begge Hænder under Hovedet. Under den paafølgende Samtale mellem Fader og Søn tager han et Par Terninger op af Lommen og spiller med sig selv.)*

SANG.

Budstik rundt i Landet drog
Folk til Strid at kalde.
Da fra støvet Bjælkekrog
Pantsersærk og Sværd vi tog.
Rusted staa nu alle.

Ørnen viser skarpen Klo,
Spreder sine Vinger,
Vaagner op fra Solskinsro,
Flyver hen til fremmed Bo,
Hjem den Bytte bringer.

---

LAUGE. Naa, min Søn! imorgen skilles Du altsaa for første Gang fra din Fader og dit Barndomshjem.

INGO *(har staaet uden at give Agt paa Noget. Han er bleg, bærer Sværd og Brystplade. Naar han taler, stirrer han ligefrem for sig, svarer langsomt, som om han søgte efter Ord, og uden nogensomhelst Betoning).* Ja, imorgen, men Powitz følger jo med?

LAUGE. Vist gjør han. Powitz bliver hos Dig, saalænge som Du vil.

INGO. Nei, saalænge som han vil.

LAUGE. Du glæder Dig vel nu ret til alt det Nye og Fremmede, Du vil faae at see i Felten? Vore unge Adelsmænd i deres prægtige Rustninger, og Kongen, Ingo, og de store Byer, og Slaget og Seiren!

INGO *(ryster paa Hovedet).* Nei, derover glæder jeg mig ikke.

LAUGE. Naa, hvad er det da, som gav Dig Lyst til at drage med de Andre?

INGO. Powitz vilde med, han sagde at jeg skulde følge ham, — saa fulgte jeg.

POWITZ. Ja, Du indsaae at Du vilde have Gavn af at komme ud i Verden, hvor der er saa meget at lære. Du er stærk og frygtløs, Du vil kæmpe som en Mand, og forøge dine Fædres Hæder.

INGO. Ja, naar Du hjælper mig.

LAUGE. Hvem troer Du nu at Du kommer til at længes meest efter: din gamle Fader eller din Søster Helene?

INGO. Efter Skoven, derinde er saa stille, jeg sidder og seer paa Egerne som springe i Træerne, — og Fuglene, — og Solen.

LAUGE *(utaalmodig)*. Men Æren, min Søn, den Hæder og Anseelse enhver af din Slægt har vunden før Dig ved Mod og Manddom, den kan Du dog ikke opnaae ved at sidde og see paa Egerne.

INGO. Jeg savner den ikke. — — Powitz har ogsaa lært mig at bede og ride og fægte.

BELDENAK *(reiser sig og putter Terningerne i Lommen)*. Ja, hvordan han har lært Dig at bede, skal jeg lade være usagt, for jeg mangler Erfaring i Sligt, men hvad de mere nyttige Kunster, f. Ex. at ride og fægte angaa, da staaer Du, min Sjæl, ikke tilbage for Nogen. *(til Lauge)* Han sidder paa Hesten som om han var loddet fast til den, og i Eftermiddag, da vi prøvede en Gang sammen inde i Fægtesalen, trængte han mig tilbage i Krogen og dreiede mig Kaarden to Gange ud af Haanden, og jeg har endda Ord for at føre en Klinge ret skikkelig.

LAUGE. Er det ikke det jeg siger *(rækker Ingo Haanden)*. Min kjære Søn vil gjøre os Ære blandt de Fremmede.

POWITZ. Stol kun trygt derpaa, Herre. Ingo vil gjøre sin Skyldighed.

INGO. Ja, jeg vil gjøre min Skyldighed. *(Man hører svage Toner af Hornmusik.)* Hør, nu blæse de igjen dernede, det lyder saa kjønt.

POWITZ. Det er Krigsmændene, som drage ind i Skoven for at dandse. Lad os gaa ned og see paa dem.

INGO. Ja, naar Du synes det. *(De gaa.)*

## ANDET OPTRIN.

*LAUGE. BELDENAK.*

LAUGE *(idet han læner sig tilbage paa en Stol)*. Jeg er dog en lykkelig Mand, Beldenak. Imorgen sender jeg mine Rosmænd

velrustede ned til Itzehoe, allesammen prægtige Karle, Du fører dem, Ingo og Powitz følge med, og jeg skal endnu opleve at faae Opreisning af Drengen. Som sagt, jeg er en lykkelig Mand.

BELDENAK. Ja, jeg troer det gjerne, siden Svoger selv siger det. — — Jeg er ogsaa en lykkelig Mand. Du har betalt min Gjæld og givet mig denne prægtige Rustning, som kun er lidt for snever her over Skulderen, nu gaaer jeg ud og slaaes for Fædrelandet, og vinder mig en god Slump Penge i Bytte.

LAUGE. Blot Du nu vil være saa fornuftig og vogte Dig for din gamle Feil, det er bestandig det Terningspil, som ødelægger Dig.

BELDENAK. Svoger maa bede mig om alt Andet, blot ikke om det, der er den eneste Fornøielse jeg har tilbage. Jeg har spillet hele Livet igjennem: mens jeg var ung spillede jeg Prinds og Galning, mens jeg var rig, spillede jeg Ødeland, og da jeg ikke havde flere Penge —

LAUGE. Saa holdt Du vel op at spille?

BELDENAK. Nei, saa gik det paa Borg og Forskrivning, indtil Svoger var saa høflig at hjælpe mig paa Benene. — Men for at tale om Andet, saa indseer jeg rigtignok ikke, hvorfor Du endelig vil sende Ingo i Felten med os. Han er jo næsten Krøbling, den Stakkel.

LAUGE. Krøbling, er Du gal!

BELDENAK. Ja, forstaa mig ret. *(gjør et Tegn med Haanden mod Hovedet)* Jeg mener det er kun daarligt bevendt heroppe. Svoger fatter nok hvad jeg sigter til.

LAUGE. Han er lidt tavs og indesluttet, det er det Hele. Siden Powitz kom her i Huset, er der jo skeet en paafaldende Forandring med ham. Den Hexemester har fuldstændig forvandlet ham.

BELDENAK. Det er dog mærkværdig, hvor lidt der skal til, for at gjøre det af med et Menneske. — Som Barn tegnede Ingo til at blive stor og stærk, — Du maa have en tung Haand, Svoger Lauge.

LAUGE. Hør, Beldenak! hvis Du en eneste Gang gjentager disse Ord, blive vi To ikke gode Venner. — Ingo er ikke anderledes nu, end han tegnede til at blive som Barn: ordknap og folkesky, og dermed har hverken jeg eller min tunge Haand noget at gjøre.

BELDENAK. Ja, jeg veed af Intet. Da Ulykken skete, var jeg i fremmede Lande.

LAUGE. Men for Djævlens Pine, der er jo ingen Ulykke skeet, det Hele var en Hændelse, som Folkesnak har overdrevet.

BELDENAK. Saa fortæl mig da, hvad der er sandt, for at jeg kan vide, hvad jeg har at holde mig til, nu da jeg og Drengen skal leve sammen.

LAUGE. Gamle Rantzau kom herover i Besøg. For at adsprede ham, lod jeg Skovfogden drive en Flok Hjorte ind i Toften, Rantzau skulde skyde dem, siddende paa en Stol. Lidt før vi vilde begynde Jagten, aabner Ingo Laagen og lader alle Dyrene løbe deres Vei.

BELDENAK *(leer)*. Den Pokkers Knægt!

LAUGE. Jeg blev rasende, i min Hidsighed slaaer jeg efter Drengen, jeg ramte ham i Hovedet, — det paastaa de idetmindste. Han blev noget daarlig efter Slaget, — — meget daarlig, men kom sig dog. Imidlertid tog Rygtet heraf Anledning til at nedsætte mig i Folks Omdømme. Lauge Holk er ond mod sin Stedsøn, hed det sig, man skyede mit Huus, paa sidste Herredag i Odense hørte jeg Tyge Brok hviske: „der kommer Lauge Holk, som slog sin Stedsøn til Skamme.“ Da jeg hilste paa Kongen i Kolding, rynkede Majestæten sine Bryn og sagde saa høit, at de Nærmeststaaende kunde høre det: „Jeg kjender Eder nok. I har en tung Haand, Hr. Lauge.“

BELDENAK. Ja, det er utroligt, hvad Folk kunne finde paa. Saaledes fortalte de engang om mig, at jeg snød i Terningspil, men det — — —

LAUGE. Jeg vendte Kongen Ryggen, og lod Folk sige hvad de vilde. Kort Tid efter døde din Søster, min første Hustru.

BELDENAK. Ja, det var en sørgelig Historie med den stakkels Inger.

LAUGE. Hun døde efter sit Fald med Hesten.

BELDENAK. Ja vist, Andre sige hun sørgede sig ihjel over Ingo.

LAUGE. Det er en forbandet Løgn.

BELDENAK. Ja, hvad veed jeg derom?

LAUGE. Da hun var død, lyste jeg min Stedsøn til Arv og Herlighed; han vil faae Godset, og Alt hvad jeg eier, efter mig, saa jeg tænker at det Slag er blevet ham vel betalt.

BELDENAK. Det skulde jeg mene! Men nu denne Powitz, Hexemesteren, som Svoger kaldte ham?

LAUGE. Aa hvad! Det er en borgerlig Knægt, som jeg lod komme, for at give Ingo en Legekammerat. Han modtog Undervisning med min Søn, og lærte ham siden, hvad Hovmesteren ikke kunde bibringe ham. Det er forunderligt at see, hvor Ingo bestandig slutter sig nøiere til Powitz, han synes kun at leve gjennem ham.

BELDENAK. Ja, det er besynderligt! Saa imorgen har Du kun din smukke Datter Helene tilbage. Det er rigtig en rar lille Pige, hvid som en Pintselillie, og from som det gamle Mottermariebillede der hænger inde ved Alteret.

LAUGE. Jeg har tænkt at gifte hende med en af de unge Brokkenhuser til Vrangstrup, det er en anseet gammel Familie.

BELDENAK. Ja, — — — eller med en anden Slægt.

LAUGE. Jeg har ogsaa tænkt paa Rosenkrantzerne til Vallø, det er rige Folk, Du, maaske gifter jeg hende med en af dem.

BELDENAK. Aa jo, — — — eller med en anden Slægt.

LAUGE. Hvad mener Du med den anden Slægt?

BELDENAK. Hvem kan vide det? Maaske sørger den lille Helene selv for sit Giftermaal uden at skaffe Svoger Bryderi dermed. Jeg siger det ikke, for at bagtale Nogen, og Svoger er vist for god en Fader til at tvinge hende til at tage en hun ikke holder af, især naar hun allerede har trolovet sig med en Anden.

LAUGE. Helene, — — — trolovet, raser Du? hvad mener Du? Hvem skulde hun vel være trolovet med?

BELDENAK. Med Powitz for Exempel.

LAUGE. Powitz! — — ha, ha!

BELDENAK. Jeg antager at en Hexemester maatte kunne gjøre et ganske andet Kunststykke end at forlove sig.

LAUGE. Helene og Powitz! — — — Du lyver, Beldenak.

BELDENAK. Ja, hvad det angaaer, saa gjør Svoger vist bedst i at opsætte sin Dom lidt endnu.

LAUGE. Beviser, Beviser! et eneste!

BELDENAK. I Middags hørte jeg dem nede i Haven bestemme et Afskedsmøde heroppe iaften, saa snart Du var gaaet ned, for at see Rideknægtene danse. Lad blot som om Du gaaer og vend straks tilbage, saa vil Du faae flere Beviser end Du skøtter om.

LAUGE. Min Datter forlovet med en Borgerlig, — — — et Menneske, der neppe kjender sine egne Forældre.

BELDENAK. Hun har vist heller ikke spurgt ham om hans Forældre. Kjærlighed forøger Slægtsregistrene, men den studerer dem sjelden. — Nu vil jeg gaa min Vei, og naar saa Svoger kommer tilbage fra Haven, kunne vi jo tales ved om, hvem der skal have Helene. *(Gaaer men vender tilbage.)* Forresten har jeg ikke fortalt dette, for at bagtale Nogen *(gaaer)*.

LAUGE *(heftig)*. Ja lad os gaa, der kommer Nogen *(gaaer)*.

## TREDIE OPTRIN.

*POWITZ. INGO. (Ingo stiller sig ved Altandøren, og seer ud. I lang Afstand høres enkelte Toner af Musiken. Efter et Øjebliks Tavshed siger:)*

POWITZ. Nu falder Mørket paa, imorgen ved denne Tid ere vi langt herfra.

INGO. Jeg tænker paa, at alle de Andre dernede ere saa glade, jeg har aldrig været glad. Naar jeg gaaer alene om inde i Skoven og betragter det rige Liv omkring mig, saa synes jeg mig selv saa forladt. Sidder jeg nede ved Søen og stirrer ud over Havet, kommer den samme Sørgmodighed over mig,

saadan gaaer Dagene, jeg lever og spiser og sover, for at begynde det Samme imorgen igjen.

POWITZ. Du fører et stille og ubevægeligt Liv herhjemme, det sløver og forstemmer. Derfor skal Du ud i Verden, for at kæmpe Dig træt; Stormene komme, frygt dem kun ikke, min Broder, hvad enten Du vinder eller taber i Kampen, vil Du gaa større ud af den, og siden lee og juble med os andre.

INGO. Hvor Du veed Besked om Alt.

POWITZ. Det har jeg jo din Fader at takke for. Det lidet jeg veed mere end Du, lærer Du snart.

INGO. Jeg vil hellere have din Hjælp nødig og lære af Dig. Bliv ved at fortælle mig hvad jeg ikke veed. Nu er jeg træt, og vil gaa til Ro, følger Du med?

POWITZ. Jeg kommer snart.

INGO. Ja, det er vist for tidlig for Dig endnu, Du bliver aldrig træt. Saa venter jeg i vor Stue til Du kommer. *(Vil gaa men standser.)* Hør, Powitz, inde i Rustkammeret hænger en smuk Dolk med Hjortehornsskaft, den har jeg altid syntes saa godt om.

POWITZ. Du viste mig den forleden.

INGO. Jeg vilde gjerne have den til min Rustning, vil Du bede Fader om Tilladelse dertil?

POWITZ. Hvorfor forlanger Du den ikke selv?

INGO. Jeg veed ikke, hvergang jeg beder Fader om Noget, seer han saa vist paa mig, jeg er bange for hans Øine.

POWITZ. Du gjør Uret, Ingo. Din Fader holder af Dig, han er saa god og overbærende.

INGO. Nei, ikke altid, han slog mig engang.

POWITZ. Hvorofte maa jeg gjentage, at Du havde forseet Dig imod ham.

INGO. Jeg søger ogsaa at glemme det, men det vender bestandig tilbage. Om Natten, naar jeg vaagner, synes jeg at høre hans vrede Stemme, hans Bryn rynker sig, han truer, han slaaer mig igjen, — — naar jeg drømmer om Dig og Helene, komme I mig venlig imøde, hvor kan det være, Powitz, Du maa jo vide det?

POWITZ. Det kommer deraf, at Du bliver ved at hidse Dig ind i en sygelig Forestilling, som Du forlængst kunde have forjaget.

INGO. Det burde jeg vist, det skal ogsaa nok lykkes mig, siden Du ønsker det *(gaaer)*.

## FJERDE OPTRIN.

*POWITZ (lytter). HELENE (kommer).*

POWITZ *(gaaer hende imøde og griber begge hendes Hænder)*. Helene, min egen, smukke Helene!

HELENE *(sørgmodig)*. Det er iaften sidste Gang vi To mødes her.

POWITZ. Tænk heller at det kun er for en Aften vi skilles.

HELENE. En lang Nat vil nu komme, efter hvilken der maaskee ikke følger nogen Morgen.

POWITZ. En Nat, Helene, hvori Drømmen forener os! Saa kommer Dagen, lang, sommervarm, med Seir og Solskin!

HELENE. Ja, Du har Ret, vi To maa mødes overalt, hvor en Tanke kan naae hen! selv hver en Hilsen jeg sender min stakkels Broder, maa finde Dig, thi det er Dig, som gav os ham tilbage.

POWITZ. Det jeg har kunnet gjøre for Ingo, har Du betalt den første Gang Du smilede til mig.

HELENE. Midt i min Lykke dukker det Skræmmebillede frem: imorgen sees vi ikke.

POWITZ *(inderlig)*. Imorgen og hver Dag indtil jeg kommer tilbage, skal Have, Mark og Skov, som saae os sammen, være et Echo af mine Tanker og sige Dig: jeg elsker Dig, jeg elsker Dig, Helene, saa dybt saa inderligt som et Menneske er istand til.

HELENE. Du har bestandig Trøst for Alle.

POWITZ. Undtagen for mig selv, thi hvis det ikke skeer, som jeg siger, hvis vi iaften virkelig skilles, Helene, hvad skulde der saa blive af mig? Tal nu lidt til mig, slaa ikke dine

milde Øine til Jorden. Naar jeg en Dag kommer tilbage med Held og med Hæder, saa træde vi hen for din Fader, Haand i Haand, fortælle ham, at vi holdt af hinanden lige fra vi legede sammen som Børn, og bede om hans Samtykke.

HELENE. Min Fader er streng, jeg frygter for, at han nægter vor Bøn.

POWITZ. Da har jeg en bedre Mening om ham, jeg troer han siger ja.

## FEMTE OPTRIN.

*LAUGE (styrter ind). POWITZ. HELENE.*

LAUGE. Nei, ved min Himmerigs Part! det gjør han ikke . . . Saaledes gjengjælder Du altsaa min Tillid, — lister Dig i Skjul af Aftenen til et uerfarent Barn, lokker hende med Løfter og Hjernespind; ved min Ære, det er vel gjort, at Du vælger Aftenen, den fritager hende idetmindste for at see Dig rødme.

POWITZ. Eders Datter og jeg har hverken Skjul eller Mørke behov, Godseier Holk.

LAUGE *(heftig)*. Spar dine Ord, jeg troer Dig ikke mere.

HELENE. Lad ham idetmindste have Lov til at retfærdiggjøre sig.

LAUGE. Det nytter ikke, hvad jeg har hørt slaaer til. Heldigviis kan jeg endnu drage Dig bort fra den Afgrund han fører Dig imod.

HELENE. Hvor Du tager feil, Fader, jeg troede Du kjendte Powitz bedre.

LAUGE. Fra dette Øieblik kjender jeg ham fuldkommen. Han beder Dig om at haabe, . . . hvorpaa? Paa en Tid, hvori en Adelsmand skulde glemme hvad han skylder den Slægt han stammer fra, skulde besudle en Ære, han modtog reen og uplettet og overgive sit Barn til en fattig og evneløs Stodder? — Han taler til Dig om Fremtiden, den er for ham kun Udsigt til atter at søge sig et Skjul i den Krog, hvori han fødtes. — Gaa din Vei, Helene.

HELENE. Jag mig ikke bort. Dersom det er en Brøde at Powitz og jeg holde af hinanden, saa bærer jeg min Deel deraf.

LAUGE. Gaa, saa gaa dog! op paa dit Værelse, jeg skal siden tale med Dig.

HELENE. Jeg gaaer, men husk paa i dette Øieblik fælder Du ikke blot Dom over mig, men over Ingo *(gaaer)*.

## SJETTE OPTRIN.

*LAUGE. POWITZ.*

LAUGE. Du spiller altsaa Elsker her, — — aa ja, hvorfor ikke, det kunde blive ret indbringende for Dig i Fremtiden. Du regner godt.

POWITZ. Jeg skylder Eder saameget, at alle Eders Fornærmelser ikke er istand til at forringe min Gjæld.

LAUGE. At Du et Øieblik kunde tænke Dig Muligheden af, at jeg vilde give mit Samtykke til en saadan Forbindelse.

POWITZ. Jeg haaber det.

LAUGE. Saa see Dig om i denne Hal, hvorhen Du vender dit Øie, møder det Mænd af min Slægt, der hver især have skrevet deres Navne i dette Lands Historie.

POWITZ. Ja, Herre, jeg seer dem, — Fortiden.

LAUGE. Hvad er Du blandt dem?

POWITZ. Fremtiden, Herre. Nu skal I ogsaa høre, hvad jeg har at sige. Paa Væggen der hænger en berømmelig Slægt, for hvilken jeg blotter mit Hoved, men det er Adelsmænd og deres Venner, der har skrevet Historien; havde den Slægt, hvortil jeg hører, været ligesaa omhyggelig i at optegne deres Bedrifter, vilde Afstanden mellem os maaske være mindre. — Jeg holder af Deres Datter, dermed er Alt sagt. Hvad en Mand kan gjøre, for at fortjene hende, vil jeg gjøre. I skal komme til at spørge Nyt derom. Naar jeg saa vender tilbage, vil jeg træde frem for Eder og sige: vredes ikke, Herre Fader, vi holde af hinanden og bede om jert Samtykke.

LAUGE. Og jeg vil nægte det den Dag som iaften. Helene bliver aldrig din, om saa min hele Slægt steg ned og knælte ved din Side.

POWITZ. Eders Slægt, velan! I har sagt det. Siden de Døde ikke kunne komme, skal de Levende gjøre det, — — — eders Frænder skulle forene deres Bønner med mine.

LAUGE. Inden Du vender tilbage, vil min Datter have ægtet en Adelsmand af hendes egen Stand. Om saa hans høie Naade Kongen selv bad for Dig, nyttede det ikke.

POWITZ. Godt Herre, hans Naade Kongen skal komme, og hvis det ikke skeer, begjærer jeg ikke Helene.

LAUGE. Nei, Powitz, Kongen skal ikke komme, og dersom det endog skeete, vilde jeg gjøre ligesom iaften: jeg jager Dig bort fra mit Huus, og befaler Dig at glemme Helene.

POWITZ. Kan man da paa engang elske og glemme?

LAUGE. Har Du forstaaet mig? — — gaa din Vei — — gaa.

POWITZ. I jager mig bort denne Aften, — — stakkels Ingo.

LAUGE. Min Søn angaaer Dig ikke længer. Gaa, siger jeg, og kom her aldrig mere.

POWITZ *(udstrækker begge Armene mod Lauge).* Nu, saa Farvel da, Herre, Gud være med Eder Alle. *(Han gaaer, men standser ved Altanen og træder ud paa denne, i det Samme kommer Beldenak frem.)*

## SYVENDE OPTRIN.

*LAUGE. BELDENAK.*

LAUGE *(er sunken ned paa en Stol uden at see Beldenak, klaprer med Laaget paa sit Mjødkrus).*

BELDENAK. Det er mig. Jeg gik nede i Haven og kiggede lidt paa Violerne og Tulipanerne, saa forekom det mig, at I bleve saa høirøstede herinde, — er der Noget, jeg kan være Svoger til Tjeneste med.

LAUGE. Lad mig være i Fred. Gaa ind og læg Dig, I skulle tidlig afsted imorgen.

BELDENAK. Derfor behøver jeg da ikke at lægge mig. Jeg er en Mand, hvis Forretninger næsten altid har tvunget mig til at vaage om Natten. — Hvem af os fik saa Ret? Jeg troer alligevel ikke, det bliver i de Rosenkrantzers Familie den lille Helene gifter sig. Jeg tvivler ogsaa paa at Svoger faaer hende ind i de Brokkenhusers.

LAUGE. Gaa din Vei, lad mig være alene.

BELDENAK. Ja, jeg siger det ikke, for at bagtale Nogen. Det er sandt, mens jeg gik derude og saae paa Tulipanerne, faldt det mig ind, at siden Helene ikke faaer Lov til at tage den hun selv har valgt, og sandsynligviis Ingen, under disse Forhold, tager hende, af dem Du har valgt, saa vil jeg være meget lykkelig ved at faae hende. Jeg har altid havt et godt Øie til den Smaa, og Du kan være vis paa, hun skulde faae det godt hos mig. For det Første vilde jeg foreløbig holde op med at spille, dernæst — —

LAUGE *(uden at agte paa Beldenak).* En saadan Beiler til min Datter.

BELDENAK. Ja, der kan ikke være noget Særdeles at udsætte paa mig. Jeg har ingen Formue, det er sandt, men hun har jo nok for os Begge. Jeg er en rask Karl, stærk som en Tyr, modig som en Løve, og har aldrig fundet min Overmand.

LAUGE *(i Tanker).* Det er dog utroligt.

BELDENAK. Jeg forbander Dig til at det er sandt. Naa, hvad siger Du saa til mit Forslag, Svoger?

LAUGE *(fremfor sig, gaaer heftig frem og tilbage).* Hun, dette Barn — — —

BELDENAK. Ja, see, det er rigtignok det Eneste, Du med Grund kan indvende, hun er kun seksten Aar, jeg derimod fem og fyrge.

LAUGE *(vaagner op).* Hvad siger Du?

BELDENAK. Jeg siger, at jeg til Mortensdag bliver fem og fyrgetyve Aar.

LAUGE. Er Du gal! Hvad angaaer det mig?

BELDENAK. Naa, Du har altsaa slet ikke hørt et Muk af alt det jeg har staaet og fortalt Dig?

LAUGE. Ikke et Ord, men det kan ogsaa være ligemeget, gaa blot, jeg vil være alene.

BELDENAK. Ja ja, vi have jo Tiden for os, Svoger *(gaaer)*.

## OTTENDE OPTRIN.

*LAUGE. INGO (fra den modsatte Side).*

LAUGE. Jeg troede Du var gaaet til Ro, er der Noget Du vil mig?

INGO. Helene siger Du er vred paa Powitz.

LAUGE. Jeg har Aarsag dertil.

INGO. Hvor er han?

LAUGE. Han kommer ikke mere.

INGO. Han kommer ikke mere?

LAUGE. Powitz har skuffet os, krænket os, tænk Dig han har benyttet din Søsters Ungdom og Ufornuft til at forlede hende til at elske ham.

INGO. Det har Powitz!

LAUGE. Ja, det lyder utroligt. Fra det Øieblik jeg kom til Kundskab herom, indseer Du selv at han umuligt kunde blive her længer. — — — Jeg jog ham bort.

INGO. Hvor gik han hen?

LAUGE. Formodentlig tilbage til det Hul, hvorfra han er kommen, — vi ville ikke tale mere om ham.

INGO. Jeg skal nok finde ham igjen.

LAUGE. Finde ham? Du!

INGO. Hvor han er, vil jeg ogsaa være. Powitz og jeg fulgtes altid sammen.

LAUGE. Er Du fra Forstanden, Søn! Du kan jo umulig gaa herfra, imorgen drager Du med vore Folk til Hæren i Tyskland.

INGO. Nei, jeg drager ikke med, jeg følger Powitz.

LAUGE. Du bliver her, imorgen følger Du med din Morbroder Beldenak og glemmer Powitz.

INGO. Jeg glemmer ikke Powitz!

LAUGE *(farer heftig mod ham)*. Hvad siger Du, Dreng! vover Du at trodse?

INGO. Betænk hvad Du gjør Fader, Du vil da ikke slaa mig, — — Du har en tung Haand — —, Du traf mig engang før, — — — jeg forvandt det aldrig, — de sige ogsaa at min Moder døde af Sorg derover. —

LAUGE. Men saa ti dog, Ulykkelige! for Jesu Christi Skyld, ti, — — jeg vil jo ikke slaa Dig, — Du veed ikke hvad Du siger.

INGO. Men saa maa Du heller ikke fordre at jeg skal følge med de Andre. Naar Powitz ikke er med, kan jeg dog ikke udrette Noget. Jeg bliver derfor hjemme hos ham.

LAUGE *(strækker fortvivlet Hænderne iveiret)*. Det er jo til at blive afsindig over *(synker ned paa en Stol)*.

## NIENDE OPTRIN.

*POWITZ. INGO. LAUGE.*

INGO *(iler hen mod Powitz)*. Powitz! Powitz! er det sandt, at Du vil gaa fra mig?

LAUGE. Du vover atter at vise Dig?

POWITZ *(dæmpet til Lauge)*. Glem blot alt, Herre, idetmindste saalænge han er tilstede. *(høit)* Ja, Ingo, det er nu bestemt saadan, Du følger med de Andre imorgen. Du har engang sagt det, din Fader fordrer det, og en Mand maa holde sit Ord.

INGO. Ja, men saa gaaer Du med.

POWITZ. Ja vist, jeg gaaer med.

INGO. Ikke sandt, Fader, Du forlanger ikke mere, at vi skulle skilles, tænk paa, at naar Du tager Powitz fra mig, har jeg slet Intet tilbage.

LAUGE *(tier)*.

POWITZ *(dæmpet)*. I seer jo selv, hvormeget han har mig nødig.

LAUGE. Powitz kan følge med Dig.

INGO. Jeg kan ikke undvære Dig, Powitz! Du veed det godt, hvor kunde Du da nænne at gaa fra mig? Det er som om Du tager alle mine Tanker med, naar Du er borte. Vi skulle være gode mod Dig, Allesammen, det kan Du tro, Fader

ogsaa, og Helene, min smukke Søster! naar Du holder af hende, skal hun ogsaa holde af Dig.

LAUGE *(stamper i Gulvet)*. Nei, nei, aldrig, saalænge mine Øine see Lyset.

INGO *(efter et Øiebliks Tavshed)*. Jo, hun skal.

LAUGE. Aldrig, aldrig.

INGO. Saa vente vi, Powitz, til Fader er død, saa bliver jeg Herre paa Gaarden og gifter Dig med min Søster.

LAUGE *(kaster sig i en Stol)*. Det slaaer til, hvad jeg nylig sagde: Jeg er en lykkelig Fader.

Tæppet falder.

# ANDEN HANDLING.

*Hovedkvarteret i de Danskes Leir foran Slottet Calemberg. Theatret forestiller et Telt med Forhæng paa Siderne og en Aabning i Baggrunden, hvorigjennem man seer et Landskab. Faner og Vaaben ere opstillede. Tilvenstre et Brystharnisk og en Hjelm. Tilhøire i Forgrunden et Bord og to Stole. Det er henimod Aften.*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*BELDENAK. RAMLAU.*

*(Beldenak og Ramlau spille Tærning).*

RAMLAU. Saa, lad det nu være nok for i Dag; jeg sidder jo her og vinder alle dine Spareskillinger fra Dig.

BELDENAK *(viser sin Pengepung).* Blot et lille Kast til; jeg har endnu en god Slump tilbage.

RAMLAU. Gud veed, hvorledes Du paa een Gang er bleven saa rig. Du taber bestandig og har altid Lommerne fulde.

BELDENAK. Ja, det maa jeg forstaae. Jeg benytter min Tid, Du!

RAMLAU. Hvortil? Du studerer maaske Guldmageriet?

BELDENAK. Nei! Jeg studerer Menneskene. Det er nok saa god en Profession. Forresten har jeg tænkt at betro Dig alene, hvordan jeg er kommen til mine Penge. Du har jo Vagt i Nat?

RAMLAU. Ja, blandt Forposterne.

BELDENAK. Godt, saa kommer jeg ud til Dig.

RAMLAU. Du holder i den senere Tid meget af at spadsere ud til Forposterne, endogsaa udenfor dem. Tag Dig i Agt, Beldenak, det er farligt.

BELDENAK. Aa, Folk som jeg og mine Lige kjende ikke til Frygt; tværtimod Du — Faren kildrer. Syv! Ja, Gu' kildrer den.

RAMLAU. Nu har jeg advaret Dig. — Jeg troede ellers, det var hos din Svoger, Holk, Du havde fundet din Guldgrube. Der var jo en Giftermaalsplan iværk mellem Dig og hans Datter. Var det Praleri eller Sandhed?

BELDENAK. Den klare Sandhed! Det var i den Anledning, jeg skrev til Lauge og fik ham og hans Datter til at komme herned til os i Leiren. — Otte! — Trods Forskjellen i vor Alder er hun som besat efter mig, det lille Væsen. Da vi droge fra Gaarden hjemme, græd hun sine salteste Taarer: „Kom bare igjen, Morbro'er!“ raabte hun efter mig *(kaster Tærningerne)*, „det gjælder mit unge Liv, hvis Du lider nogen Gebræk eller Viderværdighed derude!“ — Saadan ere de Pigebørn. Hun er rar og elskværdig og eneste Arving; det er umuligt at staae imod hende. — Elleve!

RAMLAU. Hun har en Broder!

BELDENAK. Aa, det Blegnæb vil være begravet, længe før han kan gjøre mig Arven stridig.

RAMLAU. Det er ellers mærkværdigt, som han forstaaer at bringe sig i Veiret, siden han kom hertil. I de første Dage

vakte han Opsigt ved sit tause og tilbageholdne Væsen. Vi lo af ham og havde ham saa smaat til Bedste.

BELDENAK. Ja, jeg mærkede det nok — Han længtes efter Hjemmet, det Kyllingehoved!

RAMLAU. Men saa gaaer han hen og udfordrer gamle Mogens Krabbe og jager ham en Kugle igjennem Skulderen. Fra den Dag lod man ham i Fred og finder nu al Ting herligt hos ham.

BELDENAK. Han kan takke mig for det Hele. Jeg raadede ham til at lade Krabbe skyde først og derefter gaa ham lige ind paa Livet, før han brugte Pistolen. — Otte!

RAMLAU. Nei, fem!

BELDENAK. Var der kun fem? Lad gaa da.

RAMLAU. Folk antage ellers, at det er Powitz, der har staaet bag ved Alt. De hænge jo bestandig over hinanden. Det er en modig Karl, den Powitz, det maa man lade ham.

BELDENAK. Det kan gjerne være. Jeg har aldrig mærket noget til det. Hjemme hos Holk ansaae man ham for en opblæst Vindbeutel. Det siger jeg dog ikke for at bagtale Nogen. — Tolv! see selv efter.

RAMLAU. Det trækker forresten længe ud med vore Folk denne Gang. Tre af Regimenterne droge bort i Morges ved Daggry, og man har hørt dem skyde dernede hele Tiden bag Calemborg.

BELDENAK. Jeg begriber ikke, hvad det Tog skal betyde. Vi ligge her og spilde Tiden foran dette fordømte tyske Slot; det har kostet os en Mængde Menneskeliv og altsammen blot for at faae den gamle Oberst Gynther tilbage, som Tillys Soldater ærlig og redelig toge til Fange.

RAMLAU. Er Du da den Eneste, som ikke veed, hvor stor Priis Kongen sætter paa Gynther? Obersten har været hans højre Haand under hele Felttoget. Da de keiserlige Landseknægte, et Skrabsammen af Tyve og Landeveisrøvere, i Forgaars Nat fangede ham, blev der strax tilbudt at vexle ham for flere af deres. Men General Fürstenberg svarede, at han allerede var dødsdømt, og at man blot venter paa Tillys

Bekræftelse af Dommen for at skyde ham. Vi tilbød en uhyre Sum i Løsepenge, — alt forgjæves. — „Kom og tag ham, hvis I kan," lod de svare, og det er det, vi i Dag for tredie Gang prøve paa — Nei, stop! det Kast gaaer om.

BELDENAK. Hvad for Noget! gaaer det om?

RAMLAU. Ja vist! Du sidder jo dèr og snyder mig midt i mine aabne Øine.

BELDENAK *(farer forbitret op)*. Guds Død, Menneske! det vover Du at sige mig.

RAMLAU. Jeg vover at kalde Dig en falsk Spiller, en Snyder! Hvad svarer Du dertil?

BELDENAK *(drager Kaarden halvt)*. Hvad jeg svarer! *(Seer sig om og støder Kaarden i Skeden igjen)*. Jeg siger, at Du tager feil, min gamle Ven! Jeg sad og tænkte paa min Brud og spillede maaske lidt skødesløst. — Det er ikke værd at blive muggen for saa lidt. Lad os tage fat igjen.

RAMLAU *(reiser sig)*. Jeg gider ikke spille mere med Dig.

*(Musik lyder i lang Afstand)*.

BELDENAK. Skal vi da gaae ned og drikke lidt hos Marketenderen?

RAMLBU. Jeg drikker først, naar mit Dagværk er endt. *(Gaaer)*.

BELDENAK. Den Pralhals! Han drikker først, naar hans Dagværk er endt — det er mærkværdigt! Mit Dagværk er næsten altid endt, naar jeg har hørt op med at spille og drikke. — Der kommer vore Folk; nu faae vi Nyt at høre.

## ANDET OPTRIN.

*ASSING. LAUGE. BELDENAK.*

ASSING. Her er de heller ikke, saa vente vi. De komme vist strax. — Som sagt, Hr. Lauge, jeg lykønsker Eder til en saadan Søn. Han behøver ikke at sætte sig i Gjæld til Forfædrene for at skaffe sit Navn Anseelse.

LAUGE. Naar I vidste, hvor I glæder mig, og hvormeget de Ord

vinde i Betydning ved at komme fra en Mand som Eder. Fortæl mig lidt om ham. Jeg er ubekjendt med Alt og kom først hertil i Morges.

ASSING. Hvad skal jeg fortælle? Om hans tilbageholdne Adfærd heri Leiren, der er modsat det vilde Liv, vi ellers pleie at føre, om Duellen, hvori han overvandt en af vore mest frygtede Krigsmænd, der tillod sig en fornærmelig Ytring om Eder, eller skal jeg fortælle om hans Kampe? Enhver ny Historie er en ny og hæderlig Bedrift.

LAUGE. Min Svoger har tilskrevet mig om denne Duel. Jeg vidste blot ikke, at det var for min Skyld den fandt Sted.

BELDENAK. Jeg vilde ikke saare og bedrøve min dyrebare Svoger.

ASSING. Vi søgte at skjule Alt; men det lykkedes ikke, og Hans Maiestæt blev meget fortørnet over den Historie. Dagen efter, endnu før den kongelige Vrede havde faaet Tid til Udbrud, bringer Ingo og denne Satan, Powitz, Alt i Glemsel ved nye Bedrifter. Og nu under Kampen i Dag!

LAUGE. Fortæl, fortæl! Husk, det er til en Fader.

BELDENAK *(veier Haanden, afsides)*. Med en lovlig tung Haand.

ASSING. Ingos Afdeling var omringet af en fjendtlig Overmagt. Flere af Folkene kastede deres Vaaben, en lille Hob kæmper endnu for at redde Fanen. Et voldsomt Angreb rettedes imod dem. Det var ingen Kamp længer, men et Slagteri, ingen Erobring, det kom an paa, men en Æressag at redde det lille Stykke røde Tøj, som svajede frem og tilbage over deres Hoveder i Krudtrøgen, og hvis Stang Eders Søn holdt fast i den ene Haand, medens han sloges med den anden.

LAUGE. Den brave Dreng!

ASSING. Ja, jeg gjentager Eders Ord. — See paa mig, Herre, jeg er en gammel Mand, mit Haar er blevet graat i Felten; det maa derfor staae til Troende, naar jeg erklærer det for umuligt at kæmpe mere modigt end dette Barn, der slog om sig som en Djævel, vendte Hovedet til Siden for at see efter Powitz, smilede og slog igjen, til Undsætningen kom og de reddede Fanen. Soldaterne i Leiren kaldte ham en Maanesyg;

vi, som saae ham i Striden med flammende Øine, erklære ham for en Helt.

BELDENAK *(farer op)*. Guds Død! hvor det er skjændigt!

ASSING. Hvad behager?

BELDENAK. Hvor det er skjændig gjort af saadanne to unge Lømler at gaae hen og slaaes uden at tage mig med.

LAUGE. Hvorledes er det gaaet Powitz?

ASSING. Naar jeg taler om Eders Søn, er det ogsaa om Powitz. Man har aldrig seet dem adskilte. Jeg veed ikke, hvem af dem der er Sjælen i den Andens Handlinger; Folk antage, det er Powitz. Powitz selv derimod paastaaer, at det er Ingo. Blot *det* er vist, at Eders Søn vanskelig skulde kunne træffe et Menneske, der viste sig mere opofrende end netop Powitz.

LAUGE. Han har ogsaa nogen Aarsag dertil.

BELDENAK. For Pokker, hvad siger man da om mig? der spekulerer de delikate Planer ud for de unge Fyres Hæder. Skade blot at Powitz ødelægger de fleste af dem med sit Fusentasteri.

ASSING *(til Lauge)*. For Djævlen, Herre! Powitz skylder Jer maaske meget, siden I selv paastaaer det; men derfor behøver en Mand da ikke at frygte for at være Fader til sin egen Ære.

BELDENAK. For at tale om noget mere interessant, Hr. Capitain! I omtalte nylig et *uberegneligt* Tilfælde, der i Dag havde berøvet os Seiren. Hvad var det?

ASSING. Forræderi.

BELDENAK. Mord og Bøddel! Forræderi blandt os! det klinger utroligt, ja, modbydeligt!

ASSING. Man oplever saadanne utrolige Tilfælde. Det er vist, at Fürstenberg var underrettet om vore Planer, skjøndt de først bleve lagte i Gaar Aftes. Da vi droge ned til Floden, fandt vi Bredderne besatte; da vi kom forbi de store Moser, bleve vi modtagne af en morderisk Ild fra Skarpskytterne, som laae skjulte i Rørene. Som sagt, vi have en Forræder i vor Midte, og det er ikke først i Dag, vi gjøre denne Opdagelse.

BELDENAK. Steile og Hjul bør den Slyngel klæde. — Oberst Gynther er altsaa ikke frelst endnu?

ASSING. Oberst Gynther sidder i sit Fangetaarn; vi have mistet vore Folk, og Eders Søn har reddet vor Fane. Forresten hører jeg, at Generalerne ere inde hos Kongen, og have lagt en ny Plan til Oberstens Befrielse.

BELDENAK. Et nyt Tog imod Slottet?

ASSING. Man siger det — ved Daggry.

BELDENAK. Saa! et nyt Tog ved Daggry, det kan jeg lide, — ikke forknyt, — ind paa dem.

ASSING. Nu har I hørt, hvad jeg kan fortælle Eder, Hr. Lauge Holk; hvis I skulde frygte for, at jeg har overdrevet, kan I faae det gjentaget af alle vore Officerer. Jeg maa nu gaae til Raadslagningen. *(Vil gaa. Standser).*

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. MUNK. (Munk med forbundet Hoved).*

ASSING. Munk! Og saaret! Hvor kommer Du fra? Folkene fortalte, at du blev taget til Fange ovenfor Moserne.

MUNK. Rigtig! men jeg slap fri igjen.

ASSING *(rækker ham Haanden).* Jeg vilde ønske, Oberst Gynther havde gjort det Samme, nu maa vi igjen ud for at frelse ham.

MUNK. Naar?

ASSING. I Morgen.

MUNK. I kunne spare Jer Ulejligheden. I Morgen vil Gynther være død.

ASSING. Død?

MUNK. Fürstenberg gav mig fri, for at jeg skulde bringe Hans Majestæt det Budskab, at vi fra nu af ikke behøvede at spilde flere Menneskeliv for Gynther, siden han i Morgen Klokken fem vil blive hængt paa Calemberg Slotstaarn.

ASSING. Guds Død! vil de hænge en dansk Officer?

BELDENAK. Det er jo ligefrem skjændigt. Havde de endda

bestemt sig til at skyde ham, men hænge — Det er jo imod al Folkeret.

ASSING. Gynther blev greben i Forklædning, i Færd med at optage et Kort over de Keiserliges Stillinger. — Følg mig, Du, vi maa strax bringe dette Budskab til Kongen.

BELDENAK *(afsides idet de gaae)*. Nu bliver der vist intet Tog af i Morgen ved Daggry, — op og ned, og Sludder og Vrøvl.

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. ARKIMBALDUS. EN SOLDAT.*

EN SOLDAT *(meldende)*. En Landseknægt ovre fra Slottet forlanger Capitainen i Tale.

KAPITAIN ARKIMBALDUS *(viser sig i Teltaabningen. Han er bredskuldret, har kobberrødt Ansigt, et langt Overskjæg, hvis Spidser ende i to smaa Blykugler. Lurvet Dragt under et blankt-poleret Pantser; bærer lang Stødkaarde)*. Siig Jeres General, at det er Capitain von Arkimbaldus, som kommer her; det vil glæde ham. Og bring mig saa en god Kande fransk Viin; jeg er stivfrossen.

ASSING. I kommer paa en sær ubeleilig Tid.

ARKIMBALDUS. Pardon, Kammerat! Jeg tænker, enhver Tid er beleilig, naar man bringer godt Nyt.

ASSING. Hvad vil I? Hvem er I?

ARKIMBALDUS. Jeg er Arkimbaldus von Wolfenbüttel, tjenestegjørende Capitain ved Tillys Landseknægte. I har maaske hørt mig omtale?

ASSING. Aldrig.

ARKIMBALDUS. Merkvürdig! *(Seer sig om)*. Bed de Herrer at fjerne sig. Hvad jeg har at meddele Generalen, taaler ingen Ørevidner.

*(Assing gjør Tegn).*

*(Lauge, Munk og Beldenak gaae. Beldenak opholder sig udenfor Teltaabningen).*

ASSING. Kom saa frem med Eders Ærinde, Hr. Arkimbaldus. Behag at fatte Eder i Korthed.

ARKIMBALDUS *(rømmer sig; støtter sig til Stødkaarden; dæmpet).* Eders Højhed har skikket Bud over til os for at faae den Oberst Günther løst af Fangenskabet; Fürstenberg vil lade ham hænge efter Paraden i Morgen — hvormeget kan I spendere paa den, der leverer Jer Obersten fri og frelst tilbage?

ASSING. Kunde I paatage Jer *det?*

ARKIMBALDUS *(retter sig, stritter ud med Benene, nikker).* Det lader sig gjøre. Jeg er en menneskekjærlig Sjæl, som gjerne hjælper en modig Krigskammerat. Det kommer blot an paa, hvormeget I kan tilbyde mig for at skaffe Obersten ud af Hullet.

ASSING. I lover vist mere, end I kan holde. Det lader til, at General Fürstenberg har sine Øine aabne derovre. Vi fik Beviser derfor i Nat.

ARKIMBALDUS *(smiler foragtelig).* Det troer jeg, min Sjæl, nok, naar Sagen drives saa aabenlyst. Der var ikke en Kjæft paa Slottet, uden at han jo vidste, hvad I havde for. I har en Forræder i Eders Leir, Herre, det veed I vist ikke af?

ASSING. Jeg har hidtil kun truffet Forrædere i Eders Leir, Hr. Arkimbaldus.

ARKIMBALDUS *(slaaer Øinene ned).* Merkwürdig! Det indesluttede Liv, vi føre paa Slottet, er alle os Blodhunde af Landseknægte imod. Fürstenberg holder for strengt paa Mandstugt. Vi ere treogtyve raske Krigsmænd, som alle ere lede og kjede af hans Munkeregimente.

ASSING. Til Sagen. Hvorledes kan I iværksætte Oberstens Befrielse?

ARKIMBALDUS. I Morgen Nat har jeg Fængselsvagt. Slutteren er en medgjørlig Mand; han sover og vaager, som man betaler ham til. Mellem et og tre liste vi Obersten ud. Jeg har fundet et Sted ved Voldgraven, som lader sig passere, uden at vi behøve at komme forbi Portvagten. Paa den anden Side venter et Par resolute Mænd af Eders Folk, men kun to, for ikke at vække Vagtens Opmærksomhed. Det bliver

saa Eders Sag at bringe Fangen uskadt forbi Løbegravene og gjennem de Tillyske Forposter, der er tre Rækker; veed I.

ASSING. To resolute Mænd skal vente Jer i det lille Faarehuus neden for Calemberg.

ARKIMBALDUS. Godt. Jeg overgiver dem Fangen. Fra det Øieblik er min Gjerning fuldbragt; jeg modtager Løsepengene af Jeres Mænd — Skjøndt, maaske kan I gjøre Jer Forhaabning om, at jeg følger med herover. Det er ikke raadeligt at tøve længer hos Fürstenberg efter det Stykke Arbeide. Hvad synes I om at faae en Mand som mig i dansk Uniform?

ASSING. Jeg sætter ikke tilstrækkelig Priis herpaa, Hr. Arkimbaldus. I gjør bedst i at blive der, hvor I hører til.

ARKIMBALDUS. Merkwürdig! — Aa, I mener, fordi jeg er Katholik? Men saa lader jeg mig i en Snup gjøre til Protestant. Jeg har længe været kjed af alt det med Motter Marie og Helgenbillederne, de bider ikke paa længer. — Min Salighed, jeg lader mig gjøre til Protestant. Den danske Uniform sværmer jeg for.

ASSING. Altsaa i Nat bringer I Obersten?

ARKIMBALDUS. Skal ikke manquere. Til Tegn paa, at Alt er vel, og at Eders Mænd uden Fare kan nærme sig, skal der være tændt et Lys i det østre Taarnvindu. Sagen vil staae Jer i fire hundrede rhinske Gylden, to hundrede for min Part, et hundrede til Slutteren og hundrede til nogle Smaapillerier for Vagten paa Volden.

ASSING. Naar I bringer Obersten, skal Pengene blive Jer udbetalt.

ARKIMBALDUS *(tømmer Mjødkruset paa Bordet og trækker sig tilbage. I Døren vender han sig).* Naar vi kommer herover, lader jeg mig, min Salighed hverve til Danskekongens Tjeneste. Jeg er en Mand til at stole paa. *(Hilser martialsk, gaaer, løber paa Ingo og Lauge, der træder ind).* See Dem for, gode Herrer!

ASSING. Og nu til Kongen! Det er en bedre Nyhed, jeg bringer ham, end den, Munk nylig bragte. *(Gaaer).*

## FEMTE OPTRIN.

*INGO (i Rustning). LAUGE.*

INGO. Fader, Fader! hvad vi har oplevet, siden vi saaes sidst!

LAUGE. Min kjække Søn!

INGO. Og har Du hørt det: vi har duelleret og seiret?

LAUGE. Jeg har hørt Alt. Du har kæmpet, ikke blot for din egen Ære, men ogsaa for at værne om din Faders. Jeg er tilfreds med Dig, jeg er stolt af Dig. Kongen vil en Dag se, at han gjorde mig skammelig Uret.

INGO. Powitz staaer ved min Side, den gode Powitz, som handlede for mig og traadte tilbage, for at jeg kunde tage Lønnen. Du vidste det Altsammen, Fader! Du kjendte ham jo saa nøje.

LAUGE. Men, min Søn, jeg gjenkjender ikke Dig.

INGO. Det er ogsaa hans Skyld; Powitz har lært mig at blive en Mand. Han har givet Dig en Søn, og Du indseer nu, hvor stor Uret Du havde den Aften, vi skiltes.

LAUGE. Du bedrøver mig med din Ytring. Mellem Powitz og Helene er der en Afgrund, som ingen Tid og ingen Bedrift vil udfylde.

INGO. Siden Du og jeg daglig laane af hans Hæder, skulde han da ikke have nok deraf for hende? Igaar reddede han din Ære, i Dag mit Liv. Hvor stor skal man være for at fortjene din Gunst? — Jeg mærker nok, Du kjender dog vist ikke Powitz ret.

LAUGE. Hvorfor nævner Du kun Powitz? Jeg tvivler ikke om, at han har været Dig en trofast Ven — han havde jo saa megen Aarsag dertil. Han har opfordret Dig til Mod og Manddom; men *Du* har bevist det. Vi vil ikke tale mere om Powitz. — Følg nu med, Ingo; din Søster Helene længes efter at see Dig igjen.

INGO. Vent lidt; Powitz bad mig tøve herinde. Naar han kommer, kan Du hilse paa ham først, saa gaae vi sammen til Helene.

LAUGE. Jeg ønsker ikke at tale med Powitz nu.

INGO. Fader!

LAUGE. Jeg mener: blot ikke i dette Øieblik — siden — *(Han gaaer).*

INGO *(alene).* — Mellem Powitz og Helene ligger en Afgrund, sagde han — hvad bryder Powitz sig derom? *Jeg* vilde gaae udenom den — Powitz springer over den.

## SJETTE OPTRIN.

*INGO. POWITZ.*

POWITZ *(rækker Ingo Haanden).* Lad mig see paa Dig, Ingo! Vi bleve skilte i Trængslen. Du er uskadt — det er herligt. — Ja, saa kunne vi jo begynde igjen, naar det skal være.

INGO. Hvad mener Du?

POWITZ. Vore Generaler ere i dette Øieblik vendte tilbage fra et Krigsraad. De fandt Kongen forstemt over det øiensynlige Forræderi, som i Dag for tredie Gang har tilintetgjort vore Forsøg.

INGO. Jeg veed det.

POWITZ. I Krigsraadet blev besluttet, at man i Nat skulde sende en Mand over til Slottet, en Mand med Hjerte og Hoved — forstaaer Du? For at hjælpe til at frelse Oberst Gynther.

INGO. Allerede i Nat?

POWITZ. Fürstenberg lader Obersten hænge i Morgen.

INGO. Det vil vist ikke blive et let Stykke Arbejde.

POWITZ. Derfor tilbyder Kongen ogsaa den, der bringer Obersten frelst tilbage, en Belønning.

INGO. Hvilken?

POWITZ. Maaske en Anførerpost, maaske en Forlehning hjemme. Hvad veed jeg.

INGO. Det lokker ikke os.

POWITZ. Du har Ret, det lokker ikke os — men Æren, Ingo, tænk paa den, at udføre en Bedrift, som alle Andre forgjæves have prøvet — alene.

INGO. Ja, med en trofast Kammerat, Powitz.

POWITZ *(slynger Armen om hans Skulder).* Naturligviis! jeg glemmer ikke det: en Ven, som, man veed, ikke vil skuffe, naar det gjælder. — Det var en Bedrift for os To.

INGO. Troer Du, at den vil lykkes?

POWITZ. Man maatte forsøge det, man maatte virke og handle, Du, som vi endnu aldrig have handlet. Hele Hærens Øine hviler paa os — og Kongen, som tæller Timerne til i Morgen, fordi han sætter saa stor Priis paa Gynther — og din Fader, Ingo!

INGO *(ryster paa Hovedet).* Tal ikke om Fader!

POWITZ. Nuvel, din fromme Moder, som døde med Dig i Tanke — og din Søster, Ingo. — Hvis det lykkes, saa vilde Alt jo været naaet og opfyldt.

INGO *(heftig).* Ja! ja Afgrunden.

POWITZ. Afgrunden? Hvad mener Du?

INGO. Saa vilde Afgrunden være udfyldt — Powitz, vi To maa forsøge det; naar Du leder, saa vil det gaae. — Vi ville frelse Gynther.

POWITZ. Det *vil* gaae, det *maa* gaae.

INGO. Men hvis det ikke lykkes?

POWITZ. Ja, i saa Fald vil Ingen bebreide os vort Uheld; vi vende da ikke tilbage.

INGO. Dit Mod veed at faae Bugt med Alt, og din Kløgt.

POWITZ. Naturligviis! Det er disse Egenskaber, jeg daglig benytter til at arbejde mig frem med. Hvis jeg ikke havde dem, havde jeg ingen Ting.

INGO. Lad os nu opsøge de Andre. Maaske komme vi for silde, og en Anden har tilbudt sig.

POWITZ. Aa nej.

INGO. Det er altsaa meget farligt?

POWITZ. Hvor Du er tillidsfuld! Ja vist, *(slaaer Armen om Ingos Skulder)* — det er farligt; Gynthers Fængsel er godt

lukket. De sige, at en Anden vil lukke det op for os; men svigter denne Anden, saa maa vi hjælpe os uden ham og vove os ind i Slottet alene. Udenfor vaager Forposterne, Løbegravene ere godt besatte, en dobbelt Række naaer ned til Aaen; dèr maa vi igjennem. Fanger de os, blive vi hængte ved Gynthers Side. Det lover jeg Dig blot min Broder: af Faren skal jeg tage min Deel.

INGO. Det veed jeg; det pleier Du altid. Kom, lad os skynde os.

## SYVENDE OPTRIN.

*GENERALEN. LAUGE. RAMLAU. FLERE OFFICERER. (De to første træde frem i Forgrunden. De øvrige komme lidt senere).*

GENERALEN. Mine Herrer, I ere Alle vidende om den Interesse, Hans Maiestæt saavel som vor Arme føler for Oberst Gynther. Vore Forsøg paa at frelse ham ere mislykkede, fordi Fjenden forud var bekjendt med vor Plan. Det er mig pinligt at skulle sige det: vi have en Forræder her i Befalingsmændenes Kreds, som sælger vore Planer til Fjenden.

OFFICERERNE *(mumle uvilligt).*

GENERALEN. I Nat har her været en Overløber fra Fürstenbergs Leir. Han lovede at skaffe Obersten ud af Fængslet; *vi* skulle sende en paalidelig Mand for at føre den Frelste gjennem Forposter og Løbegrave. Sagen er farlig; men Forsøget maa voves. — Hvem af Eder vil paatage sig Vovestykket?

OFFICERERNE *(tie).*

GENERALEN. Det er altsaa en frivillig og modig Mand, jeg venter at finde i Eders Kreds.

RAMLAU. Een Mand imod et Helvede, befolket af Slagsbrødre!

BELDENAK. Hvad tilbyder Kongen den, som sætter sit kostbare Liv i Fare for en saa halsbrækkende Bedrift? Det maatte da være noget Klækkeligt, noget —

GENERALEN. Hans Maiestæt agter ikke at tinge med sin Naade. — Jeg har nu forebragt Eder Hans Maiestæts Ønske og

venter Svar. Jeg henvender mig først til Eder, Capitain Ramlau. I er den Ældste og tillige den Mand, Eders Kammerater have betegnet som den mest uforfærdede af vore Officerer.

RAMLAU. Jeg troer, min General, at det vil være haabløst at overtage det Ærinde, selv i det gunstige Tilfælde at Arkimbaldus holder sit Løfte og bringer Fangen til Voldgraven, er det umuligt for to Mand at slippe igjennem Tillys Kjæder.

GENERALEN. I unddrager Eder?

RAMLAU. Jeg anseer Planen for umulig. Lad os drøfte Sagen. Hvad forslaaer een Mand — ti — hundrede mod en Armé, som vaager med tændte Lunter foran Bøsserne, mod en General, der i Snuhed overgaaer Alle? Hvad forslaaer Mod overfor Forræderi, stængede Porte og uoverstigelige Volde? Og nu oven i Kjøbet en Frist, fra i Aften til i Morgen tidlig. — Naadige Herre, finder I ikke selv, at det vil være altfor eventyrligt?

GENERALEN. Mit Ærinde her er kun at forelægge Eder Hans Maiestæts Plan, ikke at bedømme den.

RAMLAU. Nuvel, stil mig foran dette forbandede Slot med tilstrækkeligt Mandskab, saa skal vi prøve paa at tage det endnu i Nat. Jeg vil idetmindste have Udsigt til at naae det Maal, jeg slaaes for, og det er ikke Tilfældet her.

GENERALEN. Er den Løn, Hans Maiestæt tilbyder, ikke tilstrækkelig for den, der vender heldig tilbage?

RAMLAU. Men han vil ikke vende tilbage. De kan troe mig paa mit Ord, Hr. General, jeg har nogen Erfaring i Sligt.

EN OFFICEER. Desuden — en Løn af den Art, I nylig nævnede — aa ja! man kunde blot ikke modtage den.

GENERALEN. Hvad mener I, Hr. Capitain?

DEN SAMME OFFICEER. Man frelser ikke et Menneske fra Døden for at modtage Belønning derfor. Forresten har jeg kun talt for mig selv her og ønsker ikke at foregribe nogen Andens Mening.

GENERALEN. Nu, mine Herrer, hvad sige da I?

EN ÆLDRE OFFICEER. Vi ansee dette Forsøg for umuligt, Hr. General. Hvad Capitain Ramlau ikke kan paatage sig, kan Ingen paatage sig. Lad os storme Slottet.

BELDENAK. Jeg maa tilstaae, at jeg stod just i Begreb med at tilbyde mig og havde allerede lagt en lille krakilsk Plan; men siden Alle erklære sig imod Sagen, træder ogsaa jeg tilbage; det nytter ikke at overtale mig.

GENERALEN. Det seer jeg ingen Grund til.

BELDENAK *(bestemt)*. Jo, Eders Høihed! jeg træder tilbage, — lad os bare storme Slottet, det er noget for mig.

GENERALEN. Det gjør mig ondt at skulle bringe Hans Maiestæt et saa trøstløst Svar.

RAMLAU. Det er umuligt at frelse Gynther paa den Maade.

BELDENAK. Umuligt.

GENERALEN. Der er altsaa Ingen, som vil vove et Forsøg? *(Alle tie)*. Ingen?

INGO *(træder langsomt frem)*. Jo, der er Een.

GENERALEN. I, Holk?

INGO *(seer sig om efter Powitz, der smiler og nikker til ham)*. Vi ville gjøre hvad vi kunne, for at frelse Oberst Gynther.

RAMLAU. Troer I, at det vil lykkes Eder?

INGO *(med tiltagende Sikkerhed)*. Lykkes det ikke, skal idetmindste Ingen kunne bebreide os vort Uheld; thi da vender vi ikke tilbage. Det er kun vor Pligt.

GENERALEN *(griber Ingos Haand)*. Min Herre, tillad mig at trykke Eders Haand. Hvor mange ønsker I til at følge Eder?

INGO *(seer hen til Powitz)*. Hvor mange, Powitz?

GENERALEN. Kun Powitz, ikke Flere?

INGO. Nei, ikke Flere.

*(Powitz træder hen til ham)*.

RAMLAU. I To ville forsøge at frelse Gynther?

INGO. Vi To ville forsøge det.

ASSING *(er kommen ind) (afsides)*. Hør, Holk! I er saa ung, og jeg er gammel nok til at kunne give Eder et godt Raad. Betænk, hvad I vover.

INGO *(venligt)*. Det have vi gjort — ikke sandt, Powitz?

POWITZ. Jo vist.

LAUGE *(rækker Haanden til Ingo).* Min kjære Søn! denne Aftens Lykke vil jeg gjemme i mit Hjerte, — falder Du, har Du opreist min Ære, — Kongen vil tage sine Ord tilbage om min tunge Haand, og kommer Du levende tilbage — — —

INGO *(peger paa Powitz).* Fader! saa er det denne Haand, Du bør trykke.

LAUGE. Powitz! — bring mig ham uskadt tilbage.

POWITZ. Jeg skal gjøre mit Bedste.

GENERALEN. Og nu, mine Herrer! Tillad mig at være alene med Powitz.

*(Alle drage sig tilbage og forsvinde efterhaanden).*

## OTTENDE OPTRIN.

*GENERALEN. POWITZ.*

GENERALEN. Idag har I atter været ude at lege med Fjenden, Powitz. Modtag først min Tak for at I var rede til at udføre Hans Maiestæts Ønske.

POWITZ. Eders Høihed, det var ikke mig, men Holk, som paatog sig Sagen.

GENERALEN. Jeg tager ikke feil. Det er kun efter Jer Tilskyndelse, at Holk handler, i Dag som i Gaar, som bestandig.

POWITZ. Troer I?

GENERALEN. Jeg lagde Mærke til Jer fra den Dag, I kom til os. I var bestandig den Første i Slaget, den Sidste til at forlade det. I er en frygtløs Mand, og jeg holder af modige Naturer; kan jeg gjøre Noget for Jer?

POWITZ. Naadige Herre! siden I taler saaledes, maa jeg jo lade mig dræbe for at fortjene Eders Gunst.

GENERALEN. I arbeider kun for Holck —, det nytter ikke, I nægter det. Der er Noget uretfærdigt i denne Selvfornægtelse, noget jeg ikke forstaaer. Kan jeg hjælpe Jer, saa hold Jer til mig.

POWITZ. Det skal jeg, naadige Herre! Men for Øieblikket

gjælder det Kongens Sag, ikke min. I siger, jeg sloges godt — aa ja, — man har en Gang bebreidet mig, at jeg ikke havde noget Navn; jeg vilde see, om jeg kunde bringe Fødselen i Forglemmelse ved Bedriften.

GENERALEN *(smilende)*. Er der ikke andet i Veien?

POWITZ. Jo, naadige Herre, der er andet i Veien. Hidtil har jeg trods Skinnet kun tjent mig selv; men hvis I fra i Morgen vil hjælpe mig, da skal jeg tilhøre Eder, med Liv og Sjæl, saasandt I har Brug for en stærk Arm og et ærligt Hjerte.

GENERALEN. Hvorfor vil I først behøve min Hjælp i Morgen?

POWITZ. Fordi det i Nat kun gjælder Livet, og det skal jeg nok selv værge for. Fra i Morgen gjælder det min Lykke, og til den vil jeg have Eders Bistand nødig.

GENERALEN. Godt, Powitz! saa kom til mig i Morgen, naar I vender tilbage og husk, at det da ikke alene vil være mig, men ogsaa Hans Maiestæt, der er din Skyldner.

POWITZ *(smilende)*. Eders Høihed mener: Holcks Skyldner.

GENERALEN. Som Du vil. — Gud være med Jer, min tapre Helt!

*(Idet Generalen gaaer ud af en Sidedør, kysser Powitz hans Haand).*

## NIENDE OPTRIN.

*INGO. POWITZ. (Ingo er under den sidste Replik kommen frem i Baggrunden).*

POWITZ. Nu er det os to, der skulle til at handle. Et Forræderi vil idetmindste denne Gang være umuligt, fordi kun den, der udfører Planen, veed om den.

INGO. Naar skulle vi drage bort?

POWITZ. Snart. Vi maa nytte Tiden, Du, siden den er saa kort. Natten bliver mørk, Maanen kommer først sildig til Syne; det er heldigt for vort Anslag. — Du tier. — Du betænker Dig vel ikke?

INGO. Tværtimod, jeg længes efter at komme bort. Jeg stod og grundede paa Noget, som jeg flere Gange i Dag har villet

fortælle Dig. — Du husker nok i Begyndelsen, da vi kom til Leiren — de kaldte mig den Tause, den Spage, ja, der var dem, som føiede endnu værre til mit Navn.

POWITZ. Hvor falder det Dig ind nu?

INGO. Er det dog ikke mærkværdigt, at jeg, som ellers Intet veed, i Aften veed mere end alle de Andre.

POWITZ. Hvad mener Du?

INGO. Du talte om den Forræder, som Ingen kjender, og som har røbet flere af vore Planer.

POWITZ. Ja.

INGO. Jeg har seet ham, jeg har hørt ham tale.

POWITZ. Du, Ingo?

INGO. I Nat, mens jeg gik omkring ved vore Forposter, som Du veed, jeg ofte har gjort, naar jeg ikke kunde sove, saae jeg en Mand liste sig ned mod Floden og dér træffe sammen med en Anden. Han var indhyllet i en Kappe, jeg kunde ikke see hans Ansigt, skjøndt jeg sneg mig tæt hen til ham. Da de skiltes, hørte jeg ham sige nogle Ord til den Fremmede, derefter listede han sig tilbage og blev borte for mig mellem vore Telte.

POWITZ. Og derom taler Du først nu.

INGO. Strax efter blev vi kaldt sammen til Kampen, og under den glemte jeg det Hele, til Du i Aften omtalte Manden.

POWITZ. Hvad hørte Du ham sige?

INGO. Det er det, jeg ikke kan huske; men jeg skal nok komme paa det siden — og naar vi komme ud til Forposterne, skal jeg ogsaa vise Dig Stedet, hvor han mødte den Fremmede.

## TIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. BELDENAK.*

BELDENAK. Naa, er I dèr, I to rare Fyre! Det er rigtignok kjønt af Jer saadan at staae den Ældre i Lyset og tilsnige sig hans Rettigheder. For al Landsens Ulykke! jeg havde dog en bedre Tro om Jer.

POWITZ *(spottende)*. Hvad mener I, ædle Herre?

BELDENAK. Jeg mener, at Du og Ingo har stjaalet mig min Ide ud af Munden. — Jeg gaaer den hele Dag og grunder paa en Plan til Gynthers Befrielse, Leiligheden kommer mig til Hjælp, jeg staaer lige i Begreb med at tilbyde mig, saa styrter Ingo hovedkulds frem, blot for at gaae mig i Ernæringen.

POWITZ. Hvis I har Lyst til at gaae i vort Sted, træder Ingo og jeg tilbage. Generalen kommer strax. Jeg skal forebringe ham Eders Ønske.

BELDENAK. Paa ingen Maade — Powitz! Du lader det være. Hvad troe I, Generalen vilde svare? — Beldenak under dem ikke deres Hæder. — Nu har han underkjøbt dem for at faae Lov til at gaae i deres Sted. Det er en rigtig Blodhund, den Beldenak — han kan da heller aldrig faae nok. — Nei, gaa I kun nu og lad mig see, I lægger en rigtig krabat Plan; det er derpaa, Alt kommer an.

POWITZ. Ja, vi har en Plan.

BELDENAK. I maa bruge Jeres Øine og Øren; I vil ikke finde dem sovende derovre. Blive I grebne, kunne I være forsikrede om, at I i Morgen dingler sammen med Gynther oppe paa Slotstaarnet — naturligvis, efter at man først har ladet Jer gjennemgaae alle mulige Pinsler. — Det siger jeg forresten ikke for at bagtale Nogen.

INGO *(heftig og dæmpet)*. Powitz! nu veed jeg, hvad Manden sagde, som jeg mødte i Nat.

POWITZ. Naa da?

INGO. Han hviskede til den Anden: „Det siger jeg forresten ikke for at bagtale Nogen.“

POWITZ. Beldenak, Helenes Onkel! — Du tager ikke feil?

INGO. Jeg tager ikke feil. Og denne Dolk fandt jeg der i Nærheden, — her er den; jeg kjender den saa nøie — Du ogsaa — det er den samme, jeg ønskede at tage med, da vi reiste — Fader havde givet den til Beldenak.

BELDENAK *(er gaaet hen paa modsatte Side, tager Hjelm og Brystharnisk paa)*. Aa — I lægger bestemt Planer — Ja,

jeg har allerede lagt min. — Nu skal vi see, hvis der lykkes bedst.

POWITZ *(har staaet og grundet).* I væbner Jer, Hr. Beldenak — saa silde!

BELDENAK. Jeg vil gaae en lille Tour for at faae mig et Slag Tærninger med min Ven Ramlau.

POWITZ. Hvor er han?

BELDENAK. Han har Vagt ved Forposterne i Nat. — God Lykke, I Herrer! — til vi sees igjen. *(Gaaer langsomt bort).*

POWITZ *(heftigt).* Han gaaer til Forposterne — det vil sige til de Keiserlige — han vil komme der før vi — han vil atter forraade Alt. Helenes Morbroder — —

INGO *(rolig).* Hvad vil Du gjøre?

*(Følgende Repliker, til Beldenak kommer tilbage, vexles hurtigt).*

POWITZ. Han maa ikke komme bort.

INGO. Kan Du hindre det?

POWITZ. Vi holde ham tilbage.

INGO. Hvorledes?

POWITZ. Gaa til Generalen og faae ham til at lade Beldenak følge med os — tøv lidt! *(Gaaer til Udgangen).* Hr. Beldenak, et Ord, hvis I tillader.

BELDENAK *(stikker Hovedet ind):* Naa, hvad er der nu i Veien?

POWITZ. I sagde nylig, at I havde en Plan til Gynthers Befrielse.

BELDENAK. En maliciøs, en ganske mageløs Plan! Du kan forbande Dig derpaa.

POWITZ. Jeg stoler ogsaa derpaa og det i saa høi en Grad, at vi bede Eder følge med os, for at vi kunne drage Nytte af den ypperlige Plan.

BELDENAK. Hvad for noget — *jeg* følge med Eder — jeg Arbeidet, I Lønnen — Nei Tak! Saa holder jeg mere af at faae mig et godt Slag Tærning. — *(Vil gaae).*

POWITZ *(træder i Veien for ham).* I maa gaa med — I skal! — hører I? —

INGO. Jeg gaaer til Kongen og forlanger det af ham.

BELDENAK. Det gjør Du?

INGO. *Jeg.*

POWITZ. I husker nok, at Generalen nylig tillod os Bistand af saa mange, som vi vilde forlange. — Vi ønske kun Eder.

BELDENAK. Unge Menneske, Du har en god Smag, det maa man lade Dig. — Men *I* havde jo ogsaa lagt en Plan.

POWITZ. Det var netop den at benytte Eders.

BELDENAK. Naa, Du gode Gud! — det kalder han en Plan. *(Smilende).* Veed I ogsaa forvist, om det ikke snarere vilde være til Eders Skade, at jeg fulgte med?

POWITZ. Det skal ikke blive til vor Skade, det paatager jeg mig at sørge for.

BELDENAK. Jeg har alligevel ingen Lyst. Jeg siger Jer det ganske oprigtigt, baade I og Ramlau har fordærvet den hele Sag — den duer ikke mere.

POWITZ. Hvorfor?

BELDENAK. Har ikke Ramlau høitidelig erklæret, at Ingen kunde være bekjendt at modtage den Belønning, Kongen tilbød. — Uden Belønning, hvad saa?

POWITZ. I har misforstaaet ham, Herre! Assing bemærkede kun, at han talte i sit eget Navn, og da nu Ingo og jeg ogsaa undslaae os for at modtage nogen Løn, vil jo Eders Part blive saa meget større.

BELDENAK. Det er min Sjæl ogsaa sandt — ja vist, saa bliver min Part saa meget større — lad gaa! Jeg kommer da vel til at forbarme mig over Eder. — Et Ord endnu — Liv og Død vil være afhængig deraf — kan man ogsaa stole paa Jer, I unge Mennesker? — I opgive aldeles enhver Fordring paa Belønning?

POWITZ. Jeg lover Jer, at I skal faae Broderparten, Alt, hvad I forlanger. —

BELDENAK. Vi to forstaae hinanden — hvad Du! — I kan troe, jeg skal sørge for, det bliver en ordentlig Broderpart.

POWITZ. Vi ere altsaa enige?

BELDENAK. Aldeles enige. For min Skyld kan Musiken begynde, naar det skal være.

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. HELENE. LAUGE. ASSING. NOGLE OFFICERER. RAMLAU. SOLDATER. (Under Hovedpersonernes Samtale træde Soldater ind og opstille sig i Baggrunden, hver paa sin Side af Indgangen).*

RAMLAU. I ere altsaa ikke dragne bort endnu.

BELDENAK. Jeg følger med som Anfører.

RAMLAU. Jeg troede, at det kunde være gaaet Eder ligesom os: jo længer vi tænke paa denne Sag, desto umuligere forekommer den os.

POWITZ *(der ufravendt har betragtet Helene).* Hvis I selv, Herre, havde holdt alt det for umuligt, som Eders Kammerater ansaae derfor, vilde Eders Ansigt have baaret færre Skrammer.

RAMLAU. Det er ikke for at høre Artigheder, at vi komme til Eder. Før, i Generalens Nærværelse, kunde jeg ikke ytre mig frit. Jeg kommer nu som Ingos Moders gamle Ven, for at formaae Jer til at opgive den Sag. Vi spilde blot Tiden, istedetfor at rykke frem til et samlet Angreb. Jeg har prøvet Alt, hvad en Soldat kan friste, og skulde ikke have undslaaet mig, hvis der havde været nogen Mulighed for at frelse Gynther. — Det gaaer ikke — der er Vagt og Soldater overalt. I to have desuden allerede gjort nok.

POWITZ. Nok, Hr. Capitain! det er jo først nu, vi skulle til at begynde. Desuden — vi maa tage Tilfældet, som det kommer; det er ikke os selv, der har valgt vore Roller.

ASSING. Og Du, Ingo, som staaer dèr og tier, hvad svarer Du?

INGO *(vaagner af sine Tanker; siger klangløst).* Vi ville frelse Gynther, siden vi have lovet det, og Kongen ønsker det.

ASSING. I holde altsaa fast ved Eders Beslutning? — Nuvel! saa tager Eders Hatte af, mine Kammerater, og hilser paa disse Mænd, saa sandt som jeg holder dem for de modigste af os Alle. — Hils paa dem begge to; kun Gud alene veed, hvem af dem, der er den Tapreste.

OFFICERERNE *(hilse).*

INGO. Mine Herrer — en saadan Ære —!

ASSING. Slaa ikke Eders Øine til Jorden, mine unge Sønner! See Jer om og læg vel Mærke til, at i denne Kreds have vore bedste Soldater blottet deres Hoveder for Jer. — Med den Tanke synes mig, at man maa blive stærkere til at slaaes for den gode Sag. *(Lauge breder sine Arme ud mod Ingo, der synker til hans Bryst).*

POWITZ *(til Helene; saa høit, at Lauge kan høre det).* Farvel, Helene! Bed en Bøn for alle dem, som elske Dig, saa beder Du ogsaa for mig. Naar jeg er borte, vil Du finde de inderlige Ord, som kunne bevæge din Fader. — Farvel, Hr. Lauge — nu dages det endelig!

ASSING. Farvel! — Gid I maa vende uskadte tilbage!

*(Officerernes Kreds aabnes. I Baggrunden sees nu to Rækker Soldater, der præsentere deres Partisaner under en dæmpet Trommehvirvel).*

POWITZ *(idet de gaae).* Hvad betyder dette?

RAMLAU. Vi hilse.

ASSING *(dæmpet, saa Ingo og Powitz ikke høre det).* For de Døde!

Tæppet falder.

# TREDIE HANDLING.

*Nat. Aaben Plads i en Skov. I Baggrunden en Flod, hvis modsatte Bred viser et Landskab. En Baad ligger ved Land.*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*INGO. POWITZ. BELDENAK (indhyllede i lange Rytterkapper, stige i Land fra Baaden).*

POVITZ *(dæmpet)*. Saa vidt kom vi!

BELDENAK. Det kan I ogsaa takke mig for. Jeg fandt Baaden og skaffede os uskadt herover. Egentlig havde jeg slet ikke behøvet Jeres Hjælp. I Stedet for, at jeg nu maa arbeide for Jer — det vil da sige, for Dig, Powitz.

POWITZ. For mig?

BELDENAK. Du holder af Ingos Søster, det er hende, Du

spekulerer paa med alle dine Bedrifter, nægt det ikke. — Jeg vil blot lade Dig vide, at Du har en Medbeiler, unge Mand, en frygtelig Medbeiler, hvis Skoremme Du ikke er værdig at løse.

POWITZ. Og denne Medbeiler?

BELDENAK. Min Beskedenhed forbyder mig at nævne hans Navn — men jeg nævner det alligevel. Det er mig.

POWITZ. Herre! jeg skal vise mig taknemlig i Forhold til det, I gjør for mig. — Lad os nu høre Eders Plan. Hvad raader I os til?

BELDENAK. Det er, min Sjæl, ikke saa lige at svare paa, — for det første raader jeg, at vi maa være forsigtige, meget forsigtige, dernæst maa yi see Tiden an og endelig ikke vove os længer frem, end at vi kunne trække os tilbage.

POWITZ. Er det en Plan?

BELDENAK. Har Du maaske en bedre?

POWITZ. Jeg troer det næsten. — Min Mening er, at vi trænge saa langt frem som muligt og glemme ethvert Hensyn til os selv, for at tænke paa Gynther. — Det er vor første Plan. Men vi have endnu en anden.

BELDENAK. Ja saa, lad os faae den med. Du begynder saa godt.

POWITZ. Den anden Plan er, at komme paa Spor efter den æreløse Slyngel, der allerede flere Gange har røbet vore Planer for Fjenden.

BELDENAK. Hvad for Noget? I vil baade bringe Gynther ud af Fangenskab og en Anden ind i det. — Ja, hvis det lykkes Dig, maa Du rigtignok være klogere, end Du seer ud til, lille Powitz.

POWITZ. Jeg vil tilstaae Jer oprigtigt, vi ere allerede paa Spor efter den Forræder.

BELDENAK *(overrasket)*. Nei!

POWITZ *(spottende)*. . . . . Jo.

BELDENAK. Det er jo utroligt, han, som hidtil saa behændigt har forstaaet at skuffe Alle — det maa være en Allerhelvedes Karl, hvad Du?

POWITZ. Ja.

BELDENAK. Man har luret efter ham allevegne, men ikke fundet det Allermindste.

POWITZ. Ikke det Allermindste.

BELDENAK. Han kunde gaae Jer lige forbi, uden at I anede det. — Han kunde staae ved Siden af Jer uden at I kjendte ham. — Det er ellers morsomt, hvad, du rare Powitz!

POWITZ. Ja, meget morsomt, — men hvis man nu kjendte ham, uden at han anede det, hvad saa?

BELDENAK. Ja, hvad saa?

POWITZ. Saa kunde man for Exempel sige til ham: Elendige! dit Bedrag er opdaget; kjender Du denne Dolk? *(Han drager en Pistol ud af Bæltet, medens han viser Beldenak en Dolk).*

BELDENAK *(farer tilbage).* Hvad mener Du? — hvad skal det sige?

POWITZ. Ja, derom vilde han maaske spørge. Men vi have ikke Tid til at gjøre megen Snak her. — Betragt denne Dolk.

BELDENAK. Jeg kjendes ikke ved den.

INGO. Da hang den dog hjemme i min Faders Rustkammer. Du tabte den i Aftes nede ved Floden, da Du listede Dig bort fra Manden.

BELDENAK *(vil tale).*

POWITZ. Stille! Vov ikke at advare *den*, du venter. Vi kvæle Dig ved det første Kny.

BELDENAK. Nei, saa min Sjæl, om Ingo vil. Han kan ikke gjøre sin gamle, ærværdige Morbroder nogen Fortræd. — Det var altsaa derfor, I lokkede mig herover. — I har i Sinde at snyde mig for min Belønning — sikken skjændig Kjæltringestreg!

POWITZ. Vi toge Jer med for at I ikke skulde forraade os paany, og fordi jeg, som I nylig sagde, elsker en af Eders Slægt saa høit, at jeg maatte see at dølge den Vanære, hvormed I har villet plette hendes Navn.

BELDENAK. Naa ja! det er maaske mig, der har aabenbaret nogle af vore Planer for Fjenden. Hvad vil I mig saa?

INGO. Det er Dig, der har forraadt dine Landsmænd, dit Fædreland.

BELDENAK. Fædreland! Jeg har blot søgt at fortjene mig nogle Penge.

POWITZ. Veed I ikke, at saadanne Forsøg pleier at ende i Galgen?

BELDENAK. Herregud! Jeg holder af at spille og drikke lidt til det; naar jeg mangler Penge, maa jeg see at skaffe mig nogle. Der er, min Sjæl, Ingen, som forærer mig dem. — Jeg holder af mit Fædreland, det veed Vorherre! Men Fædrelandet har saa mange til at sørge for sig. Mig er der Ingen, som bryder sig om.

INGO. Lad os faae Ende paa dette.

BELDENAK *(ydmyg)*. Hvad ville I da tage Jer for med mig, kjære Venner?

POWITZ *(løser sit Skjærf og gaaer hen til ham)*. Hindre Jer i at drive jert gamle Haandværk i Nat. *(Binder hans Hænder paa Ryggen)*. Hvilket Tegn brugte I for at hidkalde den, I forraadte os til?

BELDENAK *(hurtigt)*. Fyrstaal og Sten. Jeg har det her i Lommen. Feltvagten lægger Mærke til Funkerne.

POWITZ. I har aftalt et Møde i Nat?

BELDENAK. Ja, et ganske lille.

POWITZ. Naar?

BELDENAK. Klokken to her i Krattet, nede ved Baaden.

POWITZ. Mandens Navn?

BELDENAK. Oberst Scharfeneck, men i Nat vil der komme en høiere Officeer.

POWITZ. Hvem?

BELDENAK. Det veed jeg ikke.

POWITZ. Godt! For at forhindre Jer i at gjøre Støi, ville vi nu svøbe den ene Ende af Skjærfet om Eders Fødder, den anden om Hovedet.

BELDENAK. I Guds Navn! lad mig gaae min Vei, I kjære Mennesker! Jeg forbander Jer til, at jeg aldrig mere skal komme for Eders Øine. Jeg vil ikke være din Medbeiler længer, lille Powitz. Du veed, Du kan stole paa mit Ord.

POWITZ. Følg med ned i Krattet; dèr kan I hvile, mens vi arbeide.

BELDENAK. Kan Du nænne at see, hvordan han mishandler din gamle Morbroder, lille Ingo? Jeg, som altid har holdt saa meget af Dig.

INGO. Jeg kjender Dig ikke mere.

BELDENAK. Hei! stop lidt! Eet Ord saa godt som ti. — Hvis I lader mig gaae, vil jeg lære Jer en Kunst. Jeg har aldrig omtalt den for Nogen — hvordan I kunne blive usaarlige mod Hug og Stik, saa at I i Nat kunne gaae ind i den tætteste Sværm, uden at det er dem muligt at ridse Huden paa Jer. Hvad siger Du til den, Powitz?

POWITZ *(trækker ham ud).*

BELDENAK. Ingo, løs mig!

INGO. Jeg forbander Dig.

*(Powitz fører Beldenak bort).*

## ANDET OPTRIN.

*POWITZ. INGO.*

POWITZ. Nu os To, hæv dit Hoved, Ingo. Vi vil have al vor Kraft og al vor Kløgt nødig. Brug dine Øine og Øren. — Husk, den Enes Frelse er afhængig af den Anden. Vende vi ikke begge tilbage, kommer ingen af os hjem. Stil Dig derhen ved Træet, færdig til Alt, og vend ikke dine Øine fra mig.

INGO. Jeg skal ikke svigte Dig, Powitz.

POWITZ. Det veed jeg. I hele Verden er der Ingen, jeg stoler paa med større Tryghed end Dig. — Omfavn mig først, min Broder! Gud vil give os Held — Helene beder for os — — Lad os saa kalde paa Manden.

INGO *(gaaer bag Træet).*

POWITZ *(slaaer Ild).*

INGO *(hvisker).* Der kommer han.

POWITZ. Haanden paa Pistolen.

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. FÜRSTENBERG.*

FÜRSTENBERG *(indhyllet i en Kappe)*. Jeg var allerede paa Veien til Dig, da jeg bemærkede dit Tegn.

POWITZ. Det er godt.

FÜRSTENBERG. Du seer vel, at det ikke er mig, som pleier at møde Dig?

POWITZ. Jeg kjender Jer. I er ikke Oberst Scharfeneck.

FÜRSTENBERG. Det kan være det Samme; Du skal ikke tabe Noget derved.

POWITZ. Det mener jeg ogsaa.

FÜRSTENBERG. Jeg er Oberst Isolani.

POWITZ. Virkelig. I saa Fald har jeg taget feil. Jeg holdt Jer for en Anden.

FÜRSTENBERG. For hvem?

POWITZ. For Fæstningens Kommandant, General Fürstenberg. — I kan roligt tilstaae det, Herre. Vi have mødt hinanden nogle Gange før.

FÜRSTENBERG. Hvor?

POWITZ. Paa Valpladsen. Jeg har seet Jer kæmpe. Saadanne Folk kjender man strax igjen.

FÜRSTENBERG *(haanlig)*. Har Du ogsaa været med paa saadanne Steder?

POWITZ *(heftig)*. Jeg! — *(Smiler)*. Aa, I mener, at det ikke lader sig forene med den Haandtering, jeg driver her. — Vi skulle tales ved derom siden.

FÜRSTENBERG. Hvorledes staaer det sig saa i Leiren derovre? bringer Du de vigtige Papirer, — hid med dem.

POWITZ. Alt er i Oprør derovre for den stakkels Gynthers Skyld.

FÜRSTENBERG. De tænke vel ikke mere paa at frelse ham?

POWITZ. Jo, de tænke derpaa.

FÜRSTENBERG. De kunne spare sig Uleiligheden. I Morgen Klokken fem vil Gynther blive hængt.

POWITZ. Altsaa er han ikke død endnu?

FÜRSTENBERG. Han har kun tre Timer tilbage.

POWITZ. De Danske maa see at skynde sig saa meget mere.

FÜRSTENBERG. Vi ere forberedte. Hvor stort et Antal agte de at sende herover denne Morgenstund?

POWITZ. To Mand. Vi mente, at det var nok.

FÜRSTENBERG. Saa mange! — Naar komme de to Mand?

POWITZ. De ere her. Jeg er den ene af dem. *(Medens han siger dette, slaaer han sin Kappe til Side og sætter ham Pistolen for Ansigtet, idet han springer ind mod ham).* Stille, Herre! Hvis I giver den mindste Lyd fra Jer, er I Dødsens.

FÜRSTENBERG. Tag dit Vaaben bort; jeg holder ikke af, at man peger paa mig med en ladt Pistol.

POWITZ *(sænker Pistolen).*

FÜRSTENBERG. — Det lader til, at jeg er bleven solgt af den, jeg havde kjøbt. — Jeg betalte ham dog rigeligt.

POWITZ. Ja, ham — men ikke mig. — Lad os tale os til Rette.

FÜRSTENBERG. Hvad vil Du?

POWITZ. For det første vil jeg sikre mig Eders Person saa godt, som det lader sig gjøre.

FÜRSTENBERG. Vanvittige Nar! begriber Du ikke, at Du ved det første Tegn, jeg giver, vil være dødsens. Min Vagt staaer tæt herved. Hele Egnen er besat af mine Soldater.

POWITZ. Begriber I ikke, at jeg vil hindre Eder i at give dette Tegn, at jeg, ved den mindste Mine, I gjør dertil, skyder Jer en Kugle igjennem Hovedet. Hvis jeg skulde feile, beder jeg Eder blot at kaste et Blik hen til Træet dèr. — Læg Mærke til den Mand, hans Blik viger ikke fra Eder, — hans Haand og hans Øie har endnu aldrig feilet.

FÜRSTENBERG. I ere to, maaske endnu flere. —

POWITZ. Nei, Hr. General! det er kun os to, som I har med at bestille; men jeg tænker, at det slaaer til. Lad os nu tales lidt ved.

FÜRSTENBERG. Jeg hører paa Dig med Andagt.

POWITZ. Vor Konge sætter stor Priis paa Oberst Gynther — det har I haft Beviser nok paa. — Han ønskede, at man

endnu skulde gjøre et Forsøg paa at frelse ham. — Vi to paatog os det.

FÜRSTENBERG. Du stoler vel meget paa din Lykke.

POWITZ. I et Øieblik som dette ligger Seiren i den Kloges Pande.

FÜRSTENBERG. Hvad har I i Sinde at gjøre videre?

POWITZ. Nu synes der ikke at være videre tilbage end at bringe Eder over med os til Leiren; thi det vilde sandsynligviis ikke nytte, at jeg bad Eder godvillig at give Gynther fri.

FÜRSTENBERG *(smilende)*. Nei, Du har Ret, min Ven! Tænk Dig en Gang i mit Sted og bedøm saa, hvad Du vilde gjøre.

POWITZ. Min Herre General! Hvis jeg var i Eders Sted, vilde jeg huske paa, hvor lidt en gammel Mands Død var i Stand til at forøge min Hæder.

FÜRSTENBERG. Han er greben som Spion og maa lide sin Straf.

POWITZ. Siden altsaa Bønner ikke forslaae, maa vi bruge Magt. Vi bringe Eder over i vor Leir og fordre derefter Obersten udvexlet. — Oberst Gynther for Fürstenberg, jeg skulde mene, at det gaaer op.

FÜRSTENBERG. Og alt det vil Du alene være Mester for?

POWITZ. Vi to!

FÜRSTENBERG. Dit Navn, min Søn?

POWITZ. Mit Navn vil denne Nat og Eders Person først give mig.

FÜRSTENBERG. Du maa være en modig Mand.

POWITZ. Det er jeg ogsaa, General! — Ellers vilde man ikke have skikket mig herover til en Feltherre som I. — Men Tiden iler! I har selv givet os saa kort en Frist; I maa følge os, for at vi kunne komme tilbage itide.

FÜRSTENBERG. Og hvis de nu hænge Gynther forinden ved Reveillen, inden Solen staaer op.

POWITZ. Saa lader Kongen Jer hænge, naar vi komme hjem.

FÜRSTENBERG. Mig! — Du betjener Dig ikke af heldige Udtryk.

POWITZ. Tilgiv, at jeg taler saa ligefremt; jeg vil heller synes uhøflig end dølge Sandheden. I vil komme til at lide den samme Død som Gynther. Forresten beroer jo Eders Frihed og Liv paa Eder selv.

FÜRSTENBERG *(utaalmodig)*. Hvortil alle disse Omstændigheder? — naar vi kunne afgjøre Sagen her? Vi udvexle de to Fanger strax, og istedet for mig bringe I Gynther hjem til Leiren.

POWITZ. Jeg er ung, og I er en gammel Mand, hvis Kløgt man paastaaer Ingen er i Stand til at staae sig imod. — I har i Sinde at narre os.

FÜRSTENBERG *(leer)*. Troer Du?

POWITZ. I tænker paa en List, for at tilintetgjøre vor Plan, og det kan ogsaa nok være, at den lykkes; men det sværger jeg ved Alt, hvad jeg ønsker og haaber her i Verden, levende skal I idetmindste ikke slippe fra os, førend Gynther bliver fri. Det maa saa gaae med mig og ham derhenne, som det kan.

FÜRSTENBERG. Jeg har ikke i Sinde at undvige. Et saadant Forsøg blev en Kamp, hvori Du kun har dit Liv at miste, jeg lidt mere —. Et Tilfælde har skjænket Dig Seiren — et Tilfælde kan atter berøve Dig den — det er derpaa jeg venter. I øvrigt lader den hele Sag sig saare let ordne. — Din Ven gaaer op paa Slottet, henter Gynther, og jeg bliver her hos Dig, til han kommer tilbage.

POWITZ. Troer I nu ogsaa, at de ville udlevere ham Fangen?

FÜRSTENBERG. Et Par Skridt herfra venter en af mine Folk, min Page; jeg antager, at han vil være tilstrækkelig til at ledsage din Mand og meddele Slotsvagten min Villie. — Du tier. — Du tvivler? *(Fürstenberg smiler spottende)*.

POWITZ *(efter et Øiebliks Taushed)*. Ingo, min Ven! hent Drengen.

INGO *(gaaer)*.

POWITZ. I maa alligevel følge med mig ned i Baaden indtil Gynther kommer.

FÜRSTENBERG. Hvorfor?

POWITZ. Det vil være vanskeligere for Eders Folk at komme Jer til Hjælp dernede end her mellem Træerne. I Baaden vil jeg desuden baade have Pistolerne og Vandet til min Hjælp, hvis der skulde ske nogen Ulykke.

FÜRSTENBERG. Du udtrykker Dig særdeles fyndigt. — Og saa er Du saa forsigtig.

POWITZ. Man lærer en Deel ved at kæmpe mod Eder.

INGO *(kommer tilbage med en Page).*

FÜRSTENBERG. Følg denne Mand op til Slottet; siig, at han kommer i mit Navn for at faae den fangne Oberst Gynther udleveret og før ham herned til mig. — Mærk Dig mine Ord, siig ikke mere og ikke mindre. *(Til Ingo).* Tag denne Ring; naar Du viser den, vil Ingen tvivle om, at det er mig, som sender Dig.

POWITZ *(til Ingo).* Husk, Ingo, at jeg venter Dig hernede til Klokken slaaer fem. Kommer Du ikke til den Tid, vil jeg opsøge Dig. — Alene vender jeg ikke tilbage.

INGO. Det er godt. *(Gaaer med Drengen).*

FÜRSTENBERG. Ja, lad os saa gaae ned til Baaden. — Du har imidlertid glemt Noget.

POWITZ. Hvilket?

FÜRSTENBERG. Du lader mig beholde min Kaarde.

POWITZ. Jeg glemte det ikke, tværtimod, jeg huskede, at man endnu aldrig har været i Stand til at aftvinge Eder denne Kaarde med Magt; jeg vilde derfor ikke, at det skulde skee med List. —

*(De gaae ud ved en Side i Baggrunden).*

## FJERDE OPTRIN.

***Dekorationsforandring*** *til et Taarnværelse paa Slottet Calemberg med Udgang og Vinduer paa Siderne. I Baggrunden en Dør, som gaaer ind til Gynthers Fængsel. Midt paa Døren en Lem. Værelset er belyst af en Lampe fra Loftet. Langs med Væggene sees en Række Sovesteder, hvorfra Halmen hænger ned. Midt i Salen et stort Bord. Omkring*

*dette sidder Vagtmandskabet. Maanelys. En stor Klokke eller Rebet fra den hænger ned paa den ene Side. Bænke.*

*ZIEGEL. GERHARD. FRANTZ. LANDSEKNÆGTE.*

ZIEGEL. Har Han nu foretaget et nøiagtigt Eftersyn, Vagtmester?

GERHARD. Alt i Orden, Hr. Kaptain.

ZIEGEL. Det er godt! — Dobbelte Vagter ved alle Porte, Udkig fra Taarnene — Patrouiller udenfor Slottet! Det maatte gaae til med Djævlens Kunster, hvis vi ikke skulde være sikre her. — Klokken er slaaet tre. Om to Timer vil Alt være til Ende; vi kunne da hvile ud. — Naar Slotskapellanen kommer, har han Lov til at gaae ind til Fangen.

GERHARD. Den danske Oberst vil altsaa modtage ham?

ZIEGEL. Hvad enten Fangen vil modtage Præst eller ei, saa er det Kapellanens Agt at redde denne Kjætter fra Skjærsilden og omvende ham til vor katholske Tro, den eneste saliggjørende. — *(korser sig).* Jeg lægger mig nu en lille Smule til Ro i Kamret ovenpaa; hvis der hænder noget mistænkeligt, trække I blot i Klokkerebet, saa skal jeg være hos Jer paa Minuten. *(Gaaer).*

## FEMTE OPTRIN.

*GERHARD. FRANTZ. LANDSEKNÆGTE.*

GERHARD. Det skal vi. — Capitain Ziegel er en omhyggelig Mand; han sørger baade for Fangens Sjæl og hans Legeme.

FRANTZ. Det kan man da ikke sige. For det er Profossen, der sørger for hans Legeme; man kan heller ikke sige, at han *sørger,* for han glæder sig nok snarere til at faae fat i ham. Jeg havde nylig min Fornøielse af at see Knægtene gjøre en Trisse fast oppe under Fløiknappen paa Taarnspiret. De have stukket et langt Reb deri — nu mangle vi blot Obersten i den ene Ende og sex Mand i den anden til at hive ham op, saa har han det, min Tro, langt bedre, end jeg vil faae det.

GERHARD. Bedre?

FRANTZ. Ja, naturligviis! For jeg kommer først til Himmerig, naar jeg er død; men Obersten vil allerede være et godt Stykke paa Veien dertil, inden han har ophørt at leve.

GERHARD *(gaaer til Døren og seer ind af Lemmen).* Han gaaer omkring derinde med Hænderne paa Ryggen og seer over mod den danske Leir.

FRANTZ. Det vil han have langt bedre Leilighed til om to Timer. Sikken Udsigt, han kan faae sig! — Saa høit havde han vist aldrig tænkt, at hans Bedrifter skulde bringe ham i Veiret. — Det er næsten utroligt, at et Menneske skal kunne døe af Mangel paa Luft deroppe. — Tys! der kommer Kapellanen!

*(En Munk i Messeskjorte gaaer over Theatret med en tildækket Monstrants. Ved hver Side følger en Kordreng med et Lys. Soldaterne bøie sig, idet Munken gaaer forbi dem og gjør Korsets Tegn. Gerhard lukker ham ind af Døren i Baggrunden).*

GERHARD. Lad os gaae ind i Vagtstuen til de Andre for ikke at gjøre Støi her, medens Pateren modtager Fangens Skriftemaal. *(De gaae).*

## SJETTE OPTRIN.

*INGO. PAGEN.*

PAGEN. Jeg har adlydt Generalens Befaling og ført Dig hertil; nu maa Du tøve, mens jeg gaaer bort for at opsøge Capitainen.

INGO. Det skal jeg. Men jeg beder Dig, skynd Dig — det haster!

PAGEN. Hvorfor skulde jeg skynde mig? Jeg har ikke de samme Grunde til at ile som Du.

INGO. Du veed jo, at det her gjælder at frelse Obersten.

PAGEN. Ja, det veed jeg. Men hvad angaaer Obersten mig. Han er din Ven; men derfor er han ikke min.

INGO. Hvad vil Du sige med det?

PAGEN. Dermed vil jeg sige, at jeg hader Dig og hele det Folk, hvortil Du hører.

INGO. Hvorfor? Du seer for ung og for god ud til at hade.

PAGEN *(hæver sin knyttede Haand).* Dine Landsmænd have dræbt min Fader og begge mine Brødre. — Hører Du? — de have dræbt dem.

INGO. Ja, jeg hører det nok; men i Krigen dræber man jo eller bliver dræbt. — Jeg var vist ikke med dèr.

PAGEN. Hvad vil I her hos os? Jeg hader Eder Alle. — Intet Syn er mig mere modbydeligt end Eders Rækker, og ingen Lyd er mig saa kjær som Trommen, der kalder os til Kamp og Gjengjæld for mine dræbte Frænder. — Derfor maa Du ikke forlange Hjælp af mig. *(Han vil gaae).*

INGO. Han gaaer og lader mig tilbage — hvad skal jeg gjøre? — -- Et Ord endnu. — Du er bedrøvet over din dræbte Slægt, og dog vilde det næppe være gaaet Dig bedre i Gaar, hvis ikke en af dem, Du hader, havde frelst Dig.

PAGEN. Frelst mig?

INGO. Medens vi sloges nede ved Floden, red Du bort med et Budskab fra Fürstenberg. Idet Du kom forbi Broen, hævede en dansk Soldat sit Gevær imod Dig. — Du vilde være bleven dræbt — der var ikke ti Skridt imellem Jer — men han sænkede sin Bøsse og skjød ikke.

PAGEN. Hvorfor?

INGO. Du saae saa ung og sorgløs ud. Saa syntes han, det var Synd, og lod Dig ride.

PAGEN. Det var jo rørende! — Nu skal jeg kalde paa Capitainen og udrette Generalens Ærinde til ham. — Hvor vidt det vil nytte Noget — det bliver din Sag. *(Ringer med Klokken).*

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. GERHARD. FRANTZ. LANDSEKNÆGTE. (Senere) ZIEGEL.*

GERHARD. Hvem kalder paa os? Er det allerede Tid, at vi skulle af Sted med vor Fange?

PAGEN. Tværtimod! Det bliver vist ikke Jer, som kommer til at føre ham herfra.

GERHARD. Hvad fortæller I os dèr, unge Herre?

PAGEN. Generalen har besluttet at give ham fri.

FRANTZ. Fanden heller! — Saadan at forspilde os vor Fornøielse!

GERHARD. Det er umuligt, at det kan være alvorlig ment. — Der kommer Capitainen. Nu skal vi høre, hvad han synes derom.

ZIEGEL. Hvorfor kalde I paa mig?

FRANTZ. Obersten skal gives fri, Hr. Capitain. Det er jo det rene Snyderi, lige stik mod Krigsreglement og Religion.

ZIEGEL. Guds Blod! Hvad er det for en Historie, Du dèr kommer med?

PAGEN. Fürstenberg sender mig for at bringe Eder Befaling at frigive Oberst Gynther og udlevere ham til denne Mand.

ZIEGEL. Jeg? overgive min Fange, hvem jeg har bevaret som mine Øinestene? I maa nok være blevne gale Allesammen!

PAGEN. Ja, jeg forstaaer mig ikke paa det. Vi have afslaaet alle Tilbud om Udvexling og skulle nu godvillig give ham tilbage.

INGO *(den hele Tid dæmpet og ensformigt).* Min Ven! hvorfor vil Du tale saaledes. — Det var mig, som i Gaar frelste dit Liv.

PAGEN. Dig!

INGO. Ja. Det er ikke for at rose mig, men for at give Dig Ret til at øve Gjengjæld. — Jeg har en Broder, en Ven, som jeg skylder mit Liv, og som vil være fortabt, hvis jeg tøver for længe.

PAGEN. Det var Dig. — Ja, hvad saa? det forandrer jo ikke Sagen. — Jeg har udrettet, hvad Generalen befalede mig; I have hørt det, Enhver, som her er til Stede! Fra nu af vil det være Capitainen, paa hvem hele Ansvaret kommer til at hvile.

ZIEGEL. Vær Du kun rolig, min Dreng! Jeg er ogsaa villig til at tage det hele Ansvar. — Hvor traf Du Generalen?

PAGEN. Nede ved Floden. Der var en fremmed Mand hos ham.

ZIEGEL. Jeg vil være fordømt, om jeg forstaaer et Ord af det Hele. I Aftes, da Generalen gaaer herfra, befaler han mig at stænge alle Porte, fordoble Vagterne, holde Udkig, og nu bringer man mig en Befaling, der er lige stik modsat. Nei, nei, det hænger ikke rigtig sammen. Der maa stikke et Bedrageri herunder.

GERHARD. Det var netop det, jeg tænkte, strenge Herre! Man bedrager Eder.

FRANTZ (og) LANDSEKNÆGTENE. Man bedrager Eder.

ZIEGEL *(til Ingo)*. Hvem er Du, som kommer listende herop i Mulm og Mørke? — Hvad er Du egentlig for en Karl, hvorledes har Generalen kunnet give dig en saadan Befaling til os?

INGO. Det vil han selv fortælle Eder. Mit Ærinde er kun at hente Oberst Gynther.

ZIEGEL. En Strikke af godt tvundet Hampegarn skal Du hente Dig og sex Fod Jord til en Grav. Tilstaa det: Du har lagt Raad op med vor brave Capitain Arkimbaldus, den Rottenfænger, der i Nat skulde liste Obersten ud af Fængslet og bringe ham til Jeres Leir. Arkimbaldus ligger nu bastet i Slottets dybeste Kjælder; om lidt skal Du gjøre ham Selskab. — En Forræder er Du, en Tyv, som søger at tilliste Dig, hvad Eders hele Flok tilsammen ikke har været i Stand til at tage med Magt.

INGO. Min Herre, jeg er Officeer! Hvis det gjaldt et Bedrag, da forsikrer jeg, at jeg ikke vilde være kommen. Det er Generalens Villie, at Fangen skal være fri, og jeg beder, jeg bønfalder Eder om at adlyde.

ZIEGEL. Og jeg siger endnu en Gang: jeg vil høre Generalen selv forkynde hans Frihed, inden Nogen faaer mig til at troe herpaa. Om en halv Time bliver Gynther hængt.

FRANTZ. Capitainen taler som en Engel.

INGO. I nægter altsaa at adlyde?

ZIEGEL. Det forekommer mig, at jeg har udtalt mig tilstrækkelig tydeligt.

INGO *(staaer et Øieblik tvivlraadig)*. Saa vil jeg gaae og bringe Generalen dette Budskab tilbage.

ZIEGEL *(haanlig)*. Naa, saa I vil gaae, Hr. Officeer! Aa nei, I bliver her. I er min Arrestant. *(Han lægger, idet han siger disse Ord, sin Haand paa Ingos Skulder. Til Gerhard)*. Tag hans Kaarde og besæt Dørene. Der kommer Ingen ud herfra.

INGO. Gudfader hjælpe mig!

FRANTZ *(til en Landseknægt)*. Jeg vil lade mig hænge i Gynthers Sted, hvis det ikke er en Gavtyv. See blot, hvor forknyt han staaer.

PAGEN. Tillad, Hr. Capitain! har I ogsaa betænkt, hvad I vover ved at handle saaledes?

ZIEGEL. Lad Du mig om det, min Hanekylling. Jeg tager Alt paa mig. Klokken er strax fire. Hvis det virkelig er Generalens Villie, at Fangen skal være fri, vil han nok indfinde sig; saa kan han selv lukke op for ham.

INGO *(fortvivlet)*. Men hvis han nu ikke kommer?

ZIEGEL. Saa holder jeg mig til den Ordre, han har givet mig, og Klokken fem er Gynther hængt.

*Ingo (sætter sig paa en af Bænkene, reiser sig og sætter sig igjen. Der opstaaer et Øiebliks Taushed, under hvilken en Klokke slaaer fire).*

INGO. Klokken slaaer fire — fire, fire! hvad skal jeg gribe til, hvor skal jeg finde Hjælp? *(Seer ud)*. Det er Dagen, som bryder frem. — Og Powitz — Powitz!

FRANTZ *(dæmpet; til Gerhard)*. Hvad gaaer der af det Mandfolk! Jeg troer, han bliver gal.

INGO *(knuger Hænderne sammen over Hovedet i den dybeste Fortvivlelse)*. Powitz venter mig — han drager ikke tilbage, før jeg kommer — han vil lade sig dræbe for min Skyld, jeg kjender ham. — Jeg har hidtil taget hans Ære, i Nat tager jeg ogsaa hans Liv — og jeg er raadvild — hjælpeløs — den første, den eneste Gang, jeg skulde handle for ham. — Den stakkels Ingo! — den dumme Ingo — ha! ha! ha! *(Han skjuler sit Ansigt i Hænderne. Efter en Pause farer han op)*. Jo vist, jeg maa, jeg vil — hjælp nu, almægtige, kjærlige Gud! *(Høit og kraftigt som en Mand, der vaagner tillive)*. Jeg kommer, min Broder, jeg kommer! — Og nu, Capitain! nu os To. Læg vel Mærke til, hvad jeg siger.

ZIEGEL *(brister i spottende Latter)*. Hvad Djævlen betyder den Sludder?

INGO *(betragter ham fast og straalende)*. I vil ikke udlevere Oberst Gynther — I *skal!* — I har hørt Pagens Ord — og her, se, blot, her er General Fürstenbergs Ring — gjenkjend den Alle.

ZIEGEL. Ja, det er Generalens Ring. Men jeg lukker alligevel ikke op.

INGO. Tillad mig at tale et Ord med Jer i Eenrum.

ZIEGEL. Det behøves ikke. For det første har vi to ingen Hemmeligheder med hinanden; dernæst kan I ikke fortælle andet, end hvad disse gode Mænd gjerne maa høre.

INGO. Saa kommer hid, saa mange som I ere; lytter til mine Ord; jeg vil fortælle Jer en Historie.

*(Landseknægtene nærme sig).*

FRANTZ *(til Gerhard)*. Ved alle hellige Madamer i Himmerig! Manden er komplet gal. Nu begynder han at fortælle Historier.

INGO. Da det rygtedes i Gaar, at Gynther var dømt til Døden, besluttede to Officerer at vove endnu et Forsøg paa at frelse ham. De roede over Floden i en Baad, stege i Land og grebe en Mand, som ventede dernede. Denne Mand var Officeer som de, men hans Rang endnu høiere. Det var General Fürstenberg.

ALLE. Hvad for Noget? Generalen!

INGO. Afbryd mig ikke — det Bedste er endnu tilbage. Disse to Officerer besluttede derefter at føre deres Fange til de Danskes Leir for at faae ham udvexlet mod Gynther; men Generalen foreslog, at dette Bytte skulde finde Sted strax. Han lod en Page kalde, bød ham følge den ene af de Fremmede herop og medgav dem sin Ring, for at Sandheden af deres Ærinde kunde være hævet over enhver Tvivl. Pagen staaer dèr, Ringen har I seet, og Officeren —

ZIEGEL *(leende)*. Det skal formodentlig være Eder?

INGO. Ja, det er mig.

ZIEGEL. Det var jo en rar Historie. Og Jeres Kammerat, hvor er han?

INGO *(gaaer til Vinduet)*. Overbeviis Jer selv om ham, I Herrer! Den lyse Dag bryder frem. Min Kammerat sidder i dette Øieblik nede i Baaden med Haanden paa Pistolkolben lige overfor sin Fange. — See I ham? — Han har besluttet at vente endnu en halv Time. Hvis Gynther til den Tid ikke er kommen, seiler han bort med Generalen. Hvis Gynther bliver dræbt, vil Fürstenberg blive hængt.

ZIEGEL. Hængt?

INGO. Hængt, forstaae I mig? — Det er jo Jer, Capitain, paa hvem det hele Ansvar hviler. — Fürstenberg har lovet Gynther Friheden, I afslaaer det. Jeg vover mig alene ind blandt Eder, fordi jeg troede, at jeg ikke behøvede anden Sikkerhed end Eders Feltherres Ord. — I lade mig arrestere, og jeg siger, at det er vel gjort. — I bør ikke give mig Lov til at drage bort igjen, I maa begrave mig hos Eder; thi naar jeg kom tilbage til mine Landsmænd, vilde jeg sige: Vogter Jer for at troe paa Fürstenbergs Ord; han holder det ikke. Og vogter Jer for hans Officerer; de sælge deres Feltherres Ære. — — Ja, nu har jeg fortalt min Historie.

ZIEGEL *(farer omkring)*. Vagtmester! tolv Mand med sig — ned til Floden og grib den Mand! Hurtig, hurtig!

INGO *(rolig og bestemt)*. Ved det første Syn af en Soldat vil Generalen blive skudt.

ZIEGEL. Saa, for Satan! Alle onde Aander maa da staa i Pagt med de to danske Mandfolk! De fange Generalen lige foran vore Kanonmundinger, og vi maa see derpaa med Hænderne i Buxelommerne. Hvad skal jeg arme Mand gribe til? —

INGO. Find en Udvei! Den halve Time er snart forbi, Hr. Capitain.

ZIEGEL. *(Gaaer frem og tilbage, standser og raaber)*. Døren op! Op med Døren, siger jeg. Lad ham i Djævelens Skind og Been faae Fangen! — Minuterne ere kostbare nu."

GERHARD *(tager et vældigt Nøgleknippe ned fra Væggen)*. Skal dette være Alvor?

ZIEGEL *(synker ned i en Stol)*. Gjør, som jeg siger. Obersten

er fri. — — Gaa Jeres Vei — dèr har I Eders Kaarde tilbage. — Afsted, afsted, før jeg fortryder det. *(Griber Ingo i Armen, idet han gaaer).* Men naar I kommer hjem, kan I dog fortælle dem, at man kan stole paa Fürstenbergs Ord og paa hans Soldaters Ære. — Gaa saa ad hede Helvede til!

*(Oberst Gynther viser sig i Lænker i den aabne Baggrundsdør, Landseknægtene tage dem af ham).*

Tæppet falder.

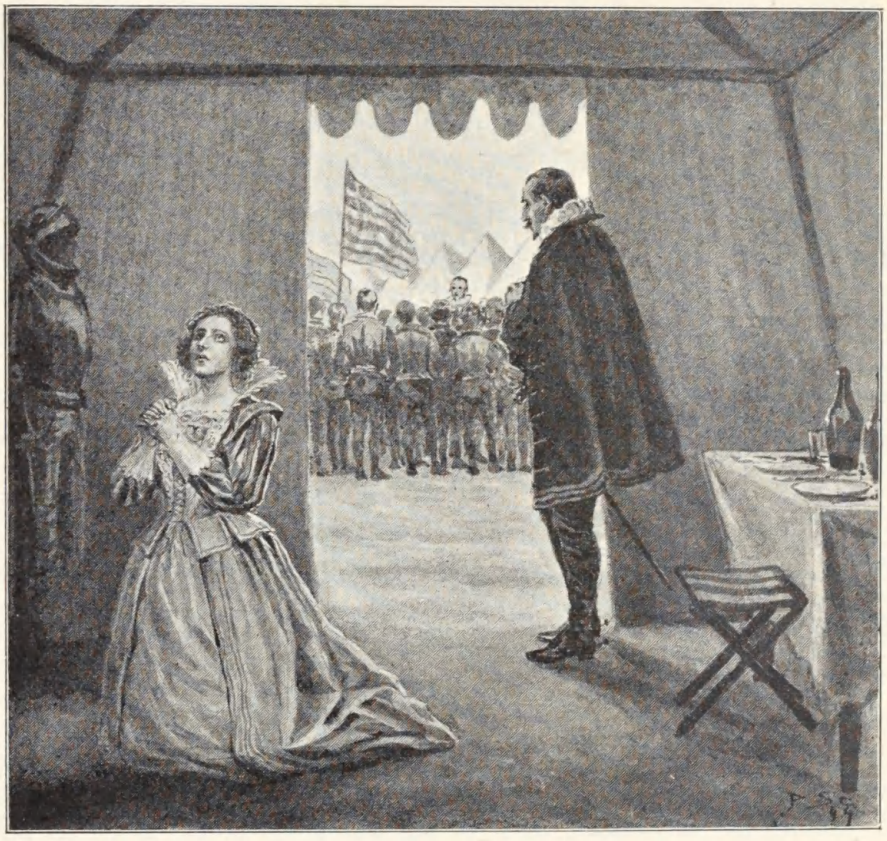

# FJERDE HANDLING.

*Samme Teltværelse som i anden Handling. Tilvenstre for Tilskuerne et dækket Bord med Flasker og Bægere. Solen skinner ind igjennem Døren i Baggrunden.*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*LAUGE. HELENE. (Helene knæler i Forgrunden. Udenfor, i nogen Frastand, blæses en Morgenpsalme i de Danskes Leir. Lauge staaer i Døraabningen i Baggrunden, lænet op mod Karmen. Han holder Hatten i sine foldede Hænder. Musiken er begyndt, inden Tæppet gaaer op).*

HELENE *(medens Musiken lyder).*

Blandt denne Skare, som dit Navn paakalder,
En enkelt Stemme ydmyg hæver sig,
En Kvinde, Herre! som fra spædest Alder
Har søgt Dig i sin Bøn og fundet Dig,

Som tillidsfuldt og med Fortrøstning troer
Paa, at en kjærlig Gud i Himlen boer,
En fælles Fader, som vi skal anraabe,
En Herre, som behersker Liv og Død,
En Trøst for alle dem, som troe og haabe,
En trofast Hjælper i hver Sorg og Nød.

O, Du, som mig saa kjærlig har beskyttet,
Hæv nu din milde Haand til Hjælp for *den,*
Hvis Navn bestandig til min Bøn var knyttet,
Min Barndoms og mit Hjertes bedste Ven!
Du ene Maalet for hans Kamp jo kjender,
Frels ham fra Faren og fra Fjendehænder!
Thi den, som søger, har Du sagt, skal finde;
Han har jo søgt, han taalte, og han led.
Og den, som kæmper, har Du sagt, skal vinde. —
Ak, Herre! Du veed bedst, hvordan han stred.
Nu vil Du mildne, fjerne det, som saarer,
Nu vil Du see og veie mine Taarer!

(*Helene og Musiken tier paa samme Tid).*

LAUGE. Klokken er strax sex. — De komme endnu ikke.

HELENE. De vil komme, de *maa* komme. See, hvor Solen skinner over Floden — Røgen stiger op fra Leiren. Slottet rager derover, mørkt og skummelt. Taarnet viser sig tydeligt; men Gynther er der ikke. — De have endnu ikke fuldbyrdet Dommen — Gud har hørt min Bøn — Du har jo ogsaa bedet.

LAUGE. Havde jeg ikke en Søn at miste lige saa vel som *Du* en Broder?

HELENE. Du bad vel ogsaa for Powitz?

LAUGE. Jeg bad for dem begge.

HELENE *(hviler sit Ansigt mod Lauges Skulder).* Men dog især for Powitz. — Saa fattige ere vi begge blevne midt i vor Magt, at vi alene kunne haabe Frelse gjennem Powitz. Erindrer Du den Aften, de reiste?

LAUGE *(haardt)*. Lad os ikke tale derom. Du har lovet det, derfor gav jeg efter for dine Bønner at maatte følge herned til din Broder.

HELENE. Hvorledes har han holdt sit Løfte? — Han sagde, at vore Frænder og Venner skulde komme og bede for ham: en Søn og en Datter ligge for dine Fødder, — alle hans Venner hernede ville støtte vor Bøn. I Nat har jeg seet dine egne Hænder folde sig. Du knælede — det var Dig, der bad, Fader, og det til en mægtigere Herre end den, der hiin Aften blev nævnet. — Naar han nu kommer tilbage — — Hør mig! Hvorfor vender Du Dig fra mig?

LAUGE. Lad mig være i Fred! — Skal da Alting her kun dreie sig om Powitz?

HELENE. Du svarer mig ikke. — Naar nu Powitz kommer tilbage, med Ingo, med Seiren, naar hele Leiren jubler ham i Møde, hvorledes vil Du saa modtage ham?

LAUGE. Saa vil jeg række ham min Haand og trykke ham til mit Bryst.

HELENE. Og det er Alt?

LAUGE. En modig Vovehals er han, som Tilfældet og Lykken begunstiger aldeles uhørt.

HELENE. Er det ikke fra Powitz og hans Bedrifter, vi modtage enhver Hilsen, ethvert venligt Ord vi her møde? —

LAUGE. Hvad vil han kunne fordre?

HELENE. Han vil Intet fordre, slet Intet — man modtager en Gave, man forlanger den ikke, — men hvor hans Ret ender, dèr burde din Taknemmelighed begynde. Siden Du ikke har Andet at give ham, maa det vel blive mig, som lægger min Skjærv til din.

LAUGE. Dig?

HELENE. Ja! — overtager et Barn ikke sin Faders Forpligtelser? — Jeg veed, hvad jeg vil gjøre. — Jeg vil sige til ham: Du har vovet dit Liv for at bevare min Broders — jeg vil give Dig mit til Gjengjæld. — For al din Hengivenhed mod ham og for al den Hæder, Du bragte min Fader, kan jeg kun byde mit Hjerte, og det vil jeg give Dig udeelt.

LAUGE. Det vil Du aldrig sige til Powitz.

HELENE. Jo, det vil jeg.

LAUGE. Du er bortlovet til en Anden, En, hvis Slægt og Herkomst Du idetmindste ikke behøver at rødme over, han har ogsaa kjæmpet tappert hernede, imorgen feires Eders Trolovelse, han har mit Ord.

HELENE. Husker Du den Aften, Moder døde? — Hun kaldte Ingo og mig til sig, velsignede os og sagde: I ville blive lykkelige; jeg har lidt og grædt for Jer begge. — Du lovede at opfylde dette Haab, ligesom jeg lovede at elske Powitz. I mine Tanker har jeg været hans, allerede fra jeg var en lille Pige — det bliver aldrig anderledes. *(Gaaer).*

## ANDET OPTRIN.

*LAUGE.*

LAUGE *(alene).* Splid og Ufred overalt. — Havde Drengen ikke været saa svag, vilde Powitz aldrig faaet denne Magt over ham. — Nei, nei, det er mig —! Det nytter ikke at dølge det. — Havde jeg ikke den tunge Haand, vilde min Søn ikke have trængt til hans Hjælp. — Men jeg vil bryde dette Aag, jeg vil det. — Jeg vil være Herre.

## TREDIE OPTRIN.

*LAUGE BELDENAK.*

BELDENAK *(i Baggrunden indsvøbt i en Kappe, Hatten trykket ned i Panden. Han seer sig forskende omkring, før han træder ind).* Naa, det var jo rart, at jeg træffer Dig alene, kjære Svoger.

LAUGE. Beldenak! er det Dig? — Og Ingo? — hvor er Ingo?

BELDENAK *(muggen).* Hvor Fanden skal jeg vide det?

LAUGE. Fulgte Du da ikke med derover?

BELDENAK. Du har altsaa slet ikke hørt Noget fra dem endnu? *(Afsides).* Det var ellers morsomt! *(Høit).* Jo, vi

bleve skilte i Kampen, for Du maa vide, vi have pryglet noget morderligt paa i Nat. — Vi bleve uenige.

LAUGE. Uenige, i et saadant Øieblik!

BELDENAK. Det var naturligviis Powitz' Skyld. — Her seer Du forresten hans Skjærf. Du kan levere ham det tilbage, naar I mødes.

LAUGE. Hvorledes kommer Du til hans Skjærf?

BELDENAK. Jeg har hverken fundet det eller faaet det af ham. Kan Du saa slutte Dig til Resten?

LAUGE. Jeg kan ikke slutte mig til det mindste. Fortæl hvorledes Alt er gaaet til.

BELDENAK. Det er, min Sjæl, snart fortalt. Jeg havde lagt en Plan, saagar hele tre; men de behagede ikke Powitz. Derimod faldt de paa en anden Plan, som endnu mindre behagede mig. Saa skiltes vi, og jeg fik Plads paa en af de alleryderste Poster.

LAUGE. Det kan jeg tænke.

BELDENAK. Det var ved en Busk, eller egentlig midt inde i en Busk. Derefter luskede de Andre af, hvorhen, det maa Djævlen vide. Jeg sad og ventede paa dem til Daggry. Saa blev jeg kjed af det. — Mens jeg laa derinde i min Busk, fik jeg en Aabenbaring.

LAUGE. En Aabenbaring?

BELDENAK. Ja, der kom en lille Fyr hoppende hen imod mig. Det var vist en Engel. — Du kan for mig troe, hvad Du vil; men jeg saae ham ligesaa tydelig, som jeg seer Dig. Han havde en hvid Skjorte paa, det lille Bæst, og en Tulipan i Haanden.

LAUGE. Det var jo mørk Nat!

BELDENAK. Rigtigt! men det blev lyst, hvor Engelen stod. — Saa nikkede han og sagde med en fiin Stemme: Beldenak, Beldenak! Du har nu udmærket Dig nok i dine Dage, hvorfor vil Du blive ved at slide strengt og lade Andre høste Lønnen derfor? Nu skal Du hvile dine trætte Lemmer og strax reise over til din Søsters Gaard paa Falster — saadan en Ordre er ikke til at spøge med. — Dermed forsvandt

han, og mens jeg laa og grublede over dette, kom der en Aalestanger, som jeg betalte for at løse mig og ro mig herover i sin Baad.

LAUGE. Var Du da bunden?

BELDENAK. Javist! — har jeg ikke fortalt Svoger det? — Saa meget er vist, at enten det nu var en Engel eller ikke, saa har jeg besluttet at skeie ud fra mit Helteliv og opgive Krigsstanden.

LAUGE. Virkelig?

BELDENAK. Ja, man bør ikke kæmpe mod Forsynet. — Du kommer derfor til at give mig Reisepenge, kjære Svoger, for jeg drager bort endnu i Formiddag. — Tys! dèr seer jeg Capitain Assing. Gjør mig den Tjeneste at lade os være lidt alene, Du.

*(Lauge gaaer ud i Baggrunden og hilser paa Assing).*

BELDENAK *(alene)*. Jeg snyder dem op i Øinene, og der er Ingen, som mærker det Ringeste. — Det er ellers morsomt.

## FJERDE OPTRIN.

*BELDENAK ASSING.*

ASSING. Beldenak! I her! — og de Andre?

BELDENAK. De foretrak at handle paa egen Haand. De lavede en Plan, de Tosser, ligesom Muldvarpen laver sine Gange — jeg mener i Blinde. Jeg er atter bleven skuffet, og det har bragt mig til at udføre en Beslutning, hvortil jeg behøver Eders Bistand.

ASSING. Naa, lad høre!

BELDENAK. Jeg er kjed af det Liv, jeg fører her. Jeg mener, at jeg har gjort nok, baade for mig selv og for de Andre, som høstede Frugter af mine Anstrengelser.

ASSING. Ganske vist. — Meer end nok.

BELDENAK. Det er skjændigt, som denne Powitz har opført sig mod mig! han staaer mig i Lyset overalt. Jeg siger det ikke for at bagtale Nogen; men man bliver dog tilsidst kjed

af bestandig at see Andre pynte sig med laante Fjer. — I forstaaer?

ASSING. Fuldkomment.

BELDENAK. Desuden føler jeg, at jeg ikke længer er stærk nok til at udholde Krigens Besværligheder. Jeg lider idelige Smerter af det svære Skudsaar, jeg fik for nogle Aar siden i den store Duel, I nok har hørt Tale om. Spørgsmaalet dreier sig nu blot om at faae Tilladelse til at tage bort. I kjender mig, Hr. Assing, Handling og Beslutning er eet hos mig.

ASSING. I kan vist reise, naar I vil. Jeg paatager mig at ordne den Sag.

BELDENAK. Endnu i Dag — jeg mener i Formiddag, helst lige paa Øieblikket. Jeg veed, hvorledes det vil gaae. Faaer mine Kammerater først at høre, at jeg tænker paa at forlade dem, kommer hele Leiren i Oprør; man stormer ind paa mig med Bønner og Overtalelser, og jeg kunde være svag nok til at give efter.

ASSING. I kan reise, naar I lyster.

BELDENAK. I troer ikke, Hans Maiestæt tager mig det ilde op? — for en anden Gangs Skyld. — I forstaaer? man vil dog ikke ruinere sine Fremtidsudsigter?

ASSING. Kjender Hans Maiestæt Jer?

BELDENAK. Ja, det kan nok være. — Jeg henvender mig ligefremt og fortroligt til Eder. Hvis I troer, at min Beslutning kunde give Anledning til nogen ufordeelagtig Udtydning, saa bliver jeg.

ASSING. Paa ingen Maade.

BELDENAK. Jo, gu gjør jeg saa. — Saa bliver jeg.

*(Lauge i Baggrunden).*

ASSING. Siden I taler fortroligt til mig, vil jeg svare Jer paa samme Maade. I gjør Ret i at reise Eders Vei, heller i Dag end i Morgen, heller strax end om en Time.

BELDENAK. Hvorfor?

ASSING. Fordi I ellers udsætter Generalen for den Ubehagelighed at lade Eder jage bort.

BELDENAK *(barsk)*. Mig? — jage mig bort? — For Djævlen, hvad siger I dèr, Hr. Capitain?

ASSING. Jeg siger, at I gjør klogest i at tale lidt mindre høirøstet, og dernæst, at man her i Leiren længe har været kjed af Jer.

BELDENAK *(indsmigrende)*. Det maa vist bero paa en Misforstaaelse, kjære Herre!

ASSING. I er en Svirebroder, Hr. Beldenak, en falsk Spiller, en slet Soldat. Derfor skyer man Jer, derfor vilde I allerede være bleven viist bort herfra, hvis ikke den samme Powitz, I bestandig søger at nedsætte, havde talt Jeres Sag, havde bønfaldt Generalen om Skaansel for Eder, eller rettere sagt, om Skaansel for det Navn, I bærer, og den Slægt, hvortil I hører.

BELDENAK *(ydmygt)*. Men, min naadige Hr. Capitain! man maa da have bagtalt mig noget morderligt.

ASSING. Generalen har villet jage Eder bort forleden; jeg jager Eder bort i Dag, ligesom Powitz og Ingo joge Jer bort i Nat.

BELDENAK. Nei, nu gjør I mig, min Sjæl, Uret. I Nat gjorde de sig tværtimod al optænkelig Umage for at jeg skulde blive.

ASSING. Og nu Farvel, Hr. Junker Beldenak! Forlad os og kom aldrig mere tilbage.

BELDENAK. Det kan I stole paa.

ASSING. Det gjør jeg ogsaa. For hvis det skeer, vil I blive jaget bort af Profossen.

BELDENAK. Det er tungt, meget tungt, at en Hædersmand skal blive miskjendt saa skammeligt. Jeg siger det forresten ikke for at bagtale Nogen. *(Gaaer)*.

## FEMTE OPTRIN.

*ASSING. LAUGE. GENERALEN. RAMLAU. FLERE OFFICERER. (Senere) HELENE.*

GENERALEN. Endnu intet Budskab derovrefra! — Tiden begynder at falde noget lang.

ASSING. Generalen talte om at sende en Speider over paa den anden Flodbred. Er han kommen tilbage?

GENERALEN. Nei. Vi have sendt to, hver til sin Side, Mænd, som ere godt kjendte med Egnen. Hans Maiestæt er ligesaa urolig som vi Andre. Han taler ikke til Nogen, gaaer ud af sit Telt, seer over paa Taarnet og vender tilbage igjen. Da jeg forlod ham, steg han til Hest og red ned til Landsbyen, hvor Floden er smallest, for om muligt at faae nogen Underretning af Fiskerne.

RAMLAU. Jeg har ikke noget Øieblik troet paa et heldigt Udfald.

ASSING *(dæmpet)*. Mine Herrer! Lauge Holk er til Stede. Og dèr kommer hans Datter. — Hvor vidt Planen er lykkedes, det staaer til Gud. Vi vide blot, at den aldrig kunde være lagt i bedre Hænder.

EN TJENER. Eders Høihed! Bordet er dækket.

GENERALEN. Tag kun Plads, mine Herrer! jeg selv har ingen Lyst til at spise. Jeg vil drikke dette Bæger paa et heldigt Udfald for dem, vi vente.

ASSING. Jeg ogsaa. *(Dæmpet)*. Man kan jo haabe, selv efter at det er umuligt at troe længer.

RAMLAU *(dæmpet; til Assing)*. Jeg drikker en Skaal for de Dødes Sjæle.

*(Nogle af Officererne tage under den sidste Deel af Samtalen Plads ved Bordet. De Øvrige gruppere sig saaledes, at Udsigten til Døraabningen i Baggrunden bliver fri).*

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. POWITZ. INGO.*

POWITZ. Mine Herrer! Vi ønske Dem alle en god Morgen!

HELENE. Powitz!

*(Powitz knuger Helenes Haand til sine Læber).*

LAUGE. Ingo!

GENERALEN. Der ere de jo!

ASSING. Gud være lovet!

RAMLAU. Det vilde jeg have forsvoret.

LAUGE *(omfavner Ingo)*. Min Søn! jeg velsigner Dig!

INGO *(dæmpet)*. O, Fader, Fader! vi lever! jeg er frelst.

LAUGE. Gud være lovet og priset!

INGO. Ak nei, jeg mener ikke saa. Jeg er som vaagnet af en dyb Drøm, jeg mærker Livet banke i mit Bryst, jeg kan glædes og juble som de Andre. Al Ting er lyst omkring mig, og jeg har længtes efter Dig og Helene som ingen Sinde før.

LAUGE *(rækker Powitz begge Hænder)*. Velkommen, Powitz! Jeg takker Dig.

GENERALEN. Nu, mine Herrer, hvorledes er det gaaet Eder?

POWITZ. Godt, min naadige Herre! Vi vilde ellers ikke være vendte tilbage.

GENERALEN (og) OFFICERERNE. Og Oberst Gynther —? Gynther? —

POWITZ. Oberst Gynther er frelst. En Ordonnants befalede os at bringe ham til Hans Maiestæts Telt.

GENERALEN. Gud være lovet! Jeg har ikke længe modtaget en saa glædelig Tidende. Siden Du, Powitz, er den Første, som bringer den, saa tag denne Kjæde. — Hans Maiestæt har en Gang skjænket mig den; han vil ikke vredes, fordi jeg gjør en saadan Brug af hans Gave.

POWITZ. O, min General — saa stor en Naade!

GENERALEN *(lægger sin Haand paa Powitz' blottede Hoved)*. Hvad Holk angaaer, bad Kongen mig hilse Eder, at I skulde nævne Eders kjæreste Ønske. Han vil opfylde det, dersom det ligger inden for Mulighedens Grændser.

INGO. Jeg takker Eders Høihed! men jeg har altid været fattig paa Ønsker.

GENERALEN. Godt! saa lad Kongen kun vælge for Eder. I vil ikke tabe derved.

POWITZ *(dæmpet; til Helene, der staaer hos Lauge)*. Da vi seilede over Floden, hørte vi Morgenbønnen fra Leiren. Den klang saa høitidelig over til os gjennem den rene Luft. — Der var maaske Nogen her, som den Gang bad for os.

LAUGE *(træder imellem dem)*.

GENERALEN. Men fortæl os nu, hvorledes I have udført dette Vovestykke.

*(Officererne slaae Kreds om dem).*

INGO. Det var endda ikke saa vanskeligt. Vi hjalp os igjennem med List, og hvor den ikke slog til, brugte vi Magt. Saa gave de os Obersten og lode os gaae.

GENERALEN. Nei, saa let slippe I ikke. I maa give en fuldstændig Oplysning om Alt. Vi kjende kun Farerne i Eders Foretagende; for at bedømme dets Storhed, maa I tillige fortælle os, hvorledes I fik Bugt med dem.

INGO. Eders Høihed! det vil Powitz bedre kunne gjøre end jeg. Det er dog ham, der har ledet og styret Alt.

POWITZ. Som Du vil. Jeg skal fortælle denne Nats Historie. Det er ogsaa billigt, man faaer at vide, hvad Deel Enhver af os har haft i den. — Vi overraskede Forræderen, som har røbet Fjenden vore Planer. Han bragte os sammen med Slottets Kommandant, General Fürstenberg, som vi tvang til at udlevere Gynther. Det er Indholdet af vor Bedrift. Dens Udførelse paatog Ingo sig, saa at sige, alene.

INGO. Det er jo ikke Tilfældet, Powitz.

POWITZ. Jeg maa bede Eders Høihed forbyde Holk enhver Afbrydelse. — General Fürstenberg lod en Page føre Ingo op paa Slottet og medgav ham sin Ring til Tegn paa, at han kom fra ham. Ingo kom til Gynthers Fængsel, man spottede og truede ham; han forlangte Fangen; man arresterede ham. Han var alene mod Alle. Enhver Mulighed til Frelse syntes at være udtømt. Han udfandt nye. *Jeg* tvivlede om at faae ham at see igjen. Han handlede og bragte Gynther frelst og uskadt ned i vor Baad.

INGO *(heftigt)*. Mine Herrer! Mærke I da ikke hans List? — — Han bedrager Eder jo Allesammen. Det er ikke mig, men ham, der har handlet her — ham i Dag som i Gaar, som bestandig. Det er Powitz, der uafbrudt vaager og virker for mig med en Selvfornægtelse uden Maal og Grændser. — Og dog er jeg endnu ikke den af min Slægt, som han vilde kunne bringe de største Ofre.

POWITZ. Nu vel! Saa lytter da til, saa mange som her ere til Stede. I skulle være mine Dommere. — Jeg har fortalt min Historie. Nu komme vi til Beviserne.

INGO. Nei, ingen Beviser, Powitz. Enhver, som her er til Stede, har allerede forlængst dømt os to imellem. De have seet mig evneløs lyde dine Planer. Jeg velsigner Dig derfor; men det maa dog høre op en Gang. Fra nu af skal Enhver have Sit.

POWITZ. Jeg holder mig til, hvad jeg har sagt, og man skal ikke drage mine Ord i Tvivl. — Det var Ingo, som opdagede Forræderen. — Han bærer hans Vaaben i sit Bælte. — Det var Ingo, som hentede Gynther ud af Slottet. Obersten vil fortælle Enhver det, som spørger ham derom. Det er Ingo, som bærer Generalens Ring paa sin Finger. See her! *(Han griber Ingos Haand og viser den frem. I det samme hvisker han).* Hvis Du ikke tier, saa er Alt ude med mig; det er jo min Lykke, det er om Helene, jeg her maa kæmpe.

INGO *(dæmpet).* Skal jeg da bestandig modtage Alt af Dig?

POWITZ *(dæmpet).* Blot denne ene Gang. Fra i Dag af behøver Du det ikke mere.

GENERALEN. Men hvor var Du da selv, Powitz, medens Alt dette skete?

POWITZ. Jeg sad i god Ro og Sikkerhed nede i vor Baad og passede paa, naar Ingo kom tilbage. Det er derfor heller ikke mig, naadige Herre! — I indseer det vist selv, hvem det tilkommer at bære Eders kongelige Gave. *(Han tager Kjæden og hænger den om Ingos Hals).*

INGO *(dæmpet).* Powitz! — hvad gjør Du? — Powitz!

POWITZ *(dæmpet).* Ingo! — min Broder!

GENERALEN. Powitz, kom til mit Bryst! Jeg forstaaer Dig og beundrer Dig. — I Gaar tilbød jeg Dig min Hjælp. — Du bad mig gjemme den til i Dag. Forlang nu, hvad Du vil. — Hvad skal jeg gjøre for Dig?

POWITZ. Hvis Hr. Generalen vil opfylde mit Ønske, saa befal Hr. Lauge Holk at følge med sin Søn ind til Kongen, naar I forestiller Ingo.

GENERALEN. Hvorfor?

POWITZ. Fordi Hr. Lauge Holk har en Opreisning til Gode hos Hans Maiestæt Kongen.

GENERALEN. Hvad mener Du?

POWITZ. Sidst da de mødtes, gjorde Hans Maiestæt Hr. Lauge Uret, idet han regnede en Ulykke for en Brøde og sagde: I har en tung Haand, Hr. Lauge. — I Dag tænker jeg, Hans Maiestæt vil trykke denne Haand og sige: I har en vægtig høire Haand, en brav, en modig Søn, Hr. Lauge Holk.

GENERALEN. Det skal skee, som Du ønsker. Men hidtil har Du kun talt for Andre. Hvad skal jeg gjøre for Dig selv?

POWITZ. Bevar mig i Eders Naade, min høie General! saa er det godt.

LAUGE *(lægger sin Haand paa Powitz' Skulder).* Men hvad vil Du da begjære af Kongen for Dig selv, Powitz?

GENERALEN. Du behøver kun at forlange. Han vil ikke nægte Dig Noget idag.

POWITZ. Jeg vil Intet forlange. Det, jeg helst ønsker, kan Kongen dog ikke give mig.

LAUGE. Har Du slet Intet at bede ham om?

POWITZ. Ikke det Mindste! *(Efter at have sagt dette bøier han sig ned og kysser Lauges Haand; siger derpaa dæmpet).* Min Herre og min Dommer!

GENERALEN. Ja, saa kunne vi jo igjen begynde paa vort afbrudte Maaltid. Kom, Hr. Lauge Holk. Vil I gjøre mig den Fornøielse at sidde hos mig?

LAUGE. Nei, Deres Høihed! Tillad, at Powitz tager Plads hos Eder. — Sæt Dig, Powitz! Du er vist træt. — Det er mig, der i Dag skal have den Fornøielse at opvarte Dig.

GENERALEN. I, Hr. Lauge Holk?

POWITZ. I gjør Synd i at drive Spot med mig!

LAUGE *(med Høihed).* Jeg driver ikke Spot med Dig. — Og Eders Høihed maa ikke finde min Adfærd besynderlig — Powitz er jo min kjære Svigersøn. Han skal have min eneste Datter til Ægte.

POWITZ *(knæler og kysser Lauges Haand).* Min naadige Herre og Fader!

LAUGE *(bøier sig ned imod ham).* Reis Dig op, min Dreng! Du skal ikke knæle for mig.

POWITZ. Gud har givet mig Livet, derfor knælede jeg hidtil kun for ham — I har givet mig al Jorderigs Lykke, bør jeg da ikke ogsaa knæle for Eder?

HELENE. Min Fader, min kjære Fader!

INGO. Med min hele lyse Fremtid skal jeg betale Dig dette Øiebliks Lykke.

LAUGE *(trykker Ingo til sit Bryst).* Ak, min Søn! det er vist mig, der endnu er i din Gjæld. Men naar Folk nogen Sinde skulde tale til Dig om din Fader med den tunge Haand, saa siig dem, — — —

INGO. At — din Søn fra idag er sin Faders høire Haand, — det siger Powitz.

GENERALEN. Lad os nu gaae til Bords og være glade!

*En Trommehvirvel udenfor.*

EN OFFICEER *(melder).* Kongen og Oberst Gynther!

*De Tilstedeværende stille sig op i to Rækker ved Baggrundsdøren og speide ud.*

Tæppet falder.

# TRÆLLEÆT

SKUESPIL I FIRE
HANDLINGER AF
CARIT ETLAR

PERSONERNE: *JENS SØLTOFT til Rosborg. ELLEN MARIE SØLTOFT. FRU GYLDENSTJERNE. AXEL GYLDENSTJERNE. NIELS BUGGE. CHRISTEN HOLK. HANS MUNK. PALNE. VELAND SMED. CLAUS HUND. OLE DUUS. MARTINUS, Munk. TROELS. HARPYT. TERKEL. HERREMÆND. STRIDSMÆND. BØNDER. Handlingen foregaaer i Jylland 1534.*

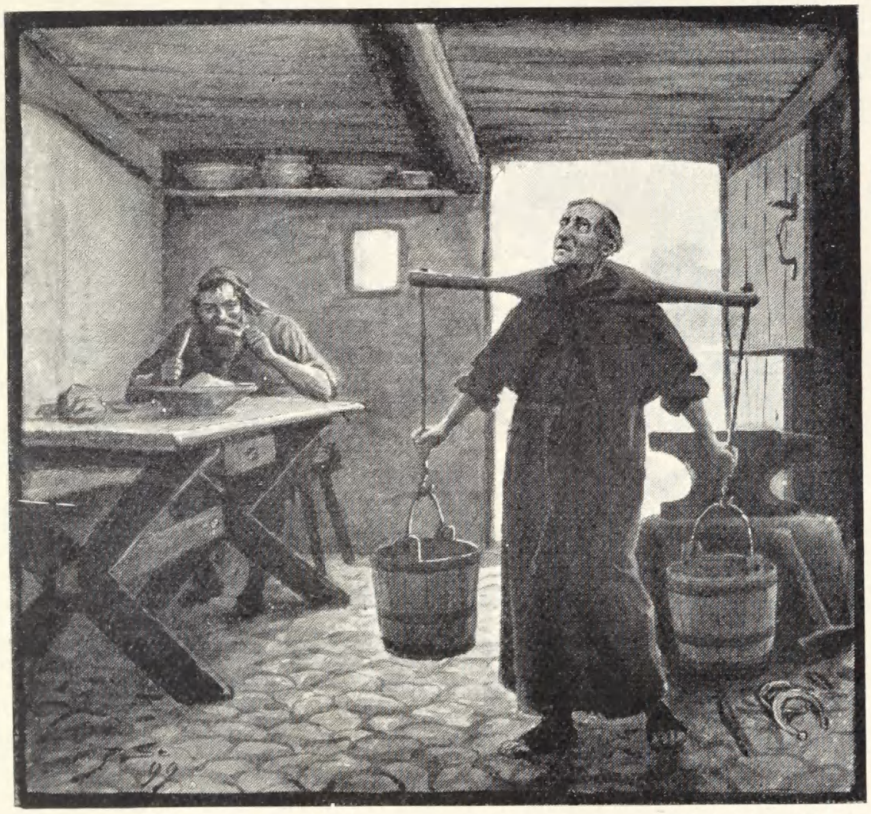

# FØRSTE HANDLING.

*(Velands Hytte, aaben ind mod Baggrunden, hvorigjennem sees et Landskab med Skov og Sø belyst af Aftensolen. Tilhøjre i Stuen en Smedeesse, hvorover der hænger en Kjedel. Midt paa Skuepladsen en stor Blok med en Ambolt. Paa venstre Side en lang Bænk. En Dør paa samme Side).*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*VELAND. MARTINUS.*

VELAND *(sidder ved Skorstenen og spiser).* Dejlig Mad! dejlig Mad, saadan en kogt Høne! Den er voxet og fedet til Herremandens Kjøkken. Derfor smager den saa godt. — Bestiller I noget derhenne?

MARTINUS *(har smøget Ærmerne op paa sin Kutte og skurer en Messingkjedel).* Giv *mig* lidt med! Jeg omkommer jo af Sult.

VELAND. Betal først!

MARTINUS. Du skal faae min Velsignelse.

VELAND. Den er for tynd. Det gik an før, da I havde Klostre og Messe. Nu skal der mere til.

MARTINUS. Men jeg har jo ikke andet. Du har plyndret mig for alt, hvad jeg ejede.

VELAND. Ja, naar man ingen Ting har, maa man faste. Det skal ogsaa være godt for Sundheden en Gang imellem.

MARTINUS. Faaer jeg ikke noget at spise, saa løber jeg fra Dig.

VELAND. Vær saa god. Lykke paa Rejsen! — Hvor løber I ellers hen? Claus Hunds Folk sværme paa alle Veje. Han har lagt Klostrene øde. Det brændte i Gaar i Kokkedal; i Aften galer Hanen over Estrup. Han drev Munkene ud af Vestervig og slog Provst Svend for Panden. Faaer han Jer at se, river han Jer Kutten af Kroppen, saa Skindet følger med. Løb kun!

MARTINUS. Claus Hund er et Afskum. Han skal brænde i Helvede.

VELAND. Aa Snak! der er intet Helvede til. Da vi lagde Klostrene øde, døde Djævlen af Sult.

MARTINUS. Faaer jeg saa et lille Stykke af den Høne? Jeg er saa sulten.

VELAND. Giv mig først den Sølvtingest, I bærer om jeres Hals.

MARTINUS. Hvor kan Du nænne at tage den fra mig? Jeg beder for Dig ved min Helgen.

VELAND. Det gjør I Ret i. Bed dygtigt for mig, om Bytte, om mange Penge. — Hid med den. — Saa! — Gaa nu først ned til Brønden og hent os to Spande Vand. Naar I kommer igjen, skal I faae Mad.

MARTINUS *(tager et Aag over Skulderen og to Spande; slaaer Øjnene op til Himlen).* Sikke Mennesker, sikke Mennesker! *(Gaaer).*

VELAND. Det samme sagde vi før om Munkene. — Af Sted med Jer!

## ANDET OPTRIN.

*VELAND.*

VELAND *(ser efter Martinus)*. Han lurer da ikke, den gamle Judas? — Der gaaer han. Saa Farvel, min Skat! ned med Dig i Hullet til de andre! *(Tager en Sten op fra Gulvet)*. Hvor det lysner og straaler dernede. — Penge og Sølvbægere og Klæder. Hullet er næsten fuldt. *(Dækker Hullet til igjen)*. Det er en herlig Tid — undtagen for dem, som maa betale den!

## TREDIE OPTRIN.

*VELAND. CLAUS HUND. (Claus Hund væbnet med Stormhue, Brystplade, Sabel og Spyd. Over Brystpladen bærer han en stor, iøjnefaldende Guldkjæde. Han standser i Aabningen og seer ind).*

VELAND. Claus Hund! — Kom indenfor. Hvordan gaaer det Jer?

CLAUS *(dæmpet og sagtmodig)*. Som det *skal* gaa. Vi have taget Voergaard og jaget Herremanden bort. En anden Flok gik op til Estrup. Himlen er rød; det brænder derovre.

VELAND. Hvor Du er kommen i Vejret, Claus! Alle Mennesker tale om Dig i den sidste Tid. Skipper Clemens kalder Dig sin bedste Stridsmand. Og hvor Du maa blive rig og sanke Guld og Skatte sammen! Jeg siger ikke mere.

CLAUS. Guld, altid Guld for Blod! Havde Du endda sagt Jern. *(Han tier lidt og ryster paa Hovedet)*. Nej, Veland, det er ikke for Penge, jeg slaaes.

VELAND. Det kan gjerne være; men man bjerger dog sammen, hvad man kan. Før plukkede de os; nu knibe vi af deres Fjer igjen. Det gaaer lige op.

CLAUS. Det hører jeg fra Morgen til Aften. Enhver tænker kun paa sig selv.

VELAND. Paa hvem skal man ellers tænke?

CLAUS. Det er Egennytte, Du. Ve os, hvis den faaer Magt ret længe! Nu er det løst, hvad der var bundet før; men

hver flyver sin Vej og glemmer, at der kun er ét Maal, som skal naaes, lidt Frihed, Plads for Alle. Luk op din Haand og grib! Det gjælder blot at ville for at naae. Jeg *vil*, det skal I faae at see. Men Guld og Madstræv, Veland Smed — nej! Det, jeg har Lyst til, ligger høiere oppe.

VELAND. Du taler som en Præst.

CLAUS. Ja, der er ogsaa noget af en Præsts Natur i mig.

VELAND. Lad os tage det gode, man kan faae. Hvem veed, hvor længe det varer. Det gjælder om at gjøre Herremanden lille og Bonden stor. Det har vi naaet. Hvad kan Du gjøre mere? Der er flydt mange Taarer, inden det kom saa vidt.

CLAUS. Nogle af dem vil jeg tørre, andre vil jeg hævne.

VELAND. Det er rigtigt. Ingen Naade, ingen Tilgivelse!

CLAUS. Det er det, vi Alle tænke.

VELAND. Vi fik to Hænder til at slaa med, men kun en Mund til at tilgive med. See til de Umælende. Tilgive *de?* Bider en Hund den anden, saa bider den anden, min Sjæl, igjen.

CLAUS. Hvor er Palne, min Plejesøn, i Aften?

VELAND. Palne gik over til Fogden. Dèr sidder han jo hver Dag og hører den Gamle fortælle Krøniker, om Prinsessen, som Dragen kom og tog, og om Ridderen, som vandt hende. Den Knægt bliver aldrig til noget.

CLAUS. Aa Snak! Han har Hjerte, han har Kløgt, han kan lægge Planer. — Vi maa vinde ham for vor Sag, hører Du. Du har jo faaet en Munk i Huset, siden sidst vi saaes?

VELAND. Ja, han sidder derinde og læser Bønner eller lader, som han læser, det gjør nok samme Virkning. Nej, det er sandt, jeg sendte ham jo ned til Kilden efter en Spand Vand. Der kommer han.

MARTINUS *(viser sig i det samme i Baggrunden med et Aag over Skulderen og to Spande).* Maa jeg saa faae noget at spise?

CLAUS. Lad os være lidt alene. — Husk paa, hvad jeg sagde Dig om Palne. Han maa tilhøre os.

VELAND *(gaaer).*

## FJERDE OPTRIN.

*CLAUS HUND. MARTINUS.*

CLAUS. Kom nærmere, ærværdige Fader! I er ældre, I er klogere end jeg. Skrift mig. *(Han sætter sig med Munken paa en Bænk i Forgrunden).*

MARTINUS. Skrifte Dig! her paa dette vanhellige Sted, i denne gudsforgaaende Smeds Nærhed! Det vilde slet sig skikke. Indfind Dig, naar jeg en Gang kommer til mit Kloster igjen, saa skal jeg skrifte Dig.

CLAUS *(drager en korsgrebet Dolk og fæster den i Bænken foran sig. Taler sagtmodig og blidt).* Skrift mig, Munk!

MARTINUS *(flytter sig forsigtigt et Skridt tilbage og drager Hætten ned over Hovedet).* Jeg hører paa dit Skriftemaal, min Søn.

CLAUS. Jeg er en haardt prøvet Mand.

MARTINUS. Man kan se det paa Dig. Du ser slem ud med *det* Ar der over Pande og Kind. Hvad er dit Navn?

CLAUS. Folk kalde mig Claus Hund.

MARTINUS *(farer tilbage).* Guds Moder hjælpe mig! Er Du Claus Hund, det hele Herreds Skræk? Hvad har Du i Sinde med mig?

CLAUS. Bliv I kun siddende. Jeg er ikke nær saa slem som mit Rygte.

MARTINUS. Vil Du ingen Fortræd gjøre mig?

CLAUS. Jeg kommer for at søge Raad hos Jer.

MARTINUS *(sætter sig igjen, yderst paa Bænken).* Saa tal da, men hurtigt. Veland kunde komme. Han er saa ond imod mig gamle Mand.

CLAUS. Frygt ikke for Veland, mens *jeg* er her.

MARTINUS. Hvad kan det nytte. Saasnart Du er gaaet, begynder han at pine mig igjen. Skal jeg hjælpe Dig, maa Du ogsaa gjøre noget for mig. Du maa skaffe mig Lov til at drage ned til Børglum Kloster.

CLAUS. Det skal jeg.

MARTINUS. Saa kommer Du til at give mig et Sikkerhedstegn med, ellers gjøre Bønderne mig Fortræd under Vejs.

CLAUS. Dér har I Tegnet. — Nu maa I ogsaa høre lidt paa, hvad *jeg* har at sige.

MARTINUS. Ja, hvorfor begynder Du ikke? Frem med det!

CLAUS. Jeg har kæmpet ligesom mine Brødre i denne Ufreds Tid.

MARTINUS. De Hellige tilgive Dig! jeg veed nok, hvad Du har gjort. Gaaer Du ikke om hver Dag og rotter flere Bønder sammen mod Klostre og Herremænd?

CLAUS. Ti stille! Det forstaa I ikke. Jeg samler ingen Bødler for mine Fjender, men Stridsmænd for min Konge. Blandt dem, vi kæmpe mod, er der een, af hvem jeg især led Uret. Han tog min Sjælefred.

MARTINUS *(ligegyldig)*. Gjorde han *det?* — Men hvad betyder den Hund, som Du har ridset her paa Tegnet?

CLAUS *(tier et Øjeblik, medens han kæmper med sig selv)*. Det er mit Mærke. — Hør videre: Jeg sørgede den Gang og klagede min Nød til Gud; men Gud hørte ikke mine Bønner. Vinden henvejrede dem. Mit Sind blev mørkt og ondt. Jeg svor at træffe saa sikkert og saa dybt, som Andre traf mig. Mange Aars Taalmod dækkede mit Forsæt; men det spirede, Munk. Det voxede fast til mig. Nu er Timen kommen. Bør jeg hævne mig?

MARTINUS. Hvem er den Mand, Du sidder og snakker om?

CLAUS. Hvad gjør hans Navn til Sagen?

MARTINUS. Jo. Navnet, det gjør meget.

CLAUS. Det var — min Nabo.

MARTINUS. Naa, din Nabo, er der ikke andet iveien. — Det er altid Uret at hævne sig, lille Claus; men det er af de smaa Synder, som der kan gjøres Bod for. Kom ned til mig i Børglum og bring nogle gode Gaver med til Helgenen, saa skal Du faae Aflad.

CLAUS. Og hvis det var en Herremand?

MARTINUS. Er Du gal, vogt Dig for *det.* Det er en svær Synd; den kan jeg ingen Aflad give Dig for.

CLAUS *(reiser sig)*. Og hvis det var en Præst?

MARTINUS. Guds Moder frelse Dig, saa er Du fordømt! Det

tilgive de Hellige aldrig. — Nei, bi lidt! Du skal først betro mig, hvem det er, Du mener.

CLAUS *(stamper i Gulvet).* Uslinge og Hyklere alle tilhobe. Gaa bort i Fred, Munk. Jeg bærer i mig selv min egen Skjæbne. *(Han gaaer).*

MARTINUS. Den Djævel! — Noget fik jeg dog for min Uleilighed og slipper for at bære Vand til Smeden. *(Han seer sig om i Værelset, tager Levningerne af Velands Maaltid med sig i Kutten og gaaer).*

## FEMTE OPTRIN.

*JENS SØLTOFT. VELAND.*

VELAND. Ja, kom I kun ind. Her er Ingen. — Hvad er det saa, I vil?

SØLTOFT. Du maa frelse os, Veland, skaffe os et sikkert Følge hjem til Rosborg. Vi vare nede hos Fru Gyldenstjerne til Estrup. I Eftermiddag overfaldt Bønderne os, plyndrede alt. Gaarden brænder lige ned til Grunden.

VELAND. Hvor det var Skade! Saae jeg ikke nok, det blev saa rødt ovre paa Himlen, og det røg stærkt nede mod Sydvest. Men hvem kunde tænke, det var den kjønne Gaard, der brændte?

SØLTOFT. Tal Du kun ligefrem, dit Afskum! Jeg veed nok, Du glæder Dig over, hvad der er sket. Du holder ikke af Herregaardene.

VELAND. Tværtimod, jeg kan godt lide Herregaardene. Jeg kan ogsaa nok skaffe Jer sikkert hjem til Rosborg. Men lad os tøve til Mørket falder paa. I er bedst tjent med, at Ingen seer Jer. — Saa de to Fruentimmer derinde er Fru Gyldenstjerne og jeres kjønne Datter? De maa nu tage til Takke med at bære en Bondekofte. Hvem skulde have troet det?

SØLTOFT. Hvorfor ikke? Siden Bønderne tage vore Dragter, er det jo rimeligt, vi laane deres. — Der er ogsaa en anden Sag, vi skulde tales lidt ved om.

VELAND. Lad os saa sætte os ned.

SØLTOFT. Hvordan lever Palne? Han er jo i Lære hos Dig, Vaabensmed?

VELAND *(dæmpet)*. Alle Mennesker tale om Palne i Aften. *(Høit)*. Aa ja, saamænd! Han æder og drikker for to. Forresten er han en doven Knægt.

SØLTOFT. Forresten er han min Brodersøn.

VELAND. Jeg veed det. Det huskede jeg, da *I* glemte det. Jeres Broder, den mægtige Herre, giftede sig med Claus Hunds Søster. Han brød med sin hele Familie. De lagde ham for Had og nægtede ham Adgang til Hove og i Hæren.

SØLTOFT. Jeg har i Sinde at tage Palne hjem i mit Hus.

VELAND. Vil I *det!* Jeg tror ellers, det var nok saa sikkert, om Palne tog Hr. Søltoft hjem i sit Hus. Det er ikke i Hytten, man myrder hverandre i denne Tid. Ja, I skylder ham ogsaa noget. I var den første til at fornægte hans Fader. Det var nok ogsaa Jer, der stod udenfor Døren, mens de Andre gjorde Klammeri med ham og sloge ham ihjel paa Ribe Marked.

SØLTOFT. Ikke mere derom. Det er bedst, den Historie bliver glemt.

VELAND. Det er bedst, den bliver gjemt. Forresten kan I vist spare Jer Uleiligheden med Palne. Saadan som jeg kjender ham, skjøtter han ikke stort om at komme i Eders Hus.

SØLTOFT. Hvem veed, hvordan det kan gaa, hvis jeg finder Behag i ham, og han arter sig vel. Han er dog min Broders Søn.

VELAND. Det har I været mange Aar om at regne ud, Hr. Søltoft.

SØLTOFT. Du har Ret, Veland. Men hjælp mig i den Sag. Jeg veed, Du holder af Penge. Din Fremtid skal jeg sikre Dig.

VELAND *(seer ud)*. Der kommer han, trompetende som altid. Nu kan I selv tale Jer til Rette med ham.

SØLTOFT. Nei, begynd Du! Jeg staaer og lytter til.

## SJETTE OPTRIN.

*SØLTOFT. VELAND. PALNE. (Palne kommer slentrende ind fra Baggrunden, klædt i en brun Kofte, hvorover han bærer et rustent Brystharnisk. Paa Hovedet en Stormhue eller en Baret med opstaaende Fjer. Benklæder, som ende ovenfor Ankelen, blottede Fødder i brune Skindsko. — Søltoft drager sig noget tilbage).*

PALNE. Guds Fred, herinde!

VELAND. Naa, kommer Du endelig?

PALNE. Har Du længtes efter mig?

VELAND. Det er ellers et godt Dagværk, Du bedriver.

PALNE. Et herligt Dagværk. Jeg har hørt Krøniken til Ende om Prinsessen. Nu fik han hende tilsidst, men hvordan han led, den Stakkel! og hvordan han maatte kjæmpe forinden. Det er Ret! Kjæmpes maa der, Fatter, Nætter og Dage, aldrig blive træt, saa gaaer det tilsidst, saa naaer man Maalet.

VELAND. Vrøvl, Palne!

PALNE. Og som han talte til hende, da de mødtes, milde og bløde Ord, som klinge og blomstre. Saadan har jeg ogsaa talt, næsten det samme har jeg sagt, naar hun kom til mig om Natten, i mine Drømme.

VELAND. Hvad Djævlen er alt dette for noget Sladder? Hvad er det for en „han“, Du taler om, og hvem er den forrykte Prinsesse, som klingrer og blomstrer?

PALNE. Bryd Dig ikke derom, jeg veed ikke, hvad jeg siger i Aften. Der komme de kjørende ovre fra Seilstrup med en Vogn fuld af Tønder og Stendunke, Franskvin og Spanskvin og Rostockerøl. Drik med, sagde de. Saa drak vi og sang og jublede, saa det gav Gjenlyd ovre i de mørke Skove.

VELAND. Ret saa, Palne.

PALNE. Sikken en Rustning, jeg har faaet mig! Den toge de fra Jens Banners Gravsted oppe i Kirken. Jeg kjøbte den. Nu maa jeg være flittig og tænke lidt paa Benskinnerne. De skal beslaaes med blanke Messingsøm; men jeg mangler Læder til den ene. Naar jeg er færdig, saa Farvel, Veland Smed! ud i Verden og slaas, saa dristig som nogen, med Spore paa Hæl og Fjer udi Hatten. *(Han sidder og syer paa Benskinnen).*

VELAND. Ja, se det er der da Fornuft i. Saa slaaer Du Dig til Claus Hunds Folk og hjælper Bønderne.

PALNE. Hjælpe Bønderne! Det skal aldrig spørges.

VELAND. Vrøvl, Palne!

PALNE. Jeg skulde spændes i Aag med Trældyr og følge Tanken, som en Anden skaber? Verden er stor og deilig — see paa mig, jeg er ung, jeg er stærk, jeg er fri. I mit Hoved bruser Planer. Dem vil jeg følge, men ikke traske i en Andens Fjed. Se, pudset og blank er mit prægtige Sværd, en Rustning jeg ogsaa skal faae; saa drager jeg bort. Hvis jeg noget er værd, saa maa jeg til Maalet vel naa. Som en Fugl vil jeg synge til egen Lyst, og jeg gaaer kun min egen Vej. Og hvorhen og til hvem? — det staaer her i mit Bryst; men til Jer jeg fortæller det ej.

VELAND. Det kunde ligne Dig blot at tænke paa Dig selv og forlade din Slægt, som slaaes og lider for Land og Konge.

PALNE. Ja, Gud bedre det, som I Bønder slaaes! Strid seer jeg vel overalt; men hver Mand tænker kun paa sin egen Fordel. Herremanden slaaes for at holde fast paa sin Pung, *I* for at plyndre den. I gjøre en Kirkegaard af det, Vorherre gjorde til en Have. I tænde en Ild, der vil lyse over Eders egen Galge. Jo, Eders Sag er værd at kæmpe for, I Kjæltringer tilsammen!

SØLTOFT *(idet han træder frem)*. Der hører Du, Veland! Blodets Røst, en Mands Røst! — Kom til mig, min Søn, til Jens Søltoft, din Faders Broder. Hos os har Du hjemme. I Herremandens Række er din Plads.

PALNE *(læner sig over Ambolten og leer)*. Herremændene — jo vist. I suge al Sol og Varme og Herlighed til Jer, hvad give I til Gjengjæld? De dræbte min Fader og lagde min Moder i Jord, da hun havde udgrædt alle sine Taarer. Nei, Hr. Søltoft, jeg duer heller ikke til at bære Adelsmandens Slæb. Jeg gaaer min egen Vei.

VELAND *(stemmer begge Hænder i Siden)*. Naa, Hr. Søltoft, er der mere til Eders Tjeneste?

SØLTOFT. Er der slet intet, jeg kan gjøre for Dig, Palne. Hvad mangler Du? Sig frem alt, hvad Du ønsker.

PALNE. Jeg mangler et Stykke Læder til min ene Benskinne. Forær mig det.

VELAND *(dæmpet, til Søltoft)*. I kommer ingen Vei med den Knægt. Jeg sagde Jer det. — Lad mig bringe hans Sag i Orden. I skal nok faa ham op til Jer. Jeg seer gjerne at blive fri for ham. — Hvordan var det, jeg synes, I lod nogle Ord falde om at sikre mig min Fremtid? Det husker I vel? Kom nu med op paa Banken. Lad os se, om Egnen er fri, saa liste vi ned til Rosborg. *(De gaae)*.

## SYVENDE OPTRIN.

*PALNE (alene)*.

PALNE *(sidder og syer)*.

Saadan er Herremand i sin Tro,
Som naar man gaar paa en Trøskebro.
Saadan er Bondemand i sin Tale,
Som naar man griber en Aal ved Hale.

Gud veed, om jeg saa faaer det Stykke Læder af ham. — Jo vist! nu skulde jeg løbe op paa Herregaarden, strigle Heste og faae Plads bag Naadigherrens Stol. — De har leet ad min Moder, bragt min Fader til at rødme — jeg skal bringe dem til at blegne. Bi kun!

## OTTENDE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE. ELLEN SØLTOFT. PALNE.*

PALNE. Hvad vil I?

ELLEN. Vi vente paa Veland.

PALNE. Saa sæt Jer ned. Han kommer vist strax. — Bi lidt, hvor har Du faaet det Ansigt fra?

ELLEN. Kjendes Du ved det?

PALNE. Ikke paa dine Skuldre. Men jeg kjender En, som Du ligner — en lille Smule. — Du har stjaalet hendes Øjne.

ELLEN *(smiler)*. Virkelig?

PALNE. Ja, og hendes Smil — ogsaa hendes Stemme.

ELLEN. Hvor har Du truffet hende?

PALNE. Allevegne. — Naar jeg ligger og drømmer, kommer hun til mig; naar jeg seer ind i Fremtiden, møder jeg hende. Hun er til Stede overalt, selv her, Gud forlade Dig din Synd! i en Bondepiges Skikkelse. I Klosteret har jeg læst i Legenden og Krøniken — er det ikke besynderligt, Du? Alt, hvad der stod, var, som om jeg selv kunde have skrevet det om hende. Naar jeg bad til den hellige Jomfru, saae Billedet ned paa mig med hendes Øjne. Saa blev jeg kjed af Klosteret og længtes efter at komme ud. „Min Søn", sagde Munken, „lad de Tanker fare. Kommer Du ud i Verden, saa koster det først Suk, saa Taarer, saa Blod at vinde den Jomfru." — Den Nar! Han troede, hun kunde betales med Taarer og Suk.

ELLEN. Og saa?

PALNE. Naar jeg saa havde drømt om hende, om mit Kongerige og vaagnede op i mine Pjalter, saa lo jeg, for at Ingen skulde se, jeg var nær ved at græde.

ELLEN. Og saa?

PALNE. Saa løb jeg bort fra Klosteret.

ELLEN. Hun er altsaa meget smuk, din Dame?

PALNE. Hun er dejlig som Billedet af Engelen derovre i Kirken. Fin og nydelig som en Prinsesse. Det blomstrer, alt, hvad hun smiler til. Alt bliver fromt og godt ved Tanken blot om hende.

ELLEN. Det maa jo være en sjælden Fugl. — Det vil vist blive Dig vanskeligt at finde hende.

PALNE. Saa! troer Du? — Jeg skal sige Dig noget. Hun *er* allerede funden. Jeg har seet hende. Da jeg faldt ned fra Klostertaarnet, kom hun hen til min Seng, lagde sin Haand paa min Pande og hviskede Ord — dem glemmer jeg aldrig. — Nu er min Rustning snart færdig, saa af Sted, ud i Ver-

den og søge, til hun findes. Herinde Lyst og Villie, foran mig hende, saa kan Du vel begribe, hvordan det vil gaa. Fremad, fremad! det er Ridderskik; op ad Stigen til Himmerig.

ELLEN. For at være Ridder mangler din Rustning endnu noget.

PALNE. Udvendigt er der noget tilbage. Herinde er al Ting færdigt.

FRU GYLDENSTJERNE. Men hvad skal al denne Snak dog sige?

PALNE. Ja, Du har Ret, Gamle! Vinen løber rundt i mit Hoved. Det er dumt, jeg sidder her og fortæller Jer mine Hemmeligheder. I forstaa mig dog ikke, I stakkels Bønderkvinder.

ELLEN. Jo, bliv kun ved at snakke. Du morer mig.

PALNE. Nei, nu vil jeg ikke fortælle mere. Gaa hen og sæt Dig — hører Du! — Hvorfor seer Du saadan paa mig med dine store Øine?

ELLEN. Du drager altsaa ud i din prægtige Rustning og finder hende. Hvad saa?

PALNE. Ja, hvad saa? — Saa tager jeg hende.

ELLEN. Nei. Man vinder ikke en Dame med Magt.

PALNE. Det er ogsaa sandt! Ydmygt og fromt maa der beiles.

ELLEN. Og hvad vil Du sige? Forestil Dig nu, at jeg er hende. — Naa, tal!

PALNE *(sidder lidt og betænker sig; derpaa kaster han pludseligt sit Arbeide og knæler ned foran Ellen)*. Jeg vil sige: Du er det deiligste af alt, hvad jeg har seet. Vær mild og god, som dine søde Øine forjætte, saa vil jeg elske Dig, som aldrig nogen Kvinde er bleven elsket.

ELLEN. Ja — det anseer jeg ikke for nok.

PALNE. Hvad forstaar Du Dig derpaa, stakkels Bondepige? — Du og hun — Nat og Dag. Det passer sammen!

ELLEN. Men saa passer Du jo heller ikke til hende, Du, Halvblods-Dreng. Alt, hvad Du her har sagt, gjælder jo ogsaa kun Dig selv, din egen Lykke. Hvad vil Du gjøre for hendes?

PALNE. Hvad enhver Anden kunde gjøre.

ELLEN. Du maa gjøre mere.

PALNE. Jeg vil følge hende saa tro som Skyggen.

ELLEN. Det duer ikke. Skyggen følger os kun, saalænge Solen skinner. Maa jeg høre videre.

PALNE. Mit Liv, mit Blod vil jeg ofre hende.

ELLEN. Dit Liv! Hvad skulde hun med en død Mand? — Dit Blod! — det er ikke de store, halsbrækkende Bedrifter, der røre Hjertet mest. Du maa kunne ofre Dig selv i hver en Lyst og Villie. Det er mere.

PALNE. Ja vist, det vil jeg! Jeg vil gjøre det dobbelte af, hvad alle Andre kunne. Det tredobbelte, hører Du? Troer Du saa, hun vil holde af mig? hvad? — hvorfor tier Du?

ELLEN *(leer)*. Jeg troer, at der ikke er et fornuftigt Ord i det, Du her staaer og siger, ikke et eneste. Det er jo Vanvid altsammen.

PALNE. Det kan gjerne være.

ELLEN. Hvad var det saa, din smukke Dame hviskede til Dig, da Du laa syg i Klosteret?

PALNE *(seer lidt paa hende)*. Det siger jeg ikke.

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. VELAND og SØLTOFT (komme fra Baggrunden).*

SØLTOFT. Tror Du nu, vi tør begive os paa Veien hjemad?

VELAND. Ja, hvem kan sige det? Oppe paa Banken er der Ingen at se, og de, der laa og drak nede paa Veien, komme vist heller ikke igjen, de sloge Vognen og Ankerne i Stykker, før de gik. Men vi kan derfor gjerne træffe paa Folk inde i Skoven. De sværme jo omkring allevegne, pyntede og glade, i disse rare Helligdage.

FRU GYLDENSTJERNE. Ja, det er i Sandhed nogle rare Helligdage. Og jeres Festdragt har I slæbt gjennem Blodpølen.

VELAND. Gid de bare maa vare dygtig længe ved! Man kan da heller ikke fortænke de stakkels Mennesker i, at de slaa lidt bag ud, nu da de endelig have faaet Lænkerne af sig.

PALNE *(ved sit Arbeide)*. Er I bange for at møde Bønderne, Farbroder? De gjøre Jer vist ingen Fortræd.

FRU GYLDENSTJERNE. Vi har nylig haft Beviser derpaa.

PALNE. Det er blot deres Bødler, de jage efter.

VELAND. Og selv dem lade de stundom fare i Fred. Jeg kjender en Smed, som forgangen red sin Krop af Led paa Fru Gyldenstjernes Træhest. Men da Naadigfruen Aaret efter kom og bankede paa Smedens Dør, glemte han, hvad der var skeet, tog sin Hue og sagde: Jeg skal frelse Jer. *(Under disse Ord tager han sin Hue af).* Det kan ikke nytte, I spørge mig om Smedens Navn, for jeg siger ikke, hvad han hedder. — Skal vi saa gaa?

PALNE. Jeg gaaer med.

SØLTOFT *(til Veland).* Du kan hilse den Smed, jeg skal huske, hvad han gjorde. *(Han giver ham en Pengepung).*

VELAND. Ja, gaa I saa i Forveien med Palne. Jeg kommer strax.

*(Søltoft, Fru Gyldenstjerne, Ellen og Palne gaa.)*

## TIENDE OPTRIN.

VELAND *(seer sig om, gaaer derefter hen og løfter Stenen fra Gulvet).* De Andre leve kun for den Sol, der skinner. Min Sol ligger dèr i det lille Hul. De glemme, at efter en fed Jul følger tidt en mager Paaske. — Ned med Jer og siig Goddag til Familien! — De derude fylde den plyndrede By med Blod; jeg fylder min Sæk med Guld. *(Han lægger Stenen over Hullet. Idet han gaaer, høres svag Larm udenfor og i lang Frastand Lyd af Skalmejer og Kohorn. Veland lytter).* Se saa! jeg troer ikke, vi komme til Rosborg i Aften.

## ELLEVTE OPTRIN.

*SØLTOFT. FRU GYLDENSTJERNE. ELLEN. PALNE. VELAND*
*(Palne kommer hurtig ind.)*

VELAND. Hvad er der paa Færde?

PALNE. Der kommer Folk ovre fra Klosterskoven. De saae os, de vinkede ad os og begyndte at tude i deres Kohorn.

FRU GYLDENSTJERNE. Er der intet Sted, vi kunne skjule os?

VELAND. Det vil kun lidt nytte. Har de seet Jer, saa blive de ved at søge, til de finde Jer.

FRU GYLDENSTJERNE. Med hvilken Ret vove de at trænge herind?

VELAND. Med den Ret, som sidder paa Enden af deres Spydstage.

SØLTOFT. Hvad mener Du, Palne?

PALNE. Lad os vente og se, hvad de ville.

ELLEN. Vil Du hjælpe os?

PALNE. Maaske! — Du, med de stjaalne Øine.

## TOLVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. TROELS. HARPYT. BØNDER. (Troels, Harpyt og flere Bønder komme ind fra Baggrunden, væbnede med Forke, Øxer og lange Ridderspyd og klædte, dels i Brudstykker af Rustninger, dels i forskjellige Stadsdragter, som de have røvet fra Herregaardene. Nogle lægge sig i Grupper udenfor Indgangen under de følgende Optrin.)*

EN BONDE. Skaf Brød! skaf Steg!

HARPYT. Men fremfor alt: skaf noget at drikke!

VELAND. I faae ingen Ting, for vi har ingen Ting.

HARPYT. Det skal have gode Veie. Vi forstaa ogsaa at tage med Magt, hvis I synes bedre derom.

PALNE. Hvad er det for en dum og høirøstet Snak? Holde I os for Eders Fjender, eller bilde I Jer ind, at det er en Herregaard, I skal til at plyndre?

HARPYT. Herremand eller Bonde — man tager, hvad man har behov. Det lader ellers ikke til, Du kjender os ret, min Søn. De Folk, Du her seer, høre Ole Duus til. Han er Mand for at gjøre, hvad han vil, i disse Dage.

PALNE. Er han det? Saa skulde han se at skaffe sine Folk noget at spise.

TROELS. Hvad gaaer her for sig?

PALNE. Jeg fortæller ham, at Ole Duus' Mænd ikke ligne Claus Hunds. De vare altid mætte, naar de kom her forbi. I derimod skrige af Sult.

TROELS. Vi have gaaet en lang Vei i Dag. Forresten har Du Ret. Vi behøve ikke at tage Føden fra Bondens Spisekammer, saa længe vi kunne lukke Herremandens op. — Hvor ere de to fremmede Ansigter fra?

PALNE. Vesterfra.

TROELS. Hvad er det for Folk?

PALNE. Det seer I jo — to Bønderpiger.

TROELS. Ja saa! Det er ellers nogle hvide Hænder, disse Bønderpiger have. De skal følge med os.

PALNE. Det kommer an derpaa.

HARPYT *(til Fru Gyldenstjerne)*. Har Du Lyst, kan Du komme hjem i mit Hus, Du, og blive min Hustru og væve Vadmel og spinde Garn; saa jage vi den gamle Kvinde paa Døren, hende jeg har i Forveien. Den Unge maa I Andre tage. Naa, slaa til og følg med. *(Han tager Fru Gyldenstjernes Arm),*

FRU GYLDENSTJERNE. Lad os i Fred! Er Du en Mand, der øver Vold mod en Kvinde?

HARPYT. Jeg er en Mand, som høster dèr, hvor Kornet groer. — Du skal faae det godt hjemme hos mig.

FRU GYLDENSTJERNE. Er der da Ingen, som vil hjælpe os?

PALNE. I skal ikke regne det saa nøie. Han spørger jo blot, om I har Lyst til at følge med ham. Naar han hører, I ikke vil, saa lader han Jer fare.

HARPYT. Og hvis jeg ikke gjør det?

PALNE. Saa tvinger man Dig dertil.

HARPYT. Jeg troede, Du vidste bedre, paa hvilken Side Du hørte hjemme i denne Tid.

PALNE. Jeg troede, at Ole Duus og hans Mænd havde andet at tage vare paa end at løbe om og kyse Fruentimmer i denne Tid.

HARPYT *(dæmpet, til Palne)*. Holder Du os for Børn? Se paa deres Hænder. Er *det* Bønder? Hvorfor løb I, da vi kom? Der stikker andet under.

PALNE. Gaa din Vei. Hvis Du rører dem, skal Du ske en Ulykke.

TROELS. Ingen Ufred med Palne! Dernede kommer en Mand, han skal dømme os imellem.

ELLEN *(dæmpet, til Palne)*. Hvad var det saa, din smukke Dame hviskede til Dig, da Du laa syg i Klosteret?

PALNE. Hvorfor spørger Du derom nu? Jeg har jo sagt, det faaer Du ikke at vide.

ELLEN. Skal jeg fortælle det?

PALNE. Du!

ELLEN. Hun sagde:

Naar tvende Venner
Blot enes ret,
Gjør fire Hænder
Det tunge let.

PALNE. Hvad — er det *Dig?* — Dig?

ELLEN *(smilende)*. Kjender Du mig ikke?

PALNE *(griber hendes Haand)*. Ja, det er Dig, nu seer jeg det først. Det er dit Smil, dit Blik, din Røst, som kom til mig i min Nat.

ELLEN. Frels os!

PALNE. Ja, det kan Du stole paa.

TROELS. Dèr har vi Ole Duus.

## TRETTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. OLE DUUS.*

OLE DUUS *(med en lang Stridsøxe, som han fæster i Gulvet)*. Hvem taler her om Ole Duus?

HARPYT. Det er den Karl dèr, som vil forbyde os at tage disse to fremmede Kvinder.

OLE DUUS. Høre de ham til?

HARPYT. Nei.

OLE DUUS. Saa tag dem.

PALNE. Høre de Dig til?

OLE DUUS. Nei.

PALNE. Saa lader han være at tage dem.

OLE DUUS *(brister i Latter)*. Ja saa! Kjender Du mig?

PALNE. Ikke Dig selv, men lidt til din Bedrift.

OLE DUUS. Det var mig, der tog Kokkedal og Birkelse.

PALNE. Hvor mange var der til at forsvare dem?

OLE DUUS. Det var mig, der sloges ved Svenstrup og druknede Folkene ude i Tørvemosen.

PALNE. I vare sex Tusinde mod tolv Hundrede. — Ja, den Bedrift gjør de ingen Viser om.

OLE DUUS. Det var ogsaa mig, der brændte Vestervig Kloster.

PALNE. Den Gang sloges Du nok med sytten gamle Munke.

OLE DUUS. Hvem er Du?

PALNE. Jeg er Palne Søltoft.

OLE DUUS. Naa, saa det er Dig, Claus Hund gjør saa meget Væsen af?

PALNE. Da har jeg dog aldrig pralet af nogen Bedrift for ham.

OLE DUUS. Jeg har hørt, din Fader var en Adelsmand.

PALNE. Det var ikke derfor, Folk holdt mest af ham.

OLE DUUS. Jeg har hørt, at hans egen Slægt slog ham ihjel nede paa Ribe Marked. Om Dig selv har jeg aldrig hørt noget.

PALNE. Det kan komme, vent blot.

OLE DUUS. Jeg vil have den hvide Pige dèr. Gaa nu din Vei, ellers skal jeg kaste Dig ud af Døren.

PALNE *(tager et Sværd fra Væggen)*. Jeg skal lægge dit Hoved for din Fod, hvis Du rører hende.

OLE DUUS. Det kan være, Du staaer Dig for mig, men saa de Andre? Se Dig om.

PALNE. Ja, I ere vel mange; men man gjør, hvad man kan.

OLE DUUS. Kjender Du den lille Pige?

PALNE. Ja.

OLE DUUS. Hun er maaske din Kjæreste?

PALNE. Hun var den første, og hun er den eneste, jeg bryder mig om.

FRU GYLDENSTJERNE *(dæmpet, til Søltoft)*. Hvor den Bonde spiller sin Rolle naturligt! Man skulde tro, det var Sandhed.

HARPYT *(dæmpet, til Ole Duus)*. De lee ad Dig, Ole Duus, mærker Du ikke det?

OLE DUUS. De skulle faae mere at le ad, inden vi skilles. *(Til Palne)*. Siden Du holder af hende, skal Du faae Lov at tage

hende. Jeg vil endnu gjøre mere for Dig. Vi holde dit Bryllup i Aften.

PALNE. Mit?

OLE DUUS. „Det er Synd at skille dem ad, som troligen elske hinanden."

PALNE. Det er ellers en Tid for Ligfærd, denne, ikke for Bryllup.

HARPYT. Lad os holde deres Bryllup! Vidner har vi nok af, og saa faae vi os en lille Fest i den Anledning.

PALNE. Vidner seer jeg nok; men der er ingen Præst.

OLE DUUS. Ham skal jeg bringe. *(Gaaer ud i Baggrunden).*

## FJORTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Ole Duus).*

ELLEN *(griber Palnes Haand).* Hvad vover Du?

PALNE. Vær ikke bange. — At vove det tredobbelte af, hvad alle Andre turde vove, var det ikke det, jeg lovede?

VELAND. Det er godt, Du tager den Sag paa Dig, lille Palne, for nu seer jeg rigtignok ikke længere nogen Udvei til at slippe herfra.

PALNE. Da er det dog Dig, der kommer til at frelse dem.

VELAND. Ja saa! — Nei, det duer ikke.

PALNE. Omme bag Ladegaarden ligger en Flok af Rantzaus Spyddragere. Løb ned og faae dem med tilbage.

VELAND. Jeg! — forraade mine kjære Brødre!

PALNE. Gaa — bring Folkene med Dig. *(Gaaer nærmere til Veland).* Hvis Du tøver et Øieblik, hvis Du ikke er her strax igjen, saa forraader jeg dine kjære Brødre, hvor Du har forvaret din Skat.

VELAND. Er Du gal? Har jeg en Skat?

PALNE. Du staaer paa den.

VELAND. Djævel!

PALNE. Løb, Veland Smed! Det gjælder mer end Livet. Det gjælder jo din Sjæl.

VELAND. Hør, Du! det er vist ikke værd, at vi to blive længer sammen.

PALNE. Nei, jeg har selv tænkt derpaa.

*(Veland lister sig bort).*

## FEMTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. OLE DUUS. MARTINUS. (Ole Duus kommer trækkende med Martinus.)*

OLE DUUS. Her har vi en Mand, som vi fandt under Veis. Han sad og aad Bær af en Brombærbusk. — Kom herhen, Du! *(Peger paa Blokken med Ambolten).* Det er dit Alter, omkring Dig seer Du Menigheden, dèr staa de Trolovede. Vi' dem!

MARTINUS *(stilles op paa Blokken).* Lad mig være! Jeg vil Ingen vie. Jeg skal bede, at I lade mig gaa og strax flyer mig det Sikkerhedsbrev tilbage, jeg fik af Claus Hund.

OLE DUUS og HARPYT *(paa en Gang).* Vi' dem, Munk, ingen Udflugter!

MARTINUS. I ere nogle gudsforgaaende Kroppe Allesammen. I sætte Jer op mod Konge og Øvrighed, I drive Spot med den retfærdige Gud. Sikke noget! tro I, det kan gaa? Hvis I ikke strax lader mig fare i Fred, saa lyser jeg Jer i Ban Allesammen. Veed I, hvad *det* er? Naar I blive syge, maa Ingen hjælpe Jer; naar I skulle begraves, komme I ikke i kristen Jord, og jeres Sjæle skulle blive liggende og brænde i Helvede. — Ja, det siger jeg: ingen menneskelig Magt skal bringe mig til at holde Vielse her.

OLE DUUS. Ærværdige Munk! Jeg fæster min Øxe her i Blokken, og jeg vil være fordømt, hvis jeg ikke fæster den lige saa fast i jeres Pande, dersom I ikke lystrer. Forstaar I mig nu?

MARTINUS. Overmaade godt; men jeg kan jo ikke vie dem, for Veland har stjaalet mit Krucifix. Lad ham give det tilbage, ellers har Vielsen ingen Kraft. Det maa *jeg* forstaa.

OLE DUUS. Hvor er Veland?

PALNE. Han gik sin Vei.

MARTINUS. Korset maa han fly mig. Lad os se, vi faae Ende paa det.

PALNE. Veland skal være til Stede ved mit Bryllup.

OLE DUUS. Du finder ogsaa paa Udflugter. Du troede at kunne snyde mig; men den Gang tog Du feil, Palne. Dit Bryllup skal staa i denne Aften.

PALNE. Medmindre der kommer Nogen og hindrer det, for det kan Du jo ikke gjøre ved.

OLE DUUS. Hindre det? Det gad jeg se.

PALNE. Du behøver blot at kigge ud af Døren. *(Man hører en Tromme langt borte).* Der kommer en Mand med en Tromme. Efter ham følger en Flok af Rantzaus Spyddragere.

OLE DUUS. Guds Død! Hvor komme de fra?

*(Bønderne, som have ligget udenfor, styrte ind.)*

PALNE. Hører Du, de komme nærmere? — Jeg tror næsten, Du gjør bedre i at tænke paa din Frelse end paa mit Bryllup.

HARPYT. Der er flere end vi. De komme fra begge Sider.

OLE DUUS. Det er Dig, som har kaldt dem herhen. Godt, Palne! I Aften skilles vi; men vi mødes igjen.

*(Trommen kommer nærmere.)*

PALNE. Maaske jeg saa staaer i Eders Række. I Aften maatte jeg frelse dem. *(Dæmpet, til Ellen).* Jeg vilde gjerne vinde Dig, men ikke paa denne Maade. At ofre sig selv i hver en Lyst og Villie, var det ikke saa, Du sagde? — Det var den første Gang. — Og nu, Farbroder, følger jeg Jer til Rosborg.

*(De gaa ud i Baggrunden).*

Tæppet falder.

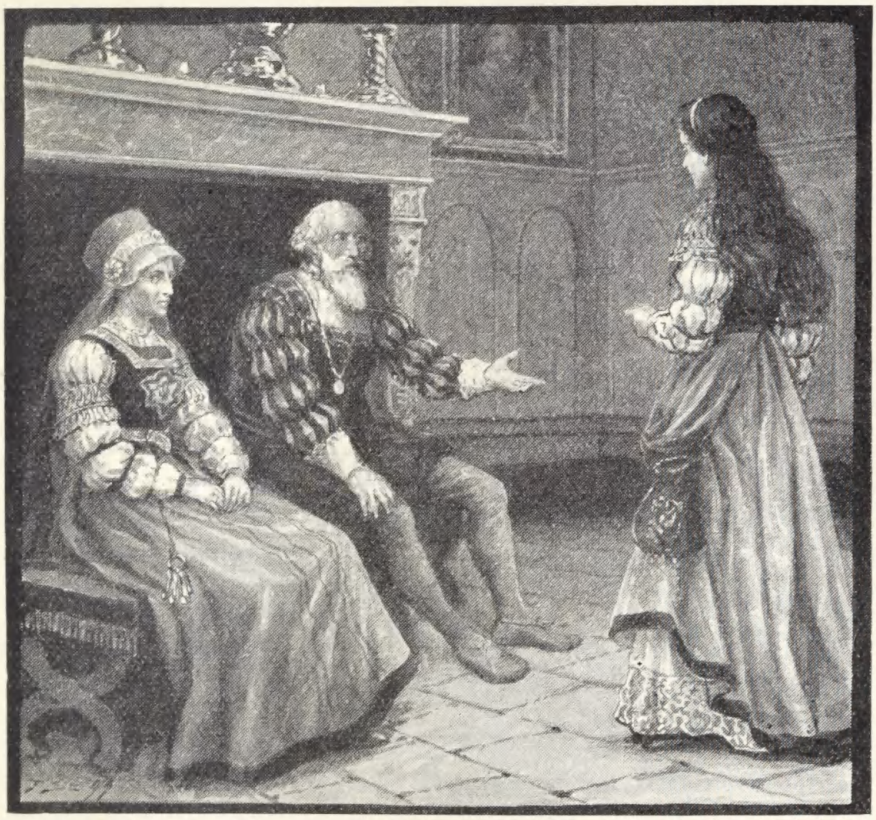

# ANDEN HANDLING.

*(En Sal paa Rosborg. Henimod Aften. I Forgrunden paa venstre Side for Tilskuerne et aabent Vindu med en høj Balustrade for. Portraiter paa Væggene og Døre paa Siderne. Paa venstre Side hænger en Trophæ af Vaaben.)*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE. SØLTOFT.*

FRU GYLDENSTJERNE. Du taler altid om dine Planer for Fremtiden. Se Dig i Speilet, Broder, Du har snart ingen Fremtid mere. Hvorfor ikke heller bestemme sig strax? Opsættelse duer ikke.

SØLTOFT. Du har Ret, Søster, vi maa se at faae en Ende herpaa. Din Søn Axel forlover sig med Ellen. Hvad der

siden falder mig til i Arv, bliver hans, naar det bliver hendes.

FRU GYLDENSTJERNE. Jeg tænker hverken paa Godser eller Arv, men kun paa Ellens sande Lykke.

SØLTOFT. Og paa Axels Lykke, den tænker Du ogsaa lidt paa. Saa lade vi de to Unge bo her paa Rosborg. Jeg flytter ned til Tang, Du bygger din Gaard op igjen, saa skal vor Alderdom gaa bort i Fryd og Glæde.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvorfor vil Du ikke heller flytte ned til mig eller jeg til Dig? Saa glæde vi os i Forening over vore Børns Lykke? — Men nu Bondedrengen, denne Palne, hvad har Du bestemt med ham?

SØLTOFT. Jeg mener, han bliver her hos mig.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvad tænker Du paa, Jens? En Træl i en Adelsmands Slot, det vilde godt sig skikke. Send ham tilbage til det Huus, hvori han fødtes.

SØLTOFT. Dit Sind er strengt og haardt, Ingeborg, siden Bønderne brændte dit Slot. Det er vor Broders Søn, tænk paa det.

FRU GYLDENSTJERNE. Det er en Trælkvindes Søn. Jeg har kun én Broder, han sad i Kongens Raad. *(Peger paa Portraiterne).* Det er Dig.

SØLTOFT. Ja, men jeg har Uret imod den Dreng. — Søster! de sige, det var mig, som stod udenfor Døren, mens de sloge hans Fader ihjel.

FRU GYLDENSTJERNE. Lad os blot ikke komme tilbage til de gamle Historier. Vor Broder har ikke vasket sin Skændsel af med den Smule Blod, han mistede paa Ribe Marked.

SØLTOFT. Han havde rigtignok ogsaa forseet sig haardt imod mig. Han satte mig op at ride paa et Plankeværk, da jeg havde drukket stærkt paa Viborg Thing. Han smed mig ud af sit Hus, da jeg gjorde mig lystig over Smedens Søster. Har jeg Uret imod Mads, saa har jeg gjort det godt igjen, naar jeg tager hans Søn til mig og sørger for ham her.

FRU GYLDENSTJERNE. Giv ham en Vadmels Kofte og en Sølvskilling og lad ham løbe, det er mit Raad. Men for mig kan Du gjøre, hvad Du vil. Du er jo Herren.

SØLTOFT. Véd Du, hvad der alle Tider rinder mig i Hu? Mit Navn døer dog ud med mig.

FRU GYLDENSTJERNE. Dit Navn vil leve i din Bedrift, Jens Søltoft, i dine Børns Lykke.

SØLTOFT. Nej. — Jeg er den sidste af min Slægt.

## ANDET OPTRIN.

*DE PORRIGE. ELLEN.*

ELLEN. Forstyrrer jeg maaske?

FRU GYLDENSTJERNE. Tværtimod. Vi sad og talte om Dig, mit Barn, jeg og din Fader. I Aften have vi valgt Dig en Brudgom.

ELLEN. Det plejer ellers Bruden at gjøre selv.

SØLTOFT. En Brudgom, som Du skal holde af.

FRU GYLDENSTJERNE. Og som vil gjøre Dig lykkelig. Gjætter Du saa, hvem det er?

ELLEN. Ja, siden Faster roser ham saa meget, maa det vist være eders Søn. Man kjender jo sit eget bedst. — Naar skal jeg da blive lykkelig? Naar skal jeg begynde at holde af ham? Er *det* ogsaa bestemt, saa lad mig vide det, for at jeg kan rette mig derefter.

SØLTOFT. Du er et utaknemmeligt Barn, Du! At Du gjør Dig lystig over mig, det er jeg vant til. Men din Faster! — som har været Dig i Moders Sted.

ELLEN. Vi kan saamænd sige i Faders med. Tidligere kom jeg over til Faster, naar det gjaldt om en ny Kaabe, en Fjer til min Hat eller en Knipling til min Kjole. I Aften kommer Faster til mig og vælger mig en Brudgom, bestemmer min Fremtid. Kan en Fader gjøre mere?

SØLTOFT. Naa, lad nu den Snak fare. Er Axel Dig ikke god nok? Synes Du ikke om ham?

FRU GYLDENSTJERNE. Er han ikke din Fortrolige, din Barndoms Legebroder?

ELLEN. Axel er aaben og ridderlig. Han er smuk; det har han efter Faster. Han er blid og eftergivende; det har han —

ogsaa efter Faster. Han faaer Godserne, han faaer mig; det hele bliver i Familien. Hvad I kan gjøre, det er gjort; I har valgt, bestemt og sagt mig det. — Naar *jeg* har valgt, saa skal jeg sige det til Eder.

SØLTOFT. Men nu skal der gjøres Ende paa den Sag. Du driver al Ting hen i Spøg.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvor længe vil det vare, inden Du bestemmer Dig.

ELLEN. I Gaar kunde det jo ikke ske, da flyttede vi, fordi de brændte Estrup af for Eder. I Morgen flytte vi maaske igjen, fordi de brænde Rosborg af for os. Faster seer altsaa, vi komme til at vente lidt endnu.

SØLTOFT. Saadan er hun. Man kommer ingen Vej med hende.

FRU GYLDENSTJERNE. Man mærker, hun er vant til at have sin Villie.

SØLTOFT. Det vil Axel nok rette.

ELLEN. Det tror jeg ikke, for han er altid vant til at lystre Fasters Villie. Det er netop derfor, jeg synes saa godt om ham.

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. PALNE.*

SØLTOFT. Naa, Mester Palne, hvor kommer Du fra? Jeg har næsten ikke faaet talt med Dig den hele Dag.

PALNE. Jeg har været nede i Stalden og seet paa jeres Heste.

FRU GYLDENSTJERNE. Dèr traf Du et herligt Selskab.

PALNE. Gud hjælpe Adelsmændene, havde de ikke deres letfodede Heste i denne Tid.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvorfor blev Du da ikke nede hos dem?

ELLEN. Han vidste maaske, vi ventede ham heroppe. Faster har endnu ikke haft Lejlighed til at takke ham.

FRU GYLDENSTJERNE. Jeg synes, Du har takket for os alle.

PALNE. I skylder mig ingen Tak. Hvad jeg gjorde for Eder

vilde jeg have gjort for den første den bedste Fremmede, der klagede som I.

SØLTOFT. Men Palne! Fru Gyldenstjerne er din Faders Søster.

PALNE. Jeg har aldrig hørt hende omtale i mit Hjem.

FRU GYLDENSTJERNE. Det er høist rimeligt. Mellem min Kreds og den, hvori han lever, har der altid kun været én Forbindelse: det var Herrens, og det var Tjenerens.

PALNE. En Gang har jeg dog hørt den naadige Frue nævne. Nu husker jeg det. Claus Hund mødte Eders Mand. Han tog en Kjæde af Hr. Gyldenstjernes Hals og svoer at bære den, til al Bondens Tort var hævnet. Det var Herren, og det var Tjeneren.

FRU GYLDENSTJERNE. Er det for at fortælle saadanne Historier, Du er kommen, saa synes mig, det nu er nok. Er det en Belønning, Du venter, saa siig det. Du skal blive betalt i Forhold til det, Du har gjort.

ELLEN. Men Faster dog!

PALNE. En Gave, ja. Hr. Søltoft var saa god at love mig et Stykke Læder til min ene Benskinne.

SØLTOFT. Du skal faae en hel Rustning.

PALNE. Det kan forresten gjerne vente lidt. — Jeg kommer for at sige Jer Farvel, Herre. Nu vil jeg hjem; det har jeg lært, siden jeg fulgte Eder herop, — min Plads er ikke blandt Eder.

SØLTOFT. Du skal blive her. I dette Øjeblik samles Egnens Herremænd inde i Salen for at raadslaa om, hvad der er at gjøre i denne ulykkelige Tid. Du skal være med og høre, hvad vi beslutte.

FRU GYLDENSTJERNE *(dæmpet)*. Hvad tænker Du paa, Broder!

SØLTOFT. Jeg *vil,* at Palne skal være til Stede.

FRU GYLDENSTJERNE. Og hjælpe os med sine kløgtige Raad imod den Trælleflok, som reiser Panden. — Hvad siger jeg! Tilgiv! jeg glemte Dig.

PALNE. Jeg har ingen Ting at tilgive, Frue. I glemte blot Jer selv.

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. NIELS BUGGE. HANS MUNK. CHRISTEN HOLK og FLERE ADELSMÆND. TO STRIDSMÆND (ved Døren). (Tjenere byde Vin i Kander. Bugge kommer først. Medens han taler med Søltoft, tage de øvrige Plads.)*

BUGGE. Det nytter ikke, vi vente længer paa Rosenkrantz. Hans Munk saa' ham drage herop efter i Middags; men Bønderne sværme omkring. Den unge Gyldenstjerne red ud for at se efter ham; han kommer heller ikke tilbage. Dagen helder. Lad os raadslaa.

SØLTOFT. Tag Plads. Endnu en Gang min Tak, I ædle Herrer, fordi I valgte mit Hus til Eders Samlingssted.

BUGGE. Hvis skulde vi vel ellers have valgt?

MUNK *(langsomt og slæbende)*. For den Sags Skyld er der da flere Herregaarde i Jylland end Jens Søltofts.

BUGGE. Det er der. Men hvem har værnet om vor Ret som Søltoft? Og hvem er mere anset Mand end han?

MUNK. Ja, Jens har mest Land og flest Penge, og den bedste Viin *(klapper med Laaget og synger)*:

Drikke, drikke daglig,
Spise upaaklagelig,
Sove ganske magelig,
Det er ret behagelig!

Ikkesandt, Søltoft!

HOLK. Jeg mener, vi vælge os et Overhoved til at lede, hvad vi beslutte.

FLERE STEMMER. Ja! Ja! Det er rigtigt!

MUNK. Jeg synes ogsaa, vi skulde vælge os en Formand.

BUGGE. Jeg foreslaaer Jens Søltoft som den ældste.

FLERE STEMMER. Søltoft er valgt.

MUNK *(reiser sig, tier lidt og siger derpaa)*. Jeg vælger ogsaa Jens Søltoft. Jeg har mine private Grunde.

MARTINUS. Kirken vælger ogsaa Godseier Søltoft.

HOLK. Gjør den det? Ja, saa er Sagen afgjort.

SØLTOFT. Vi talte i Morges om vor sørgelige Stilling. I Sjælland og Fyen kalder Grev Christopher sig Konge, i Jylland have vi hyldet Hertug Christian. Det gjælder om at handle. Fremsæt de Forslag, I kjende til vor Frelse.

BUGGE. Jeg raader, vi samle alle Krigsfolk fra vore Gaarde og skikke dem ned til Johan Rantzaus Hær ved Vejle.

HOLK. Man kan høre paa Niels Bugge, at han er sønderfra.

BUGGE. Er det paa mit Maal?

HOLK. Nej, paa dit Forslag.

MUNK. Din Gaard ligger længst borte fra Fjenden, Du kan sove ganske magelig.

HOLK. Hvad mener Jens Søltoft?

SØLTOFT. Jeg stemmer for Niels Bugges Raad. Vi bør sende al den Hjælp vi kunne, ned til Rantzau. Han er en dygtig Hærfører og en betroet Mand hos Hertug Christian.

HOLK. Ja, Rantzau er nok ogsaa lidt i Slægt med Søltofts.

MUNK *(reiser sig)*. Oho! Det er ret behageligt! Mens Folkene altsaa gaa sønderpaa, lader vi Fjenden skjænde og brænde heroppe hos os? — Tak skal I have! Er *det* Jens Søltofts Raad, saa duer han ikke til at være vor Formand.

SØLTOFT. Du har jo nylig selv valgt mig.

MUNK. Jeg troede naturligvis, Du vilde holde paa min Mening.

HOLK. Hvad mener Du da?

MUNK *(reiser sig og tier lidt, som om han overveier)*. Jeg foreslaaer, I samle alle Eders Folk og skikke dem op til min Gaard. Den ligger nærmest ved Fjenden.

HOLK. Det var et godt Forslag. Og saa uegennyttigt!

MUNK. Ja. — Saa har Folkene heller ikke lang Vei at gaa, de Stakler.

FRU GYLDENSTJERNE. Det er altsaa kun paa vor egen Fordel, det kommer an, Hr. Holk? Er I blot kommen her for at søge Frelse, Hr. Munk?

HOLK *(til Søltoft)*. Skal denne Sammenkomst være et Forhør eller en Raadslagning?

FRU GYLDENSTJERNE. Hvorfor svarer I ikke, naar jeg viser Eder den Opmærksomhed at tale til Eder?

HOLK. Jeg ser mig om efter En, der kan bære Ansvaret for Eders Ord, Frue. Ham skal jeg svare.

PALNE *(har siddet i Forgrunden og lyttet. Han reiser sig).* Den naadige Frue mener, at det duer ikke, naar enhver kun tænker paa sig selv.

HOLK. Til hvilken Slægt hører I, Herre?

PALNE. Til de modige Mænds, Herre.

HOLK. Jeg kjender Jer ikke.

PALNE. Hvad gjør *det* til Sagen?

MUNK. Maa vi bede om at se Jeres Adelsbrev?

PALNE. Lidt af det staaer maaske at læse et Sted i mit Ansigt. Resten haaber jeg at skrive op med disse to. *(Han viser sine Hænder).*

HOLK *(til Søltoft).* Hvad skal han her i vor Kreds?

SØLTOFT. Jeg siger god for ham, jeg er hans Farbroder.

BUGGE. Farbroder?

FRU GYLDENSTJERNE. I husker vist vor ulykkelige Broder, Mads Søltoft, som tog en Bondepige til Ægte?

PALNE. Min Fader var en Mand; det har jeg hørt hans værste Fjende sige. Staalklingen ruster ikke i Træskede. Og vil I vide, hvem min Moder var, saa var hun den eneste, han valgte, efter at han havde søgt hele Eders Stand igjennem, naadige Frue.

BUGGE. Han gjorde sin Slægt megen Sorg, min Søn.

PALNE. Det har de forstaaet at gjengjælde.

SØLTOFT. Hans Slægt gjorde ogsaa *ham* nogen Uret, det gaaer lige op. — Palne er kommen her efter min Villie. Han frelste os i Gaar; han kan frelse os igjen i Morgen. Han har Kløgt og Mod. Det er Folk som ham, vi trænge til.

HOLK. Aa ja, maaske. Lad ham øve sig i Vaabenbrug, mens vi gaa mod Skipper Clemens og hans Borgermænd. Siden kan han hjælpe os mod Bønderne. De vente nok, til vi komme tilbage. Vi har lært dem Taalmodighed i mange Aar.

PALNE. Det har I. — Skal det ellers være en Spot eller en Lovtale?

HOLK. For Bonden er det en Lovtale.

PALNE. Dette her begynder at kjede mig. Jeg vil hverken høre til Eders Slægt eller have med Eders Strid at bestille.

BUGGE *(til Søltoft)*. Hvorfor kommer han da i vor Raadslagning og lytter til vore Planer?

PALNE *(brister i Latter)*. Eders Raadslagning! Eders Planer! Er *det* en Raadslagning, er *det* Planer? Den Ene vil sønder, den Anden vil nør. Enhver tænker paa *sin* Gaard og giver de Andre Djævelen. — *Jeg* skulde være Adelsmand!

SØLTOFT *(ivrigt)*. Hvad saa, Palne? — Hvad saa?

PALNE. Troer I saa, jeg vilde sidde og kigge ud ad Glamhullet, til Bødlen kom og hentede mig? — krybe sammen i en Uvejrsbyge som en Vadskeskindshandske. — Jo vist. — Jeg vilde lede mine Fjender op, og naar jeg fandt en Flok, saa ind paa den, til Livs mod den — om igjen og ind paa den næste, til jeg fik Pladsen ryddet og kunde trække Veiret. Saa vilde jeg samle mine Folk, høre deres Klage, bedre deres Kaar og huske, at vi Alle ere lige for Vorherre. Men jeg er ingen Adelsmand; jeg er Søn af en Mand, der gjorde sin Slægt Sorg, Søn af en Trælkvinde. Og veed I, hvad jeg nu gjør? Nu tager jeg min Kabuds og byder Jer Farvel allesammen. Saa kan I blive ved at være Herremænd. Men *jeg* vil være Palne.

BUGGE *(med Begejstring)*. Og jeg siger, Du skal *ikke* gaa. Du er en brav og modig Knøs. Dèr, tag min Haand og lad mig trykke din! Det var vist godt for os, hvis vi havde Mange som Dig. — Du hører hjemme i vor Række.

PALNE. Ja, saa længe I trænge til en modig Mand. — Hvad har I gjort for at vinde en Arm for Eders Sag? Haanet mig fra det Øieblik, jeg kom. Hvad har I fortalt herinde? Om Eders Storhed og Magt, om Trællens Søn, den ringe og lille. Saa lad mig gaa, indtil jeg voxer noget. — Jeg skulde kæmpe for den samme Sag som I? — — *(Han tier et Øieblik, folder Armene over Brystet og hæver sit Hoved stolt og bydende.)* Hvem af Jer var det, som slog min Fader ihjel?

SØLTOFT. Hvad vil Du ham?

PALNE. Min Haand paa hans Kind og mit Sværd i hans Bryst. Det er alt, hvad jeg har at gjøre hos Eder.

SØLTOFT. Han, Du taler om, staaer for højt over Dig, til at Du kan naae ham.

PALNE. Hvorfor skjuler han sig da? Bag sin fornemme Slægt? Lad min Røst naae ham, hvor min Haand ikke kan. Lad ham stige ned til mig, hvis han tør! Kan han høre, jeg kalder, hvorfor tøver han da? Lad os prøve en Kamp. Han er stor, jeg er lille, hvorfor skjælver han? Han har sit Adelsskjold, jeg har min ærlige Pande.

SØLTOFT. Den, som slog din Fader, har nu Gud til Dommer.

HOLK *(ved det aabne Vindue).* Dèr kommer Axel Gyldenstjerne ridende. Han er bleg og træt. Nu faaer vi Nyt om Rosenkrantz.

SØLTOFT. Gid det var godt, han bragte! *(Gaaer ud med Fru Gyldenstjerne.)*

MUNK *(har siddet og drukket, synger)*:

Drikke, drikke daglig,
Sove, sove magelig,
Spise upaaklagelig,
Det er ret behagelig!

Akja, de Bondelømler!

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Søltoft og Fru Gyldenstjerne).*

ELLEN *(lægger sin Haand paa Palnes Arm).* Er det Alt, hvad Du har at gjøre her? True, hævne, dræbe! Bestandig kun Dig selv det gjælder. I Aftes syntes jeg, der var saa meget bedre, som drog Dig til os. — Er alt fra i Gaar da allerede glemt i Dag?

PALNE. Hvor Du er deilig! I Gaar syntes jeg næsten, at vi vare Lige; i Aften, i denne Pragt er Du voxet saa høit over mig, at jeg aldrig kan naae til Dig. I Gaar troede jeg paa Alt; i Dag tvivler jeg paa Alt. — Ellen, Ellen! hvor dine Øine straale!

ELLEN. Men det var ikke om mine Øine, vi skulde tale. *(Hun gjør et afværgende Tegn med Haanden.)*

PALNE. Siig mig et venligt Ord; jeg fortvivler næsten.

ELLEN *(leer)*. Du? Har Du Mod foran en Mand og skjælver for en Kvinde!

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. SØLTOFT. FRU GYLDENSTJERNE. AXEL GYLDENSTJERNE. TO STRIDSMÆND.*

BUGGE. Naa, hvad Nyt bringer Du, Axel? Er det Ret at lade os vente saa længe?

AXEL. Jeg bringer kun daarligt Budskab. Jørgen Rosenkrantz saae jeg intet til; hans Hest kom imod mig nede ved Vasen. En gammel Kone fortalte, at han var bleven omringet af Bønderne og ført bort imellem dem. At jeg selv slap fri, kan jeg takke min gode Hest for. De forfulgte mig næsten lige til Voldgraven.

SØLTOFT. Det trækker bestandigt mørkere sammen om os.

MUNK. Ja, jeg foreslaaer, at vi finde paa Noget. Det gaaer ikke længer med Hænderne i Lommen.

HOLK. Jens Søltoft sidder bedst i det. Han har sin velbefæstede Gaard, har dybe Grave, høje Volde og Folk indenfor til at vogte dem.

*(De samtale indbyrdes under det følgende Optrin. Hans Munk sidder ved Vinduet med Hænderne foldede over Brystet, Axel gaaer hen til Ellen.)*

AXEL GYLDENSTJERNE. God Aften, Ellen, Du yndige! Har Du tænkt lidt paa mig, mens jeg var borte?

ELLEN. Det kan Du lide paa, hele Familien har hjulpet mig.

AXEL GYLDENSTJERNE. Og det er sandt, hvad Moder siger? Du har bestemt Dig, valgt? — Siig et Ord, et eneste! hvisk det saa sagte, Du vil. Mit Hjerte hører, hvor Øret ei slaaer til.

ELLEN. Valgt, Axel, ja, det har jeg. For det Første har jeg valgt, at Du frelser os fra Kirkegaarden, før jeg kan tænke paa Alteret.

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. TERKEL. (Terkel, i Stormhue, en røvet, smudsig Ridderkappe, under hvilken sees en hullet Skjorte og sønderrevne Benklæder, kommer krybende ind ad Vinduet, hvor Munk sidder. Han lægger sin Haand paa Munks Skulder, idet han springer ind.)*

MUNK *(forskrækket)*. Naa da! Det er ogsaa en Maade at komme ind ad Døren paa.

SØLTOFT. Hvem er *det*? — Hvor kommer Du fra?

TERKEL *(peger paa Vinduet)*. Det seer I jo.

SØLTOFT. Hvordan er Du kommen ind paa Gaarden?

TERKEL. Ja, gjæt om I kan! Taarnvægteren har ikke tudet; Vindebroen gik heller ikke ned. Jeg kom fra Støvet og krøb i Veiret.

SØLTOFT. Hvad vil Du her?

TERKEL. Jeg har en Hilsen til Jer fra Claus Hund.

SØLTOFT. BUGGE. GYLDENSTJERNE *(paa een Gang)*. Claus Hund! *(Der opstaaer en lille Pause.)*

SØLTOFT. Hvad vil han mig?

TERKEL. Claus trænger til to Fade Rostockerøl, to Tønder saltet Sild og Sigtebrød og haardt Brød, saameget Jeres Bagerovn kan rumme. Det skal i flye ham ud i Skjørping Skov i Morgen Aften.

SØLTOFT. Og hvis det ikke sker?

TERKEL. Saa kommer han selv og henter det.

SØLTOFT. Hvad synes Du herom, Palne?

PALNE. Det maa være en frygtløs Karl, ham dèr med Huen paa. Han kommer og haaner Jer i Jeres eget Huus under dragne Sværd.

BUGGE. Palne har Ret. Kast den Karl ud af Vinduet, hvor han kom fra.

SØLTOFT *(dæmpet)*. Er det ogsaa vel betænkt?

BUGGE *(dæmpet)*. Vi frygte.

SØLTOFT *(dæmpet)*. Vi opirre dem.

BUGGE *(dæmpet)*. Nei, vi advare.

FRU GYLDENSTJERNE *(dæmpet, til Søltoft)*. Hvorfor tier Du, Broder? Du ræddes for den Bonde? Vor Frygt er hans Styrke?

TERKEL. Faaer jeg snart Besked?

SØLTOFT. Har Du mere at sige os?

TERKEL. Nei; men min Tid er knap.

SØLTOFT. Det *er* den. Slaa en Strikke om hans Hals og hæng ham op paa Vindebroens Stolper. Det er det Svar, Jens Søltoft giver Claus Hund.

TERKEL. Det lader han sig ikke nøie med.

MUNK *(til Terkel)*. Du vil vist faae ondt ved at synke de salte Sild og *det* Rostockerøl, min Søn.

TORKEL. Hvem veed? Den Strikke, I lægger om min Hals, er ikke groet endnu og ikke spundet og ikke tvundet.

SØLTOFT. Af Sted med ham!

TERKEL *(idet Stridsmændene gribe ham)*. Der ligger en Seddel i min Lomme. Læs den.

*(Stridsmændene tage et Stykke Pergament op af Terkels Kappe og levere det til Hans Munk, som staaer dem nærmest.)*

MUNK *(gnider sit Øie)*. Den Skrift er sær utydelig. *(Han leverer Pergamentet til Søltoft.)* Læs Du. Jeg har faaet et Oldenborrebeen i mit ene Øie!

SØLTOFT. Det er fra Jørgen Rosenkrantz. *(Læser.)* „Frels mig! jeg ligger med Strikken om min Hals. De tale om at plyndre Rosborg."

TERKEL. Det Brev gav Claus Hund mig, da han fulgte mig herop, og sagde: „Jeg venter her udenfor. Kommer Du ikke tilbage, før Maanen gaaer ned i Nat, saa hænge vi den Herremand i de grønne Klæder."

*(Søltoft, Bugge og Holk tale sammen.)*

TERKEL *(til Munk)*. Nu troer jeg nok, de salte Sild og Øllet det gaaer ned.

MUNK. Paa Træhesten med ham!

SØLTOFT. Før ham ud i Gangen og vent dèr, til vi kalde.
TERKEL. Bestem Jer snart. Maanen den gaaer tidlig ned i Nat.
*(De to Stridsmænd gaa med Terkel.)*

## OTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Terkel).*

SØLTOFT. Hvordan frelse vi den stakkels Rosenkrantz?
MUNK. Du skulde hellere tænke paa at frelse os selv. De Mordbrændere komme jo herop om lidt.
SØLTOFT. *Jeg* har da endnu ikke Strikken om min Hals. — Vi maa faae ham ud af deres Vold. Sæt Dig ned, Hans Munk, og lad os raadslaa sammen.
MUNK *(langsomt og monotont)*. Jeg skal sige Jer, hvad jeg vil gjøre. Nu rider jeg hjem til min Gaard, det snareste jeg kan. Jeg samler alle mine Folk, saa kommer jeg igjen, det kan Du lide paa, i Morgen eller i Overmorgen — eller først i næste Uge. — Hvad?
HOLK. Eller først i næste Maaned. — Hvad?
SØLTOFT. Ja, jeg fortænker Ingen i at drage herfra. Enhver af os veed hvad der forestaaer. Hvad siger Du, Niels Bugge?
BUGGE. Naturligviis. — Jeg bliver.
HOLK. Jeg ogsaa.
MUNK. Ja, saa burde jeg jo ogsaa blive — men jeg reiser alligevel og henter mine Folk. De hænge, Fanden ikke, Rosenkrantz for det første. — Farvel saalænge. *(Han gaaer.)*

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Munk).*

SØLTOFT. Tiden gaaer. Claus Hund pleier ikke at tøve.
HOLK. Hvem er egentlig den Claus Hund?
SØLTOFT. Claus Hund er den værste af alle vore Fjender. Hos ham er ingen Naade, ingen Skaansel. Han er den kløgtigste tillige.

FRU GYLDENSTJERNE. Han er en Tyv, der stjal den gyldne Kjæde, som Keiser Carl gav en af Gyldenstjernes Forfædre, et dyrebart Klenodie, der hidtil gik i Arv fra Søn til Søn.

AXEL GYLDENSTJERNE. Claus Hund bærer den Kjæde aabenlyst om sin Hals og gaaer om og praler af sit Rov.

BUGGE. Jeg har hørt det fortælle.

PALNE. Junker Gyldenstjerne veed det, de Andre have hørt det fortælle, og dog lade de ham beholde Kjæden. Det er mærkværdigt.

BUGGE. Hvad Fanden vil Du, at vi skulle gjøre i en Tid som denne?

PALNE. Var det min Faders Kjæde, Claus bar om sin Hals, gik jeg hen og tog den fra ham.

AXEL GYLDENSTJERNE. For at tage den, maatte man først have Manden i sin Magt.

PALNE. Det maa den om, som Kjæden hører til.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvis det havde været muligt at tage den, vilde det være sket. Det er en Forsikring til *Dig*. Herrerne dèr behøve den ikke.

SØLTOFT. Palne staaer dèr og smiler og spotter? Veed Du noget Raad. Du kjender Claus Hund, han er jo din Pleiefader. Hvad bør gjøres for at frelse Rosenkrantz?

ELLEN *(til Palne)*. Man skal først bede Herren meget. *(Hun lægger sin Haand paa hans Arm og siger dæmpet:)* Naa, saa tal dog!

PALNE *(livligt)*. Claus Hund tager Rosborg i Morgen.

SØLTOFT. Det kan han ikke.

PALNE. I vil faae det at se — medmindre I tage ham i Aften.

SØLTOFT. Det er umuligt.

PALNE. Hvad er umuligt? Budet fortalte, at Claus ventede ham udenfor. Grib ham og underhandl saa med ham. En Mand i Baand maa altid lystre den, der holder Snoren. Det kjender I jo nok, Farbroder?

BUGGE. Det Raad er godt nok. Men hvor holder Claus sig skjult?

PALNE. Det maa hans Bud jo vide.

SØLTOFT *(gaaer til Døren)*. Kom ind!

## TIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. TERKEL. TO STRIDSMÆND.*

SØLTOFT. I har fanget en af vore Venner i Dag?

TERKEL. Ja, det hjalp jeg med.

SØLTOFT. I tage vel mod gode Løsepenge?

TERKEL. Den Junker vil blive dyr, for han har kjønne Klæder.

FRU GYLDENSTJERNE *(til Bugge)*. Saa vidt er det kommen. De vurdere os efter Dragten.

SØLTOFT. Vi tinge ei om Prisen. — Hvor træffe vi Claus Hund?

TERKEL. I ædle Herrer behøve blot at sige mig, hvad I ville koste paa den Junker, saa bringer jeg Claus Hund Besked derom.

SØLTOFT. Det er bedre, vi selv tale med Claus. Hvor holder han sig skjult?

TERKEL. Troer I, Claus Hund skjuler sig?

SØLTOFT. Hvor kan vi finde ham?

TERKEL *(seer paa dem og leer)*. Det veed jeg ikke.

SØLTOFT *(dæmpet, til Palne)*. Du hører!

PALNE. I bærer Jer ikke rigtig ad. Lad *mig* tale lidt med Manden. *(Han gaaer hen til Terkel, som staaer ved det aabne Vindue)*. Hvor er Claus Hund i Nat?

TERKEL. Med Dig har jeg ingen Ting at gjøre.

PALNE *(griber pludselig Terkel med Hænderne i Skulderen og trænger ham ud over Vindueskarmen)*. Hvor er han? — Tal!

TERKEL *(i den dødeligste Angst)*. Slip mig! — slip mig!

PALNE. Tal! — eller ud af Vinduet med Dig. *(tæller)* En to —

TERKEL *(klamrer sig i Karmen)*. Han gaaer nede ved Broen over Skjørping Aa.

PALNE. Alene?

TERKEL. Ja.

PALNE *(slipper ham)*. Det er godt. *(til Stridsmændene)* Luk ham ind i Taarnet og vogt ham nøje.

TERKEL *(til Palne, idet han gaaer)*. Det skal Du faae betalt.

*(Stridsmændene føre Terkel ud.)*

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Terkel).*

FRU GYLDENSTJERNE. Nu veed vi, hvor Manden er. Men hvad saa?

PALNE. Nu veed Hr. Gyldenstjerne, hvor han kan hente sin Faders Kjæde.

AXEL GYLDENSTJERNE. Jeg skal hente den, det lover jeg, saafremt nogen Mand er i Stand dertil.

FRU GYLDENSTJERNE. Det vidste jeg, min Søn!

ELLEN *(dæmpet, til Palne)*. Du gaaer vel med?

PALNE. Jeg? — Hvad vedkommer den Kjæde mig?

ELLEN. Palne, see paa mig.

PALNE. Men hun haaner mig jo den hele Tid — sidder dèr og slaaer om sig med Støvet af sit Adelsbrev og lader sig beundre i sit Skarlagen. — Jeg gaaer ikke med.

SØLTOFT *(kommer hen til dem)*. Hvad tale I om?

PALNE. Frøken Ellen mener, jeg bør gaa med; men jeg siger —

SØLTOFT. Her er en Leilighed til at vise os, hvad Du duer til.

ELLEN. Han siger, han selv vil udføre det, han har foreslaaet, at han tør paatage sig, hvad det skal være, at han kan vinde over Alt, vove det samme som tre andre. — Aa, hvad husker jeg vel, hvad han fortæller!

PALNE. Jeg gaaer med, om de Herrer tillade det. Lad os tage os noget for. — Vi gaa hver for sig.

BUGGE. Jeg følger Gyldenstjerne.

HOLK. Jeg ogsaa.

SØLTOFT *(til Palne)*. Hvem skal Du da have med?

PALNE. Et godt Vaaben. Der hænger ét derinde.

SØLTOFT. Ikke mere?

PALNE. Hvad mere? — En Mand, en Arm, et Sværd.

SØLTOFT. God Lykke da! Skaf os Rosenkrantz fri, hvordan det saa end gaaer med Kjæden. Dræbe I Claus, er det en Røver mindre.

PALNE. I tager feil, det er en Martyr mere.

SØLTOFT. Han er en Oprører, en Misdæder.

PALNE. Det kan gjerne være. Jeg er ikke Bødlen.
BUGGE. Men vi ere tre og Du alene.
PALNE *(til Ellen)*. Det er, som det skal være. Det sagde Du jo.
*(De gaa.)*

## TOLVTE OPTRIN.

*(En Skov udenfor Rosborg. I Baggrunden sees et Landskab og til den ene Side Ruinerne af et lille Hus, oplyst af Maanen. Midt over Skuepladsen gaar i Baggrunden en sivbevoxet Aa og over denne en Bro. Paa begge Sider Træer og Buske. Tilhøire ligger een stor Steen.)*

*CLAUS HUND. ESPEN RIDEFOGED.*

CLAUS. Tys, Tal sagte! — Men hvorfor lod Du mig da vente saa længe?
ESPEN. Jeg kunde ikke komme før. Vi har faaet Fremmede i Aften. Alle Egnens Herremænd sidde deroppe og lægge Hovederne i Blød mod Dig og Dine. — De skulde bare vide, hvad her gaaer for sig.
CLAUS. Ja, de skulde bare vide, at Du staaer her og sælger mig deres Planer. — Men Spyddragerne, hvordan gik det saa med dem?
ESPEN. I Middags skikkede Hr. Søltoft mig ned til Viffert Dam og sagde: Send mig i Hast saa mange Spyddragere, som Du kan sanke sammen. — Hils Hr. Søltoft, svarede Viffert, at alle vore Mænd skal staa i Plade ved hans Port i Morgen Aften.
CLAUS. I Morgen Aften. — Jeg kan stole paa Dig?
ESPEN. For Djævelen! Hvorfor skulde Du ikke kunne stole paa mig?
CLAUS. Fordi Du forraader din Herre.
ESPEN. Den Tyran!
CLAUS. Du spiser hans Brød.
ESPEN. Jeg staaer paa Bøndernes Side.
CLAUS. Før pryglede Du os. Jeg holder ikke af Folk som Dig — men jeg bruger dem. — Nu kan Du gaa.

ESPEN. Jeg maa hjem og lukke Terkel ud igjen. *(Han gaaer, men standser.)* Det lille Hus udenfor Voldgraven hører mig til, det veed Du. Skeer der nogen Ulykke oppe paa Rosborg, saa gaaer det fri. Det har Du jo lovet.

CLAUS. Jeg holder, hvad jeg lover. Det lille Hus gaaer fri. Det er dine tredive Sølvpenge, Espen Ridefoged.

*(Espen gaaer.)*

## TRETTENDE OPTRIN.

*CLAUS. (Strax efter.) PALNE.*

CLAUS *(seer efter Espen).* Der kommer altsaa Spyddragere op til Rosborg. Jeg kommer ogsaa derop. Og han dèr forraader det! Saadan har I opdraget dem, I Herremænd! Nu modnes Jeres Sæd. Der høstes ingen Hvede, hvor der saas Tidsler.

PALNE *(kommer hurtigt, seer sig om, lægger sin Haand paa Skulderen af Claus).* Skjul Dig!

CLAUS. Hvem dèr?

PALNE. En Mand som Du — en Mand, der venter.

CLAUS. Hvem skal jeg skjule mig for?

PALNE. For dem, som komme.

*(Claus lytter og lader sig glide ned bag en Busk.)*

## FJORTENDE OPTRIN.

*PALNE. GYLDENSTJERNE. BUGGE. HOLK.*

HOLK *(dæmpet).* Her var det jo, vi skulde finde ham.

PALNE. Dèr er Broen. Nu skilles vi. Paa den anden Side løber en banet Sti langs Aaen. Her falder Veien mere sumpet. Hver af os gaaer paa sin Side.

BUGGE. Jeg følger Dig. *Vi* ere tre — *Du* én, hvad skal det sige?

PALNE. Jeg kjender hver Sti hernede. Det veier op imod det andet. Desuden, I vove mere end jeg. Oppe hos Jer var mit

Navn en Plet; imellem Bønderne er det et Skjold. Jeg gaaer alene.

BUGGE. God Lykke!

*(De gaa over Broen og forsvinde paa den anden Side.)*

## FEMTENDE OPTRIN.

*PALNE. CLAUS HUND. (Palne staaer lidt og seer efter dem. Claus Hund speider op fra Busken.)*

PALNE. Kom kun frem. De ere borte.

CLAUS *(blidt og sagtmodigt)*. Det er altsaa et Overfald. Du gjør fælles Sag med dem, Palne. Jeg troede ikke, Du kom til mig, naar Du skulde søge din Fjende.

PALNE. Hvem siger, jeg gjør Sag med dem? Du saae det jo, de gik deres Vei, jeg gaaer min.

CLAUS. Men Maalet er det samme. — Tag Dig ivare! Du staaer paa Skilleveien nu; det gjælder om at vælge. Jens Søltoft skuffer Dig. Du er saa ung. Han viser Dig Solen i en Spand Vand; Du griber efter den og faaer kun vaade Hænder. Han sidder i en Baad og kommer frem; det er Dig, der roer ham. Og naar først Reisen er endt, saa jager han Dig bort og leer ad Dig. — Hvorlænge har Du lært Klogskab i Klosteret, Palne?

PALNE. Hvorfor hader Du Jens Søltoft?

GLAUS. Ham som de Andre.

PALNE. Ham meer end alle Andre. — Siig mig det.

CLAUS. Det er en lukket Grav. Naar man løfter dens Liigsteen, kommer kun blegede Been tilsyne. Lad de Døde sove.

PALNE *(bønligt)*. Hvad har han gjort Dig, Claus?

CLAUS. Godt! Du skal være Dommer. Jens Søltoft og Fru Gyldenstjerne rede fra Jagt, forbi mit Hus derhenne. — Seer Du? Maanen skinnner ned over den sammenfaldne Mur, som om den svøbte et Liigklæde over det. — Min lille Søn laa udenfor og legede i Sandet. Hunden gjøede ad ham. Han jagede den bort med en Sten. Jens Søltofts Hunde fore løs

paa Drengen. Da jeg kom til, havde de bidt ham i Halsen. Mig bed de i min Kind, derfor kalde Folk mig Claus Hund.

PALNE. Og saa?

CLAUS. Saa red de deres Vei.

PALNE. Og Drengen?

CLAUS. Ham bed Hundene ihjel. Det var den eneste, jeg havde. — Lidt efter døde ogsaa min Hustru. Nogle troede, det var af for strengt Arbeide, andre meente, det var af Sorg. Saa tænkte jeg: Der kommer vel en Regnskabsdag. *(Heftigt.)* Nu er den kommen.

PALNE. Er det længe siden?

CLAUS. Græstørven er bleven grøn over deres Hoved; men for mig leve de endnu. Naar jeg færdes herude i Skoven og hører Vinden imellem Bladene, saa er det, som om hun taler til mig — om Natten, for om Dagen tør hun ikke komme. Jeg ligger og lytter og hører til, saa gaaer det onde over. — — Palne! Palne! hvad en Kvinde kan gjøre af en Mand, det skulde Du vide. Først ammer hun os med sin Mælk, saa med sit Hjerte. — Lær det, min Dreng, saa glemmer Du det aldrig.

PALNE. Og hun, min Pleiemoder, som var saa god, saa from, som lærte mig at læse min Aftenbøn, raadede hun Dig da til Hævn?

CLAUS. Hun! — Den Nat, hun døde, trykkede hun min Haand og hviskede: Glem det — for *min* Skyld. *Lad det være os, som give, og dem, som modtage!* — — Men jeg glemte det ikke. Først skreg jeg, saa tav jeg; men jeg glemte det ikke. Ensomheden er ligesom Ilden: en rar Tjener, men en slem Herre. Nu lysner det endelig.

PALNE. Hvad vil Du gjøre? — Du staaer alene.

CLAUS. Men bag mig lyder et uhyre Skrig af et Folk, det vil jeg hævne. De skulde være vor Hyrde; de bleve vore Slagtere.

PALNE *(peger paa Huset i Baggrunden)*. Jeg seer et nedbrændt Hus og en Grushob, som Maanen skinner over.

CLAUS. Det gjør *jeg* ogsaa. Men i Morgen staaer en Mand stille udenfor det og siger: Her boede En, som hævnede sit

Folk; Mere forlanger jeg ikke. — Du skal gaa med os, Palne. Vi To, Side om Side, hvad kunne vi ikke gjøre? Hjælpe dem, som klage, følge den Stjerne, som skinner. — Hvad vil Du deroppe paa Gaarden? See paa hende, holde af hende og komme tilbage som et Lam fra en Tornebusk.

PALNE. Vinde hende.

CLAUS. I et Liigklæde — ja. I et Bryllupsslør aldrig. Jeg har ogsaa været ung en Gang og fløiet høit som Du og drømt som Du; men det gaaer over.

PALNE. Aldrig, Claus.

CLAUS. Du skal hjælpe mig. Du er klogere end vi Andre; i Dig har vor Sag et Hoved. Jeg har opdraget Dig, til din blodige Pligt, Du fik i Arv fra din Fader. Deres Hundetand sidder paa min Kind. Deres Kniv ruster i din Faders Hjerte.

PALNE. Vi mægte Intet imod dem.

CLAUS. Bag mig gik sytten hundrede Mand i Middags over Engen. Med dem kan der voves en Bedrift.

PALNE. Vare i sytten hundrede om at fange Rosenkrantz? Af den Slags Bedrifter skal der mange til et godt Navn.

CLAUS. Jeg har selv tænkt paa det. I Morgen slipper jeg ham løs igjen. Han kan gaa sin Vei. De Rosenkrantzer vare alle Fattigmands Ven.

PALNE. Du giver ham fri?

CLAUS. I Morgen skal han banke paa Rosborgs Port. Hvad bryder jeg mig vel om *ham*? Op til de Andre! — Fru Gyldenstjerne lo ad mig en Aften; jeg har faaet hende til at græde siden, Estrup ligger for min Fod; det ryger endnu i Gruset. Klokken ringer til Helligdag. Jeg er pyntet.

PALNE. Ja, jeg seer det. Du gaaer med laante Sager. — Kjæden dèr?

CLAUS. Den er ikke laant.

PALNE. Saa er den sjaalet.

CLAUS. Dertil bærer jeg den for aabenlyst. Lad dem tage den, hvis de kan det.

PALNE. Det vil de ogsaa.

CLAUS. Hvem?

PALNE. Jeg. Derfor er jeg kommen.

CLAUS. Saa det er derfor, I liste om hernede. *(Han seer sig om.)*

PALNE. Der er Ingen; de Andre ere borte. Jeg maatte være ene om det.

CLAUS *(krydser Armene over Brystet; koldt og overlegent).* Troer Du, at Du kan tage den fra mig?

PALNE. Jeg veed nok, Du er stærk, Claus; men jeg har lovet at skaffe Kjæden.

CLAUS. Til Fru Gyldenstjerne?

PALNE *(haanligt).* Hvad har jeg med den Frue at skaffe?

CLAUS. Saa tag den, hvis Du kan.

*(Palne drager sit Sværd og trænger ind paa ham. Claus træder et Skridt til Side, griber ham i Armen, vrister Sværdet af hans Haand og sætter sin Fod paa det.)*

CLAUS. Du kan ikke kæmpe med Claus Hund. Dertil har Sorg og Uret endnu ikke hærdet din Arm.

PALNE. Jeg maa forsøge det endnu en Gang. Om igjen! Giv mig mit Sværd. Vi blive ved, til jeg vinder eller Du fælder mig. Jeg har sat mit Liv paa denne Kjæde.

CLAUS *(staaer lidt og betænker sig, tager derefter Kjæden og lægger den ned paa Jorden idet han siger mildt og forsonligt).*

Jeg skrev mit Navn i Gaar i Estrups Aske. *Det* gælder meer end Kjæden. Dèr, tag den. Og kom saa aldrig meer tilbage! *(Han gaaer op paa Brocn, vender sig og standser. Maanelyset falder hen over ham.)* Jo, kom igjen, naar Du har slidt Dig træt for dem deroppe, naar Du har slikket dine Bødlers Hænder, og de har haanet Dig til Løn. Kom saa igjen. Jeg venter Dig. *(Han gaaer.)*

Tæppet falder.

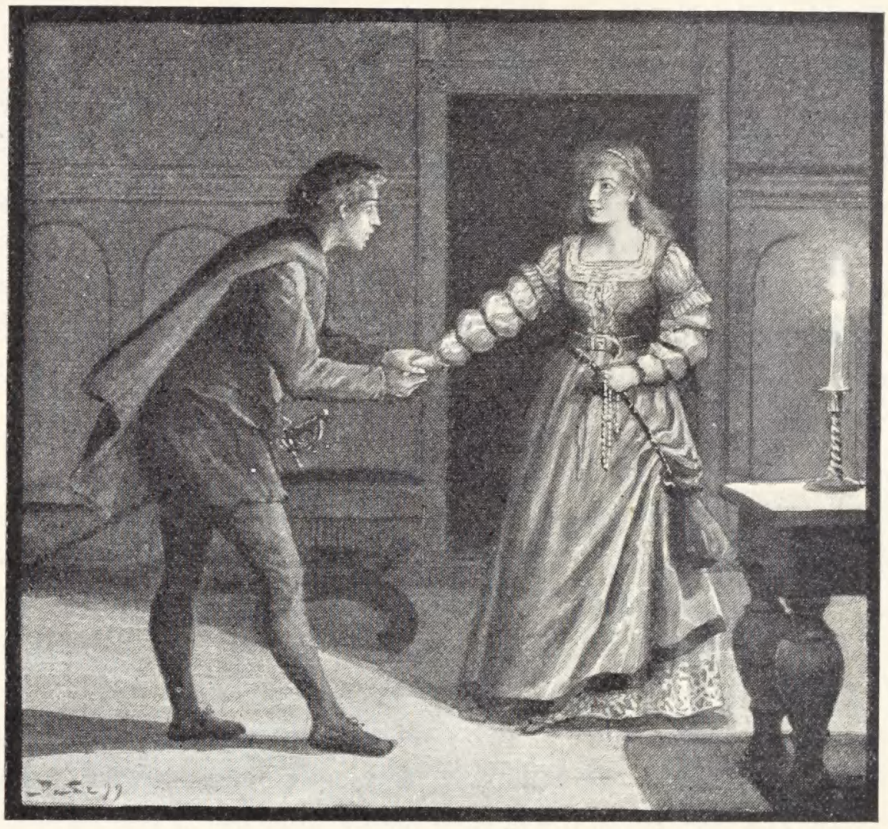

# TREDIE HANDLING.

*(Værelse paa Rosborg med Vinduer og Døre paa Siderne. Paa Væggen hænger en Række gamle Portraiter. Det er tidlig Morgen, men endnu mørkt udenfor. Paa Bordet staaer et tændt Lys i en stor Messingstage. Ved Siden af Lysestagen en Vinkande og et Bæger.)*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*ELLEN. PALNE.*

ELLEN. Nei, nu alvorlig! — Herhen, træd kun nærmere. Jeg vil ikke høre mere om alle disse dybe Følelser. Jeg finder dem saa naturlige. Hvorfor da vedblive at gjentage det samme, Du?

PALNE. Ellen, hvorfor fortælle dine Øine bestandig kun ét og det samme? Kan Du sige mig *det?*

ELLEN. Det skal jeg forklare Dig en anden Gang. Nu til Sagen. Hvor er Kjæden?

PALNE. Jeg har den ikke.

ELLEN. Hvad har Du da bestilt i den lange Tid, Du blev borte?

PALNE. Ingen Ting.

ELLEN. Umuligt. Tilstaa, at Du lyver.

PALNE. Hvorfor troer Du *det?*

ELLEN. Hvis Du ikke havde Kjæden, vilde Du ikke være kommen igjen. Dertil kjender jeg Dig for nøie.

PALNE. Her er den. Jeg har kun hentet den til Dig. Jeg forærer Dig den.

ELLEN. Godt, Palne. Jeg tager ogsaa imod den. Men jeg maa give den til hvem, jeg vil?

PALNE. Til hvem, Du vil.

ELLEN. Det bliver imellem os, hvem jeg har faaet den af. Du røber det ikke, hvad der end skeer. Det er det første Løfte, jeg beder Dig om.

PALNE. Saa skulde Du have forlangt lidt mere.

ELLEN. Hvem veed, om Du ikke faaer svært nok ved at opfylde min Bøn.

PALNE. Jeg har aldrig seet den Kjæde for mine Øine, jeg kjendes ikke ved den. — Jeg har heller ikke saa stor Fortjeneste af at bringe den, som Du troer. Den blev givet mig frivilligt, rent ud sagt af Naade. Til Gjengjæld lover Du mig —

ELLEN. Til Gjengjæld lover jeg ikke det allermindste. — Jo vist, betale en Gave! — Gaa nu. Ingen maa vide, at vi have talt sammen.

PALNE. Jeg driver hid og did, — en Fjer for din Villie.

ELLEN. Det kan jeg godt lide.

PALNE *(gaaer, men standser).* Ræk mig først din Haand til Afsked. *(Han kysser hendes Haand.)*

ELLEN. Farvel, farvel! — Et Ord endnu. Naar Du møder Axel, saa vær lidt skaansom imod ham. — Hør dog efter, hvad jeg siger.

PALNE. Hvor er din Haand dog hvid og blød og lille! — Havde min Sjæl blot Ord, og havde mit Hjerte Røst, saa skulde Du høre din Lovsang herinde.

ELLEN. Ja, jeg veed det altsammen; det vilde vist blive en kjøn Sang. — Hør Palne, Du skal være mild og forsonlig mod dem; det er ikke saa svært, som Du troer? — Er deres Dom end streng og ubillig — de kjende Dig ikke som jeg, de vide det ikke bedre. Ingen Strid! Du vil bære over med dem for min Skyld.

PALNE. Jeg skal finde mig i Alt, jeg skal tie, jeg skal smile til dem. Veed Du, hvad jeg gjør, naar de sværme omkring mig, disse forgyldte Hvepse? — Saa seer jeg paa Dig; saa lysne dine Øine. — Du er tusinde Gange bedre, større, end jeg havde forestillet mig. Lad dem spotte. Hvad gjør det, at jeg er lille for dem, naar jeg blot maa være stor nok for Dig. *(Han gaaer ud tilhøire.)*

## ANDET OPTRIN.

*ELLEN. (siden) AXEL.*

ELLEN *(seer efter Palne).* Saa ærlig, saa tillidsfuld! For ham maa al Ting briste eller bære.

*(Axel Gyldenstjerne kommer fra venstre Side.)*

ELLEN. Naa, Fætter Axel, hvad bringer Du?

AXEL. Tomme Hænder. Jeg søgte og fandt Intet. Jeg ledte efter Manden; han var borte. Og Holk og Bugge er det ikke gaaet bedre. Vi bleve skilte under Veis. — Er Palne kommen?

ELLEN. Hvem veed det. Jeg ventede paa Dig og Kjæden, ikke paa Palne.

AXEL. Moder venter ogsaa. Hun vil blive bedrøvet! O, Ellen, jeg veed ikke, hvad jeg vilde give for at have faaet den Kjæde med tilbage.

ELLEN. Der har Du den.

AXEL. Det er *den* — min Faders Kjæde? — Tak, Tak! — Men hvor har Du faaet den, hvem har bragt den?

ELLEN. Ja, det er *min* Hemmelighed. Nu hænger Kjæden om din Hals, og Du har løst dit Løfte. Det er *Dig*, der bringer den tilbage, *Du* har hentet den, det forstaaer Du nok.

AXEL *(tager Kjæden af sig)*. Nei, det var ikke *det*, jeg lovede, og jeg har heller ingen Ret til at bære den.

ELLEN. Behold den, bær den! Jeg forlanger det af Dig. Vilde Du da ikke heller modtage den af mine Hænder end af den Mands dernede?

AXEL. Men hvor har Du faaet den fra?

ELLEN. Naar Fjenderne sende os deres Bud igjennem Vinduet, kunne de gjerne bringe os en Kjæde igjennem Døren. Og gjennem Døren er den kommen, det kan Du stole paa. Spørg ikke mere. Hvem *Du* fik Kjæden af, skal jeg aldrig røbe.

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. FRU GYLDENSTJERNE. SØLTOFT. BUGGE. HOLK. (Lidt efter) PALNE.*

FRU GYLDENSTJERNE. Axel! *(Hun strækker ham begge Hænder i Møde.)*

SØLTOFT. Naa, der er han jo.

FRU GYLDENSTJERNE. Min Søn — og med sin Faders Kjæde.

BUGGE. Du har altsaa truffet Claus Hund? — Jeg ogsaa. Da Maanen gik ned, slap jeg i Mosen. Han hjalp mig op.

HOLK. Mig viste han Vej hjem til Gaarden. Da jeg spurgte ham om Kjæden, sagde han: „Det er besørget". Saa bad han mig hilse Jer og gik sin Vei.

BUGGE. Og imens vi fare vild og drukne os i Mosen, henter Axel sin Faders Kjæde. Det kalder jeg godt gjort. *(Han rækker ham Haanden.)*

HOLK. Det kalder jeg at handle som en Mand.

FRU GYLDENSTJERNE. Han holder idetmindste, hvad han lover. Det ligger til hans Slægt.

AXEL. Roes mig ikke! Jeg bringer Kjæden, fordi min Moder

sætter Pris paa den. Men I skal tro mig paa mit Ord: det fortjener ikke Roes; I ane ikke, hvor ringe min Bedrift har været.

HOLK. Det siger man altid, naar Sagen vel er bragt til Ende. — Men hvor blev den anden af, han, Palne, som gjorde Kunster for os før med Sendebudet?

PALNE. Han lytter til.

BUGGE. Veed Du hvad, Palne, jeg troer dog, Du havde gjort klogere i at følge med Axel, saa havde I været To om Æren. Nu er han ene om den.

PALNE. Ja!

HOLK. Men Palne havde dog Ret, da han sagde, at der kun skulde een Arm og et Sværd til for at hente Kjæden.

PALNE. Ja!

FRU GYLDENSTJERNE. Deraf kan Du lære, at der behøves meer end Pral og et bedre Sværd end dit til en Bedrift.

PALNE. Ja!

ELLEN *(rækker ham Haanden og siger dæmpet).* Min egen, kjære Ven!

PALNE *(tørrer sin Pande og siger dæmpet).* Det var vist anden Gang.

SØLTOFT *(til Axel).* Men Jørgen Rosenkrantz? Hvad har Du gjort for ham?

AXEL. Det samme som for Kjæden — Intet.

HOLK. Han ligger da endnu med Strikken om sin Hals?

PALNE. Han er fri.

SØLTOFT. Umuligt.

PALNE. Han vil komme og banke paa Rosborgs Port i Morgen tidlig.

SØLTOFT. Og det Budskab bringer *Du?*

PALNE. Som Junkeren dèr sin Kjæde.

SØLTOFT. Saa har Du ogsaa talt med Claus Hund?

PALNE. En lille Smule. Men han havde knap Tid. Han skulde hen og vise Hr. Holk Vei og hjælpe Hr. Bugge op af Mosen. *(Portvægterens Horn lyder.)* Der har vi Budskab fra Hr. Rosenkrantz!

BUGGE *(gaaer hen og aabner Vinduet).* Det er saa mørkt derude. Man kan Intet see.

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. HANS MUNK.*

SØLTOFT. Hans Munk — er det Dig?

MUNK *(gaaer langsomt hen og sætter sig).* Ja, Gu' er det mig. Hvem skulde det vel ellers være?

BUGGE. Hvor kommer Du fra?

MUNK. Hvor jeg kommer fra? *(Han seer lidt paa dem og tier.)* Sikke nogle Veie, I har her omkring Jeres Gaard! Man kan ikke see det mindste af dem i Mørke. Gud ske Lov, min Hest var klogere end jeg, ellers havde vi begge to brækket baade Arme og Been. Der er ikke saadan en Hest til i den hele Kristendom.

SØLTOFT. Saae Du intet til Bønderne?

MUNK. Det kan I nok begribe. De sværme om med deres sorte og røde Faner og med Halmblus paa Stænger. Nogle af dem vare temmelig nær ved mig. Saa trak jeg Sabelen og slog fra mig.

HOLK. Ramte Du Nogen?

MUNK. Hvor veed jeg det. Det var jo bælgmørkt. Har jeg slaaet nogle ihjel, ligge de og døe derude. Saa tænkte jeg: nu er det bedst, vi vende om igjen til Rosborg og hjælpe dem; de ere vist bange for at være alene. — Aa, lang mig et Bæger Viin. *(Holk skjænker. Munk drikker.)* I blev vel glade over at see mig igjen?

HOLK. Det kan Du tro. Især, hvis Du havde været Jørgen Rosenkrantz.

MUNK. Han kom imod mig ovenfor Skoven og fortalte, at nu var han sluppen levende fra dem. Saa red han hjem.

SØLTOFT *(til Bugge).* Kan I forstaa, hvorfor han ikke fulgte med herop?

MUNK. Det kan jeg godt forstaa. Han var vel træt og vilde

hjem. Lad os saa raadslaa lidt om, hvordan vi skal bære os ad. For Noget maa der nu gjøres.

SØLTOFT. Enhver Raadslagning er til Ende. Vor Sag staaer bedre end nogen Sinde. I Aftes sildigt kom der Bud fra Viffert Dam. Han skikker mig en Hob Spyddragere herop.

MUNK. Naa, dem skikker han til *din* Hjælp. Hvad skikker han da os Andre?

SØLTOFT. Om lidt har vi Gaarden fuld af Krigsfolk. Rantzau har ogsaa ladet høre fra sig. Vor Nød er til Ende.

MUNK. Hvad bestiller Rantzau selv? Sikken Tid han ligger og smøler dernede!

SØLTOFT. Han drager med alle sine Mænd Nord paa. Det gaaer mod Bondehæren, Du. Mens vi staa og tale her, slaas han maaske. Jeg venter mine Spydfolk hvert Øieblik. Saa drage vi ud, rense Egnen og fri os for Claus Hund.

MUNK. Men vi maa først have noget at spise, for jeg er sulten.

*(Man hører et Horn.)*

SØLTOFT. Hører Du, nu giver Kuren Tegnet. Han kan se dem.

FRU GYLDENSTJERNE. Ud til dem! Estrups Ruiner skrige om Hævn. Ingen Skaansel! Først Sværdet, saa Øxen!

MUNK. Det kan jeg lide. Claus Hund skal dingle i det høieste Træ, om jeg saa skal hænge ham op i mine egne Buxeseler. Ingen Pardon! De ere mange flere end vi; men hvad gjør *det?* Mens I drage bort, bliver jeg herhjemme og vogter paa Rosborg og Fru Gyldenstjerne og den kleine Ellen. I kan tro, jeg skal holde god Vagt.

*(Kuren blæser to Toner. En Stridsmand kommer.)*

STRIDSMANDEN. En Skare Spydfolk holder foran Broen.

SØLTOFT. Saa ud og tag imod dem! Jeg kommer strax. *(Han lægger sin Haand paa Palnes Skulder.)* Et Ord, Du.

*(Alle gaa undtagen Søltoft og Palne.)*

## FEMTE OPTRIN.

*SØLTOFT. PALNE.*

SØLTOFT. Det er altsaa Dig, der har frelst Jørgen Rosenkrantz?

PALNE. Nei, det er Claus Hund. Han lovede det før jeg bad ham derom. Jeg seer, han holder Ord.

SØLTOFT. Det er ogsaa Dig, som har hentet Kjæden.

PALNE. Jeg! — min Herre Farbroder, hvor falder det Jer ind?

SØLTOFT. Jeg kom for nær til Døren før, og hørte lidt af det, Du og Ellen talte om. Jeg tav, fordi Du tav, hun er vant til at faae sin Villie. — Jeg holder af Dig, Palne. Du er kort for Hovedet; det kan rettes. Du bærer din Pande i Veiret og blinker ikke, naar det kniber. Det har Du efter den Slægt, Du stammer fra. Denne Stund skal bestemme din Fremtid. For det første bliver Du nu i mit Huus, det er afgjort.

PALNE. For det andet reiser jeg i Morgen Aften.

SØLTOFT. Hvorhen? Vil Du drage med de sorte Faner, ligge i Skov og paa Sti og plyndre? Reise om med Fakkelen paa Mordbrand?

PALNE. Nei, det maa være en Sag, som er bedre.

SØLTOFT. Derfor skal Du holde med os. Vi kæmpe for Lov og Ret.

PALNE. Nei, for Magt og Herredømme. I ville give alle Andre Tøilen i Munden, medens I selv have den i Haanden. — Der maa være en Sag, som er bedre, en Sag, der samler alle dem, som tale det samme Sprog, som giver lige Ret til Rig og Ringe, som lærer os at holde af den Moder, der har ammet os Alle, hvis Bryst vi søndertrampe i vor Strid. *Den* Sag vil jeg kæmpe for.

SØLTOFT. Det er jo *vor* Sag.

PALNE. Hvorfor jog I den gamle Konge bort?

SØLTOFT. Han rev ned fra Toppen, hvad han byggede op paa Grunden. Hvad er bedst, Palne, rode i Støvet som en Orm eller flyve til Veirs som en Ørn? See Dig om. Deroppe hænge de, mægtige og store, dem, Du hører til, dem, Du skal ligne.

PALNE. Ja, jeg seer megen Kløgt og Manddom — paa Væggen. Jeg seer en Skrift, der ligner Eders Adelsbrev: store forgyldte Bogstaver, hvor det begynder — en lille, sort Prik, hvor det ender. Jeg seer meget af Guld og Fløiel, men kun lidt af Hjerte.

SØLTOFT. Kom til mit Bryst, saa skal Du føle det banker. Du skal blive her og være mig i Søns Sted. Mit Navn skal ikke dø med mig. Du skal leve i Fryd og Herlighed heroppe. Saa har jeg vendt det Onde til det Gode. Naar Krigen er endt, gifter jeg Axel med Ellen. De bleve trolovede i Gaar. Saa kan jeg dø i Fred med Gud og Mennesker.

PALNE. I gifter Axel med Ellen?

SØLTOFT. Ikke sandt, de passe for hinanden? Han er en god Natur, har et høvisk Væsen, milde og blide Sæder som hun. De har holdt af hinanden, fra de vare smaa. De skal bo her paa Gaarden.

PALNE. I gifter Axel med Ellen?

SØLTOFT. Men derfor skal Du ikke blive glemt. Jeg har tre store Gaarde foruden Rosborg. *Du skal gaa i Arv med mit Søsterbarn i Alt, hvad jeg eier.* Hvad siger Du saa, Palne?

PALNE. Lad Eders Søstersøn beholde det Hele. Jeg reiser, naar det bliver Dag. *(Han iler ud.)*

SØLTOFT. Jeg bliver aldrig klog paa den Knægt. *(Han gaaer.)*

## SJETTE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE. AXEL GYLDENSTJERNE. (Fru Gyldenstjerne stikker Hovedet ind ad Døren fra modsat Side, idet Palne gaaer.)*

FRU GYLDENSTJERNE. Ja, kom kun ind; de ere borte. — Nu har jeg faaet Vished. Du er bedraget for dit Haab, for din hele Fremtid.

AXEL. Tal dog tydeligt! Jeg forstaaer Dig ikke.

FRU GYLDENSTJERNE. Mens Du sidder derinde og gjør Løier, staaer Jens Søltoft her og underhandler med Trælkvindens Søn, beder ham om at sidde paa Stol med Dig, lover ham dit Gods, din Arv for at faae ham til at blive.

AXEL. Ikke andet! Lad Jens Søltoft om, hvad han lover. Han er Mand for at kunne holde det.

FRU GYLDENSTJERNE. Du er endnu en Dreng, min Søn, endskjøndt Du blev en Mand af Aar. — Ikke andet, end at

Du bliver den Sidste, hvor Du skulde være den Første. Ikke andet, end at de plyndre Dig for din Lykke. Ikke andet, end at den Plan, jeg kæmpede for mit hele Liv, den, som jeg rugede over med hver lønlig Tanke, den smuldrer nu som Sand i mine Hænder.

AXEL. Det Gods, Morbroder giver bort, er jo hans eget.

FRU GYLDENSTJERNE. Men han har hvide Haar, og naar han døer, hvis er det saa, det Gods? Ja, var det dermed sagt. — I Dag tog Palne Hælvten af din Arv. Hvad nu, hvis han i Morgen tog din Brud!

AXEL. Min Brud? — Hvad mener Du?

FRU GYLDENSTJERNE. Du er seende blind. Du hører og begriber Intet. Hvem var det, der drog Drengen op af Skarnet? Hvem logrede for Søltoft, til han blev sat i Kloster? Ellen, bestandig Ellen! For hvis Skyld er han kommen her til Gaarden? Hvem tænker, seer og handler han vel for heroppe?

AXEL. Og hun — hun?

FRU GYLDENSTJERNE. Du bliver bleg. — Kom, drik et Bæger, før vi tale videre. *(Hun skjænker. Axel drikker.)* Før var Du ogsaa bleg, da Du kom hjem. Du slog dine Øine til Jorden. — Hvem fik Du Kjæden af, min Søn! — — Du tier. De skuffe Dig, Du mærker Intet. Der kastes Tærning om din Lykke. Du morer Dig imedens. — Hvor var Du forgangen, da de brændte din Faders Gaard? Du spillede Kort med Viffert Dam. Hvor var Du før, imens de kjøbslog om din Arv? Du sad og spiste Øllebrød og salte Sild.

AXEL. Hvad skal jeg gjøre? Veed Du noget Raad?

FRU GYLDENSTJERNE. Vil Du saa følge det? — Dèr, drik et Bæger. *(Hun skjænker. Han drikker.)* Kom saa lidt længere bort fra Døren. — Hvad duer Du til, hvis Du ikke kan frede om Dig selv? At sidde godt til Hest, at knalde med en Pisk og støie ved en Kande Viin, er *det* Bedrifter?

AXEL. Du taler haarde Ord.

FRU GYLDENSTJERNE. Opsøg ham, jag ham bort, den Tyv, der plyndrer paa din Grund. Claus Hund stjal dog kun din Faders Kjæde; den Anden stjæler din Brud, din hele Frem-

tidslykke. — Ak, Dreng, hvor har jeg ikke virket for den Lod, han nu vil rane, og grublet over den, fra Du laa ved mit Bryst, og kjøbt den for Dig, maaske langt dyrere, end den var værd. *(Dæmpet.)* Hvorfor troer Du, Mads Søltoft blev dræbt?

AXEL. Fordi han tog den Bondekvinde til Ægte.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvad angik det den, som dræbte ham. Han havde kunnet leve den Dag i Dag, hvis han ikke havde været en Bom mellem Dig og Ellens Arv.

AXEL. Moder, Du forfærder mig.

FRU GYLDENSTJERNE. Ja vist, et Barn som Du troer, at hele Jordkloden blot er fuld af Lam og Paaskelillier. — Drik, Axel, et Bæger Viin med mig, at det Blod paa Ribe Marked skal ikke være flydt for Intet. *(De drikke.)* Og drik igjen, et Bæger for Ellen — *din* Brud og ikke *hans*.

AXEL. Nei, for Djævelen! Om hende vil jeg kæmpe mod ham og hele Verden.

FRU GYLDENSTJERNE. Godt! — endelig! — Veed Du, hvordan det gik, da *jeg* var ung, og Axel Hvide og din Fader paa én Gang beilede om min Haand? To er En formange, sagde jeg. *Det* smilte Gyldenstjerne til og gik. Men næste Morgen kom den Modige igjen.

AXEL. Hvad saa?

FRU GYLDENSTJERNE. Han lagde Axel Hvides Sabel for min Fod. To var for mange, sagde han; den Ene har gjort Plads for den Anden. Forstaaer Du? Axel Hvide maatte dø. Han var en Helt, en mandig Ridder. *Din* Medbeiler er en Bonde.

AXEL. Jeg har jo ikke valgt ham. — Der boer endnu lidt af min Faders Aand i mig.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvis det er sandt, saa maa Du ikke tøve. — Hvis jeg var en Mand — jeg skulde søge ham, søndertræde ham med min Hæl. Herinde banker det. Der slaaer et Hjerte i mit Bryst. Hvad slaaer der vel i dit? — Var jeg en Mand, og han kom paa min Grund og stjal min Skat, han skulde heller ønske Lynet over sit Hoved end mig foran sit Ansigt.

AXEL. Hvad Andre kan, det kan *jeg* ogsaa.

FRU GYLDENSTJERNE. Saa brug dit Sværd. Det har én Gang før fældet en bedre Mand end ham. Men tøv ikke, saa betænker Du Dig. Spørg ei om Tid og Sted! Der skal sex Fod Jord til at gjemme den Nars hovmodige Krop; Du behøver kun en Fodsbred til at fælde den. — Dèr kommer han. Husk paa din Fader: To er En for mange.

*(Hun gaaer. Palne kommer fra modsat Side.)*

## SYVENDE OPTRIN.

*PALNE. AXEL GYLDENSTJERNE.*

AXEL. Hvem søger Du?

PALNE *(seer sig om og vil drage sig tilbage).* Ikke Eder.

AXEL. Det er intet Svar paa mit Spørgsmaal. Hvad vil Du her hos os? Seer Du ikke, at Du er tilovers? Vil Du da tøve, til vi jage Dig bort?

PALNE *(heftigt).* Hvem vil jage mig bort?

AXEL. Det vil *jeg*. Her er ikke længer Plads for Dig, en lysky Mand, en Praler.

PALNE. Der er endnu et Navn: jeg er din Gjæst.

AXEL. Man aabner Døren for en Gjæst, men lukker den for Tyven. Vor Gjæst er kommen her i Huset for at stjæle.

PALNE. Du søger Strid, Hr. Axel Gyldenstjerne; lad det være. Mit Sind er mørkt og haardt i denne Morgen. Hvad betyder din Haan? Du har et Navn, Magt, et mildt og ædelt Væsen — det sidste har jeg idetmindste hørt fortælle. Du har en yndig Brud — Alt. See derimod paa mig.

AXEL. Jeg seer en Lykkejæger.

PALNE. En ringe Mand i laante Klæder, langt fattigere i Dag end nogen Sinde før; thi *det*, jeg byggede op i mange Aar, har ét Døgn trampet ned.

AXEL. Ja, jeg kjender dette Spil med Ord, denne falske Ydmyghed, der kryber sammen som Katten, blot for at gjøre længere Spring paa Byttet. Drag bort herfra i Dag, endnu i denne

Time, hvis ikke *jager* jeg Dig bort, med min Haand, med mit Sværd. Nu skal det have Ende.

PALNE *(seer Fru Gyldenstjerne kommer frem og forsvinde igjen i Døren; siger dæmpet).* Ah, hun lurer! *(Høit.)* Jeg gaaer, naar jeg vil, men ikke før. Og jeg skal give Jer et godt Raad: Spar Jeres Sværd i denne Tid! I kan faae nok at gjøre med at forsvare Jer.

AXEL. Mit Sværd vil holde ud, saa længe det behøves. Det er prøvet før i Dag.

PALNE. Maaske i Nat?

AXEL. Sidst, det blev brugt, fandt det Veien til en Mands Hjerte.

PALNE. Er Du ogsaa vis paa, at det var en Mand?

AXEL *(drager sit Sværd).* Nogle sige nei. — Det var din Fader!

FRU GYLDENSTJERNE *(afsides).* Nu gaaer det, som det skal. Jeg har hørt nok —

PALNE *(i heftig Kamp med sig selv).* Min Fader!

AXEL. Din Fader, siger jeg! — Forstaaer Du mig ikke? Mangler Du Øre, som Du mangler Ære?

PALNE. Det var altsaa i hans egen Slægt, jeg skulde finde *det* Navn, jeg søgte saa længe. Min Fader! — Hvor mange Hunde vare I om at fælde den Løve? — Min Fader! —

AXEL. Din Fader.

PALNE *(tier lidt).* I Klosteret lærte Munken mig om Manden, som drog i Kamp mod Dragen. Der boer den værste Drage i mit Bryst. — *(Han river sit Sværd fra Siden og kaster det ud af Vinduet.)* Jeg staaer værgeløs for Dig, Hr. Axel Gyldenstjerne; bliv kun ved! — Og lyt saa nøie efter, I Herrer deroppe paa Væggen! Sønnen roser sig af sin Faders Brøde. Han vil vaske den bort med en anden. — Kæmpe kan vi ikke mere.

AXEL. Nei, det er sandt. — Gaa saa din Vei. Forpest ikke meer den Luft, vi aande.

PALNE. Ja, jeg vil bort. Nu har jeg tjent Jer længe nok. Din Moder er jo frelst, Jørgen Rosenkrantz er løst fra Strikken, og Kjæden hænger om din Hals. Jeg har gjort mine Kunster,

og I jage mig hjem igjen, som Claus Hund spaaede. Da jeg kom, bød jeg Goddag. Før jeg gaaer, vil jeg sige Farvel. Det maa jeg vel nok?

AXEL. Herud! Hvis ikke, slaaer jeg Dig paa Øret.

PALNE. Tie stille — jeg beder Dig — ikke mere. Nu er Bægeret fuldt.

AXEL. Af Sted, Du Frillens Søn!

PALNE. Nu løb det over! *(Han farer ind paa Axel. Axel hugger efter ham; men Palne har med venstre Haand draget sin Kappe frem over Armen, hvormed han afbøder Slaget, idet han hæver Armen over sit Hoved. I det samme river han med høire Haand Dolken ud af Axels Skede og støder den i hans Bryst. Axel falder. Under Kampen væltes Lysestagen ned paa Gulvet og Lyset slukkes. Palne hæver sit Hoved stolt og mandigt og seer sig om.)* Du haanede min Moder! — — Min Faders Blod er vasket af dit Sværd. — — Men jeg! — hvad har jeg gjort? Nu gik min sidste Stjerne ned, — fortabt! *(Han styrter ud. Et svagt Dagslys skinner ind ad Vinduet paa Liget, som ligger med Ansigtet mod Gulvet.)*

## OTTENDE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE.*

FRU GYLDENSTJERNE *(standser i Døren).* Her er saa mørkt. — Luften er tung; det er Døden, som ruger herinde. *(Hun gaaer frem paa Scenen.)* Nu er det skeet. — Dèr ligger han, den Gjøgeunge i en fremmed Rede! Hvad nytter det at krybe op i den, naar man ikke forstaaer at holde sig fast. *(Hun bøier sig ned og rører ved Liget.)* Min Haand er klam; det er af Blod. — Nu, det gaaer af igjen. — — Javist, din Arv er noget dyr, min Broder Jens; men hvad hjalp *det*, at Mads laa i sin Grav, saa længe Sønnen gik og galede over den? Saa greb jeg ind i Skjæbnen og trevlede op, hvad de Andre vævede. *(Hun rører Liget med sin Fod.)* Hvad vilde Du imellem Blok og Øxe. *(Raaber ud.)* Bring Lys!

## NIENDE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE. EN STRIDSMAND.*

STRIDSMANDEN *(sætter et tændt Lys paa Bordet).* Gud Fader fri os — en dræbt Mand!

FRU GYLDENSTJERNE *(ved Døren).* Hvad saa? — Har Du aldrig seet en død Mand? — Skaf Liget bort, bring det ned i Gaarden. Det ligger dèr og bløder Gulvet over.

STRIDSMANDEN *(vender Ligets Hoved om mod Lyset).* Hr. Axel Gyldenstjerne!

FRU GYLDENSTJERNE *(standser; iler hen til Liget, hvis Overkrop Stridsmanden har hævet i Veiret og støtter med sine Knæ, siddende paa Hug).* Min Søn, min Søn! — Han har saaret Dig. — Men det er ikke farligt, vel? Slaa dine Øine op. *(Hun knæler ned og tager Axels Haand.)* Nei, han er ikke død. Det læges nok igjen; det har man seet saa ofte. — Hvor gjør det ondt, Axel? Hører Du, svar dog! — Det er min Søn, det er Alt, hvad jeg har tilbage. *(Til Stridsmanden.)* Hvad staaer Du og seer paa? Skaf Hjælp, Hjælp! — *(Hun kaster sig ned over Liget.)*

## TIENDE OPTRIN.

*FRU GYLDENSTJERNE. SØLTOFT. BUGGE. HOLK. FLERE STRIDSMÆND (i Baggrunden).*

SØLTOFT. Hvad er der paa Færde? — Guds hellige Moder! — Axel, min kjære Søn! er han saaret? — Axel!

FRU GYLDENSTJERNE *(har reist sig).* Du maa raabe høiere, Jens, hvis han skal høre det.

SØLTOFT. Hvem er hans Drabsmand?

STRIDSMANDEN. Da jeg kom ind, var Salen mørk, og Junkeren laa i sit Blod.

FRU GYLDENSTJERNE *(strækker Armene i Veiret).* Min Søn! — giv mig min Søn igjen og behold saa hele Resten.

SØLTOFT *(til Holk)*. Hjælp min stakkels Søster bort.

FRU GYLDENSTJERNE. Nei! I vil ikke skille mig fra min Søn? Jeg maa nok blive her. Maaske der er Liv endnu.

SØLTOFT. Lad Bugge komme. Han er en kyndig Mand i Saarkunst. Kom Ingeborg.

FRU GYLDENSTJERNE. Nei, jeg vil vide Alt. Jeg skal nok være rolig. Jeg er stærk; jeg græder jo ikke en Gang. Naar han vaagner igjen, skal mine Øine være de første, han møder; det er han vant til. Han vaagner nok. Dø saa ung, saa smuk! Hvis det skete, vilde jeg ikke leve, det veed han. Han har aldrig gjort mig nogen Sorg; han var saa blid, saa kjærlig. Han er ikke død, hans Haand er varm endnu. — Bugge, der er lidt Liv tilbage, ikke sandt?

BUGGE. Det er forbi.

HOLK. Kom! Lad mig føre Jer herfra, Fru Gyldenstjerne.

FRU GYLDENSTJERNE. Først min Mand, saa min Gaard, saa ham! — Hvad saa mere? — *(Hun strækker de knyttede Hænder trueude i Veiret.)* Styre — spille — tabe!

*(Hun gaaer med Holk.)*

## ELLEVTE OPTRIN.

*SØLTOFT. BUGGE. STRIDSMÆND.*

SØLTOFT *(til nogle af Stridsmændene)*. Bring Liget op i Salen! *(Otte Krigsmænd træde frem. Fire af dem træde om paa den ene Side af Liget og stikke deres Sværd ind under det. Fire andre tage paa den modsatte Side i Spidsen af Sværdene og bære Liget bort.)*

EN STRIDSMAND *(til Søltoft)*. Her ligger en Dolk, og den er blodig. *(Giver Søltoft Dolken.)*

SØLTOFT. Den tilhører Axel. Hans Vaabenskjold paa Hæftet — det er sælsomt. *(Han vinker ad to andre Krigsmænd.)* Lad Fogden forøge Vagten ved Porten og holde Øie med, at Ingen forlader Gaarden. Forstaa I mig? Der kommer Ingen ud, hvem det saa er. Kundgjør dernæst, at hver en Mand,

som ei har Vagt, strax møder oppe i Salen til Liigskue. — Gaa! *(Krigsmændene gaae. Holk kommer tilbage.)*

## TOLVTE OPTRIN.

*SØLTOFT. BUGGE. HOLK.*

SØLTOF. Hvordan har min stakkels Søster det?

HOLK. Hun taler i Vildelse. — Hvad skal *det* sige, hun hvisker for sig selv? Hvem har spillet, hvem har styret?

SØLTOFT. Forgangen Aften, da vi stode paa Banken og saae den kjønne Gaard i Ild og Aske, sagde hun: „Lad Estrup brænde, jeg har min Søn endnu.“ — Om ham alene drejede alt sig for hende.

BUGGE. Hvem kan være hans Drabsmand? — Han havde ingen Fjender. Hvem myrder med en Kniv, naar han har Sværdet? — Jeg frygter for, at Claus Hund har sendt os denne Hilsen.

SØLTOFT. Vist ikke! Hvorfor skulde Claus i Nat lade ham gaae uantastet nede paa Broen og saa dræbe ham her? — Nei, Bugge. Den Dolk blev styret af en anden Haand. Siden i Aftes gaaer der noget for sig her omkring mig, som jeg ikke ret seer Lys i. Hvem det saa er — han har været hurtig til Brøden, Straffen er nær. — Kom! Lad os gaae til Liigskuet. *(De gaae.)*

Tæppet falder.

# FJERDE HANDLING.

*(En Sal paa Rosborg oplyst af Fakler, stukne ind i Jernringe paa Siderne af Muren. Ovenover hænge hist og her gamle Faner med beskrevne Blikskjolde underneden. Paa nogle af disse Skjolde hænger krydsvis et Sværd og en Stridsøxe, under andre en pigget Stridskolbe og et Sværd eller Brystpladen af en Rustning. Hele Baggrunden er optagen af en Række Spydfolk, klædte i glatte Stormhuer, mørkt Brystharnisk og Laarskinner over en mørk Kofte. De støtte deres Spyd til Jorden og ere opstillede i en Halvkreds, som naaer over hele Theatrets Bredde. Foran Kredsen staaer en Baare; paa denne ligger Axel Gyldenstjernes Liig, indsvøbt og bedækket med et Lagen. Paa hver Side af Baaren staa to harniskklædte Stridsmænd med et Voxlys i Haanden. Ved Ligets Hoved og Fod en Kordreng, klædt i Hvidt og Sort, med et tændt Røgelsekar, som han svinger. Martinus staaer ved Ligets Hoved i Messeskjorte og sort Messehagel, aaben i Siderne. Naar Søltoft er kommen ind, synges Dødsmesse.)*

## FØRSTE OPTRIN.

Requiem aeternam dona eis Domine!
Et Lux perpetua luceat eis!
Te decet hymnus, Deus in Sion,
Et tibi reddetur votum in Jerusalem!

Exaudi orationem nostram!
Ad te omnis caro veniet.
Dona eis Domine! requiem acternam!
Et lux perpetua luceat eis!
Kyrie eleison!
Christe eleison!

*(Under Messen høres en Klokke ringe med afmaalte Slag udenfor i Taarnet. Imidlertid komme SØLTOFT, BUGGE, HOLK, MUNK i Kofte og uden Rustning, FRU GYLDENSTJERNE, ELLEN og FLERE ADELSMÆND ind og stille sig paa begge Sider af Baaren langs med Væggen. Søltoft og Fru Gyldenstjerne træde nogle Skridt frem foran de Andre, nærmere Baaren.)*

SØLTOFT. Hvorfor vi samles her, det er bekjendt. I Nattens Mulm er skeet et Drab. Af hvem, det veed jeg ikke; jeg mistænker Ingen. Lad Enhver nu træde hen til Liget og lægge Haanden paa dets Bryst og sværge, han er uskyldig. Det er en gammel Skik, vi følge. Saaret vil da aabne sig paany og Blodet flyde, saa snart Drabsmanden rører ved sit Offer. Jeg selv staaer frem som første Mand *(han tager sin Baret af)* og kalder Gud til Vidne, at jeg har ingen Lod i Axel Gyldenstjernes Drab. *(Han slaaer Lagenet tilbage fra Ligets Hoved og lægger sin Haand paa dets Bryst.)*

BUGGE *(træder frem; blotter sit Hoved)*. *Jeg* ikke heller; det kan Søltoft vidne. Han og Christen Holk og jeg sad og talte sammen, imens den svære Udaad blev bedreven.

MUNK *(træder frem med blottet Hoved; langsomt og høitideligt)*. Jeg veed mig ogsaa fri, det sværger jeg, for jeg laa og sov

i min Seng, og han, som hjalp mig af min Rustning, var fuld og sad ved siden af mig.

PALNE (*er kommen frem fra Siden, medens Bugge taler. Han er liigbleg, og Haaret hænger ham ned i Panden. Naar Munk har talt, gaaer han langsomt frem til Baaren.*) Det nytter ikke, de Andre træde frem. *Jeg* har dræbt ham.

SØLTOFT. Du!

PALNE. Ja.

FRU GYLDENSTJERNE. Jeg vidste det. — Forbandet være Du!

SØLTOFT (*lægger sin Haand paa hendes Skulder*). Min Søster! Smerten overvælder Dig. — Hvad drev Dig, Ulykkens Barn, til saa blodig en Daad? Hvormed har Axel Gyldenstjerne krænket Dig?

FRU GYLDENSTJERNE. Du søger Grunden i *hans* Ære. Søg den i hans Lommer.

SØLTOFT. Jeg forstaaer Dig ikke.

FRU GYLDENSTJERNE. En Tyv vælger Mørket og en Stimand Kniven. — See ham, med filtret Haar og sænket Pande! *Ham* vilde Du tage i dit Hus, *ham* vilde Du tælle blandt din Slægt! — Det var en stakkels Moder, han stjal fra. Lad det være en Adelsmand, som straffer. Døm ham, jag ham med dine Hunde, dræb ham!

SØLTOFT. Hvorfor slog Du min Søstersøn ihjel, Du Claus Hunds Søn?

PALNE (*stryger Haaret fra Panden og træder nærmere til Baaren*). Det være svoret til Gud, I skal faae det at vide. — Han truede mig; jeg bad ydmygt om Naade. Han kaldte mig en Tyv; jeg smed mit Værge ud af Vinduet. Han viste mig det Sværd, som bar min Faders Blod; jeg tiggede om Fred. Han kaldte mig for Frillens Søn, han haanede min Moder — saa kom Ulykken, saa slog jeg ham ihjel. — Nu kan I gjøre ved mig, hvad I vil.

FRU GYLDENSTJERNE. Hvert Ord, han siger, er en Løgn.

PALNE. Der var kun ét Vidne til Alt — det var *hende*. (*Han peger paa Fru Gyldenstjerne.*)

FRU GYLDENSTJERNE. Dræb ham.

SØLTOFT. Paa Knæ, Du Bondekvindens Søn, og hør din Dom! *(Efter nogen Betænkning.)* Du maatte handle, som Du gjorde.

FRU GYLDENSTJERNE. Raser Du? — Forband ham, forband ham!

SØLTOFT. Jeg lyser Fred over ham. — Gaa saa din Vej og kom aldrig meer for mine Øine.

*(Baaren bæres ud. Fru Gyldenstjerne og Ellen følge efter.*

ELLEN *(idet hun kommer forbi Palne).* Palne, Palne!

SØLTOFT *(til Palne).* Gaa din Vei.

## ANDET OPTRIN.

*SØLTOFT. CLAUS HUND. SPYDDRAGERNE. PALNE.*
*(Claus Hund træder frem.)*

SØLTOFT. Du er altsaa Høvedsmand for Viffert Dams Spydfolk?

CLAUS. I seer jo nok, de lystre mig. — Der venter flere udenfor.

SØLTOFT. Din Røst er mig bekjendt. — Vi to har mødt hinanden før.

CLAUS. Det har vi; men det er længe siden.

SØLTOFT. Jeg husker godt *det* Ar, Du har paa Kinden. Hvor fik Du *det* fra?

CLAUS. Det skal I faae at vide, før vi skilles.

SØLTOFT. Jeg mærker, Du vil ikke ud med Sproget. Der er ét og andet, Du har at dølge.

CLAUS. Ja, der er ét og andet, jeg har at dølge.

SØLTOFT. Naa, jeg forstaaer Dig. Men seer Du: Fortiden, den slaaer vi en Streg over.

CLAUS. Hvis man kunde det!

SØLTOFT. Staaer der noget skrevet i din Skyldbog fra gamle Dage, saa kan Du nu faae Forladelse for det. — Hvor mange Mand bringer Du med Dig?

CLAUS. Jeg husker ikke Tallet; men jeg troer, der er nok til *det*, de har at gjøre her. Flere vil der følge efter i Aften.

SØLTOFT. Saa meget bedre. Jeg selv har ikke mange Folk paa Gaarden. En Hob gaaer bort herfra med Fru Gyldenstjerne og hendes Søns Liig. — Det er en sørgelig Tid. Broder imod Broder.

CLAUS. Tjener over Herre.

SØLTOFT. En anden Hob skal ride med min Datter ned til Espinggaard; dèr er hun i større Sikkerhed end her. Saasnart dit Mandskab er samlet, drage vi ud og rense Egnen.

CLAUS. Tøv lidt. Vi ere nylig komne.

SØLTOFT. Først spise vi. Alle ved det samme Bord, Spyddrageren ved Herremandens Side.

CLAUS. Gaaer det ogsaa an?

SØLTOFT. Er I ikke vore Gjæster? Skal vi slaaes paa den samme Val, kan vi ogsaa spise ved det samme Bord. Naar Madklokken kalder, skal jeg være hos Jer igjen. *(Han gaaer. Palne træder frem.)* Er Du ikke gaaet?

PALNE. Lad mig vente lidt. Skikkede I mig bort nu, vilde I fortryde det siden.

SØLTOFT. Der er Intet at fortryde og ingen Ting for Dig at tøve efter. Viffert Dam har sendt os sin Høvedsmand og saa mange Folk til Hjælp, at vi ret godt kan undvære Dig. Du er død for mig og mit Huus.

PALNE *(til Claus Hund)*. Saa Du er Høvedsmand hos Viffert Dam?

CLAUS *(stiller sig foran Palne)*. Ja, jeg er Høvedsmand hos Viffert Dam.

PALNE *(seer lidt i Taushed paa Claus Hund)*. Det kan gjerne være.

SØLTOFT. Hvad vil Du mere?

PALNE. Lad mig tale lidt med Manden.

SØLTOFT. Saa tal, men gjør det kort, og gaa din Vei. Jeg vil ikke have mere med Dig at gjøre.

PALNE. Du tager Skjoldet fra dit eget Bryst, Jens Søltoft.

*(Søltoft gaaer.)*

## TREDIE OPTRIN.

*CLAUS HUND. PALNE.*

CLAUS *(griber Palne i Armen)*. Nu hører Du mig til.

PALNE. Nei, Claus, nu hører jeg slet Ingen til.

CLAUS. Hvor er din Hjemstavn da? Hvad har Du vundet her? Kjærlighed? — den vender Dig Ryggen. Rigdom? — din Kappe er hullet. Venner? — jeg hørte dem vise Dig Døren. Nu er Du *min* Mand. Vi staa i samme Række.

PALNE. Hvad vil Du heroppe?

CLAUS. Holde Dom.

PALNE. Og det skulde *jeg* være med til?

CLAUS. Har Du da ingen Ting at klage over?

PALNE. *Det* klager jeg over, at jeg har seet alt svigte, hvad jeg greb efter. Det er hende og Alt — hende eller Intet.

CLAUS. Stakkels Palne! Efter hvad der er skeet, haaber Du endnu. — Du er fortabt.

PALNE. Maaske.

CLAUS. Hvad vil Du da?

PALNE. Begynde forfra.

CLAUS. Du?

PALNE. Aldrig blive træt.

CLAUS. Du vil hjælpe dem heroppe?

PALNE. Jeg vil hjælpe hende. — Hvad sagde Du i Nat? Lær en Kvinde at kjende, saa glemmer Du hende aldrig. Jeg kjender én, hun vilde læge og mildne Alt. Det er mig, der gjorde Uret, hende, som græder derover. *(Heftigt.)* Og *hende* vil I drage ned i Eders Hævn! — Vov det, om Du tør! Rør hende med din Haand! Jeg har endnu begge mine Arme.

CLAUS. To Arme, to stærke Arme! Men to hundrede imod dem! — Hende skal Ingen gjøre Uret. Jeg bringer hende til din Dør i Morgen tidlig. — Men nu siger jeg som gamle Søltoft: Gaa din Vei, Palne. — Det er ikke værd, Du seer, hvad her vil gaa for sig.

PALNE. Jeg vil blive lidt endnu.

CLAUS. Som Du vil. Det, der skal ske, kan Du dog ikke hindre. *(Han gaaer hen til Døren i Baggrunden og løfter Tæppet.)* Kom saa ind, I Folk derude.

## FJERDE OPTRIN.

*CLAUS HUND. PALNE. Flere af Claus Hunds Folk komme ind. Claus Hunds Folk ere alle klædte i Brystplader.)*

NOGLE STRIDSMÆND. Her er vi.

ANDRE STRIDSMÆND. Sikken Sal og sikken Pragt!

CLAUS. Herinde har de dømt Jer, smedet Jeres Lænker. Her har de saaet den Høst, som modnes nu.

ANDRE STRIDSMÆND. Og sikket Sølvtøi derinde paa Bordet.

CLAUS. Hør efter, hvad jeg har at sige!

EN STRIDSMAND. Det Sølvtøi veier. Der vil blive noget at slæbe bort, nok til Alle.

CLAUS *(bydende, men uden Affekt.)* Hvem taler, naar *jeg* siger stille? *(Alle tie. Palne sidder i Forgrunden, udeltagende for Alt. Han støtter Armene paa sine Knæ og Hovedet i begge Hænder. Claus Hund vinker nogle af Folkene hen i Forgrunden og siger dæmpet).* Tag tyve Mand med Jer og bland Jer mellem dem, som holde Vagt ved Porten. Naar Madklokken lyder, omringe I Vagten. Pas paa, at Ingen slipper bort. Lad Vindebroen ned for dem, som vente udenfor. Hvad der følger efter, veed I. Her staaer en Herreborg i Dag, et Baal i Nat og en Ruin i Morgen.

FOLKENE. Vel, vel!

CLAUS. Gaa! *(De to Mænd gaa).* Nu I Andre herhen! *(Alle Stridsmænd slaa en Kreds om Claus, som seer hen efter Palne og vedbliver dernæst.)* To af Jer stille Jer ved hver Dør herinde. Den, som vil, kan komme ind; men der gaaer Ingen ud herfra igjen. *(To Stridsmænd træde hen til hver Dør og stille sig ved hver Side. Kredsen slutter sig sammen om Claus.)* Naar Klokken lyder, komme Herremændene. Hver af Jer vælger sin Mand. Jens Søltoft vælger *jeg,* agt vel paa *det.* Og naar jeg

raaber „Hævn“, og naar jeg støder Kniven i hans Bryst, saa gjør enhver af Jer det samme. Forstaa I mig?

STRIDSMÆNDENE. Det forstaa vi godt.

CLAUS. Tys — ingen Støi, og ingen af Jer rører ved et Bæger! Vi komme ikke til et Drikkegilde. Hver fælder sin og feiler ikke! Og tøver til jeg giver Tegnet.

EN STRIDSMAND. Godt!

PALNE *(reiser sit Hoved)*. Hvor er der Hjælp, hvor er der Lys at finde?

*(Man hører en Klokke lyde udenfor, langsomt og afmaalt.)*

EN STRIDSMAND. Det ringer. — Det er Madklokken.

CLAUS. Det er Døden med sin Stævning. Kom frem, I lænkebundne Skygger, som her ere blevne veiede og dømte. Sæt Jer paa Dommersædet.

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. SØLTOFT. ELLEN (i Ridedragt). BUGGE. HOLK. MUNK. FLERE HERREMÆND. (Dørene gaa op for dækkede Borde.)*

SØLTOFT *(staaer ved Ellens Side midt paa Gulvet)*. Og nu til Bords, I kjære Venner! Spyddrageren ved Herremandens Side!

*(Enhver af Spyddragerne vælger en Herremand.)*

HOLK *(til Palne)*. Du er her endnu? — Og Du skal med til Bords?

SØLTOFT. Jeg bad og befalede Dig at gaa.

PALNE *(bønligt)*. Jeg vælger jo den allersidste Plads. Und mig den.

HOLK *(vender ham Ryggen)*. Der er Blod paa hans Hænder, hans Plads er hos Bødlen.

SØLTOFT. Det er din egen Skyld. Du skulde have fulgt mit Raad. *(Palne bøier sit Hoved.)* Kom Høvedsmand, nu til Bords! — Hvorfor staa de Mænd ved Døren?

CLAUS. De holde Vagt.

SØLTOFT. For hvem?

CLAUS. For Eder.

SØLTOFT. Herinde har vi ingen Vagt behov.

*(To langtrukne Toner af et Horn lyder i Frastand udenfor.)*

CLAUS. Tøv lidt!

SØLTOFT. Se, hvem der kommer.

*(Tjeneren gaaer, men vises tilbage af Vagten, som krydser Hellebarderne foran Døren.)*

TJENEREN. Vi kan ikke komme ud.

MUNK. Sikke Historier de finde paa. Vil man bare see!

SØLTOFT. Hvad skal *det* betyde?

CLAUS. Det skal jeg sige Dig. I Gaar gik Rosborg Foged op til Viffert Dam. Han skulde bringe Spydfolk med derfra. Det fik Claus Hund at vide. Han saae sit Snit, tog de Andres Dragt og deres Vaaben. Spydfolkene, som I vente, ligge nu døde nede i Mosen. Dèr seer I *mine* Mænd i *deres* Sted. — Her staaer Claus Hund.

SØLTOFT og FLERE STEMMER. Claus Hund!

MUNK. Gud Fader fri os! — Sagde jeg ikke, det gik galt her oppe?

SØLTOFT. Hvad vil Claus Hund hos mig?

CLAUS. Kjender Du mig ikke? — I Herremænd har lange Arme, men en kort Hukommelse. Jeg havde en Gang en lille Dreng; ham reve dine Hunde ihjel. Mig bed de Mærket her i Kinden. Jeg havde ogsaa en Kvinde; hun græd over sit Barn, til hun døde. — Veed Du saa, hvad jeg vil?

PALNE *(har reist sig; Claus vender Ryggen til ham. Palne gaaer langsomt hen og lægger sin Haand paa hans Skulder).* Naa, bliv kun ved, Claus, hvorfor tier Du? Claus Hund vil hævne sig, det fatter Enhver. Hans Navn bringer Folk til at ryste. — Er det en Morders Navn? — Nei — naar Skipper Clemens sagde: Slaa ned! saa vendte Claus sit Ansigt bort og gik sin Vei. Han er brav og ædel. En Bonde er han, men med et modigt Hjerte. En Mand er han. Det skal I sande.

CLAUS. Stille!

PALNE. Og vil I vide, hvoraf man kjender en Mand, saa er det derpaa, at han tør lade Solen skinne over sin Gjerning.

Han møder Bryst mod Bryst. Han drager ikke Vaaben mod den Værgeløse.

CLAUS *(tager et Stykke Tøi frem, holder det foran Palne og siger langsomt og høitideligt).* I denne Brystdug blev din Fader myrdet. See, dèr er Hullet, Sværdet gik igjennem; dèr sidde de, som sloge ham ihjel. *(Han kaster Brystdugen hen i Palnes Ansigt.)*

*(Palne griber den, seer paa den, lægger den varsomt sammen, tier et Øieblik, betvungen af Smerte; derpaa stryger han sit Haar tilbage fra Panden.)*

EN STRIDSMAND. Naa, Claus, giv saa Tegnet.

PALNE. Ti stille, Folk, og lad mig tale. — Claus Hund havde et lille Barn. *Det* sørgede han over, da Ulykken kom. Men Sorg kalder ikke de Døde til Live. Hævn ikke heller. — Han havde en Hustru. Hun var saa from, hun var en Kvinde, vel saa stor, som han er Mand.

CLAUS. Nævn ikke hende her.

PALNE. Hvad har Du glemt, den Tand i din Kind, eller den Kvinde, Du bar i dit Hjerte.

ELLEN *(sagte til Palne).* Dette er tredie Gang.

PALNE. Nu kan jeg heller ikke mere. *(Han kysser sin Faders Brystdug og gjemmer den ved sit Bryst.)*

EN STRIDSMAND. Naa Claus! faaer det saa Ende?

ELLEN *(iler mod Claus).* Skaan min Fader!

CLAUS *(til Palne).* Er det hende?

PALNE. Ja. Hende, i hvis Arme din Hustru døde.

CLAUS. Hvad siger Du? I hendes Arme?

PALNE. Ved hendes Bryst, mens Du var ude at hverve Folk til din Hævn.

ELLEN. Din fromme Hustrus sidste Ord var en Bøn om Tilgivelse for dem, der gjorde Dig Fortræd. Hun bad for sine Fjender. — „Vogt Claus for ham selv," sagde hun; „bed ham tilgive og glemme."

CLAUS *(heftigt; gaaer frem og tilbage).* Kvindebønner — Svaghedstaarer — ha, Mandens bedste, største Kraft — — — *(til Søltoft)* Saa fæld Du selv Dommen, Herremand. Jeres Liv ligger i din egen Haand.

SØLTOFT. Tal ud, Mand! — Hvad mener Du?

CLAUS. Giv din Datter til ham dèr — min Pleiesøn. Saa kan I gaa.

SØLTOFT. Aldrig, der er Blod paa hans Haand.

CLAUS. Som Du vil.

STRIDSMÆNDENE *(nærme sig truende om Herremændene).* Tegnet, Claus, Tegnet!

MUNK *(i Dødsangst til Søltoft.)* Nei, hør nu, Du kan svare for Dig selv, men ikke for dine kjære Gjæster. — Hvad mig angaaer, saa vovede jeg mig alene herop for at trøste Dig og forsvare din Gaard.

BUGGE. Du byder dine Venner til Gjæst og lader os roligt myrde.

MUNK. Jeg siger lad hende faae ham. *(Støi udenfor. Munk kryber i Skjul bag Søltoft).* Lad Pigen faae den rare Knægt, her, lige paa Stedet!

ELLEN *(knæler for Søltoft).* Frels dem — frels os Alle!

SØLTOFT (*seer sig om*). Lad det da være saadan. I skal blive frelste. Ellen hører Palne til.

CLAUS. Reis saa, I Herremænd, saa mange som I ere. Gaa bort herfra. Jeres Liv skal blive skaanet. Men din Gaard, Jens Søltoft, hører Ilden til — dit Gods de Folk herinde.

SØLTOFT. Er *det* saa afgjort? Jeg har da Folk til Hjælp endnu.

CLAUS (*leer*). Se efter hvad Du har. (*Han river Forhænget fra Døren. Aabningen er spærret af Claus Hunds Folk, fra hvis Midte en sort og rød Fane hæver sig. Bag Folkene lysner et rødt Flammeskjær.*) Er det *de* Folk, Du stoler paa?

MUNK. Guds Død! Der er stukket Ild paa Gaarden. Jeg vil hjemad, — jeg vil ud! jeg skal ud!

CLAUS. Vort Blod er tvættet af Jert Dørtrin. Vor Fod staaer paa Jeres Borgruiner. (*Afsides.*) Og *Du* deroppe, er Du nu forsonet? Af Veien, I Folk derhenne! Plads for den Herremand, som drager fra sit Fædrehus!

SØLTOFT *(strækker begge Armene iveiret).* Herre, lad kun Du den gamle Borg med alle mørke Minder om Blod og Splid og

Vold brænde ned til Grunden, og lad det nye vokse frem, større og bedre, af vor Aske.

PALNE. Farbroder, nu er her Ingen til at hjælpe Dig. Maa jeg følge med Jer?

CLAUS (*til Palne*). Og naar de igjen jage Dig bort, hvad saa?

ELLEN (*griber begge Palnes Hænder*). Saa har han mig.

Hvor tvende Venner
Blot hjælpes ret,
Gjør fire Hænder
Det tunge let.

(*Ildlyset udenfor tager til.*)

Tæppet falder.

# GJØNGEHØVDINGEN
OG
# DRONNINGENS VAGTMESTER

SKUESPIL I
FEM AKTER AF
CARIT ETLAR

PERSONERNE: *KONG FREDERIK DEN III. SOPHIE AMALIE. Hans Dronning. SVEND GJØNGE. IB. PALLE. TAM, KULSOEN, Palles Forældre. NANSEN, Borgermester. ABEL, JENS JERNTRØJE, HARTVIG, Gjønger. VING, Trompeter, Gjønge. GJØNGER. FRU ELSE PARSBERG. KAREN PARSBERG. Hendes Datter. Hofdame hos Dronningen. KØRBITZ. Kaptain. Dronningens Kavaleer. MANNHEIMER, ZIEGEL, ESNER, tyske Kaptainer i svensk Tjeneste. KERNBOK. Svensk Kaptain. EN SVENSK OBERST. EN SVENSK FELTPRÆST. EN SVENSK HALVMAANEBLÆSER. EN SVENSK VAGTMESTER. SVENSKE SOLDATER. DAM, Slotsfoged paa Jungshoved. INGER (hans Datter. Ibs Kjæreste. Oldermand, NIELS NIELSEN. HOFFOLK. BORGERE. STUDENTER. MATROSER. HELLEBARDISTER.*

# FØRSTE HANDLING.

## FØRSTE AFDELING.

*(En Hyttestue: En Stige fører op til Halmstænget ovenfor).*

---

### FØRSTE OPTRIN.

*IB. (Strax efter). DRONNINGEN. JUNKER KØRBITZ).*

IB *(springer ind; gjemmer en Hare og sin Bøsse).* Ilde gik det Dig, og vel var det, desformedelst at Fattigfolk kan ikke æde Hø. Derfor øver Ib Krybskytteri, mens det kongelige Herskab holder Jagt i vore Skove. *(Et Skrig høres udenfor. Ib kigger gjennem Glasruden; styrter ud. — Et Skud lyder. Døren rives*

*op, og Dronningen træder hurtigt ind, halvt besvimet, støttet af Junker Kørbitz, lidt efter Karen Parsberg).*

## ANDET OPTRIN.

*DRONNINGEN.*

DRONNINGEN. Det vilde Dyr — det vilde Dyr — Aldrig har jeg været Døden nærmere!

KØRBITZ *(med dragen Hirschfænger).* Dersom ikke den Bonde var kommen mig i Forkøbet, havde jeg nedlagt Vildsvinet for Deres Majestæts Fod, spiddet paa min gode Kaarde.

IB. Ja, rare Frue, det var netop det, han vilde have gjort.

DRONNINGEN *(til Ib).* En dygtig Skytte er Du for sand, Du fortjener vor Tak.

IB *(listigt smilende).* Takke mig, skønne Jomfru! — Give til Vorherre, at jeg blot havde Lov at trykke af, hver Gang et bitte Dyr kommer mig i Vejen!

KØRBITZ. Tag Din Hue af, Mand, — Du stedes for Hendes Majestæt Danmarks Dronning.

IB *(forstilt forbauset).* Herre Gud i Himmelen! er det Dronningen? Den Lykke tænkte jeg mindst at opnaa i mine Levedage.

DRONNINGEN *(venligt).* Hvorfor troede Du ikke at kunne faae din Dronning at se? Vor Dør staaer dog aaben for alle Landets Børn.

IB *(bestemt).* Ikke for mig, nej, bestemt ikke for mig!

DRONNINGEN. Du har frelst vort Liv — kunne vi gøre Dig noget til Gengæld? Tal frit.

IB *(forlegent).* Hvis jeg kunde tilstedes nogen Belønning, saa tykkes mig af alle Verdens Goder bedst om at blive gjort ærlig.

DRONNINGEN *(mod Kørbitz).* Ærlig? — Hvad mener Manden? —

KØRBITZ. Hendes Majestæt spørger om Din Stand og Haandtering.

IB. Min Stand er at blive jaget fra Sted til Sted som det vilde Dyr i Skoven, siden jeg ikke fik bedre Lod i denne Verden

end at blive Tater. — Min Haandtering? — I Byerne gjør jeg Hægter, i Skovene træffer jeg de vilde Dyr, naar de ere i Færd med at gjøre Eders Majestæt Fortræd, og kommer jeg til Søerne, veed jeg, hvor der sidder en lille Fisk. Men at være Skytte staaer dog min bedste Hu til, besynderlig nu, de sige, at Jagten fanger an paa de svenske Mennesker. *(Lyden af Jagthorn nærmer sig).*

DRONNINGEN. Vi ville se, hvad vi kunne gjøre for Dig. *(Til Kørbitz).* Jagten synes at nærme sig.

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. KONGEN. FRU ELSE PARSBERG. BORGERMESTER NANSEN. ADELSMÆND. (Kongen ledsages af et talrigt Følge). (Dronningen hilser Kongen. Følget hilser Dronningen).*

KONGEN *(Til Dronningen, idet han peger paa Papirer han holder i Haanden).* Vi have længtes efter Eders Selskab, min Dronning. Nu ere de lyse Dage forbi; der forestaaer vort Land tunge Tider. Københavns Borgermester har bragt slette Nyheder fra vor Hovedstad. Tal vor gode Nansen.

BORGERMESTER NANSEN *(træder hilsende frem for Dronningen).* Svenskekongen Gustav har ført sine Soldater over Isen til Fyen; ret straks ere de her; han sender Hans Maiestæt Kongen dette Bud med vore to Rigsraader, at han snart haaber at staa i København.

DRONNINGEN. I Sandhed — et sørgeligt Budskab.

FRU ELSE. Jungshoved Slot har stærke Mure og dybe Grave.

KONGEN. Jeg stoler paa Gud fornemmelig, men ogsaa lidt paa os selv. Det skorter os blot i Øjeblikket paa Soldater til at hindre Carl Gustav i at naae vor gode Hovedstad.

DRONNINGEN *(begejstret).* Vort tapre, danske Folk vil rejse sig; Adel, Borger og Bonde, Alle ville flokkes under Fanen.

FRU ELSE *(der har staaet utaalmodig rokkende).* Vor gamle Adel har hidtil forstaaet at styre Landet frelst gjennem større Farer end denne. Tillader jeg mig derfor at foreslaa, at overlade

det høje Rigsraad at frelse Konge og Land, og beder jeg Eders Majestæt at indtage en lille Forfriskning efter Jagtens Anstrengelser.

*(Tjenere servere. — Larm udenfor).*

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. EN TJENER. (Straks efter). SVEND GJØNGE.*

KONGEN. Hvad betyder denne Larm?

TJENEREN. En Jæger forlanger Audiens. Min Ordre lyder kun at indlade den høje Adel; men Manden er paastaaelig.

KONGEN. Hans Navn?

TJENEREN. Svend Povlsen. Han siger, at han har den Ære at være kendt af Eders Majestæt.

KONGEN. Svend Povlsen? — Vi mindes ikke det Navn. — Er Manden udenfor.

SVEND *(i Døraabningen)*. Nej, min høje Konge, nu er jeg kommen ind. Og naar Eders Majestæt seer lidt paa mit Ansigt, værdiges I maaske at genkende mig.

KONGEN. Vistnok. Imidlertid faaer Du at komme vor Erindring til Hjælp og sige, hvor vi mødtes sidst.

SVEND. I det lille Slag ved Markeryd, Kong Frederik.

KONGEN. Du ligner den Mand, der tog os svenske Generalens Næstkommanderende, Magnus de la Gardie, til Fange.

SVEND. Det var mig.

KONGEN. Hvorfor gik Du din Vej uden at modtage vor Belønning?

SVEND. Man fanger Ulve, Eders Majestæt, for at tjene sig en Skillings Penge ved Skindet, men ikke Mennesker.

KONGEN *(godmodigt)*. Du hører jo til Gjøngefolket i Smaaland?

SVEND. Jeg gør saa.

KONGEN. Et tappert Folkefærd! Vi lade os flere af deres kække Bedrifter fortælle. De have sig en Anfører, en modig og forvoven Hals, Gjøngehøvdingen, har de døbt ham.

SVEND. Det er vist mig, min Konge.

KONGEN *(lægger sin Haand paa Svends Skulder)*. Saa skylde vi Dig særlig Gunst og Naade. Du, Gjøngehøvding, og Dine Folk have ydet Landet større Tjenester end det tredobbelte Antal af vore regulære Tropper.

SVEND. Jeg vidste jo nok, at min Konge vilde genkende mig.

KONGEN. Hvad er nu Dit Ønske? Forlang frit.

SVEND. Det er ikke for at modtage, men for at tilbyde Eders Majestæt mig selv og en lille Flok tappre Mænd, at jeg i Dag er kommen herop.

*(Hoffet har smilende nærmet sig)*.

KONGEN. I Sandhed, Gjønge, Du veed at vælge din Tid belejligt. Fast ingensinde tilforn har vort Land haft sine tro Mænds Hjælp nødig som i denne Trængselens Tid. — Hvor mange Mænd mener Du at kunne samle?

SVEND. Henved to hundrede, ja flere, hvis vi vilde regne paa samme Maade, som Deres Majestæt nys.

KONGEN. Hvorledes?

SVEND. I sagde hver af os god for tre. Jeg tænker, at Eders Majestæt tager ikke synderlig fejl i det Regnestykke.

KONGEN. Godt, Gjøngehøvding! Saml dit Korps; din Løn skal svare til dine Gjerninger. — Hvor finde vi Dig, naar vi have Dig nødig?

SVEND. Her paa Jungshoved Slot.

FRU ELSE *(spidst)*. Han er min Skytte og har hidtil udført sin Tjeneste til min Tilfredshed.

KONGEN *(til Vagten)*. Lad vore Heste føre frem.

VAGTENS STEMME *(ud af Baggrunden)*. Deres Majestæters Heste føres frem.

IB *(søger at trænge sig gjennem den aabne Dør)*. Aa lad mig komme frem, i Himmerigs Navn!

EN TJENER *(i Baggrunden)*. Jeg synes, dit lange Spektakel kan være fornøjet med at staa blandt ærlige Folk.

IB. Jeg skal jo hen og tale med Dronningen.

*(Almindelig Latter)*.

EN STEMME. Tateren skal tale med Dronningen. — Lad ham dog endelig komme frem!

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. IB.*

IB *(trænger sig pludselig frem og synker aandeløs ned for de Kongelige, der ere i Begreb med at forlade Hytten. Til Junker Kørbitz).* Høvedsmand, Høvedsmand — kom mig til Hjælp!

KØRBITZ. Bort Mand! Majestæterne have ingen Stunder at tale med Dig.

IB. Hun lovede dog næsten forvist at gøre mig ærlig.

DRONNINGEN *(seer Ib).* Vor Redningsmand! *(til Kongen).* Vi skylde denne Mand en Belønning for at have reddet vort Liv.

KONGEN. Eders Redningsmand! — Han vælger blot ingen heldig Tid til at minde os derom.

IB. Ak, Deres naadige Majestæt, jeg har ventet paa dette Øjeblik siden jeg blev født.

KONGEN. Hvad begærer han?

DRONNINGEN. Capitain Kørbitz, behag at forklare Hans Majestæt, hvad Manden ønsker.

KØRBITZ. Hans Bøn er at blive gjort ærlig.

KONGEN. Ærlig?

IB. Ja, Eders Naade, jeg vilde saa grumme gjerne være ærlig, fordi jeg er kun en stakkels Natmand, som ikke har Forlov til at omgaas andre Mennesker.

KONGEN. Hvad mener han?

SVEND. Jeg siger god for denne Mand. Det har været Landets gamle Skik, at Fanen gjør en Mand ærlig, naar vor Konge svinger den over hans Hoved.

KONGEN. Her findes ingen Fane.

SVEND. I Danmark er en anden Lov, at den Mand, Majestætens Haand berører, han vorder ærlig.

DRONNINGEN. Jeg vil i denne Stund nødig lade mit Løfte uopfyldt, især da det er Deres Majestæt om dygtige Stridsmænd at gøre. Denne Mand længes kun efter at blive en god Soldat.

KONGEN. Vi ere rede til at opfylde hans Ønske.

*(Kørbitz giver Ib et Tegn). (Ib kaster sig paa Knæ foran Dronningen med Huen i sine foldede Hænder).*

SVENDS STEMME *(til Mængden).* Tag Eders Huer af, Folk.

DRONNINGEN *(drager sin Handske af og lægger sin Haand paa Ibs Hoved).* Rejs Dig op i Fædrelandets Navn, saa sandt Du fra nu af er en ærlig og pletfri Mand. Jeg fæster Dig hermed til vor Stridsmand.

IB *(skjuler sit Ansigt i Huen, vil tale, kan ikke, seer op til Dronningen, nikker gjentagne Gange. Jubler pludseligt).* Jeg lover saavist, naadige Frue, jeg skal blive Jer en god og ærlig Stridsmand.

KONGEN *(til Kørbitz).* I sørger for, Hr. Kaptain, at han bliver Soldat.

SVEND *(med Haanden paa Ibs Skulder).* Han er allerede antaget blandt Eders Majestæts Krigsfolk.

IB *(endnu knælende).* Aa ja, Herre Konge, lad ham beholde mig. Han har allerede en pæn lille Flok, saadan af min Slags.

KONGEN *(til Svend).* Hos Dig er han i gode Hænder, Gjøngehøvding. — Og nu Gud befalet!

SVEND. Deres Maiestæt skal snart høre Nyt fra Eders Gjønger.

IB *(springer op og svinger Huen).* Og fra Dronningens Stridsmand!

*(De Kongelige og Hoffet forlader Scenen med Følge, undtagen Karen Parsberg og Svend Gjønge).*

## SJETTE OPTRIN.

*KAREN PARSBERG. SVEND GJØNGE.*

KAREN. I drager altsaa nu herfra, Svend Gjønge.

SVEND. Ja, men alle mine Tanker blive paa Jungshoved.

KAREN. Naar kommer I atter tilbage til vort Slot?

SVEND. Om jeg vender tilbage? hvad skal jeg tro paa: mit Hjerte eller min Tvivl.

KAREN. Forlad Eder kun paa Hjertet, Svend Gjønge, dets Røst er alle gode Menneskers. I vil vende tilbage, rig paa Hæder og Udmærkelse, — men vendte I fattig tilbage — saa —

SVEND. Saa?

KAREN. Saa være I dog velkommen som den Mand I er.

*(Svend kysser dvælende Karens Haand).*

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. FRU ELSE. JUNKER KØRBITZ.*

FRU ELSE *(forbitret).* Her finder jeg altsaa min Datter, medens Svend Skytte forsømmer sin Pligt at følge det høje Herskab paa Jagten.

KØRBITZ. Min naadige Faster, efter dette gjør Svend Gjønge rettest i at forlade Slottet.

SVEND. Befinde vi os paa Eders Ejendom, Junker Kørbitz?

KØRBITZ. Nej; men ved at tøve her længere, nøder I mig til at — —

SVEND. Min Junker, læg Eder paa Sinde: jeg er den sidste til at frygte en Trusel, men den første til at hævne den.

FRU ELSE *(til Karen).* Modtag din Fætters Arm. *(Til Svend).* Og I — med hvilken Ret vover I at nærme Eder min Datter paa slig paatrængende Maade.

SVEND. Med Hjertets Ret, naadige Frue; jeg bejler i al Ærbarhed til Frøken Parsbergs Haand.

FRU ELSE. Hvor underordnet det Forhold end er, hvori I hidtil har staaet til Adelen, burde det dog have lært Eder, at det blandt os alene er Forældrene, der bestemme den Forening, de anse passende for deres Børn. — Hvad er I? — Hvem er I? —

KAREN. Svend Gjønge er en af Landets gode Mænd.

FRU ELSE *(til Kørbitz).* Byd Din Kusine Armen, og før hende til Slottet.

SVEND. Naadige Frue, jeg vender tilbage fra Kongens Tjeneste, og haaber da at være mere værdig til Eders Datter.

FRU ELSE. Min Gud! er der da ingen Undseelse i dette Menneske?

SVEND. Forlanger I Hæder, Rigdom? jeg skal erhverve den.

ERU ELSE. Hendes Majestæt har i Dag billiget den Forbindelse jeg har valgt for min Datter. Frøken Parsbergs Trolovelse vil blive fejret paa Jungshoved, forinden vi i denne farefulde Krigstid begiver os til Kjøbenhavn.

SVEND. Er der intet Haab for mig?

KØRBITZ. Ikke, om den hellige Jomfru bad for Jer.

SVEND *(til Fru Else)*. Maaske dog, at I gav efter for Hans Majestæt Kongens Bøn.

FRU ELSE. Men Hans Majestæt kommer ikke.

SVEND. Det kunde dog være.

FRU ELSE. Manden raser.

SVEND *(indtrængende)*. Hvis Kongen engang bad om Eders Samtykke, naadige Frue, hvad vilde I svare?

FRU ELSE. Hans Majestæts Ønske er en Befaling. — Men I er forrykt. *(Til Kørbitz)*. Kom min Ven; det er paa høje Tid at vi opsøge det kongelige Herskab.

*(Fru Else, Karen og Kørbitz gaa).*

## OTTENDE OPTRIN.

*IB (der er kommen ubemærket ind under de sidste Repliker).*

IB. Majestæterne ville begge to komme og bede for ham. — Herskabet kan tage Forgift paa det. Majestæterne ville bejle for Gjøngehøvdingen, — det er svoret og hørt!

Tæppet falder.

# ANDEN AFDELING.

*(Samme Hytte som i første Afdeling.)*

---

## NIENDE OPTRIN.

*TAM. KULSOEN. (Kulsoen er iført en lyseblaa, uensartet Dragt; Hovedpynt rigt besat med Fjer). Tam ligger paa en Bænk under Vinduet, spejder).*

TAM. Det er forfærdeligt at se svenske Soldater vrimle derude paa alle vore danske Veje. Den forbandede Vinterkulde som lod dem slippe over Isen til os.

KULSOEN *(arrig).* Men Tam da! hvad rager det Dig? Mens Du skulde være ellevild over, at din lille Kone er sluppen helskindet hjem igen fra den Gabestok i Vordingborg, net og pyntet?

TAM. Aa ja, hvis Du blot havde bragt lidt Sul og Brød? Jeg har ikke smagt vaadt eller tørt siden igaar.

KULSOEN. Jemini! Du skulde vide, hvad det vil sige at staa i Gabestokken i tjæret Sækkelærred med bare Ben i den høje Snee, overgloet af hele Byrakket.

TAM. Gud Fader bevares naadig vel! — men de siger jo allevegne, at Du er en led Troldhex og forkogler baade Folk og Bæster, saa Du kan takke din Gud, at Du ikke blev levende brændt, som der er Lands Lov og Ret for.

KULSOEN *(stamper rasende i Gulvet).* Kapellanens fromme Kæreste læste Fadervor over mig og ynkedes gudsjammerligt — pføj! *(hun spytter henad Gulvet).* Og hvorfor maatte din egen Kone lide den Tort og Forsmædelse? Fordi de Pjalte Svend Gjønge og Ib ikke unde os to Gamle en sorgfri Alderdom, men nægter os at gribe vor Lykke i denne Krigens rare Tid.

TAM. Nej, sig at Du vil stjæle og røve, saa nævner Du Tingene ved ret Navn.

KULSOEN. Godt, — kald det, hvad Du vil. — Og fra hvem stjæle vi? Fra de fornemme Herrer, der sætter deres Fod paa vor Nakke. Hvorfor flygte de til Hovedstaden og skjule deres

Kostbarheder i Kældere og Brønde, i Stedet for at blive hjemme og passe deres Sager?

TAM. Det bliver vist et kjønt Regnskab, naar Herskabet engang vender tilbage og finder Skabe og Kister tomme!

KULSOEN. Staaer der maaske skrevet paa Kisterne, dit sølle Skrog, hvem der har tømt dem? Det kan være os, det kan være Fjenden, det kan ogsaa være vor Nabo — jeg tror nu, det er Naboen, det slemme Skarn. Han har et tyvebrændt Fjæs!

TAM. Svend Gjønge holder streng Mandstugt. Han gjør alle dine Opspind til Intet, Kulso.

KULSOEN. Den fredløse Fugl! Fjenden har nu sat en Pris paa det tapre Mandfolks Hoved. Jeg skal møde ham en Dag, da han ydmyg tigger om min Hjælp.

TAM. Du raser!

KULSOEN. Jeg vil se Svend miste Alt — det et Menneske kan miste. Du skal opleve, hvad jeg her siger.

TAM. Vorherre raader for Lykken.

KULSOEN. Vorherre! Nej min Dreng, vi raader selv for vor Lykke! Nu render Du med Svend Gjønge; I Pjalte skal jo værge for Fædrelandet — I, som ikke ejer en Plet Jord deraf.

TAM. Det er kun vor Pligt, siger Svend.

KULSOEN. Hvad faaer I for det — I tapre Stoddere? I sulte jo! Tam, Tam — Du skal se Du bliver Krøbling og efterlader din egen Kone og vor Dreng i Nød og Elendighed.

TAM. Det er sandt, jeg lider Sult.

KULSOEN. Imens lever Svend i Herlighed. Gaa Du nu op til den svenske Høvedsmand oppe paa Slottet, sig ham at om en Time er Svend Gjønge her i Hytten, saa tjene vi de Skillinger, der er sat paa ham. Vi kan have det hart nødig.

TAM. Det er Synd, Du raader mig til, Bodil.

KULSOEN. Om dit dovne Skarn nu gav mig en Haandsrækning, fik vi Raad til Føden — kønne Klæder bringer jeg til Huse.

TAM. Bodil! Bodil!

KULSOEN. Gaa Du nu rolig op til Kaptain Manheimer, hils ham fra det nette, gamle Fruentimmer, han var forlibt i ovre

i Skoven i Morges, og sig, at Svend er her Natten over, saa sørger jeg for Resten. Alle Gjøngerne ere jo desuden misfornøjede med hans strenge Regimente; de sulte Alle; de ville takke Dig.

TAM *(vaklende)*. De vil saa. Der talte Du maaske sandt.

KULSOEN. Ja, det ved Himmerigs Gud! — Nu afsted med Dig! Naar Du kommer hjem, skal Du faae Sul og Kavring, Du Lækkersultne! *(hun tager Mad frem af en Tværsæk og viser ham)*.

TAM. Giv mig Maden strax, bitte Bodil.

*(Kulsoen skubber ham ud af Døren)*.

*(Palle ses lurende udenfor)*.

TAM *(klynger sig til Dørstolpen)*. Tænk paa det gjælder mit ringe Liv.

KULSOEN. Mit Dæggelam! I Morgen skal jeg sprætte Naadigherrens gallonerede Kjole op og sy Dig en Helligdagsklædning deraf.

TAM. Jeg vil ikke gaa klædt i dine Tyvekoster.

KULSOEN. Vist saa, Dit gamle Skind skal ikke fryse i den skarpe Vinterkulde. Afsted med Dig. *(skubber ham ud af Døren)*.

TAM. Mad, Mad!

## TIENDE OPTRIN.

*PALLE. KULSOEN.*

KULSOEN *(slaaer Armen om Palles Hals)*. Er det Dig, min rare Glut? Hvordan er Dit Herskab, det Rak — imod Dig oppe paa Slottet?

PALLE *(stift)*. Godt.

KULSOEN. Men Palle, min egen Snut! Du er saa kort for Hovedet. Kjender Du ikke din lille Moder?

PALLE. Ja, de siger jo, I er det.

KULSOEN. De sige, de sige — tvivler Du derom?

PALLE. Ja, naar Fatter tvivler om, at jeg er hans Søn, saa kan jeg jo tvivle om at I er min Moder.

KULSOEN. Snak! det forstaar Du Dig ikke paa. — Der er jo kommen Fjender oppe paa Slottet. De holder nok et slemt Hus med den rare ejegode Fru Else.

PALLE. Aa, de er nemme nok at komme til Rette med, det er mestendels tyske Lejefolk, og de er fulde fra Morgen til Aften. Jeg listede mig ud gjennem Hundehuset ned i Voldgraven, alene for at se til Jer, lille Motter.

KULSOEN *(mistænksom)*. Pokker tro Dig! Gennem Hundehuset, siger Du?

PALLE. Ja, jeg har lavet mig et Smuthul gjennem Muren, det staaer ved Voldgraven, og saa kryber jeg over Pælene i Vandet, for at have min egen Udgang, uden at Soldaterne se det.

KULSOEN. Det er Ret Sønnike! Du slægter Din fiffige Moder paa! *(griber ham pludselig og undersøger ham, finder intet)*.

PALLE *(leer)*. Troer I jeg er saa tosset at gaa med Breve! Forgangen greb de en Mand i Frøslev og dømte ham til Galge og Gren, formedelst de fandt et Budskab i hans Vams. Jeg vil ikke hænges, derfor har jeg ikke Brev med.

KULSOEN *(mistænksom)*. Det er ogsaa sandt. *(griber pludselig i hans Haar, og fremdrager et Brev)* Palle, Palle! det kan nok være at man i denne syndige Verden har Lov at komme med en Løgn; men man maa aldrig lade sig gribe i den. Mærk Dig det min rare Dreng.

PALLE *(grædefærdig)*. Motter, Motter — I maa ikke læse det Brev!

KULSOEN *(aabner Brevet)*. Se se, fra Jomfru Parsberg til Svend Gjønge! *(læser)*.

„Vi trues af en stor Fare. De fremmede Officerers Rovlyst vokser med hver Dag, og Moder fremskynder min Trolovelse med Junker Kørbitz. Jeg tyer til Eder, vor Gjøngehøvding, og beder Eder ledsage os op til Kjøbenhavn; thi alle Farer ved Eders Side er Sikkerhed imod hvad vi her ere udsatte for; jeg glæder mig som til en Fest at ride gjennem de dybe Skove og vide at Eders stærke Arm vil værne om Eders

Karen Parsberg".

KULSOEN *(leer)*. Se, se — det forlibte Pigebarn! Vi er dog alle ens, naar den Sult kommer over os! hi hi!

PALLE *(livligt)*. Jeg troer, Herskabet allerede er begyndt at flytte. De gav mig i Morges en stor Pakke, der klang som det tunge Sølv, da jeg bar den over Graven.

KULSOEN. Guds Død og Pine! Som Sølv — ! — Det er sandt, siden Du taler om en Pakke, saa har jeg ogsaa en til Dig, mit smukke Dæggelam — se her, to kønne Æbler!

*(Palle griber dem fornøjet).*

KULSOEN. Du skal se, lille Palle, Du bringer det til noget stort i Verden.

PALLE *(spiser)*. Det har jeg efter Motter.

KULSOEN. Du fik vel Pakken ordentlig afleveret?

PALLE. Forvaret mener I?

KULSOEN. Javist — hvor?

PALLE *(tøver)*. Ak Motter, Motter, I frister mig over Formue.

KULSOEN. Hvem skulde en Søn vel bedre betro sig til end til sin kjærlige Moder?

PALLE. Det er ogsaa sandt. — Men saa vil jeg først have Brevet til Svend.

KULSOEN *(giver ham Brevet)*. Det Kjærlighedsvrøvl! — Det er dog en underlig Tanke, min Putte, at holde saa meget i sin Haand at man kan leve rigeligt og mageligt deraf Resten af sine Dage — hvad Du.

PALLE. Ja, det er ogsaa sandt.

KULSOEN. Saa kjøbte jeg en net lille Herregaard til Dig.

PALLE *(slaaer Hænderne sammen)*. Saa gik jeg og søgte efter Fuglereder hele Dagen i Skoven.

KULSOEN. Det kunde Du jo ikke, Du tossede Dreng, for jeg lod straks alle Træerne hugge om og sælge. — Der var da ingen der saae Dig forvare den Pakke?

PALLE. Nej.

KULSOEN. Betro Dig nu til Din egen, dyrebare Moder, som der staaer i Bibelen!

PALLE. Jeg bar Pakken her hjem og gravede den ned i Halmen ved Skorstenen paa Stænget deroppe, formedelst jeg ikke vidste noget sikrere Skjul end vores gamle Rønne.

KULSOEN. Du Uforsigtige! her er ikke sikkert for Din tyvagtige Fader. Kom, lad os strax gaa op og se, om den er der endnu.

PALLE. Motter, Motter nu vil I bestemt tage den fra mig.

*(De gaaer mod Stigen).*

KULSOEN *(paa Stigen).* Gaae lidt udenfor, min kjære Søn, og pas vel paa Fatter, den slemme Landsforræder har bestemt noget Lurendrejeri for med de svenske Soldater! Han gjør en Ulykke paa Din stakkels Moder, hvis han seer Sølvtøjet.

PALLE. Vær rolig, jeg skal nok passe paa ham.

KULSOEN *(kryber helt op; raaber).* Det var jo henne ved Skorstenen, at Du gjemte Pakken?

PALLE *(river Stigen bort).* Jeg er bange for, at I ikke finder den.

KULSOEN. Palle, Palle! Du narrer mig vel ikke? — Hid med Stigen!

PALLe. Motter, Motter; det kan nok være, at man engang imellem har Lov til at komme med en lille Løgn!

KULSOEN. Hvad skal alt dette betyde?

PALLE. I kommer til at slaa Jer til Ro paa Halmloftet, til jeg faaer varet Svend, ellers gjør Ib en Ulykke paa Jer, naar de hører, at I har forledet min stakkels Fader til at forraade dem til Svensken.

KULSOEN *(hviner).* Skarnsknægt! — Løgnhals! — Slipper jeg ned, skal jeg kradse Øjnene ud paa Dig.

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. TAM. EN SVENSK VAGTMESTER. SVENSKE SOLDATER. (Kulsoen hviner paa Loftet).*

VAGTMESTEREN. Du bringer altsaa Svend Gjønge hertil ved Midnat?

TAM. Jeg bringer ham og Ib Abelssøn, ganske paalidelig.

VAGTMESTEREN. Glem ikke, at Du holder Livet i din Haand.

TAM. Nej, Høvedsmand. Glem heller ikke, at I holder Pengene i Eders.

KULSOEN *(stikker sit pyntede Hoved frem).* Jeg vil ned, Tam,

hold fast paa Din vanartede Søn. Jeg skal flaa Skindet af Ansigtet paa ham.

VAGTMESTEREN. Hvad fejler den rasende Kjærling?

PALLE *(grædende)*. Ak, vi have en stor Sorg, Hr. Vagtmester. Motter deroppe er bleven forgjort; det vrimler heromkring af Hexe og Troldkvinder. — Hør, hvor hun hviner! — og se, hvor hun er pyntet! hun troer hun er en naadig Frue.

KULSOEN. Du lyver, Skarnsunge! — Tam, hold ham! Han veed, hvor Fru Elses Sølv er forvaret.

PALLE.. Der kan I selv høre, mandhaftige Hr. Kaptain. Hun løber hele Dagen og leder efter Skatte.

TAM. Hun er selv en led Troldhex, som forgjør alle, der kommer i hendes Nærhed.

KULSOEN *(stikker Benene gjennem Aabningen og vil springe ned)*.

TAM. Lad hende for Guds Skyld ikke komme ned. Hun er en af de allerværste Hexe her paa Egnen. *(skutter sig)*. Jeg kjender En, der fik Kolden i Kroppen, da han rørte ved hende. Strenge Hr. Rytter, giv hende ikke Forlov at komme ned.

VAGTMESTEREN. En Hex! Det var Djævels!

KULSOEN *(indsmigrende)*. Det gjælder Kaptainens Fordel, at jeg kommer ned.

VAGTMESTEREN *(hæver Pistolen mod hende)*. Og jeg siger, at det gjælder hendes Bagdel, at hun kommer op igjen.

*(Kulsoen, der er krøbet ud og hænger i Armene, kryber op igjen med et arrigt Hvin)*.

VAGTMESTEREN *(til Tam)*. Altsaa om en Time bringer I Svend Gjønge?

TAM. Skal ske. Men I maa skjule Jer og Jeres Mænd, ellers gaaer den Mand ikke i Fælden.

*(Palle staaer og lytter udenfor Døren. Han forsvinder. Vagtmesteren fordeler Soldaterne, nogle i Sideskuret, andre udenfor)*.

## TOLVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE undtagen PALLE og SOLDATERNE. (IB. FRU ELSE. KAREN. KØRBITZ. BORGERMESTER NANSEN (indsvøbt i en mørk Kappe holder sig skjult i Baggrunden).*

IB. Om lidt kommer Svend. Han er allevegne i denne Ufredens Tid.

FRU ELSE *(til Kørbitz).* Jeg haaber Jer Gjøngehøvding vil paaskønne den Gunst, vi vise ham, at betro vor Sag i hans Haand, nu Fjendem driver os fra vor gode Borg.

IB *(har aabnet sin Tværsæk; spiser).* Bare rolig, Svend Gjønge vil nok værge for den naadige Frue.

FRU ELSE *(til Kørbitz).* I en Nød som vor griber man efter et Halmstraa.

IB. Ja, men man bliver ikke frelst ved et Halmstraa, lille Naade.

KØRBITZ. Vi er vel sikre for ikke at møde Svensken her?

IB. Er I bange for dem, Junker Kørbitz?

KØRBITZ. Mænd af min Famile have kun lært at bøje sig for Gud, ikke for Faren.

IB. Saa meget desbedre. I vil faae alt Jert Mod behov.

## TRETTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. SVEND GJØNGE (i Jægerdragt med Horn).*

FRU ELSE. I være mig velkommen, min gode Mand. De fremmede Officerers Raahed har fordrevet os fra vort Slot. Lehnsmanden er i denne Tid ikke i Stand til at afse Folk til vor Beskyttelse, hvorfor han har henvist mig til Eder.

SVEND. Alle Landsbyer her omkring ere besatte af Fjenden. Vort hele Land trues af en stor Fare, hvortil kræves al vor Kløgt og alt vort Mod.

KAREN. Vor Frelse beroer paa Eder. I glemme, om vi tidligere have tilsidesat noget af det Hensyn, vi skylde en Mand som Eder.

SVEND *(dæmpet).* I tænke ikke derpaa! Jeg har læst Eders Brev og vil søge at staa Eder bi af al min Formue.

KAREN. Jeg vidste det, —

FRU ELSE *(skarpt)*. Jeg formoder, at jeg kan gjøre mig tilstrækkelig forstaaelig for Manden uden min Frøken Datters Hjælp.

SVEND. Hvorhen agter I at drage, naadige Frue?

FRU ELSE. Naturligvis til Hoffet i Kjøbenhavn. Man har allerede længe ventet os der med Utaalmodighed. — Vi skulle vide at belønne Eder efter Fortjeneste.

IB. Naa, saa det skulle vi!

SVEND. Jeg paatager mig kun Eders Sag, fordi jeg veed, at I ingen anden vil finde til at overtage den.

## FJORTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. DEN SVENSKE VAGTMESTER. SOLDATER UDENFOR VINDUET SPÆRRE DØREN. (De svenske Soldater vrimle frem).*

VAGTMESTEREN. Nu gjør I os Uret, Svend Gjønge; *jeg* paatager mig Fruens Ærinde. — I ere alle mine Fanger.

FRU ELSE. Jeg er fortabt!

SVEND *(staaer rolig. Til Vagtmesteren, fredsommelig)*. Det kommer dog an paa, om I faae Lov til at tage os med.

IB *(til Kørbitz)*. De ere sex, vi tre — det gaaer lige op. Ret strax fanger Dansen an. — Træk blank, Junker!

KØRBITZ *(bag Bordet)*. I vil da ikke gribe til et saa afsindigt Middel at slaas?

VAGTMESTEREN. Gjøre i Modstand, lader jeg Jer hugge i Stumper saa smaa som Snefnuggene herudenfor. *(til Svend)* Naa! saa I er Svend Gjønge, den Helvedhund, der sønderflænge vore Folk med Leer og Plejle. Naar Dagen gryer, bliver I skudt.

IB. Maa han ikke beholde en lille Smule Liv, strænge Vagtmester, vi trænger saa haardt til det?

VAGTMESTEREN *(peger paa Karen)*. Den lille Pige er mit Bytte.

FRU ELSE *(fornemt).* Den Dame er min Datter, Frøken Parsberg til Høfdingsgaard.

VAGTMESTEREN. Den Gamle der kan maaske gøre sig Forhaabning om at blive saa godt som min Kone for hendes kjønne Klæders Skyld.

FRU ELSE *(forbitret).* Jeg er en Dame af den høje Adel, *(peger haanlig paa Svend)* Svend Gjønge, I er en Pralhals, der lovede at forsvare os,

VAGTMESTEREN *(til Fru Else).* Kom Gamle! af med den kostbare Kappe. I skal faae en Mandfolkekofte i Stedet.

EN SOLDAT. Den lange Sølvkæde med Dingelen i om hendes Hals hører *mig* til.

ANDEN SOLDAT *(føler paa Kjoletøjet).* Kjolen kjøber jeg til min Kæreste, om hun vil sige god for, at den er af fint Klæde; og Fjerhatten — *(begynder at plyndre Fru Else).*

FRU ELSE *(bønlig).* Kan I da slet ikke hjælpe os, Svend Gjønge?

IB. I er Fru Else til Høfdingsgaard. — Vi er Pralhalse.

FRU ELSE *(i Soldaternes Hænder).* I regne mig ikke mine Ord til Last, kære Svend Gjønge!

KULSOEN *(fra Loftet).* Flaa Skindet af den fornemme Hex!

SVEND *(sagte til Karen).* Vær rolig! det gjælder blot om at vinde Tid.

IB *(der har hørt Svends Ord hvisker til Fru Else).* Jeg kan maaske redde Jer, hvis I vil sige Ja til Alt, hvad jeg fortæller.

FRU ELSE. Min Gud — tal!

IB *(Til Soldaterne).* Nu lade vi den Sludder fare. Fruen der følger ikke med Jer.

VAGTMESTEREN. Hvem vil forbyde det?

IB. Svenske Kongen har forbudt al Rov og Utugt i Fattigmands Huus, jeg er den gode Kones Mand! Spørg hende selv.

FRU ELSE *(nikker heftigt).*

IB. Og den lille Pige der er vor Dotter, enhver Fader kan lægge sine Hænder sammen og takke for et saadant Barn. — Ja. vi giftede os saamænd af Kjærlighed, den rare Frue og jeg,

formedelst hun aldrig havde kjendt en Mand mere efter hendes Smag. Er det ikke sandt, Elselil?

VAGTMESTEREN. Bind Fangerne, afsted.

KAREN *(sagte til Svend, der utaalmodig har spejdet mod Vinduet, hvor Palle nu viser sig og gjør Tegn).* Vær barmhjertig. Jeg stolede paa Eder.

SVEND. I skal med Guds Hjælp ikke blive skuffet. *(sætter Hornet for Munden; udstøder en lang Tone).*

IB. Nu skal I høre, han tuder os et rigtigt kjønt Stykke.

SVEND *(til Soldaterne).* I gode Mænd, hold op med Eders Snak. I købslaa om Sager, der aldrig bliver Eders.

VAGTMESTEREN. Eja, I vil forbyde det?

IB. Ja — og jeg og Junkeren der.

SVEND. Se Jer om.

## FEMTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. GJØNGER UDENFOR VINDUER OG DØR MED SÆNKEDE BØSSELØB. (Gjønger vrimle ind).*

IB. Den som seer sig for, forseer sig sjældent.

VAGTMFSTEREN. Alle Djævle — vi ere overrumplede!

SVEND. Jeg vil ikke modsige Eder. — Kast eders Vaaben.

*(Gjøngerne tage Svenskernes Vaaben).*

IB. Vi er saa bange for, at I skal hugge os i Stumper og Stykker.

SVEND. Af med Kofterne!

VAGTMESTEREN *(rasende).* Aa, ja, hvorfor ikke?

*(Gjøngerne samle Svenskernes Kofter og Hatte i en Dynge paa Gulvet).*

IB. Og saa har jeg en flittig Hilsen til Jer fra vore Gjønger, om de maa faae Bukserne med.

SVEND. Bind dem og kast dem ned i Kjælderen. I Morgen skal deres Kammerater faae at vide, hvor de ere.

*(Svenskerne i Skjorteærmer føres ud).*

## SEXTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (Uden Svenskerne).*

FRU ELSE *(naadigt til Svend).* Jeg takker Eder, vor brave Redningsmand.

IB. Gjør Jer ingen Ulejlighed for saa lidt.

SVEND *(til Damerne).* Og nu afsted til Jungshoved Slot. Naar Tiden til vort Tog mod Kjøbenhavn er inde, kommer jeg med vore Folk, vent rolig til I høre fra mig *(træder hen til Tam, som skjuler sig i et Hjørne i Forgrunden).* Se Tam, det var Svenskerne Du forraadte mig til. I Aften skal Du være fri Mand, siden din raske Dreng, Palle der, advarede os i Tide. Men kom aldrig oftere paa min Vej.

TAM *(forknyt).* Jens Jerntrøje og Hartvig er ogsaa misfornøjet med Dig, Svend. De mene alle at Du har ikke holdt Dine Løfter.

SVEND *(til Gjøngerne).* Hvad har jeg lovet Jer? Føde, Vaaben og en ærlig Død for Fædrelandet. I skulle faae det altsammen.

ABEL. Dengang vi kom til Dig Svend, lovede Du Guld og grønne Skove, og en Mand, der giver sig af med Folk af vor Slags, maa holde sit Ord blank. Vore Vaaben tage vi selv fra Fjenden, Føde faae vi ingen af, vore Kammerater ligge gravede ned langs Veje og Grøfter.

IB. Lille Tam mener at han i Aften er gaaet Jeres Byærinde, da han forraadte Svend til Fjenden.

*(Gjøngerne udstøde et rasende Skrig og true Tam).*

IB. Du er til din egen Begravelse, sølle Tam!

ABEL *(høj og bred i Faareskindskofte).* Gid Du ske Skam, Usling, dersom Du troer, at en Gjønge sælger sin Anfører, hvor sultne og nødlidende vi end ere. *(Til Gjøngerne).* Lad os skjære Ørene af den Forræder og sende ham hjem til hans Kulso.

*(Gjøngerne bifalde).*

PALLE. Frels, frels min Fader.

SVEND *(til Abel).* Ville I siden føde hans Kone og Barn, naar I nu stemple ham med Tyvens Mærke?

ABEL. Gid jeg ske en Skam om jeg vil.

SVEND. Saa lade I ham løbe. Næste Gang han krydser vor Vej, kan I gjøre med ham hvad I lyster. *(Tam forsvinder med et Spring gjennem Døren, idet en Gjønge træder ind).*

EN GJØNGE UDENFOR *(med høj Røst).* Tag Jer i vare, Svend, Svensken kommer herned mod Øen i to Flokke.

SVEND *(med Ro).* Vi slippe fra dem saa længe vi have de andre Veje ad Bønsvig aabne.

IB. Læg os nu en delikat Plan Svend, saa at vi kan faae noget levende paa Spid.

SVEND *(til Abel).* Delte vi ikke bestandig altsammen som man bør, naar man anfører modige Folk som I?

GJØNGERNE. Det har sin Rigtighed.

SVEND. Troer I at kunne finde en Mand, der lægger bedre Planer og udfører dem dristigere, saa vælg ham nu, da Fjenden staaer for Døren, og jeg skal vise Jer, at jeg lyder ham.

## SYTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. EN GJØNGE, (river Døren op).*

GJØNGEN *(med Stentorstemme —).* Vi ere omringede fra alle Kanter. Ved Egebjerg hørte jeg Ryttere over den frosne Jord; ret nu raadslaa de om at gaa over Isen til os.

SVEND *(staaer kold i Forgrunden).* Gaa Jer Vej, Folk. Du hører jo Abel, hvad Budskab her bringes, før dem an, — eller Du, Ving — eller Du, Jens Jerntrøje.

ABEL *(bønlig).* Du regne ikke mine Ord til Last, Du alene er den rette Mand i Farens Stund.

ALLE GJØNGERNE. Leve Svend!

IB. Naa, Høvedsmand, lad os nu høre din Hjertens Mening. Om lidt banker Fjenden paa Døren.

*(Stor Uro mellem Gjøngerne, Svend gaaer heftig frem og tilbage, standser pludselig og rejser Hovedet).*

IB. Pas paa, Manne, nu lægger han et Ørneæg. Jeg kjender de Fagter.

SVEND. Sex af Jer iføre Jer Fangernes Tøj.

IB. Og saa?

SVEND. Og frelser de andre.

IB *(slaaer ud med Hænderne)*. Begribelig! — men hvordan?

SVEND *(myndigt og tydeligt)*. De sex forklædte føre deres Kammerater og Damerne ned mod Svenskens Linje, naar I møde deres Soldater, sige I paa godt Smaalandsk, at I har fanget nogle Bønder for at vise Jer Vej til Svend Gjønge. En Mand, jeg sætter hele min Fortrøstning til, anfører Jer.

IB *(efterseer sine Pistoler)*. En højst paalidelig Mand, det er mig han mener.

PALLE *(begejstret til Svend)*. Du er vores Herre og Mester! jeg vil gjerne, at Du gjør mig til Soldat strax.

SVEND. Du maa voxe lidt endnu, min Dreng.

PALLE. Jeg troede ikke, det kom an paa Længden for en tapper Stridsmand.

SVEND. Det gjør det heller ikke. Bliv ved, som Du har begyndt i Dag, saa skal Du blive hos mig og siden komme i Kongens Regiment.

PALLE *(kysser henrykt Svends Haand og styrter hen til Ib)*.

IB *(holder Palle ud for sig)*. Saadan et Spædelys — Soldat!

PALLE *(fornærmet)*. Spædelys!

*(Svend skyder i Baggrunden en Pistol af ud i Mørket)*.

IB *(tørt)*. Aa ja, hvorfor ikke! Du leder jo Fjenden lige paa os, Svend.

PALLE *(triumferende)*. Svensken *kan* ikke komme over Isen til os; der er kun et Vadested. Og da de før spurgte mig om, hvor det var, viste jeg dem begribelig et forkert. Strømmen har skørnet Isen.

IB. Satan til Mandfolk, den Knægt!

SVEND Seer I Rytterflokken derovre paa den anden Bred? de maa af Vejen for Jer.

IB. Ja nok! Skal vi gjøre lidt mere Spektakel, og lokke dem paa Vej?

SVEND. Syng vor Krigssang, Manne, og tænd Fyrrepindene, saa miste de vel Taalmodigheden.

GJØNGERNE *(synge)*.

I Dag vil vi slaas, i Morgen maaske dø,
I Dag spirer Græsset, i Morgen er det Hø.
Agt da vel paa Tiden,
Brug Dig flinkt i Striden!
Paa Sejren kan vi hvile, naar Natten stunder til;
Du ved Drikkebordet,
Jeg paa Valen jordet —
Det gaaer med os Alle som Vorherre vil.

IB *(tænder Fyrrepindene udenfor Døren, mens Gjøngerne synge)*.

ABEL. Ret nu rider Fjenden ud fra Stranden. Hvis de alligevel kom herover, Svend? De ere ti mod een.

IB. De komme ikke. Gud Fader har draget en Skillemur imellem dem og os.

EN GJØNGE. De nærmer sig. Jeg høre dem tale sammen.

SVEND *(højtideligt)*. Ret nu taler Isen med — hører I, *(Et Brag, ledsaget af fjerne Skrig)*. Læg Eders Hænder sammen. Gud naade de arme Mennesker!

*(Gjøngerne folde Hænderne)*.

SVEND *(til Damerne)*. Se saa — Nu er Vejen klar til Jungshoved. Afsted.

*(Ib ordner Folkene og fører dem ud)*.

KAREN *(til Svend)*. Bliv hos os.

SVEND. Stol trygt derpaa, De søde Eneste, troer De jeg et Øjeblik viger fra Dem i Farens Stund?

*(de gaa)*. *(idet Svend vil forlade Scenen, træder Nansen frem)*.

## ATTENDE OPTRIN.

*NANSEN (træder frem fra Baggrunden, hemmelighedsfuldt til Svend)*

NANSEN. Jeg har et vigtigt Budskab til Jer, Svend Gjønge.

SVEND. Min Tid er knap, hvem er I, gode Herre?

NANSEN. Kort og godt. Dersom Du vælger den svenske Konge til Herre, kan Du tjene 50,000 Rdl. i denne Nat. Jeg seer at det Liv Du her maa føre, just ikke er af det mageligste.

SVEND *(griber Nansen rasende i Brystet).* I fortjener at jeg skyder Jer ned, gamle Mand.

*(Imens Svend taler, sees Kulsoen at stikke en lang Kjæp fra Loftslugen ned mod Bordet, og fiske en Pølse op med Kjæppen til Loftet. Idet Svend slipper Nansen, kaster denne sin Kappe og staaer i sort Fløjelsdragt med Ordenskjæde. Han rækker Svend Gjønge et Dokument).*

SVEND. Et nyt Forsøg?

NANSEN. Læs din Konges Skrivelse, min ædle Gjøngehøvding. Hans Majestæt skikkede mig til Dig og sagde: „Til min tro Gjønge kan i sætte Jer hele Fortrøstning."

SVEND. Derfor prøver I mig først? *(læser med stigende Forundring)* „Alle, som dette Brev se, vor Hilsen tilforn. — Saasom vor tro og tapre Svend Gjønge er skikket ud i Kronens Anliggende, saa skyldes ham Hørighed og Lydighed af hver den Rigets Mand, til hvem han maatte eragte at vende sig og Bistand begjære."

Frederik Rex".

*(Svend kysser Seglet. Til Nansen).*

Forklar Jer, hvad betyder dette? Hvem er I, som kommer til mig med Mistro og Spioneri?

NANSEN *(værdigt).* Jeg er Kjøbenhavns Borgermester Nansen. Det Ærinde, vi her betro Dig, er i Korthed at skaffe halvtredsindstyve tusind Daler af Byers og Kirkers Midler, der ligge samlede paa Jungshoved Slot, igjennem det af Fjenden besatte Land op til Kjøbenhavn. Din Konge sætter sin Fortrøstning til dit Mod og din Kløgt og bliver Dig i Naade bevaagen.

*(Svend bøjer Knæ).*

SVEND. Endelig — Min Konge! Karen, for Eder vil jeg sejre eller falde! *(springer begejstret op).* — Vi sees igjen i Kjøbenhavn, Hr. Borgermester!

*(Han aabner Døren for Nansen, de følges ud).*

## NITTENDE OPTRIN.

*KULSOEN (senere Palle).*

KULSOEN. Halvtredsindstyve tusind Daler — Herre Jemini! — Nu os to, Svend Gjønge! *(stikker en lang Krog ned efter Dunken).*

*(Palle springer ind, tager Resterne og stopper dem i sin Kofte).*

KULSOEN. Lad Mjøddunken staa til din syge, gamle Moder, lille Palle!

PALLE *(napper Dunken).* Godnat, lille Mutter!

KULSOEN. Dunken — lad Dunken staa, siger jeg.

PALLE *(holder Dunken i Vejret i Døren).* Svend Gjønges Skaal! *(han springer ud).*

KULSOEN. Hvor han slægter sin Moder paa, den arrige Tyveknægt! *(stikker Benene ud).* Nu til Jungshoved Slot! Svend Gjønge — vi dele.

Tæppet falder.

# ANDEN HANDLING.

*(En lav, hvælvet Sal paa Jungshoved Slot. Midt i Hallen en mægtig Pille, i hvis Kapitæl Buerne forsvinde. I Buerne malede Vaabenskjolde. Omkring Pillen en Jernring med Lys. En bred, jernbeslaaet Egetræes Fløjdør i Baggrunden fører ind til Kapellet. Mørkt Panel hvori en hemmelig Dør. Gamle Portraiter paa Væggen og Fakler i Jernringe, som tændes til Maaltidet. Højryggede Armstole. Et massivt Egebord).*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*INGER. (Staaer sørgmodig og seer frem gjennem Vinduet med Støvekost i Haanden).*

INGER. Hvorfor tøver Ib saalænge? Nu kommer Svend Gjønge forsilde, han lovede dog saavist at frelse Frøken Karen.

INGER *(synger)*.

(Melodi af Berggrens skandinaviske Folkemelodier).

Vor lillie Broer, som drev med Faar
for Smedens sidste Sommer,
fra Dør til Dør som Tigger gaaer
og spottes, hvor han kommer;
han savner Klæder, har ej Ly;
thi der er Fjender i vor By;
der spotte al hans Kummer.

Vor gamle Moer, som spinder Uld,
har det ej godt derhjemme;
hun sidder fangen, sorrigfuld,
maa sig i Stilhed græmme.
Hun fattes Sønner, ta'er sin Død —
Gud naade os for al den Nød,
den Fjende har os voldet.

At lide Nød — ak, det er haardt,
som alle maa bekende;
men værre er den Skam og Tort,
de have bragt til hende.
At se sit Barn i Nød og Spee
er dog den største Hjertevee,
der kan en Moder ramme.

## ANDET OPTRIN.

*INGER. (IB kommer tilsyne i en skjult Paneldør, mens Inger synger).*

INGER *(overrasket)*. Ib!

IB *(alvorlig holder hendes Hænder fast)*. Iaften kommer Svend og Folkene for at hente det naadige Herskab, — meld din Frøken hans Komme.

INGER *(afsides)*. Gud bedre det, naar han faaer Sandheden at

høre. *(Højt)*. Du er saa alvorlig, Ib. Du plejer jo ellers at være den lystigste af os to.

IB. Ak, lille Inger, hvad jeg har udstaaet i Gaar, det forvinder jeg aldrig i denne Verden.

INGER. Er Du bange for at betro Dig til mig?

IB. Min Søster, Ane Sophie, drog det sidste Suk i Morges.

INGER. Siden hun forlod Kai Lykkes Hus, sygnede hun hen. Maaske det var det bedste, der kunde times den Stakkel.

IB. Men Du veed ikke, hvorledes hun døde.

INGER. Paa Sottesengen?

IB. Vist ikke. — Jeg listede mig i Aftes gjennem Skoven og saae hendes Frues Hus besat med Lejetropper. De raabte og skrege og kastede den rige Frues Bohave ned i Gaarden.

INGER. Ak, Ib! Hvis de kommer her til Jungshoved —

IB. For Dig har det ingen Fare, vi er her jo nu. — Da jeg listede mig op til Sophies Kammer, stode Dørene aabne, og i Salene holdt de fremmede Høvedsmænd Forhør. Den naadige Frue svor sig til Djævelen paa, at hun ikke ejede en Sølvstob paa Gaarden og bad for sig det ynkeligste hun kunde.

INGER. Herre Jemini!

IB. En af hendes egne Bønder lo og sagde: hun holder sine Penge vel forvaret her paa Slottet. Derom ved Ingen bedre Besked end hendes højre Haand, den kjønne Sophie Abelsdatter.

INGER. Og saa?

IB. Saa toge de fat paa min Søster Sophie.

INGER. Fortæl kun, Ib. Det, Du kunde se paa, kan jeg høre.

IB. Sophie blev hentet op af Sengen, og da hun ikke mægtede at staa, satte de hende i Fruens Lænestol og spurgte, om hun vilde gaa til Bekendelse. Hun vidste Intet. Saa tog de Strengen af Tambourens Tromme, bandt den om hendes Hoved og drejede rundt. — *(Holder Hænderne for Hovedet)*. Inger, Inger, hvor hun skreg og bad om Naade og løftede de magre Hænder op mod sine Bødler!

INGER. Hvad saa mere?

IB *(vender Hovedet bort)*.

INGER. Hvad saa videre, Ib?

IB. Saa skreg hun ikke mere.

INGER *(udstøder et Skrig).*

IB *(rejser sig heftigt og strækker Haanden sværgende i Vejret).* Det høre Gud, at jeg hævner hende! Ingen Naade, ingen Frelse for hendes Mordere!

INGER. Ib! husk, at Hævnen ikke hører os til.

IB *(rager op i Ilden).* Det var heller ikke herom, jeg vilde have talt med Dig i Aften, lille Inger. Hvem veed i disse Tider, om vi nogen Sinde sees igjen?

INGER. Tal ikke saa, Ib.

IB. Lige siden jeg blev gjort til et ærligt Menneske, fik jeg Sinde paa en lille Pige. Hun var mig god tilforn i min ringe Stand; mens de andre haanede mig, tog hun mit Forsvar, ja engang forgangen til Høstfest — —

INGER. Paa Oremandsgaard!

IB *(nikker).* — Paa Oremandsgaard, da jeg spillede til Lystighed, og Madmoderen gav mig Drikke af mit eget Bæger, det, Ingen turde røre ved, formedelst jeg endnu var uærlig, da kom hun hen paa Stilladset og sagde: —

INGER. Du spiller saa kønt, Musikant — det gjorde Du!

IB *(nikker).* Du spiller saa kønt, Musikant, men Du drikker saa lidt. Lad mig smage paa Mjøden for Dig. — Saa drak hun mig til af mit uærlige Bæger for alle Gjæsterne. — Den Aften glemmer jeg aldrig, og siden tænkte jeg paa at blive noget her i Verden, det, Gud Almægtigste var saa god at sige Ja til, for at jeg kunde gaa hen til Dig og byde Dig Tak for sidst.

INGER *(undselig).* Det har Du gjort.

IB. Bringer Svend og jeg nu den trinde Mønt til Kongen, og de høje Herrer giver os Forlov at ønske noget, veed Du saa, hvad der sker?

INGER. Ih, nej dog!

IB. Dronningen gjorde mig til sin Stridsmand, Kongen gjør mig maaske til hendes Vagtmester. Saa gaaer jeg hjem i min dejlige Uniform og banker paa som Frier hos Ingers Fader.

## TREDJE OPTRIN.

*DE FORRIGE. KASPER SLOTSFOGED. (Kasper Slotsfoged er ubemærket traadt ind).*

KASPER. Den dejlige Uniform giver blot ikke meget at leve af, Ib Abelsøn.

IB. Men den skaffer mig Plads som Skytte hos Herskabet paa Jungshoved, Kasper Foged. Kan hænde, at Jeres Datter med Tiden kan faae sig saadant et kleine Slot som dette at boe i, hvis Lykken giver Vilkaar derefter.

KASPER. Da er det tidsnok at tale om Kæresterier. I Dag have vi alvorligere Ting at tænke paa. *(Gaaer hen og lukker Dørene op til Kapellet, som er svagt oplyst med Helgenlampe foran Alteret og Ligkister langs Væggene).* Alt er i Orden; Frøken Karens Trolovelse med Junker Kørbitz bliver idag fuldbyrdet, højtideligt og ærværdigt, det har Du vel hørt? Om lidt agter Herskabet at holde Messe herinde mellem deres høje Forfædre forinden Afrejsen til Kjøbenhavn.

IB *(rasende)*. Frøken Karen trolovet med den kleine Junker?

INGER. Frøken Karen sørger sig til døde, den adelige Familie og Lenhsmanden truer hende til at give Jaord. I Nat laa hun paa Knæ og bad til den lyse Morgen.

IB. Og Svend Gjønge, hvad vil han sige? Han som jubler og arbejder for hende Dagen lang. I Frøkenens Sted havde jeg ikke givet efter.

KASPER. Det nytter ikke adelig Dame at stride mod sin mægtige Families Vilje. Frøken Karens kæreste Veninde Frøken Bille sidder nu under Laas og Lukke paa Palsgaard. Hun lod sig i Smug vie til sin ufrie Barndomsven. Da rev Forældrene hende med Magt fra hendes Ægtefælles Side. Det lille Barn hun fik i sit Fængsel er forsvundet, saadan vilde det ogsaa være gaaet Frøken Karen, dersom hun stred imod, det er Fru Else Mand for, hun holder hende indespærret nu paa fjerde Døgn.

IB. Og Svend Gjønge skal som sædvanlig værge for dem, der røve hans Livs Lykke. — Aa ja, hvorfor ikke?

*(Et Horn lyder udenfor).*

KASPER *(laaser Døren til Kapellet og stikker Nøglen i Lommen; iler til Vinduet).* Der kommer fjendtlige Krigsfolk ridende.

IB *(seer ud).* Ved min Himmeriges Part, det er ham, Captejn Mannheimer — og Esner — som pinte min Søster til Døden.

INGER *(bønligt).* Du gjøre dem intet til Meen her i Slottet; jeg beder saa bønligt derom.

KASPER *(spottende).* Jeg tænker vel, Ib lader dem fare.

IB *(retter sine vældige Lemmer).* Det siger jeg Jer forsandt, Kasper Dam, at hvis det kom an derpaa, skulde jeg dog lægge min Fjendes Hoved for hans Fødder. — Men lad Du din Sorg fare, lille Inger. I Dag skulle de være fri for mig, al den Stund vi ere her i Kongens eget Ærinde.

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. Døren aabnes paa vid Gab, ind træde CAPTEJN MANNHEIMER. CAPTEJN ZIEGLER. KERNBOCK. ESNER. TO VAGTMESTRE. EN TROMPETER.*

MANNHEIMER. Eja Kujoner! Ikke en Mand paa Trappen at tage imod kongelig svensk Indkvartering. Jeg skal fugtle Jer Respekt i Kroppen med min flade Klinge.

ZIEGLER. Hvor er Herskabet i denne Røverrede? Bring os det herned, at vi kunne give vore Ordrer. *(Til Kasper, som bukker ydmygt).* Hvem beboer Gaarden?

KASPER *(ydmygt).* Fru Else Parsberg og hendes Søstersøn, Junker Kørbitz.

ZIEGLER. Hvem er Du selv?

KASPER. Slotsfoged, naadige Herrer.

MANNHEIMER *(betragter Inger).* Jeg kalder ham en Slyngel, al den Stund han staaer og skjuler den lille Pige for os. *(Kniber hende i Kinden).* Kunde min kønne Dukke have Lyst at faae Kjoler af Silke og det fine hollandske Klæde og ikke bestille andet end at pleje mig efter mine svære Skudsaar?

*(Inger seer fortvivlet mod Ib).*

ESNER *(slænger sig paa Løjbænken og hakker med Sporene i Læderbetrækket)*. Bring Vin, Foged! Dæk op med det bedste I har i Huset.

KASPAR *(ydmygt)*. Til Tjeneste, velbyrdige Hr. Captain. *(Gjør Tegn til Ib at passe paa Inger. Forsvinder)*.

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Kasper).*

ESNER. Det maa man lade de smaa Danske, villige ere de og lystre godt. Jeg tænker ikke, at vor Konge skal have svær Umage med at faae hele Riget gjort til en Provinds af Sverrig.

IB. Ja, hvis!

MANNHEIMER. Mukker Du, Bondeslyngel? Ti tusind Millioner Djævle! Mens jeg husker det: har I seet noget til Svend Gjønge i Dag her i Egnen?

IB *(enfoldigt)*. Svend Gjønge? — Kender ikke den Mand. Han staaer maaske ved de svenske Dragoner?

MANNHEIMER. Stimanden, Svend Gjønge! En Bonde, som vi bragte ind til Hovedkvarteret for lidt siden, fortalte, at han luskede om her i Egnen i Nat. — I vide da, at han ikke er skjult her i Huset?

IB. Her i Slottet holde vi ikke Hus for Stimænd og — Kvinderøvere.

ZIEGLER. I Nat vovede den Gjønge med en Haandfuld Stratenrøvere at nedsable en Komando af Fersens Dragoner digt foran Kvarteret. Stejle og Hjul er ham vis.

MANNHEIMER. Han trak Kofter og Buxerne af vore Døde, den fredløse Hund. — Men vi spilde Tiden, og den lille Pige der finder det besynderligt, at sex brave Høvedsmænd have tøvet saa længe med at bevise hende deres Hyldest. *(Han nærmer sig Inger, der viger tilbage mod Ib)*.

IB. Hun er min Kjæreste.

ZIEGLER. Din Kjæreste, Kujon! — Hun er min!

DE ANDRE. Og min! — Og min!

MANNHEIMER. Ud med Dig, Slyngel!

IB *(springer hen til Inger og drager sin Kaarde).*

MANNHEIMER *(fredsommeligt).* Manden har, min Tro, Ret, og han skal beholde sin Pige. I Aften vil vi drikke og ikke gantes med Kvindfolk. — Gaa og skynd paa Fogden, min Ven. Hjælp ham Flaskerne herop.

IB *(betænker sig og raaber ud af Døren).* Bring Vin, rap Jer, Kasper.

*(Idet Ib er ved Døren, skubber Mannheimer ham ud og slaaer Døren i efter ham med en Skoggerlatter).*

MANNHEIMER. Nu tilhører Pigen os. *(Inger udstøder et Skrig).*

IB *(bryder rasende Døren op).* Endnu ikke! *(slaaer et Hjul med sin Kaarde, der trænger de nærmeste tilbage).*

ZIEGLER. Bondeslyngelen vil lege Hare med Hundene. Det kan blive morsomt. *(Officererne slaae Kreds om Ib og Inger).*

KERNBOCK *(der har ligget paa nogle Stole som taus Tilskuer, rejser sig og træder hen foran Ib).* Kjender Du mig?

IB *(sænker Kaarden).* Ja, det var Jer, som i Gaar bad for min Søster, skjønt I kom for silde.

KERNBOCK. Saa gaa og lad kun din lille Pige blive her. Jeg svarer til hende.

IB *(stikker Kaarden i Skeden og forlader Salen).* Jer troer jeg paa.

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Ib). (Kernbock gaaer hen til Inger og vil føre hende ud).*

MANNHEIMER. Tøv en Kjende! Vel har I nu første Ret, men hvad der skal ske, maa ske herinde.

KERNBOCK. Hvad der skal ske, kan ikke ske herinde, fordi jeg agter at føre hende ud til ham, som stoler paa mit Ord.

MANNHEIMER. Hvad for noget? Og vor Morskab?

KERNBOCK. Eders Morskab har allerede kostet den Mand saare meget.

ZIEGLER. Har aldrig seet det Mandfolk for mine Øjne.

KERNBOCK. Det var hans Søster, I i Gaar omkom paa Oremandsgaard.

MANNHEIMER. Aha! Ti tusind Bomber springe over mit Kavalerhoved, om ikke Kernbock er den kjedeligste Prædikant, jeg kjender.

ZIEGLER. Lad Kernbock prædike. Vi beholde Pigen. Forlader han ikke godvillig Salen, saa sætter jeg ham ud med Magt.

KERNBOCK *(træder nærmere)*. I?

MANNHEIMER. Ja jeg, Captain Mannheimer, en født Elsasser, døbt i Blod paa alle Tysklands Valpladse, og som bruger sin Kaarde lig en Klapperslange sin Braad. Foretrækker I Vinduet, kan I ogsaa blive kastet ud af det.

KERNBOCK. I vil altsaa slaaes?

MANNHEIMER. Brillant! Vi kunne begynde straks. Vi slukke Lysene, og binde os sammen med vore Skærf, medens vi bruge Daggerten.

OFFICERERNE *(bifalde)*. Bravo! Bravo! *(Mørke). (Mannheimer binder sit venstre Haandled, rækker Kernbock den anden Ende af Skærfet og stryger sit højre Ærme op paa Vamsen).*

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. (Medens Officererne staa i Kreds om Mannheimer og Kernbock, aabnes den hemmelige Paneldør. Inger forsvinder ubemærket derigjennem. IB træder langsomt frem).*

MANNHEIMER. Hvor har Du gjort af Pigen?

Ib *(højtideligt)*. Hun er, hvor hun bør være. Bed Jeres sidste Fadervor. Lunten er lagt til Krudtet i Kjælderen, ret nu sprænger jeg Jer alle i Luften.

OFFICERERNE. Krudtet?

IB. Femhundrede Pund retskaffen Krudt.

*(Ziegler springer mod ham. Kernbock standser ham).*

ZIEGLER *(rasende)*. Er I en Officer, Kernbock, at I holder med denne Bonde?

IB. Er I Officerer, I tyske Stratenrøvere, som skænde det hæderlige svenske Navn, hvorunder I fægte?

MANNHEIMER. Død og alle Djævle — gjør Plads! at jeg kan faae ham naglet til Dørstolpen.

IB *(brøler)*. Ret nu futte I alle ad Helvede til. Der henne ved Vinduet kan I se den tændte Lunte. *(Officererne ile mod Vinduet og se ned i Gaarden).*

IB *(griber Kernbocks Haand og drager ham ud af Paneldøren). (slaaer Døren i).*

*(Officererne ile mod de laasede Egetræsdøre; dundre; kalde paa Hjælp).*

## OTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (undtagen Ib og Kernbock). (Fløjdørene aabnes til det stærkt oplyste Kapel. Kordrenge svinge Røgelseskar. En Præst i Ornat ses oppe ved Alteret i Kapellets Baggrund). (Sangen lyder derinde: »Ora pro nobis!«).*

MANNHEIMER *(kaster sig paa Knæ i Forgrunden, korser Armene over Brystet, brøler falsk).* Osse pro nosse — osse pro nosse! *(FRU ELSE, KAREN og KØRBITZ træde ind fra Kapellet). KASPER FOGED og TJENERE aabne Sidedøren og træde ind med Service; begynde at dække Bord).*

FRU ELSE *(nejer for Officeererne, som staa maalløse).*

MANNHEIMER. Mord og Bøddel — Krudtet!

FRU ELSE. I Herrer være mig velkomne denne Glædesdag for vor Slægt, idet vi fejre min Datters Trolovelse med hendes Fætter, velbyrdige Hr. Captain Kørbitz.

MANNHEIMER *(brøler)*. Man er jo i Færd med at sprænge os Alle i Luften. Hurtig ned i Kjælderen, sluk Lunten!

FRU ELSE. Hvad mener I, Hr. Officeer?

MANNHEIMER. Krudtet, i Djævelens Skind og Ben! — de fem hundrede Pund Krudt i Kjælderen!

KØRBITZ. Her findes intet Krudt paa Jungshoved Slot. Man maa have haft Jer til Bedste, Hr. Captain.

*(Mannheimer og Ziegler stirre paa hinanden. Mannheimer kaster sig i en Lænestol og brister i en høj Latter).*

MANNHEIMER. Den Mordbrænder skal klynges op i det højeste Træ i Skoven, naar jeg faaer Fingre i ham.

ESNER *(sirlig til Fruen).* General Fersen har i Dag ladet forespørge, om den naadige Frue kan modtage nogle Officerer og fem og tyve Mand Menige i Indkvartering?

FRU ELSE. Desværre vil de Herrer ikke finde det synderligt bekvemt her, siden tidligere Indkvarteringer have berøvet os det meste af, hvad vi ønskede at tjene Eder med.

ESNER *(bukker ceremonielt).* Det er ikke for at finde Bekvemmelighed, at vi komme til Jungshoved. Vore Folk ere nøjsomme, og jeg haaber, de skulle efterlade et bedre Rygte end deres Forgjængere. Vi føre Krig som Adelsmænd, og ikke som Marodører.

MANNHEIMER. Jeg formelder den naadige Frue min Respekt og forsikrer, hun har ikke den ringeste Grund til at frygte.

ESNER *(hensunken i Betragtning af Fru Else).* Der finder en mærkværdig Lighed Sted mellem Eder, naadige Frue, og min Moder. I minder mig om min Ungdoms stille og lykkelige Liv nede i Tyskland. *(Kasper melder, at Bordet er serveret. — To Ankere stilles i Forgrunden. Tjenere fylde Kander deraf og bære dem flittig rundt).*

ESNER *(Til Fru Else).* Jeg haaber, I vil kredense vort Bæger og byde os velkommen *(Fru Else tager tøvende imod Esners Arm, han fører hende til Højsædet. Hun siger til Kørbitz).* Før din Trolovede til hendes Kammer og kom hurtig tilbage til mig.

MANNHEIMER *(springer galant frem og byder Frøken Parsberg Armen).* I vil grusomt berøve os denne skjønne Dames Nærværelse? *(fører Karen til Bordenden. Kørbitz stiller sig bag hendes Stol).*

ELSE *(til Kasper, medens hun sætter sig).* Bring vor gamle Familiekande og Bæger. De Herrer Officerer ville med os drikke de Trolovedes Skaal.

KØRBITZ *(sagte, til Fru Else).* Hvad gjør Du, Faster? — vort Sølvtøj?

ELSE *(højt)*. Lad mig raade? De Herrer ere Adelsmænd og ikke Marodører.

*(Kasper henter en stor Sølvkande og Bæger til Fru Else). (De sætte sig ved Bordenden, Mannheimer ved Fru Elses anden Side).*

MANNHEIMER *(seer hen over Bordet)*. Sikken Pressesylte med Nelliker i — og Tærter! Sikken et Gilde vi skal faae i Aften! *(Vil lægge Armen om Fru Elses Liv).*

*(Tjenere, blandt hvilke Palle, varte op. En lille Træbakke og et frynset Haandklæde samt en Kniv lægges for hver Gjæst).*

ESNER *(slaaer med sin Kniv i Bordet)*. Nu drikke vi et Bæger til Ære for vor Gjæstefrue, Fru Else Parsberg. *(Alle tømme Skaalen).*

FRU ELSE *(hilser, venligt smilende, til alle Sider).*

ESNER *(stirrer paa Bægeret, han holder i Haanden)*. Hvad seer jeg? Dette lille Bæger minder mig om et uopfyldt Løfte, jeg gjorde min stakkels Brud, da vi skiltes. Tillader Deres Naade, at jeg laaner det til en Guldsmed for at tage en Tegning heraf.

FRU ELSE *(venligt)*. I Stedet for at lade Bægeret kopiere beder jeg Dem beholde Originalen som Erindring.

ESNER. Naadige Frue, jeg kan umulig misbruge Eders Godhed i saa høj Grad *(stikker Bægeret i Lommen)*. Den viunderlige Lighed med min Moder paafalder mig overordentlig. — Men hvad seer jeg? Denne Vinkande er i samme fortræffelige Smag som Bægeret. Tillader De —

FRU ELSE *(forbauset)*. Denne Kande bærer mit Vaaben; jeg agter derfor ikke at skille —

ESNER. O, min naadige Frue, I nedtrykker mig jo med Eders Gaver. *(Kysser hendes modstræbende Haand).*

FRU ELSE. Hvad mener I?

ESNER. Sagde I ikke, at I ikke agtede at skille Bægeret fra Kanden? *(Griber Sølvkanden og stiller den under Stolen)*. Hvor min Kjæreste vil blive glad.

MANNHEIMER *(brøler)*. Mord und Teufel! I plyndrer os jo ud med den Familielighed. Ligner hun Jeres Moder, ligner hun sgu min gamle Amme.

*(synger).*

Drikke, drikke daglig,
sove, sove magelig,
spise upaaklagelig,
Det er ret behagelig.

*(Officererne stemme i med i en Canon).*

FRU ELSE *(til Kørbitz).* Før os til vore Værelser. Herrerne ønske at være ene.

ESNER *(affekteret, til Fru Else).* For mig gaaer Sol i Bjerge, naar I forlader os, min Skjønne.

FRU ELSE *(krampagtig til Kørbitz).* Kom, Søstersøn, byd din Trolovede Armen — før hende til hendes Kammer.

MANNHEIMER. Ikke ud af Pletten, min Naadige! Det er anden Gang i Dag, man vil snyde os for vor Morskab. Først Vin, siden Kvinder!

*(Officererne drikke og juble).*

MANNHEIMER *(griber sin Pistol; helder Vin i Løbet; rejser sig).* Nu drikke vi en Skaal for Djævelen, Kammerater; han leve vel og længe! *(Tordnende Bifald).*

*(Mannheimer klinker Pistolen mod Fru Elses Bæger. Fru Else vægrer sig med Afsky).*

MANNHEIMER. Drik med, hastarrrige Gamle!

KØRBITZ *(rejser sig skjælvende).* Dette er uværdigt, mine Herrer!

MANNHEIMER. Gid tusind Skok Djævle tage Junkeren! Sikken et Bedefjæs! det har han efter ham deroppe. *(Griber en Vinkande og slynger den op mod et gammelt Portrait paa Væggen).*

FRU ELSE *(forfærdet).* Min Stamfader!

MANNHEIMER *(hikker).* Ja min er det sgu ikke! *(Trækker Kofften af). (Et Par Officerer gjøre ligesaa).*

MANNHEIMER *(griber Fru Else om Livet).* Nu træde vi en høvisk Dans, min Engel. Siden gantes vi i Krogene. *(Træder en højtidelig Dans og tvinger Fru Else til at danse med).*

*(Officererne skoggerle, gribe Voxkærterne ved Væggene og danse rundt om Bordet, vildere og vildere). (Karen staaer skjult bag Kørbitz).*

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. SVEND GJØNGE. IB. ABEL. TROMPETER VING. Ti Gjønger. (Senere) KULSOEN. (Svend Gjønge træder ind, ledsaget af Ib, Abel, Trompeter Ving og ti Gjønger, alle iførte svenske Uniformer). (Lidt efter kommer Kulsoen ind, klædt som Mand i Lærredsbuxer, som ende i et Par lange Fiskerstøvler. Paa Hovedet en rød, ulden Hue; graa Haartotter. — Hun holder sig skjult for Gjøngerne).*

SVEND *(til Esner paa syngende svensk Dialekt).* Min Hr. Captejn! Mit Ærinde gjælder Gouverneuren i denne vel forsvarede Fæstning.

MANNHEIMER. Det er mig.

SVEND. Jeg vil da snart erfare, om I have et Bæger Vin tilovers for en vansmægtende Kammerat og en Drik Øl til mine Folk derhenne.

MANNHEIMER. Begge Dele ere til Eders Tjeneste. — Med hvem har jeg den Ære at tale?

SVEND. Mit Navn er Povelsen. Jeg er udsendt med en Komando Rekruter for at tage Svend Gjønge til Fange; han skal holde til her i Nærheden. Men Folkene ere forkomne. Det er et bidende Vejr udenfor.

Ib *(i svensk Vagtmesteruniform).* Værre vil det bide der, hvor vi stunde til.

MANNHEIMER. Har I seet noget til Gjøngen?

SVEND. Svend Gjønge viser sig kun, hvor man ikke venter ham. Er vi sikre for at han ikke findes her paa Slottet?

MANNHEIMER *(seer mistroisk paa Gjøngerne).* Guds Død, Captejn Povelsen! af Rekruter at være ere disse Karle temmelig medtagne; Ar og Skrammer overalt!

SVEND. De sloges nu og da for egen Regning, før de fik den svenske Uniform paa.

ESNER *(mistænksom).* De brave Folk ere saa omhyggelige for deres Bøsser.

SVEND. De vide af Erfaring, at Geværer tage Skade af Natteluft.

ESNER *(til sin Vagtmester).* Tag Folkenes Bøsser og forvar dem til i Morgen.

SVEND *(sagte, til Ib)*. I have Jeres Pistoler. Nu hurtig — derude i Gravkapellet er Kronens Skat forvaret. Naar Ving blæser vor Krigssang, ile I os til Hjælp heroppe.

ESNER *(til Svend)*. Behag at lade Eders Folk gaa ned i Borgkjælderen til mine Soldater. I selv og Eders Befalingsmænd tage Plads hos os.

*(Gjøngesoldaterne gaa ud).*

## TIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Gjøngesoldaterne).*

FRU ELSE *(afsides; til Svend; venligt smilende)*. I frelste os atter i Nødens Stund.

SVEND. Om en Time begive vi os Alle herfra.

FRU ELSE. Vi ere beredte. — Tillader De, at vi nu drage os tilbage?

SVEND *(træder frem foran Fru Else)*. Taler Rygtet sandt, som beretter, at I i Dag, naadige Frue, fejrer Eders Datters Trolovelse med Captain Kørbitz?

FRU ELSE *(undvigende)*. Det er en Glædesdag for vor Slægt. I være mig derfor dobbelt velkommen.

SVEND *(griber et Bæger og udbryder heftigt)*. De Nyforlovedes Skaal! Skaal for den unge Kvinde, som i Dag lyder sit Hjertes Bud! Maa Lykken følge den trofaste Brud, der aldrig svigtede den, som viede hende sit Liv, sin Sjæl, — Alt! *(Han tømmer Bægeret og kaster det haardt mod Gulvet)*.

KAREN *(iler mod Svend med foldede Hænder)*.

FRU ELSE. Ulykkelige!

KAREN *(til Fru Else)*. I vide det fuldt vel: Jeg elsker en anden end ham, I tvinge mig at give Jaord, en Helt, vi alle ære, skjøndt han ikke længer værdiges at tro mig.

FRU ELSE. Du vover at tilstaa —

MANNHEIMER *(sidder og drikker)*. Hun elsker en Helt. Det er mig, den Smaa mener.

SVEND. Mine Damer, gaa til Eders Værelser og hold Eder

rede. Vi skulle tillade os at opsøge Eder, naar Vinkanderne her ere tømte.

OFFICERERNE *(juble)*. Bravo!

MANNHEIMER *(tilkaster Fru Else et Fingerkys)*. Jeg kommer om lidt, min søde Dukke!

ESNER *(springer op og napper en Guldnaal af Fru Elses Bryst —)*. Teufel und Granaten! hvilken Uforsigtighed! Denne Ædelsten kunde jo falde i urette Hænder.

*(Karen nærmer sig bønligt Svend, som holder Døren aaben for Damerne og Kørbitz. Svend hilser koldt). (Damerne og Kørbitz gaa).*

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Damerne og Kørbitz).*

MANNHEIMER *(opdager Kulsoen, raaber)*. Hvad gjør Du her, Fugleskræmsel?

KULSOEN. Jeg har et Ærinde til den mandhaftige Captain her paa Gaarden.

MANNHEIMER. Det er mig!

KULSOEN. Giv Stunder! Det er paa den anden Mil, jeg gaaer i Dag. Lad os sidde lidt ned *(sætter sig)*. — Med Forlov? *(Han griber et Krus og tømmer det)*.

MANNHEIMER *(rasende)*. Ved min Himmeriges Part! jeg skal spidde ham levende. Frem med hans Ærinde!

KULSOEN. Jeg tilbyder at vise Eder, hvor I kan tage den Sum af halvtresindstyve tusind Daler af Danskekongens Skat og tilmed Svend Gjønge fangen *her paa Stedet. (Svend træder truende frem). (Ib og Abel og Trompeter Ving i Bevægelse)*.

MANNHEIMER *(brøler)*. Manden er gal, eller han holder svensk Captain for Gjæk!

KULSOEN. Ingen af Delene. Inden Sol staaer op, har Svend Gjønge og hans Folk hævet Pengene og ført dem bort. Tag ham forinden.

ZIEGLER OG MANNHEIMER *(springe op)*. Mord og Bøddel! Strax til Værket!

KULSOEN. Saa sagte, saa sagte! Halvpart til Eder, Halvpart til mig, vi dele paa Æresord.

MANNHEIMER *(forbauset)*. Dele? — Halvtresindstyve Stokkeslag, om Du snyder os.

SVEND *(træder frem foran Kulsoen —)*. Sagen har sin Rigtighed. Vi er ude i samme Ærinde som denne Mand. *(Betydningsfuldt til Kulsoen)*. *Vi* dele altsaa, siden det ikke kan være anderledes.

KULSOEN *(spottende)*. Og saa de to hundrede Daler, Svenskekongen har sat paa Gjøngehøvdingens Hoved.

IB. I mener tredive Daler.

SVEND *(utaalmodig)*. I skal faae de to hundrede Daler.

IB *(rasende)*. Skal hun ikke ogsaa have lidt for Ibs kjønne Hoved.

KULSOEN *(til Gjøngehøvdingen)*. I tænker paa at narre mig. — I maa betale mig strax, saa tøver jeg her i Nat og sørger selv for Resten i Morgen.

MANMHEIMER *(leer)*. Gu' skal vi betale Manden, Povelsen, — hvad?

SVEND. I faaer have Jer Vilje.

MANNHEIMER. Er vi saa færdige med den Snak? Hvor er Svend Gjønge, og hvor er Skatten?

KULSOEN. Giv mig en Hest i Morgen tidlig, naar det gryer ad Dag, naadige Hr. Captain; jeg fører Jer da til hans Smuthul. I betaler mig, og vi ere kvit. *(Til Svend)*. Vi dele.

MANNHEIMER. Farer I med Løgn, klynger jeg Jer op i Skovens højeste Træ.

ESNER. Nu til Bords, mine Herrer! Tag for Jer af, hvad vor gnieragtige Værtinde har ladet tilbage. *(Fører Svend til øverste Bordende)*.

MANNHEIMER *(til Kulsoen, medens man bænker sig)*. Du bliver hos mig, min dyre Skat? — Nu vil jeg drikke, til Øjnene staa ud af Hovedet paa mig. Jeg vil være lysalig.

ESNER *(har mistænksomt iagttaget Svend Gjønge og hans Folk)*. I glemmer den vigtigste Betingelse for et muntert Lag, Captain Povelsen.

SVEND. Hvilken?

ESNER. Til den Kamp, her forestaaer, behøves ingen Vaaben. *(Til en Soldat).* Bring disse Pistoler ind i Kaptainens Soveværelse.

*(Vagtmesteren gaaer med Pistolerne).*

IB *(til Ving).* Blæs os et Stykke paa dit Tudehorn, Ving. Jo mere Spektakel des bedre. *(Ving springer op og blæser et Vers ved den anden Bordende).*

DEN SVENSKE TROMPETER. Jeg kan een, der er bedre. *(blæser nogle Toner af et andet Vers).*

VING. Men jeg kan den allerbedste! *(afbryder den anden med en ny Strofe).*

*(Begge Horn lyde paa en Gang, hver med sin Melodi). (Imedens staa Ib og Kulsoen i Forgunden). (Mørke Skikkelser bevæge sig inde i Gravkapellet).*

IB *(sagte).* I tøver da ikke, før I faaer en Kugle i Skallen!

KULSOEN. Den Kugle er ikke støbt, som passer for min Skalle, og den er ikke forvaret hos Dig, min Dreng.

IB. Hvad Djævelen vil I her?

KULSOEN. Pengene, vi er ude at hente, ligge vel forvarede derinde mellem Kisterne i Kapellet, jeres Folk ere nu derinde og hente dem.

IB. Saa det veed I ogsaa?

KULSOEN. Jeres Liv ere i mine Hænder. Pengene eller Livet!

IB. I skal faae det Hele, allerkjæreste Kone.

MANNHEIMER *(brøler; til Kulsoen).* Kom herhid, Mandfolk! — Hvad har I to at sladre om?

KULSOEN *(til Ib).* Svend er mit Pant, med Livet skal han bøde om I narrer mig derinde. *(Ib gaaer mod Kapellet). (I Halvmørket seer man nogle Skikkelser med en Lygte).*

ESNER *(til Ib).* Hvor skal I hen, Vagtmester?

IB. Jeg skal bare lidt ind for at se, om de ikke har forputtet nogle Skatte mellem Ligkisterne.

*(Officererne drikke og juble).*

MANNHEIMER *(rejser sig og stirrer hikkende ind i Kapellet).* Hvad Djævelen gaaer der for sig?

KULSOEN *(lægger sin Haand paa hans Arm).* De holde Rengjøring for de naadige Herskabslig, strenge Captain. De er vist bange for, at de skal blive støvede. — Vil I høre mere om Skatten?

MANNHEIMER *(synger en Stump af Drikkevisen).* Forgangen stillede vi de balsamerede Liig op i Prædikestolen i Søholm Kirke og skøde til Maals efter dem — ha, ha!

KULSOEN *(holder bestandig Øje med Kapellet).* Det er der ingen Ting at sige til; det var nu Jeres Fornøjelse, og det salige Herskab fornam jo ingen Ting dertil.

MANNHEIMER. Du er et lystigt Mandfolk, Du! *(synger).*

KULSOEN. Jeg er et Fruentimmer, som de kalder Kulsoen.

OFFICERERNE *(leende).* Kulsoen?

MANNHEIMER. Saa kan din Hex vel spaa? — Se her er to rare Næver med Haar paa.

KULSOEN *(rejser sig op; seer ind i Kapellet, hvor Ib holder Vagt ved Døren; griber Mannheimers Haand).* Det var da sære Tegn! *(Betragter hans Haand).*

MANNHEIMER. Bliver jeg rig?

KULSOEN. Det staaer ikke i Menneskets Haand, men i hans Hoved. Her læses, at I hverken vil komme til at dø paa Landet eller i Vandet.

MANNHEIMER *(gjør en betegnende Gebærde om Halsen).* Føj for den Lede!

*(Ib vil lukke Kapeldørene). (Kulsoen springer frem og lukker den op igjen. Bliver staaende i Døren). (Palle har imidlertid bragt Svend et lukket Fad. — Svend ryster paa Hovedet). (Palle tager Klædet til Side. Svend griber en Pistol i Fadet og stikker den ubemærket til sig).*

PALLE. Det er en god Ret at tage til sig nu.

SVEND. Javel, men noget ufordøjelig.

MANNHEIMER. Hvad har Du i dit Fad, Ridder Ildebrand?

PALLE *(slaaer Haandklædet til Side).* Haardkogte Æg.

MANNHEIMER. Pføi!

*(Kulsoen udstøder et hvinende Skrig. Ib har kastet et Klæde over hendes Hoved og drager hende inden for Kapeldøren, hvor han knebler og binder hende).*

PALLE *(styrter hen til Kulsoen)*. Motter, min stakkels Motter! Nu har hun igjen et af sine slemme Krampetilfælde — Uh hu!

ESNER. Er Fruentimmeret hans Moder?

PALLE *(grædende)*. Det er min egen, gamle Moder, som alene tjener Føden til alle mine ni Sødskende. *(Kulsoen slaaer rasende om sig. Hendes Mund er kneblet)*.

PALLE *(omfavner hende)*. Ak, Motter, Motter, hvad vilde I dog heroppe? — Se, hvor Krampen slider i hende — den fik hun af at see mig. Hun holder saa umanerlig af mig.

MANNHEIMER. Tag nøje Vare paa hende.

IB *(surrer hende fast til en højrygget Stol)*. Ja, pas godt paa hende Palle. Sidder hun nu godt, gamle Stakkel? Her kan I i Ro og Magelighed observere det Hele. *(Bøjer sig kjærligt over hende)*. Er der noget mere, jeg kan gjøre for hende, saa sige bare til. Om et Øjeblik drage vi alle af Sted.

SVEND *(rejser sig)*. Nu er det paa Tide, vi gaa til Ro. *(Skikkelserne i Kapellet sees bære en tung Gjenstand ud)*.

KULSOEN *(vælter Stolen; udstøder et kvalt Skrig)*. . . Forræderi! — Hjælp! *(Ib og Palle styrter over hende)*.

ESNER *(som hele Tiden har forholdt sig mistroisk, træder hen til Kulsoen og skjærer hendes Baand over. Til Officererne)*. Besæt Kapellet — hurtig!

SVEND *(til Ib)*. Afsted med Folkene! Bring Kassen i Sikkerhed. *(Ib ud, fulgt af Gjøngerne)*. *(Esner har imidlertid løst Kulsoens Mundklæde)*.

KULSOEN *(rasende)*. Man bedrager Jer. Han der staaer er Svend Gjønge. Ret nu bærer hans Folk Kronens Skat ud af Kapellet.

ESNER *(springer til Vinduet; raaber)*. Hej Skildvagt, op med Vindebroen! — Ingen forlader Slottet. Send Mandskabet herop. *(Mannheimer, Ziegler, Kernboch og de andre Officerer trænge sig mod Svend, der staaer i Kapeldøren med en spændt Pistol i den ene Haand, en Sabel i den anden)*.

ESNER. Fremad! Det gjælder ti Dukater for den, der fanger ham levende.

*(Skud fra Kapellet. Lampen ved Murpillen slukkes. I det samme myldrer den svenske Vagt ind med Fakler. Svend er afskaaret fra Kapeldøren). (Ib kjæmper rasende for at fri Svend, gjør et Udfald mod Mannheimer).*

SVEND *(raaber).* Red Dig selv, Ib, og før Folkene til Kjøbenhavn!

*(Vagten omringer og afvæbner Svend). (Ib er trængt hen mod Paneldøren og forsvinder derigjennem. Vagten søger forgjæves efter Aabningen). (Vagten omringer Svend og giver ham Haandjærn paa).*

KULSOEN. Nu tager jeg det Hele. *(forsvinder).*

Tæppet falder.

# TREDIE HANDLING.

*(Det Indre af Jungshoved gothiske Slotsgaard med et fremspringende Taarn. I Baggrunden en Mur, over hvilken bladløse Træer rage. Tilhøjre i Muren en Port; et stort Vaabenskjold over Porten. Et Hundehus ved denne Port; det staaer med Bagklædningen mod Muren. — En Skildvagt gaaer frem og tilbage i Baggrunden med dragen Sabel. — Maanen svagt til Syne bag Taarntinden. Kulsoen sidder paa Muren, indsvøbt i et pjaltet Hestedækken. — Ved Siderne Slotsmure med Vinduer og Altan. Vagtstue i Kjælderen. En Klokke til Allarm).*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*(SVENSKE SOLDATER. EN SKILDVAGT. KULSOEN. (Kulsoen sidder oppe paa Muren). Skildvagten gaaer frem og tilbage i Baggrunden. Maanen svagt til Syne bag Taarntinden).*

SOLDATERNE *(synge en Drikkevise).*

Over Is og Sø,
Svenske Gustav drog,
Vandt den danske Ø,
Fjenden for sig jog,
Jog jog, hui!
Jog jog, hui!

Dansken er nu tam,
ganske lille from,
som et Gimmerlam
med aaben Flommevom
Flomme, Flomme Vom.

Tænder han vort Baal
i sin Bøgelund
Drikke vi hans Skaal
Kysser Kvindens Mund
Mund, Mund saa r-r-rund.

*(Soldaterne drikke).*

FØRSTE SOLDAT *(overmodigt).* Endelig slog vi da Klo i den Gjøngehund!

ANDEN SOLDAT. Jeg var med, da de tog ham deroppe. Han er klædt i en tyvstjaalen, svensk Kofte!

TREDIE SOLDAT. Jeg gav ham Haandjern paa. Nu ligger han i Kjælderhullet dernede og venter sin Dom, — maa Rotterne æde ham levende.

FØRSTE SOLDAT. De siger, han skal klæde Stejle og Hjul, naar Sol staaer op.

TREDIE SOLDAT. Paa det Lav! — nej, han skal løbe Spidsrod mellem os her i Slotsgaarden, til der ikke er Kjød paa hans nøgne Krop.

ANDEN SOLDAT. Hvad tøve vi efter?

FØRSTE VAGTMESTER *(der sidder afsides og ryger paa sin*

*Pibe).* Der er skikket Bud til General Fersen i Vordingborg. Vi vente hans Ordre, paa hvilken Maade Fangen skal undlives.

FØRSTE SOLDAT. Skade at vi endnu ikke har fundet hans Kammerat, Ib. Hele Slottet er i Nat gjennemrodet, ikke Spor af den Helvedehund!

ANDEN SOLDAT. Han sidder forputtet oppe i Løngangene. Undvegen er han ikke; Slottet er omringet af vore Soldater, vi faae Fingre i ham naar Dagen gryer.

## ANDET OPTRIN.

*DE FORRIGE. ESNER. MANNHEIMER og KERNBOCK.*

MANNHEIMER *(til Vagtmesteren).* Intet Nyt der oppe fra? Har I seet noget til Flygtningen?

VAGTMESTEREN. Ikke endnu.

MANNHEIMER *(gabende).* Vi kunne tage os Sagen let; Gavtyven har spærret sig selv inde. — To Daler til den, som først faaer Øje paa ham.

KULSOEN *(oppe fra Muren).* Gjælder det Bud ogsaa for mig?

ESNER *(opdager Kulsoen).* Fruentimmeret fra i Nat!

KULSOEN *(svinger sig ned fra Muren; nejer).* Ja det er mig.

ESNER. Hvorledes hænger egentlig det Hele sammen?

KULSOEN. Har I Lyst at fange Ib, mandhaftige Herrer.

MANNHEIMER. Har hun maaske fundet ham?

KULSOEN. Paa det Nærmeste, hvis jeg faaer de ti Rigsdaler, I lovede.

MANNHEIMER. Jeg har jo set hende sidde oppe paa Murtinden den hele Nat, og glanet som en Ugle.

KULSOEN. Der fandt jeg Ib Abelsøn; men jeg blev siddende ganske stille og lod mig ikke mærke med noget.

MANNHEIMER. Men for tusinde Djævle, saa maa han jo være borte for længe siden!

KULSOEN. Aa nej, hvis jeg kan holde mig til den mandhaftige Herres Løfte, saa er han her endnu.

ESNER. Saa tal.

KULSOEN. Ser I det Glamhul der, øverst oppe i Taarnet? Om I vil give nøje Agt, saa kommer Ibs Hoved af og til til Syne deroppe. — Se blot, se! — Jeg har vundet mine Penge.

ESNER. Guds Død! hvordan er han kommen derop?

KULSOEN. Gjennem Munkenes Løngang i Muren. — Nu kommer hans Rævefjæs frem igjen. *(Soldaterne spejde opad; udstøde et Raab).*

ESNER. Naar vi faae ham fat, skal jeg betale Jer Pengene. *(Kulsoen kysser en Flig af Kaptajnens Kappe). (Esner trækker i Snoren til Stormklokken, Vagten kommer ud).*

MANNHEIMER. I ere nogle jammerlige Karle tilhobe. Der have I støjet omkring den hele Nat uden at finde Flygtningen; den gamle Pulverhex gjør Jer alle til Skamme. Gavtyven sidder oppe bag Glamhullet og griner ad Jer. — Hvem henter os ham ned?

ALLE DRAGONERNE. Jeg! — Jeg —!

MANNHEIMER. Siden I ikke Alle kunne faae Plads deroppe, saa vælger jeg Dig, Olaf. Bring ham ned!

OLAF *(en Kjæmpe; militærisk hilsende).* Jeg skal hente ham i min Bukselomme. *(Han fosvinder i Taarnindgangen).*

KULSOEN *(ryster paa Hovedet).* Det gaaer ikke! I kjender ikke Ib Abelsøn. *(Høje Skrig fra Taarnet. Tummel ned ad Trappen).*

MANNHEIMER. To Mand op og se, hvad det bliver til!

*(To Dragoner forsvinde i Taarnet; komme straks efter til Syne med Olaf, der støtter sig til dem begge med jammerlige Grimasser).*

MANNHEIMER. Se efter om han har Fangen i hans Bukselomme. *(Soldaterne le).*

OLAF. Det er jo den skinbarlige Satan, I har skikket mig op efter. Han knugede mig sammen som en Uldtot, og Hullet, han sidder i, er saa snævert, at man ikke kan røre sig.

ESNER. Stakkels Fyr! Du tog vel ingen Skade?

OLAF. Aa nej. Jeg tror blot, han har brækket begge mine Ben; forresten fattes jeg ikke det mindste. — Han har to skarpladte Pistoler deroppe og bad mig hilse Jer, at han ikke giver sig levende.

ESNER *(til Soldaterne)*. Bring ham bort. — Hvem af Jer vil nu prøve Lykken? *(Kredsen udvider sig; Ingen svarer)*.

MANNHEIMER. I betænker Jer? Er der ikke et modigt Mandfolk, som tør paatage sig at bringe Fangen ned, død eller levende?

KULSOEN *(bag de Andre)*. Jo, — *(Mumlen)*. — Jeg skal hente ham ned!

ESNER *(ler)*. Du, Kulso?

KULSOEN. Jeg skal bringe ham ned til Trods for alle Jeres mandhaftige Ryttere.

MANNHEIMER. Hun mægter jo knapt at kravle op i Taarnet.

KULSOEN. Det behøves ikke heller.

MANNHEIMER. Hun vil vel hekse ham herned til sig?

KULSOEN. Det er just min Mening og han kommer.

ESNER. Hvornaar faae vi ham at se?

KULSOEN. Ret nu. Glem ikke Belønningen.

ESNER. Jeg fordobler Summen, dersom hun holder Ord? Hvis ikke, lader jeg hende — —

KULSOEN. I behøver ikke at forpligte Jer til mere. Ib skal komme herned af sig selv, ganske godvilligt! Men først skikke I Bud op til Fru Parsberg og hente den lille Inger herned, Ibs Kjæreste.

MANNHEIMER. Ha ha! jeg forstaaer! Hun vil bruge Pigen som Lokkefugl?

KULSOEN *(ondskabsfuldt grinende)*. Der traf I det. Og for at faae hende til at kvidre sætte vi blot en Smule tvundet Hampegarn om hendes Tommelfingre og skruer dem sammen. Det hjælper — I skal se det hjælper.

MANNHEIMER. Satan til Pulverheks! *(Til Soldaterne)*. Op og find Inger, Slotsfogdens Datter, vi har et lille Regnskab at gjøre op med hende fra inat.

*(To Soldater ile ind i Slottet)*.

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE. SVEND. (Kjælderdøren aabnes og Svend føres op. En Soldat med Gevær ved kver Side). (Soldaterne stimle sammen om ham og haane ham).*

FØRSTE SOLDAT. Er det Svend Gjønge, som de gjør saa megen Blæst af? Han ser spagfærdig nok ud.

ANDEN SOLDAT. Ih, se god Dag, Gjøngehøvding. Velkommen til Galgen! *(Svend ser op til Altanen bag hvis Vinduer Karen Parsbergs Hoved kommer til Syne. De hilse hinanden).*

EN UNG HALVMAANEBLÆSER *(opdager Karen, raaber op til hende).* I Aften skal jeg bringe Skønjomfruen hans Hoved i Bryllupsskænk! *(river Hatten af Svends Hoved).*

SVEND *(foragteligt).* Et Rottehul vilde knapt være Dig for lille at krybe i Skjul i, dersom vi mødtes hvor Sol og Vind vare lige skiftede.

HALVMAANEBLÆSEREN *(svinger sin Sabel over Svends Hoved).* Snarere skulde jeg med min Klinge gjøre et Rottehul i Dig, som baade Vind og Sol kunde lyse igjennem.

SVEND *(afbøder med en lynsnar Bevægelse det Slag Svenskeren fører imod ham, river Klingen af hans Haand og slynger ham tilbage mellem Soldaterne. — Rækker Esner Klingen).* Min Hr. Kaptajn — I tage dette Barns Klinge, og om I holder det for Umagen værd, da lær ham, at det kun er den Fejge, som haaner vaabenløs Fange.

ESNER *(til Soldaterne).* Bind Fangens Hænder. *(En Soldat binder Svend).*

SVEND. Du binder mig jo som om Du var en Slagter.

MANNHEIMER. Stram Knuden, saa at han ikke kan faae Hænderne fri; dernæst gjøre I den løse Ende fast ved Ringen derhenne i Muren.

*(Befalingen udføres, Svend stilles op ved Hundehuset).*

MANNHEIMER. To Mand holder Vagt over ham og svarer til Fangen med Livet.

KULSOEN. Vær rolig, Kaptajn, han er i gode Hænder.

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. INGER. (Soldater bringe Inger. Et Brøl lyder oppe fra Taarnet, hvor Ib holder sig skjult).*

KULSOEN *(triumferende).* Hører Generalen, han begynder allerede at stemme Fiolen? *(hun træder hen til Inger).*

*(Dragonerne stille sig i en Halvkreds om dem, saaledes at der er en aaben Plads mod Tilskuerne, Taarnet og Svend).*

KULSOEN. Bring en Snor og sno den om Pigebarnets Fingre. *(En Rytter udfører Ordren. Mannheimer sætter en Ladestok i Snoren og drejer til. Inger udstøder et Skrig og kaster sig for Officerernes Fødder).*

KULSOEN *(træder hen under Taarnet og raaber op).* Det er nok bedst, Du snart kommer herned, lille Ib, ellers skruer de Ingers smaa Fingre aflave.

*(Mannheimer nærmer sig atter Inger, der udstøder et Skrig).*

IB *(oppe fra Taarnet).* Tøv lidt. — Jeg kommer — jeg kommer!

*(Kulsoen ser sig triumferende om med Hænderne i Siden, Rytterne hylde hende). (Ib kommer til Syne i Døren).*

KULSOEN *(træder ham i Møde).* Vil Du sige hvor I have forvaret Kongens Penge, saa skal baade Du og Inger være frelst.

IB. Jeg veed af ingen Penge. Men det siger jeg Dig, at hvis jeg slipper levende herfra, og det gjør jeg, saa skal Du huske paa denne Dag i din Dødsstund.

KULSOEN *(ligegyldigt).* Det kan vi snakkes ved om, naar den Tid kommer. — Hvor er Pengene?

IB *(træder med rolig Mine frem for Officererne).*

ESNER *(imponerende).* Det er altsaa Ib, Svend Gjønges Kammerat?

IB. Snakker Folk allerede saa kjønt om mig?

ESNER. Du var ham i Nat behjælpelig med at føre Kronens Skat ud af Slottet?

IB. Jeg nægter Intet; I kan handle med mig efter Eders Vilje. *(Til Kernbok).* Men I som er Soldat og en brav Adelsmand lade nu den lille Pige fare.

KERNBOK. Knap Trøjen op. *(Ib adlyder). (Tager hans Pistoler). (Soldaterne løse Inger, som iler hen til Ib).*

KULSOEN *(træder hen til Esner).* Lad Pigebarnet tøve her, til vi faae at vide, hvor de har gjort af danske Kongens Penge.

MANNHEIMER. Satan til Fruentimmer! *(Til Ib).* Tilstaa godvillig, før forlader Kjæresten ikke Stedet.

IB. Det tandløse Fruentimmer bedrager Jer, som hun har bedraget os Alle. Den Kasse, vi i Nat bragte ud af Kapellet, indeholdt Fru Elses Familiesager.

MANNHEIMER. Hid med Danskekongens Mønt, eller vi begynde med Tommeskruen.

IB *(fortvivlet)*. I skal faae den, gode Herre. Giv Inger fri, saa kan hun gaae over til vore Mænd i Skoven, de har det Hele i Forvaring.

KULSOEN. Var det ikke bedre, lille Ib, om Du selv gik og hentede Pengekisten, saa beholdt vi Inger som Pant imedens? Det kunde jo være, at hun ikke fandt hverken Mænd eller Kiste.

ESNER. Djævlen staaer i den gamle Heks, hun har altid Ret. — Hvor lang Tid behøver Du for at bringe os Jeres Tyvekoster?

IB *(til Svend)*. Hvor længe mener Du, Svend?

SVEND *(med Betoning)*. En Time vil være tilstrækkelig, naar den bliver vel anvendt.

IB. Den skal blive vel anvendt. *(Til Kernbok)*. Mens jeg er borte, giver jeg Inger i Jer Beskyttelse; siden kan I gjøre med mig, hvad I lyster.

INGER *(kaster sig til Ibs Bryst; hvisker)*. Red Dig selv, min allerkjæreste Ven. Mig lade de nok slippe med Livet.

IB. Om en Time er jeg tilbage. *(Forsvinder med et Spring, idet en Trompetfanfare forkynder Oberst Sparres Ankomst gjennem Porten, som aabnes)*.

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden IB) OBERST SPARRE med Følge. (Militairisk Hilsen).*

SPARRE *(træder hen for Svend)*. Eia, Stratenrøver, har vi endelig faaet Dig fat?

SVEND. Ja, endelig!

SPARRE. Ved min Himmeriges Part, vi skulle holde fast paa Dig, Galgenfulgl, saa at Du aldrig slipper løs mere.

SVEND. Eders Ord skal staa til Troende.

SPARRE *(hæver pludselig truende begge Hænder mod Svend).* Skurk — Stimand — hvor er min Søn? For to Dage siden red han bort fra Lejren; kun hans blodige Hest er vendt tilbage.

SVEND. Ude paa Marken spørger vi ikke Fjenden om hans Navn.

*(Sparre lægger Hænderne over sine Øjne).*

ESNER. Hvad befaler Generalen, at vi fange an med Synderen?

SPARRE. Efter Krigsloven skal han skydes.

ERNER. Hvornaar?

SPARRE. Snarest.

ESNER. Vente vi til Daggry?

SPARRE. Nej. I binde ham en Lygte fast til Hovedet.

ESNER. Hvor mange Mand skal jeg skïkke ud til Eksecutionen?

SPARRE. Saa mange, som han har Knapper i sin Trøje. *(Han gaaer ind i Slottet). (Karen lukker Altandøren indefra. Hun har hørt Dommen).*

MANNHEIMER *(spottende til Svend).* Om en Time vil Du blive skudt, Gjøngehøvding.

SVEND. Jeg ventede mig ikke bedre.

ESNER. Har Du noget Ønske forinden.

SVEND *(alvorligt).* Nej. Tro mig, Kaptajn, jeg har ofte været Døden nærmere end i dette Øjeblik.

KERNBOK. Slotskapellanen skal berede Dig til Døden.

SVEND. Han er velkommen.

MANNHEIMER *(kalder en ung Soldat frem).* Bent Arvedsøn, jeg har opdraget Dig fra lille Pog; i Dag skal Du gjøre Gjengjæld mod mig.

SOLDATEN. Hr. Kaptain, jeg vil lade mig slaa ihjel to Gange for Eder.

MANNHEIMER. Du vælge Dig seks Mand og stiller Jer paa Post med ladte Karabiner, Enhver ved sin Udgang, Gjøngerne lure overalt derude i Skoven. Ingen Menig tør tale med

Fangen. Ved det mindste mistænkelige Tegn udefra, sætter I ham Geværet for Brystet og trykker af.

SOLDATEN. Skal ske, Hr. Kaptain.

MANNHEIMER *(til Svend)*. Prøv nu Dine Hundekunster, og hvis Du kan slippe fri dennegang, holder jeg Dig for den snildeste Karl i Nordens treenige Lande. — Gud være Din syndige Sjæl naadig!

SVEND. Glem ikke at sende mig Feltpræsten.

*(En Tromme lyder, Soldater begive sig gjennem Gaarden med Hakker og Spader og en tændt Lygte).*

KULSOEN *(peger paa Soldaterne, til Svend)*. De skal hen og grave Din Grav, og jeg skal hen og spytte paa din varme Krop, Gjøngehøvding, naar de kaster Dig ned i den. *(Træder hen til Esner)*. Er I ellers ikke bange for at Ib skal blive borte.

ESNER. Jeg gjemmer det Pant, som nok skal bringe ham tilbage.

KULSOEN. Det var alligevel pinegalt at lade ham løbe. Nu sidder han ovre i Buskene og lægger Raad op med Gjøngerne. Naar Sol staaer op i Morgen, vil Skoven vrimle af dem derude. De gaaer i den røde Ild for Svend.

ESNER. Om en halv Time er Svend Gjønge skudt.

KULSOEN. Fra det Øjeblik vil I og Mannheimer ikke være sikre noget Steds. — Der har vi ellers Ib med Kassen.

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. IB. (Ib springer forpustet ind og sætter en Kasse for Mannheimers Fødder).*

MANNHEIMER. I er en ordholden Karl, det lider jeg.

IB. Nu stoler jeg ogsaa paa Eders Løfte.

KERNBOK. Pigen er fri.

INGER *(slynger Armen om Ibs Hals)*. Hvad bliver der af Dig? De ville nu skyde Dig sammen med Svend.

IB. Det er der mange der har villet, idag har det ingen Nød.

INGER. Du skuffer mig.

IB *(sagte)*. Jeg kommer i Morgen. — Gaa nu ud til vore Folk i Skoven; hurtig inden Svenskerne fortryde det. — Du veed vore lade os ikke i Stikken.

INGER *(brister i Graad)*. Det bæres mig alligevel for, som om vi to aldrig mere faae hinanden at se.

KULSOEN. Det er rørende! — Gaae Du hjem, min Lille, og søg Dig en anden Kjæreste. Ham der duer nu kun til Ravneføde. *(Inger skjuler Hovedet i sit Forklæde. — Ib skyder hende ud gjennem Porten). (Ibs Hænder bliver bundne paa Ryggen. Han stiller sig op ved Muren ved Siden af Svend ved Hundehuset).*

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Inger). ESNER og MANNHEIMER (bøje sig over Kassen).*

KULSOEN *(styrter frem over den)*. Vi dele! — vi dele!

MANNHEIMER. Ja, Gu' dele vi, men ikke med Dig, min gamle Veninde!

*(Esner bryder Kassen op. Et rasende Skrig lyder. Han fremdrager en Hovedpynt med vajende Fjer. Mannheimer holder en Dametrøje i Vejret).*

IB. Sagde jeg ikke nok, at Kulsoen snød os allesammen? Kassen blev mig flyet i Gaar af Fru Else inde i Gravkapellet, og hun bad os saa mindelig tage nøje Vare paa Stadsen.

*(Kulsoen udstøder et arrigt Hvin og styrter op i Slottet).*

## OTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Kulsoen) SLOTSKAPELLANEN og en KORDRENG. (Oppe paa Slotstrappen viser Slotskapellanen sig i Munkekutte. En KORDRENG, (ligeledes i Munkekutte. De træde langsomt frem til Fangerne). (BENT ARVEDSØN med Karabinen ved Foden i tre Skridts Afstand betragter Præsten).*

PRÆSTEN *(til Svend)*. Min Søn, naar man gaaer til Døden, trænger man til Religionens Trøst.

SVEND. Man trænger ogsaa til den, mens man lever, Ærværdige.

PRÆSTEN. Er Du forberedt paa den Skjæbne, som venter Dig?

SVEND. Den, der vover det, jeg har vovet, er altid forberedt paa Døden.

PRÆSTEN. Naar saa er, hvorfor har Du da begjæret mig til Stede?

SVEND. For at give Eder Lejlighed til at øve en god Gjerning.

PRÆSTEN. Mod hvem?

SVEND. Mod mine Fjender. Obersten som bestemte min Død, troer, at vi have undlivet hans Søn. Jeg vil gjengælde Ondt med Godt i min sidste Stund.

PRÆSTEN. Et forsonligt Sind er Herren velbehageligt, min Søn.

SVEND. Gaa op til Obersten og lad ham udsætte min Død endnu en halv Time. Lad der skyndsomst gaae Bud til Vibekes Bagerovn og sig til Manden der fra Svend Gjønge, at han skal løse ham som ligger i Risbunken. Mærk Eder nøje Mandens Svar og bring mig det, saa skal Obersten faae at vide hvor hans Søn er. Skynd Jer. I den Time I fælde mig, bliver han dræbt.

PRÆSTEN. Giver Du ham dit Ord paa, at Du taler Sandhed?

SVEND. Jeg giver ham mit Liv derpaa.

*(Præsten iler op i Slottet).*

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Præsten). KORDRENGEN bliver staaende raadvild i Nærheden af SVEND).*

BENT ARVEDSØN. Slaae Kutten til Side, saa jeg kan se, hvad den skjuler. *(Kordrengen adlyder, Karens blege Ansigt kommer til Syne).*

KAREN *(folder bønligt Hænderne).* Tillad, at jeg siger Fangen et sidste Farvel?

SOLDATEN *(betænker sig).* Jeg forstaaer Dig. — Gaae derhen, men kun et Øjeblik.

KAREN *(iler mod Svend).* Kan I tilgive? Jeg blev tvungen til

Trolovelsen af hele min Slægt. Du skal forstaae det og tro mig i denne forfærdelige Stund.

SVEND. Jeg troede at have fundet, hvad jeg søgte, en Kvinde, ædel, trofast. Jeg lærte snart, at en Afgrund skilte os.

KAREN. Hør det nu, husk det i din sidste Stund: jeg tilhører Dig, vil aldrig tilhøre nogen Anden.

SVEND. Eder viede jeg al min Tanke, al min Daad. Du stolte kyske Kvinde blev mit Liv, mine Øjnes Lys. Dig tilhørte jeg alene.

KAREN. Jeg Dig alene.

SVEND *(dæmpet)*. Nu bliver det Tunge let. — Dig elskede jeg saa varmt og inderligt, som Mand nogensinde har elsket Kvinde.

*(Karen skjuler Ansigtet i Hænderne),*

SVEND. Slaa ikke Øjnene ned. Om lidt kan jeg maaske ikke se Dit Ansigt længer.

KAREN *(slynger Armen om Svends Hals, kysser ham)*. Tag imod min Sjæl — den vil bestandig tilhøre Dig. *(Medens hun siger dette, kommer en Vagtmester og sex Soldater med Luntebøsser, stilles op til Svends og Ibs Execution og tænde Lunterne)*.

KAREN *(klynger sig fastere til Svend, idet Bent søger at fjerne hende)*. Der kommer dine Fjender.

SVEND *(med oprejst Hoved)*. Nu har jeg ingen Fjender mere. Gaae — gaae — og vær velsignet.

KAREN *(river Munkekutten af og giver den til Bent)*. Lad ham flygte — skjul ham i denne! Alt hvad jeg ejer, tilhører Dig! *(Bent fører hende med Magt mod Trappen ind i Slottet)*.

## TIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Karen) PRÆSTEN. (Præsten kommer hurtig til Syne paa Trappen).*

PRÆSTEN *(raaber til Vagtmesteren)*. Oberst Sparre befaler at Eksecutionen skal udsættes en halv Time! *(Vagtmesteren og Soldaterne gaae ind i Vagtstuen)*.

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Præsten, Vagtmesteren og Soldaterne) PALLE. (Under forrige Optrin har Palles Hoved vist sig i Hundehuset. Han knurrer, Ib lytter).*

PALLE *(sagte)*. Her er den lille Palle! Vore Folk er udenfor.

SVEND. Har Du Vaaben?

PALLE. To Pistoler og en Kniv.

BENT *(er imidlertid igjen fra Trappen traadt hen til Fangerne).* Hvad taler I om, Svend Gjønge.

IB. Vi læse blot vor sidste Bøn.

BENT *(gaaer frem og tilbage).* Læs. I kan have det nødig.

SVEND *(til Palle, hvis Hoved viser sig, naar Bent vender Ryggen til Hundehuset). (Højt).* Giv os i Dag Sejr og Lykke! *(sagte).* Trevl Lunten op paa Pistolen og gnid den ind med Krudt.

IB *(højt, andægtigt).* Forlad os vor Skyld. —

SVEND *(til Palle).* List Dig ned i Baggaarden, skyd Pistolerne af ind i Halmstakkene og faae dem i Brand!

IB *(sagte).* Kom saa igjen — *(højt)* og fri os fra alt ondt. — *(Palle forsvinder).*

IB *(synger en Salmemelodi med høj og falsk Stemme).* Hvo veed hvor nær mig er min Ende. —

*(Et Skud lyder, et Flammeskjær viser sig over Muren i Baggrunden).*

EN SOLDAT *(styrter ind; raaber).* Det brænder herudenfor!

ANDEN SOLDAT. Halmhytterne i Baggaarden staae i lys Lue!

*(Vagtmandskabet vrimler ud og iler til Brandstedet i Forvirring).*

MANNHEIMER *(kommer ned af Trappen, raaber til Bent, idet han iler efter Soldaterne over Scenen).* Seks Mand og en Tambour stiller til Eksecution her ved Trappen, øjeblikkelig! Sæt Fangerne en Pistol for Brystet og tryk af hvis de rører sig.

BENT *(iler over Scenen; raaber ind i Vagtstuen).* Seks Mand til Eksecution!

*(Palle smutter i dette Øjeblik ud af Hundehuset og skjærer Svends og Ibs Baand over, stikker dem hver en Pistol i Haanden og forsvinder, idet svenske Soldater ile over Scenen til Vagtstedet efter Geværer).*

EN SOLDAT *(styrter ind)*. Gjøngerne — Gjøngerne! *(Soldaterne ile ud til Kamp). (Bent iler hen til Fangerne og stiller sig ved Hundehuset med en spændt Pistol i hver Haand).*

IB *(vender Hovedet mod Branden)*. Naa, lille Palle, tag ham saa om Benene. *(Skuddene og Larmen tager til stærkere Brandskjær). (Palle strækker Armen ud af Hundehuset og omklamrer Bents Ben. Bent vakler).*

IB *(springer løs paa ham og omslynger ham)*. Pas nu nøje paa, for nu gaaer vi vor Vej. — Hid med dine Vaaben! *(knuger ham ned mod Jorden. (Svend vrister Vaabnene fra Bent, Svend, Ib og Palle ile ud).*

## TOLVTE OPTRIN.

*BENT. MANNHEIMER. ESNER. (Svenske Soldater trænges ind paa Scenen gjennem Murporten).*

FØRSTE SOLDAT. Baggaarden er fuld af Djævle; de slaae ihjel for Fode. Og bestandig flere mylre op fra de frosne Grave.

MANNHEIMER *(kommer ind med en Pistol i hver Haand)*. Skyd Fangerne paa Stedet! *(Iler mod Muren hvor Svend og Ib stode)*. Tusind Djævle! — hvor er Fangerne?

BENT *(rejser sig halvt fra Jorden)*. De ere flygtede.

MANNHEIMER *(skyder en Pistol af mod Bents Bryst)*. Saa tag dette, Klodrian! *(Bent styrter død om)*.

ESNER *(trænger kjæmpende ind; brøler)*. Luk Porten! *(Et hult Brag, Porten lukkes. Et Trompetsignal udenfor. — Tavshed)*.

SVENDS STEMME *(udenfor)*. Dersom I overgiver Eder og udleverer Kaptain Mannheimer, skulle I andre frank og fri forlade Slottet.

MANNHEIMER. Vi vil give Jer Døden og Djævlen!

SOLDATERNE *(raabe Trusler mod Gjøngerne)*. Leve Kaptain Mannheimer!

MANNHEIMER. Vi maa holde det Bondepak op med Snak, om et Øjeblik faae vi Undsætning fra Vordingborg. — En Trompeter frem.

*(En Trompeter træder frem).*

MANNHEIMER. Blæs et Signal. (*Trompeteren blæser*).

MANNHEIMER (*raaber*). Kaptain Mannheimer vil om et Øjeblik vise sig over Muren for at holde en Tale til de brave Gjønger.

IBS STEMME (*udenfor*). Lad ham vise sig.

MANNHEIMER *(til Soldaterne)*. Sur en Pude til en Karabin og træk en Kofte derover. Vi skulle se, hvor agtpaagivende de Slyngler ere. (*Soldaterne udføre Befalingen*).

MANNHEIMER. Nu til Vejrs med Dukken! (*Dukken hæves over Murkanten. Skud falder og river Hatten af Dukken. — Jubelskrig fra Gjøngerne*).

MANNHEIMER (*leer*). Nu er Kaptain Mannheimer død. Hent os saa en Kurv Franskvin hos Slotsfogden. (*Abels Hoved viser sig over Porten bag Vaabenskjoldet*).

EN SOLDAT. Der er krøbet en Gjønge op paa Muren over Porthvælvingen! (*Skrig fra Gjøngerne, de storme Porten med dundrende Slag. Porten giver efter*). (*Svenskerne styrte ind i Taarnet og barrikadere Døren*).

## TRETTENDE OPTRIN.

*GJØNGERNE. IB. (Gjøngerne storme ind, Ib forrest med en vældig Økse; sprænger Taarndøren).*

IB (*for hvert Slag*). Det er for An Sofi — det for Inger — og dette er for Svend og mig selv. (*Døren giver efter, Gjøngerne forsvinde i Taarnet*). (*Tummel, Skrig inde i Slottet*).

## FJORTENDE OPTRIN.

*(MANNHEIMER. KULSOEN. (Mannheimer kommer ud paa Altanen, uden Hat, blodig med en Byldt Sølvtøj og et Tov, som han gjør fast til Rækværket).*

KULSOEN (*sniger sig ud paa Altanen efter ham*). Vi dele — vi dele!

MANNHEIMER (*som er udenfor Altanen med Kroppen*). Ja, Gu dele vi! Blot ingen Kvalm, lille Moer. Jeg skal vente hende nede i Skoven.

KULSOEN. Hid med Bylten, eller jeg kalder paa Gjøngerne! (*Mannheimer vil fire sig ned*).

KULSOEN (*raaber*). Mannheimer flygter, Hjælp! ned i Gaarden Gjønger! Der er Maal for Jeres Kugler.

MANNHEIMER (*som har sluppet Rækværket og hænger i Tovet*). Fordømte So!

(*Kulsoen bliver ved at skrige. — Ib og nogle Gjønger styrte ud i Gaarden, mens Larm og Skud fortsættes inde i Slottet*).

## FEMTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. IB. NOGLE GJØNGER.*

IB (*spænder Pistolen*). Bed nu for din syndige Sjæl, Kaptain Mannheimer, din Time er kommen. (*Mannheimer gjør krampagtige Anstrengelser for at komme op igjen*).

KULSOEN (*bøjer sig over Rækværket*). I Nat spaaede jeg, at I hverken skulde dø paa Land eller i Vand. Ret nu gaaer den Spaadom i Opfyldelse.

IB (*hæver Pistolen og sigter paa Mannheimer*). I Nat lovede jeg at Du skulde dø næste Gang vi mødtes, Mannheimer.

MANNHEIMER (*hæst*). Naade — Barmhjertighed!

IB. Viste Du Barmhjertighed mod min Søster? — Der har Du min Hilsen for hende! (*skyder*). „Ned med alle vore Fjender.“

Tæppet falder.

# FJERDE HANDLING.

*(En Sneskov. En Fiskerhytte tilhøjre med Fiskerredskaber. En Baad optrukken i Baggrunden ved det isbelagte Hav. En Pæl i Mellemgrunden foran Hytten. En Bagerovn til venstre. Et Baal i Mellemgrunden, hvorom Gjønger ere lejrede. Svend Gjønge, Karen og Inger i Forgrunden. Ligesaa Ib og Palle. Ib er beskjæftiget med at sy Bugen sammen paa en Hjort. Idet Tæppet gaaer op, springer Palle op.*

---

## FØRSTE OPTRIN.

*SVEND GJØNGE staaer støttet til sin Bøsse og betragter KAREN ufravendt. KAREN og INGER i Bondepigedragter. IB. PALLE og GJØNGER.*

PALLE *(springer op)*. Nu skal I høre den ny Vise om Svend Gjønge, Folkens, de synge den allevegne.

IB *(syer paa Hjorten, to Gjønger hjælper ham).* Hvis Du kan raabe vor Høvedsmand ned fra hans Himmerig, saa kan Du mere end jeg, lille Palle. Men syng ikke for højt, alden Stund Fjenden lusker om her i Nærheden.

PALLE *(synger).*

Engang kom der Fjender til Danmarks Jord
Helt listelig, Trip, Trip,
De hærged og plyndred med Brand og Mord
Helt voldelig, hip, hip.
Sagde Svend Gjønge, vi jage de Trolde,
Slaaer dem med Plejl, med Sværd, og med Knolde,
Saa jog vi Fjenden af Landet, rutsh,
Cor: Saa jog vi Fjenden af Landet, rutsh.

Og atter den Nabo kom til vort Land,
Over Is og Sø — øh øh!
Listig Carl Gustav førte dem an,
Og raned vor Ø — bø, bø!
Svend Gjønge han trodsed den Krigerflok,
Bort han dem drev over Steen og Stok,
Nu jager vi Gustav af Landet, rritsh,
Cor: Nu jage vi Gustav af Landet, rritsh.

Ej hidtil de Fjenders Besøg hos os
Dem Lykke gav, — Bim bam
De troede at vinde sig Guld og Gods,
Svend gav dem en Grav; Kling Klang.
Og hvis De nu atter komme tilbage,
Jeg tænker det gaaer som i disse Dage
Vi jage den Fjende af Landet. Bim bam.
Cor: Vi jage den Fjende af Landet. Bim, bam! Bim, bam!

*(Karen lytter til Sangen).*

IB *(ved Dyret).* Det var en rigtig kjøn og fornuftig Vise, hvad Svend? *(ryster paa Hovedet).* Han hører Ingen af os, Palle, — han er henne. — Pokker til Sangstemme dit Dukkebarn har.

PALLE *(fornærmet)*. Dukkebarn!

IB. Naa, naa! Du kan ogsaa kalde Dig for Ibs Søn, en ærlig Mands Søn, min Dreng.

PALLE *(slaaer Øjnene ned)*. Veed Du hvad jeg bestandig gaaer og tænker paa, Ib? Naar Svend engang vil belønne mig, saa vil jeg helst af alt bede ham gjøre min stakkels Fader til en ærlig Mand igjen. Det var ikke ham der forraadte os den Dag i Hytten.

IB. Nej, for det var vel den lækre Kulso. Hun lusker endnu allevegne om efter os, imorges red hun sammen med Svenskerne. *(skyder Dyret fra sig)*. Sesaa, nu er det bestilt, Pengene er i Sækken, — færdig til Afrejse, Svend.

SVEND *(undersøger Dyret)*. Vejret er mørkt og taaget, om lidt maa vi afsted inden Maanen kommer frem. Enhver har sin Gjerning. Gud Fader holde sin Haand over os alle. I have forstaaet hvad jeg bød Jer?

GJØNGERNE. Ja vel, Høvedsmand. —

SVEND. Sex af Jer drage efter Slæden over Isen til Kjøbenhavn. I andre sprede Jer omkring i Egnen, og overalt hvor I træffe et af Fjendens Magasiner, stikke I det i Brand. Jeg giver en Rigsdaler for hvert Forraadslager der brænder, men da jeg veed, at enhver af Jer vil fortjene sine Penge, kan jeg ligesaa godt betale dem forud. I ere frygtløse og modige Folk alle tilhobe, der brave Mænd, have I Pengene strax og noget derover.

*(Gjøngerne løfte Dyret i Vejret —)*.

GJØNGERNE. Hurra for vor Høvedsmand og for Kongens Skat.

SVEND *(vender sig mod Palle)*. Kom herhen, Palle.

IB. Af med Huen Dreng, naar Du stedes for ham der.

PALLE *(blotter Hovedet)*.

SVEND. Vi skylde Dig Tak for godt Kammeratskab, Dreng, og vor Tak skal Du have her paa Stedet, inden vi spredes for Fjenden inat. Træd frem, Manne.

GJØNGERNE *(danne en Halvkjæde om Svend og Palle)*.

PALLE *(forlegen)*. Aa nej, Hr. Høvedsmand.

IB. Hold Mund, Dreng, naar han *der* taler.

SVEND. Fordi denne lille, pjaltede Dreng med bare Ben frelste

Ib og mit Liv forgangen Nat paa Jungshoved og ellers i alle Maader i disse Dages Farer har artet sig som det sømmer sig en Gjønge, skal han ogsaa nyde Hæder derefter.

PALLE *(forknyt)*. Aa nej, Svend Gjønge! Hvis jeg kunde tilstedes nogen Belønning, saa kjender Ib mit højeste Ønske, som jeg saa inderlig vil se opfyldt, for at jeg kan blive ved at høre Jer til.

SVEND *(til Ib)*. Hvad mener han?

IB. Han beder for sin Fader, den sølle Tam, som forraadte os til Fjenden.

PALLE *(modig)*. Nej, jeg beder for min Fader, der siden den Dag han kom saa slemt til Skade, ikke har tænkt paa andet end at gjøre sin Synd god igjen. Det var ham, som vaagede over os Alle paa Rejsen herop gjennem Skoven og varede os i Tide og ledte Fjenden paa Vildspor.

SVEND. Palle, taler Du sandt?

IB. Min Dreng har aldrig løjet for os Svend.

PALLE *(knæler ned)*. Om Forladelse for min stakkels Fader. Sig ja, Svend, for dersom I ikke tager min Fader for god, maa jeg fra idag blive hos ham, for saa har han ingen anden at støtte sig til, nu han er syg og elendig.

IB. Naa Du er af saadan Stof, lille Palle, Du slægter vist mig paa, min trofaste Dreng.

KAREN *(nærmer sig, lægger sin Haand paa Palles Hoved, seer bønligt paa Svend)*. Vi er to om den Bøn, Svend Gjønge!

SVEND. Hvor er din Fader?

PALLE. Det tør jeg ikke sige, vore Folk ville gjøre ham Fortræd.

IB. Se ret paa mig, Palle. Saadan seer jeg ud, og Du ved jeg er en glubsk Karl, naar nogen gjør mig bøs. Om jeg nu forsværger min Himmeriges Part og din med paa at ikke En skal blinke ad ham med Øjnene, er Du saa fornøjet?

## ANDET OPTRIN.

*DE FORRIGE. (Tam kryber frem af Bagerovnen).*

TAM. Det er jeg, Ib. *(ydmyg til Svend).* Men selv om I gjorde en Ulykke paa mig, saa maa I det gjerne, for saadan som det nu er med mig, kan det dog ikke vare ved. Jeg har været en stor Synder mod Dig, Svend, jeg beder Dig og Jer Allesammen saa mindelig om Forladelse.

SVEND *(lægger sin Haand paa Tams Skulder).* Naa, ja for Drengens Skyld, din tapre Palle har idag gjort Dig til en ærlig Mand igjen.

*(Tam og Palle omfavne hinanden).*

IB. Tam, din gamle Gavtyv, nu holder jeg af Dig.

SVEND *(til Gjøngerne).* Nu, i Gjønger, giv dem vor Daab, I vide, hvad jeg mener. *(Gjøngerne træde sammen i to Rækker og holde Geværerne som en Allé overkryds over Palle og Tam).*

IB *(højtidelig).* Se min kjære Dreng, der staaer Ulf med Døden. som Fjenden har døbt ham, for der endnu aldrig funden nogen Urt for de Vunder han giver, og der staaer Hartvig fra Dalen, glem aldrig den Mands Hilsen, see alle disse skrammererede Mænd, der vilde slaas med Djævelen og dog vinde, og som Gudfader glæder sig over hver Gang han faaer Stunder til at kigge herned paa Jorden, de hilse Dig alle som om Du var deres Herre og Mester, skriv det op i dit Hjerte, lille Palle.

PALLE. Det er skreven op, Fatter.

IB. Her kommer jeg tilsidst og tager min Hue dybt af for Dig, Du har frelst mig og Svend der, jeg tænker det vejer mere, derfor velsigner jeg Dig, og kalder Dig Gjøngernes Søn.

*(Gjøngerne gribe Palle og løfte ham over deres Hoved).*

PALLE *(brister i Graad).* Jeg skal nok blive Jer en god Stridsmand.

*(Gjøngerne sætter ham ned). Palle iler ud, Ib og Tam følger ham).*

## TREDIE OPTRIN.

*DE FORRIGE, (uden Ib). PALLE og TAM.*

KAREN. Lad os læse en Herrens Bøn sammen for denne sidste Rejsenat.

SVEND *(blotter Hovedet). (Gjøngerne ligesaa).*

KAREN *(med foldede løftede Hænder).* Herre Fader, velsign disse tapre Mænds Færd og hold din beskyttende Haand over deres ædle Anfører og vort ulykkelige Land. Amen.

SVEND. Nu ud et Par af Jer og afsøg Egnen, ved den mindste Fare pibe I som en Ugle

*(nogle Gjønger forlade Scenen).*

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE.*

KAREN *(til Svena).* Hvor alt dette er nyt og forunderligt, det er som et broget Eventyr, og dog saa virkeligt.

SVEND *(mørk).* I Nat ender dette Eventyr.

KARFN *(til Svend).* Disse Dages Farer, siden vi forlode Jungshoved, have først tilfulde lært mig, hvad I maa gjennemgaae, Svend Gjønge. Vi ane oftest kun lidt, hvor dyre Mændenes Sejre maa kjøbes!

SVEND. Med Folk som disse har det ingen Nød. Overfaldet forleden har gjort Fjenden begjærligere efter os; derfor strejfe stærke Patrouiller om og gjør det mere vanskeligt end ellers her i Egnen. Det gjælder jo om at fange os, inden vi i Nat indskibe os til Kjøbenhavn.

KAREN. I har været saa tavs i Dag, Gjøngehøvding. Tal til mig. Hvad tænker I paa?

SVEND. Jeg tænker paa, at dette vel er den sidste Time, jeg er sammen med Eder, inden vi i Morgen komme til Hovedstaden. Der skilles vore Veje for ikke oftere at mødes. Se, Maanens Straaler glide langsomt op ad Træets Stamme; min

Lykke svinder med den, og Mørket kommer, som maaske ingen Morgen følger efter.

KAREN. Og Lønnen, som nu venter Eder af Hans Majestæt efter endt Bedrift, regner I da ikke den for noget?

SVEND. Imellem Eder og mig er en aaben Kløft; den bliver ikke mindre. I veed det, Karen Parsberg, I er mig Fremtid, Nutid, alt, hvad Livet ejer af Godt og Skjønt. I Aftes hørte Jeg Eders Moder love Kørbitz at fejre Eders Bryllup Dagen efter vor Ankomst til Staden, og hun har Magt dertil. I tilhører da en Anden, saa er Alt forbi. *(Træder nærmere; sagte).* Vi skilles da, min eneste Lykke. Fatter Du hvad det vil sige?

KAREN. Nej, mellem os to fatter jeg det ikke.

SVEND *(dæmpet).*

Alene er en Fugl i Ørkenen øde,
der tavs og eensom sørger sig til Døde.

KAREN. Tal dog ikke saa. Man følges Arm i Arm gjennem Livet og er dog ofte fjernet fra hinanden — man skilles ved Volde og Mure og gaaer dog trolig ved hinandens Side.

SVEND. Hvor Din Stemme lyder mild og blid! Hvor dine søde Øjne lyse!

KAREN. Denne Rejse med alle Farer blev den lyseste og skjønneste Tid i mit Liv. Jeg haaber trods Alt, at vor Rejse skal vare ved igjennem hele Livet. — Jeg vil gaa til Dronningen, Hendes Majestæt har Magt til at hæve min Trolovelse med Kørbitz.

SVEND *(modløst —).* Hendes Majestæt har selv paa Jungshoved givet sit Minde hertil.

KAREN. Jeg vil alligevel vove Forsøget, Hendes Majestæt er Eder naadig stemt, hun vil røres af mine Bønner.

SVEND *(med begge hendes Hænder mod sit Bryst).* Ja, bed for mig. Hver Gang jeg seer ind i dine blide Øjne, synes det mig, at ingen kan modstaa din Bøn. *(Han kysser hendes Haand).* Dit friske Smil, dit Billed frem i alle Tanker gaaer;

jeg elsker Dig saa varmt og inderligt, som nogen Mand kan elske Kvinde. — Derfor er denne Afskedstime saa mørk og tung.

KAREN *(synger).*

Blev os da ikke givet
en Trøst for, hvad vi led?
Den bedste Lod i Livet,
en trofast Kjærlighed.

Og derfor ej Du sænke
din Sjæl i Sorgens Nat,
og derfor ej Du tænke,
at Gud os har forladt.

SVEND OG KAREN *(synge).*

Derfor maa vi ej sænke
vor Sjæl i Sorgens Nat
og endnu mindre tænke,
at Gud os har forladt.

SVEND *(knuger Karen til sit Bryst).* Min Kjærlighed, mit Liv.

GJØNGERNES KOR *(dæmpet).*

Fat Mod, Svend kommer vist igjen,
men nu han kan ej andet.
Ham kalder jo hans Konge hen,
til Kamp for Fædrelandet.

*(En Gjønge Tenor synger).*

Hvis aldrig meer Du kom igjen,
mit Hjerte vilde briste;
Du er jo min, Du tapre Svend,
Dig maa de andre miste.

O, stærke Svend, bliv Du hos mig,
Du maa i Krig ej drage;
Vor Konge har saa mange — jeg
har jo kun Dig tilbage.

*(Svend og Karen vende sig og lytte).*

SVEND. Det er om os, vore Gjønger synge.

ALLE GJØNGER *(kraftigt).*

Og lyder nu saa mangen Sang
om Helte, gamle, unge,
kan hænde, de en anden Gang
Om Gjøngers Høvding sjunge.

Han var en Dansk i Sind og Mod,
det Skudsmaal selv han tegned
hos Fjenden med sit røde Blod,
mens vi for Danmark segned.

Ja, herligt krones vil Svends Værk,
derpaa Du sikkert lide;
skarpt er det Sværd og Armen stærk,
som maa for Arnen stride.

DEN DYBE GJØNGESTEMME *(synger).*

Lad ham da gaae, vær glad i Hu,
vor Kamp Gudfader lønner;
det gjælder Fædrelandet nu,
det kalder sine Sønner.

*(Svend og Karen gaa hen til Gjøngerne).*

SVEND. I har Ret, Venner! Jeg hører Eder til; vi kunne ikke skilles i Farens Stund.

KAREN *(til Svend).* Ja, bliv hos dine gode Mænd; de ville føre Dig frelst tilbage til den, som tæller Timerne, til Du kom-

mer. *(til Gjøngerne).* Tak, tak, Allesammen, husk at min Dør er aaben for Eder Alle.

EN GJØNGE. Gud velsigne Frøken Karen.

## FEMTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. FRU ELSE. KØRBITZ. (Fru Else kommer ud af Hytten i Bondedragt ledsaget af Junker Kørbitz).*

FRU ELSE. Det er ikke muligt at lukke et Øje for denne Skrigen og Skraalen; jeg trænger dog saa haardt til lidt Hvile, efter alle disse forfærdelige Anstrengelser.

KØRBITZ *(seer Svend hos Karen. Afsides til Fru Else).* Seer I, naadige Faster! Denne Skyttes utrolige Dristighed.

FRU ELSE *(afsides til Kørbitz).* Vær rolig, jeg seer Alt; men saa længe vi ere afhængige af ham paa Rejsen, maa vi finde os i Alt. I Morgen viser jeg ham tilbage til det Mørke, hvorfra han kommer. *(højt og naadigt til Svend).* Denne Hytte indeholder kun faa Bekvemmeligheder, men den byder den Fordel, at vi nu endelig have naaet Stranden. I mener jo at føre os sikrest over den tilfrosne Bugt til Kjøbenhavn?

SVEND. Om en Time maa vi Alle være parat til Afrejse.

FRU ELSE. Som I behager nu.

SVEND *(peger over Havet).* Fiskeren her og vore Gjønger ville i Nat i Slæde føre Jer over Isen til Kjøbenhavn. I Morgen Middag haaber jeg, at Deres Naade velbeholden er indenfor Byens Volde; men om der er sikrere end i denne ringe Hytte, veed kun Gud, al den Stund Svensken paa ny har i Sinde at storme Staden.

ERU ELSE. O, min Gud! — Jeg arme, forfulgte Væsen! Naar faaer alt dette Ende? — som sagt, Svend Gjønge, jeg overlader Alt til Eder, den hele Omsorg og Æren for vor Frelse.

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. EN FISKER.*

SVEND *(vinker Fiskeren frem)*. Har I mærket noget til de Blaa i Dag?

FISKEREN. I Middags red Oberst Sparre over til Langsø i Følge med tre Officerer og nogle Menige, og for to Timer siden red Captain Esner herned. Kulsoen sad paa hans Hest. De spurgte saa flittigt til Eder. — I denne Tid kommer der hver Dag Folk i Bondekofter udvendig og Silke forinden, med Hænder saa hvide som Sne. De føre Allesammen Bylter med sig, og de vil Alle, at jeg skal føre dem til Kjøbenhavn.

SVEND *(smilende)*. Jeg fører ogsaa en Bylt med mig.

FISKEREN. Tænkte jeg det ikke nok! — Naa ja, vi bringe vel baade Eder og den i Havn, *(seer op efter Maanen)*. Saa er det paa Tide at vi gjøre os klar til Afrejsen. Maanen vil blive vor værste Fjende i Nat.

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. IB.*

IB *(springer ind)*. Sluk Ilden! — Af Sted — muntert!

FRU ELSE. *(skriger)*. Men Gud i Himlen, Menneske, hvad er der nu paa Færde?

IB. Ja, naar nogen skulde spørge derom, saa svar, at I veed det ikke, Allernaadigste. *(Fru Else skynder sig ind i Hytten tilligemed Kørbitz)*.

## OTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. (uden Fru Else og Kørbitz).*

SVEND *(til Ib)*. Er Fjenden i Nærheden?

IB. Vore Vagtposter melde ham fra tre Kanter. De komme

alle herned mod Færgestedet; de maa have Færten af os. Jeg selv mødte Esner og Kulsoen en Fjerdingvej herfra.

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRITE. FRU ELSE. KØRBITZ. (Fru Else kommer ud med en stor Bylt. Kørbitz segner under Pakker. Fru Else sætter sig paa en Slæde i Baggrunden. Karen og Inger følge til Fods.*

IB *(tager om Fru Elses Bylt).* Hvis I vil følge mit Raad, saa lade vi Mineralierne blive her tilbage. Fiskeren vil bringe det altsammen over i Morgen.

FRU ELSE. Raser Mennesket, jeg skulde betro dette til — —

IB *(hvisker til Fruen).* Ja, hellere end til Svensken. Derude paa Isen i det klare Maaneskin er I saa godt som rettet an paa Tallerkenen for dem.

FRU ELSE. Stille Bonde overfor hans Herskab.

IB *(medens han pakker Slæden).* Se saa — nu af Sted Folkens med Delicatesserne! Svend og jeg tage alene med den anden Slæde over Land. Jeg skal siden sige Deres Velbyrdighed hvorfor.

SVEND *(efter at have taget Afsked med Karen).* I have mine Instrukser. I Morgen Middag mødes vi, om Gud vil, udenfor Østerport.

*(Ib hvisker Afsked til Inger).*

FRU ELSE *(til Gjøngerne som begynde at trække).* Kjør saa, jeg er rede.

IB *(dybt hilsende for Fruen).* Hør nu mit allersidste Raad, naar I om lidt seer Svensken gallopere efter Jer derude, skal I bare vise ham Jeres naadige Ansigt, I skal see — han gjør omkring!

SVEND *(staaer med Hatten i Haanden og seer efter de Bortdragende. Til Ib).* Lad det være nok med de Løjer. — Vi drage nu hurtigst langs Stranden til Kjøbenhavn. I Andre følge efter i Afstand og give det aftalte Tegn, naar Fjenden nærmer sig. *(Gaaer med en Gjønge, der trækker en mindre Slæde).*

## TIENDE OPTRIN.

*IB. PALLE.*

PALLE *(med et Horn i Haanden, aandeløst).* De ere lige herved, Fatter; de har overrumplet vor Vagtpost mod Syd. Jeg saae dem fra Buskene. — Af Sted! eller vi ere omringede.

IB. Saa sagte, saa sagte, du lille Hvalp! Det er vist bedst, Du bliver hos os og ikke føjter om paa egen Haand mellem de svenske Kugler.

PALLE. Det tør jeg ikke love, for jeg holder det ikke. Jeg bliver her tilbage og frelser Jer. Afsted!

IB. Hvad skal den Sludder betyde?

PALLE. Jeg hørte for lidt siden, at Kaptain Esner sagde til sine Folk, at de skulde samles her og omringe Færgestedet; men hvis de hørte deres Retraitesignal, saa var der Ugler i Mosen. Saa skulde de trække sig tilbage, og samles paa den anden Side af Skoven. *(springer i Vejret).* Jeg kan deres Signal, Fatter? det har jeg øvet mig paa i mine ledige Timer. Nu skal Du høre.

IB. Fanden heller! — Saa tud dem dit Stykke, men spar paa Vejret til Finalen.

*(Palle sætter Hornet for Munden og blæser et Signal).*

IB. Sludder! — Du blæser jo pinefalsk, lille Palle. Har Du nogensinde hørt Ving blæse til Retraite for os?

*(Palle griber ham henrykt i Armen, og lytter. Et Horn gjentager hans Signal i det fjerne).*

PALLE. Hører Du Fatter, de gaaer i Fælden! — Hurra! Nu faaer han sit eget baglænds. *(klapper paa Hørnet).* Det er dog en dejlig Kammerat, denne her.

*(Palle blæser og lytter).*

*(Signalet svarer ham paany).*

## ELLEVTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. KULSOEN. (Kulsoen kommer tilsyne mellem Træerne og forsvinder).*

IB. Nu af Sted efter Svend. Men spring først ind i Hytten og sluk Ilden paa Skorstenen, at her ikke sker Ulykke med Ild og Lue for Fisker Hans, mens han er borte i vores Ærinde. *(gaaer tilhøjre).*

*(Palle springer ind i Hytten).*

## TOLVTE OPTRIN.

*ESNER. KULSOEN. (Esner med dragen Kaarde og Kulsoen komme i det samme ind). (Palle kigger ud af Døren og smutter ind i Bagerovnen).*

ESNER. Hvad Djævlen gaaer her dog for sig? Herfra lød vort eget Signal. — Pokker til Skov at stavre om i i denne Hundekulde ved Nattetid.

KULSOEN *(rasende, peger paa Baalet).* Snydt os, har de. Se, Baalet ryger, Gjøngerne kan ikke være kommen langt. Det var igjen Palle, den Skarnsknægt, som varede dem ad og blæste Signalet, og nu er Jeres Folk ad Helvede til; Forfølgelsen er forbi. — Se, her ligger hans Tudehorn. Han selv er krøben derind i Bagerovnen *(springer hen og stiller sig op for Aabningen).* Jeg skulde ikke sige det om mit eget Barn; men jeg giver ham hen for vor Sag; vi faae intet Held, før vi har Ende paa ham. — Der seer i Uglen.

*(Palles Hoved kommer til Syne i Aabningen).*

PALLE. Motter, Motter! I volder Jert eget Barn en ynkelig Død *(Esner gaaer hen til Bagerovnen, Palle forsvinder i det Indre).*

ESNER. Palle — eja, Drengen fra Jungshoved? — Vi have nok et lille Regnskab at opgjøre, vi to!

KULSOEN. Palle, Palle, jeg har tidt nok advaret Dig. Du skulde have æret din egen Moder, saa havde Du faaet Lov at leve længere her paa Jorden.

ESNER *(befalende, banker med Kaarden paa Muren).* Herud med Dig.

*(Palle forbliver tavs).*

ESNER. Naa saa Du vil have det paa den Maade! *(bukker sig og støder sin Kaarde gjentagne Gange ind i det korte Ovnsted). (Palle udstøder et hæst Skrig).*

SENER. Der ramte jeg nok lige i Mørbraen. — Vent lidt, nu skal jeg hakke Dig til Plukfisk! *(støder paany)*

*(Skriget lyder svagere og døer hen i en Rallen).*

KULSOEN *(i Forgrunden, tørrer sine Øjne).* Jeg bliver ordentlig helt rørt. Man har da ogsaa Hjerte i Livet.

ESNER *(stikker Kaarden i Skeden).* Hør, nu tuder han nok saa galant sin egen Retraite! Han havde iørefaldende Talent for Musik, den Knægt. — Se saa, nu er Legen endt for i Dag. Søg I nu hjem til Kvarteret. Jeg har en lille Pige her i Nærheden, jeg har lovet at see til. *(vil gaae).*

## TRETTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. IB. (Ib springer ind som en Vild og hugger Esner ned. Griber Kulsoen).*

ESNER. Mord og Bøddel! *(falder)* det var den værste Habadudas *(døer).*

IB *(til Kulsoen).* Hvor har I gjort af Drengen? Jeg hørte ham skrige om Hjælp.

KULSOEN. Har ikke seet ham for mine levende Øjne.

IB. Du lyver, Kanaille! — Hvor har I gjort af Drengen? Jeg hørte hans Dødsskrig i dette Øjeblik.

KULSOEN. Det var jo mig, der skreg; Esner vilde bare omfavne mig. — Slip mig, lille rare Ib.

IB *(griber hende).* I Nat gjør vi to vort Regnskab op, Boel; I skal dø. — Ja. Slaa kun om Jer; der er ingen i Verden, der kan frelse Jer mere.

PALLE *(stikker Hovedet ud, nikker og leer).* Jo, der er vist Een! — I maa ikke dræbe hende. Hun er jo dog min Moder.

IB *(jublende)* Drengen lever!

PALLE. Spillevende! Det var et rart Hul at ligge i, mens jeg lod det Skarnstøj prikke i min Madpose. Se her! *(holder en hullet Tværsæk i Vejret).* Herre Jemini, hele fire Flænger! De har rent skamferet min Aftensmad. — Men jeg snød dem igjen. — Lad hende kun løbe, kjære, gode Ib.

KULSOEN. Ja, lad mig kun løbe, elskede Ib. Du seer, jeg har ingen Fortræd gjort mit eget Kjød og Blod.

IB. Siden Drengen beder for Jer, skal I ikke falde for min Haand; Vorherre skal dømme Jer. *(Han binder Arme og Been og surrer hende fast lil Pælen udenfor Hytten).* Forstaaer I, hvad jeg mener? Det er koldt i Nat; der kommer ikke flere Mennesker her forbi før i Morgen — er det saa Meningen, at I skal leve og gjøre mere Fortræd, saa frelser Vorherre Jer nok; hvis ikke, saa lukker I Jeres lumske Øjne for bestandig.

KULSOEN. Naade — Barmhjertighed, lille Palle!

IB. Gaa din Vej, Palle, det er ikke værd, Du tøver her længer, jeg *kan* ikke give hende bedre Vilkaar, det er Svends og mit Liv det gjælder. *(Palle vil sige noget, men forsvinder i et Spring).*

IB *(tager Esners Hat og sætter Kulsoen den paa Hovedet; giver hende Kaarden i Haanden).* Siden I saa inderlig gjerne vilde have fat paa os, skal I i det mindste have den Plaser at see os drage bort. — Farvel, lille So! *(tager sin Hue af med et dybt Buk).* Sikken en Himmerigesmundfuld I bliver for de sultne Ulve, der huserer i Egnen! — I ønske os Alle en fornøjelig Rejse.

*(Kulsoen skriger).*

Tæppet falder.

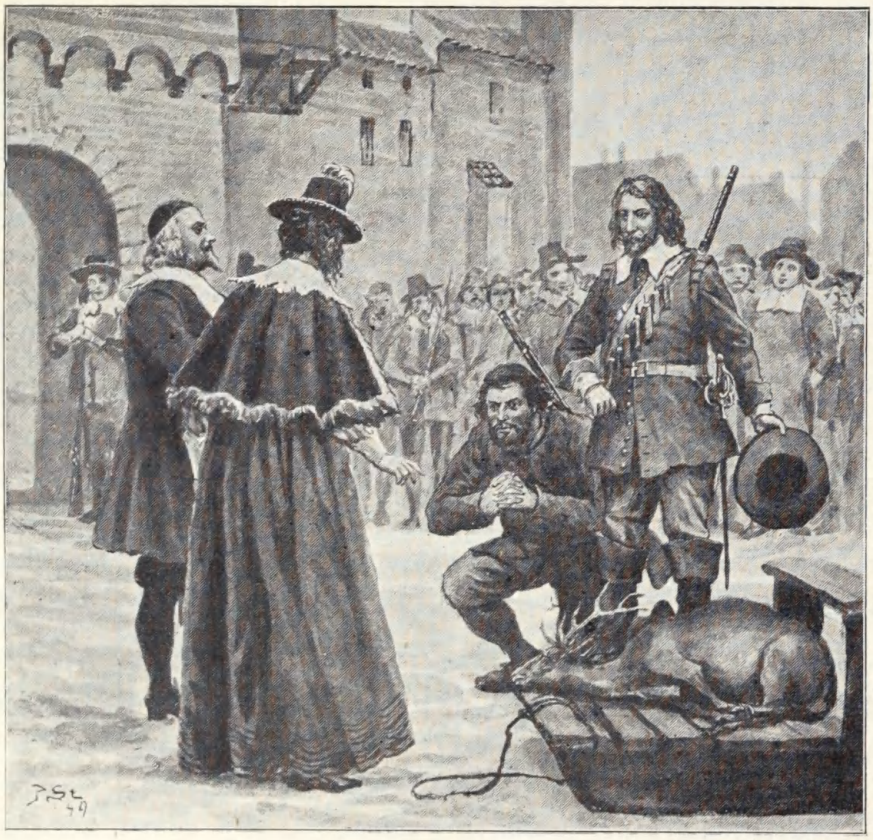

# FEMTE HANDLING.

## FØRSTE OPTRIN.

*SVEND. IB. FRU ELSE. KAREN. INGER. KØRBITZ. EN SERGEANT. HELLEBARDISTER. SOLDATER. BORGERE. GJØNGER staae i Forgrundens Hjørne med en Slæde, hvorpaa et Dyr. (Borgere sidde om en Vagtild og støbe Kugler af Tintallerkener o. s. v.) (Fru Else, Karen, Inger og Kørbitz i Rejsedragter).*

SANG.

Agt paa hvert Smil, som Dig Lykke har sendt.
næste Sekund er det maaske alt endt,
vekslet til Sorg for os Alle,
Trommen og Hornene kalde

fra Smil og fra Sang, fra den elskede Mø
til Kamp
for vor Fædreneø!

Kamphornets Lyd skræmmer Ingen af os —
komme de, ville vi byde dem Trods.
Syng kun, min elskede Kvinde,
lad dem høre vor Jubel herinde!
Jeg gjemmer dit Smil, med dit Navn vil jeg dø
i Kamp
for vor Fædreneø!

IB *(støtter sig til Bøssen; med Huen i Nakken).* Det holdt haardt, men saa langt kom vi da — begribeligvis!

SVEND *(træder hen foran Hellebardisterne, som holde Vagt ved Indgangsporten til Slotsgaarden).* Jeg ønsker Adgang til Slottet for at søge Audiens hos Kongen.

HELLEBARDISTEN. Vi have Befaling til kun at indlade Medlemmer af den høje Adel og Rigsraaderne.

IB *(peger paa Svend).* Er I fra Forstanden? Kan I ikke kende et kongeligt Mandfolk fra Dukkeneier?

SVEND. Mit Ærinde taaler ingen Opsættelse.

HELLEBARDISTEN. Her kommer Ingen ind.

IB. Eja, det lader til at der skal skarpere Klinger til for at naae ind til vor Konge end til at bryde gjennem Fjendens Hær *(nærmer sig truende). (Hellebardisterne sænke deres Geværer i Kors foran Indgangen).*

IB. I ulyksalige Spyddragere! Hans Naade vil skikke Jer al Landsens Elendighed paa Halsen, naar dette rygtes. — Jer og Jeres Efterkommere til syvende Led.

FRU ELSE *(fornemt til Svend).* Jeg har sagt Jer det, min gode Skytte: den Første den Bedste naaer ikke saaledes ind til Majestæten.

SVEND *(smilende).* Vi ere heller ikke de Første de Bed-

ste. Hvorledes kunde vi da være Eders Naades Rejsekammerater?

EN SERGEANT *(træder ud af Vagtstuen)*. Hvad bringer I, Godtfolk?

SVEND. En god Tidende til Hans Majestæt, som han længe har ventet.

IB. Den gladeste, han har faaet siden Julehelligdage.

SERGEANTEN *(peger paa Slæden)*. En Hjort?

IB. Der lever ikke Mage til den Hjort i denne Verden. Den er sine halvtredsindstyve tusind Daler værd mellem Brødre.

SOLDATER OG BORGERE *(briste i Latter)* Halvtredsindstyve tusind Daler!

IB Saa regner jeg endda hverken Hud eller Skrog med.

KØRBITZ *(træder hen til Sergeanten)*. Jeg er Ridder von Kørbitz, Dronningens Kavaleer. Jeg har ledsaget den naadige Fru Parsberg og hendes Datter, Hofdame hos Hendes Majestæt, gjennem Fjendens Hær og kommer nu at aflægge Regnskab for et af Hans Majestæt os betroet Hverv, som det er lykkedes mig heldigt at tilendebringe ved disse brave Folks Hjælp. Jeg begjærer derfor Adgang til Slottet for Damerne, denne Slæde og mig selv.

SERGEANTEN *(hilsende)*. *(Til Vagten)*. Det er en anden Sag, lad det naadige Herskab passere.

IB *(rørt)*. Herre Gud, saa fik vi da Naaderne rigtig afleveret! Vi skulde vist helst have Kvittering for, at de er hele og holdne, uden Lækage hvad Svensken anbelanger.

KØRBITZ. Og Slæden?

SVEND. Den bliver her.

*(Ib sætter sig paa den. Gjøngerne slaae Kreds om den)*.

KØRBITZ (*naadigt*). Jeg skal besørge Eders Ærinde til Hans Majestæt, Godtfolk. I Morgen kunne I indfinde Jer og høre Svar.

IB (*slaaer ud med Benene*). Naa, saa det kunne vi? — Maa vi ikke nok faae Lov at lade det være?

ERU ELSE. Den Uforskammede! — Godt, at disse Dages Rædsler har faaet Ende. — Kom, Datter! modtag din Trolovedes Arm.

(*Hellebardisterne slaae Porten op. Fru Else, Karen og Kaptajn Kørbitz passere ind i Slotsgaarden. — Idet Karen gaaer forbi Svend, rækker hun ham Haanden*).

SVEND (*bøjer sig; kysser hendes Haand*). Her skilles vore Veje, Frøken Karen. For Eder Lyset hist inde — for mig Mørket herude.

FRU ELSE (*til Karen*) (*standser og seer tilbage*). I Farens Stund kunde Du et Øjeblik glemme, at denne Skytte ikke er vor Ligemand. Nu vende vi tilbage til ordnede Forhold. I Morgen skal min Tjener bringe ham en passende Belønning for ydede Tjenester; dermed ere vi kvit.

IB (*slaaer ud med Haanden*). Kvit, Naade! Og kom kun igjen, naar Folk næste Gang danser Polsk med hende. I kan maaske gjøre Jer Forhaabning om en ny Haandsrækning.

(*Fru Else, Karen og Kørbitz gaae ind gjennem Slotsporten*).

## ANDET OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden FRU ELSE, KAREN og KØRBITZ). (SVEND sætter sig afsides paa Slæden med Hænderne støttet omkring Hovedet. — GJØNGERNE lejre sig. — IB gaaer hen til Vagtilden).*

FØRSTE BORGER (*til Ib; peger paa Svend*). Med Forlov hvem er den Mand?

IB (*dæmpet*). Det tør jeg ikke sige.

ANDEN BORGER. Vi fortælle det ikke igjen.

IB. Det er en fornem Mand — og det er vi begge To. Han ejer de bedste Grevskaber, man vil se —, det gjør jeg med. At sige, mit er kun et lille Grevskab.

TREDIE BORGER. Jer Dragt er ellers kun ringe.

IB. Kan I ikke se, vi ere forklædte? — Han er den fornemste af alle Kongens Generaler.

EN TYK BORGER. Det faldt mig straks i Øjnene. — Men hvad er det for en Hjort, I har der paa Slæden?

IB. Ja, deri stikker just Hemmeligheden. — I vide Alle, at det er den slemme Is, der har voldet Landet Ulykke og bragt Fjenden over til Sjælland, ikke sandt?

TYKKE BORGER. Det er vist nok.

IB. Nu maa I vide, at min Herre, før han blev General, var Apotheker og opdagede en Mixtur, som bringer Is til at smelte. — Det er blot Maaden at fange rigtig an, det Hele beroer paa.

TYKKE BORGER. Den Smule Mikstur vil da ikke forslaae til den Mængde Is omkring Sjælland?

IB (*hemmelighedsfuld*). Naar Isen først er begyndt at tøe, saa faaer Vandet underneden den Magt til at fare fort dermed. Derefter træder Generalen frem mellem Kanoner, og Modet stiger formedelst Salver og Skrig af de Forbistrede, men som ulyksalige Koner med deres smaa Børn fortabe sig i Fyr og Flammer. — Er I med?

TYKKE BORGER (*nikker*). Begribelig. Det er om Krigen, I fortæller.

IB. Nu har jeg betroet Jer vor Hemmelighed. Hvis I snakker om den, maae I selv tage Følgerne.

BORGERNE. I kan være rolig.

NIELS NIELSEN (*rejser sig og træder hen til Ib*). Jeg er Oldermand Niels Nielsen. Ræk mig Haanden. (*Ib rækker ham forundret Haanden*).

NIELS NIELSEN (*alvorligt*). I er lige saa lidt en fornem Mand som jeg; det fornam jeg straks paa Jer Tale og nu paa Jeres barkede Haand. — Her er ikke Stedet at gjøre Løjer. Hvad vil I, og hvem er den Mand der?

IB. I regne ikke mine Ord saa nøje. Hvis der blev en Fisk af hvert Rogn, vilde Havet snart gaae op i Spegesild. — Den Mand der er ellers Svend Gjønge.

ALLE BORGERNE (*flokkes om Svend*). Svend Gjønge — velkommen! Leve Gjøngehøvdingen! — (*trykker Svends Haand*).

NIELS NIELSEN. I er en af Landets tapre Sønner. Velkommen i Nødens Stund! Tilhører disse Mænd Eder?

SVEND. Nej, jeg tilhører dem. — Omtrent to hundrede Gjønger indtræffer hertil i Nat, for at deltage i Byens Forsvar.

NIELS NIELSEN *(arbejder atter ved Kuglestøbning)*. De brave hollandske Matroser ere ogsaa komne os til Hjælp; vore Studenter slaaes som Løver i Dands. Intet sammenskrabet Fyldefolk! — Lad nu Fjenden komme! han skal faae en varm Frokost. — Det siges, at Svensken vil storme Kjøbenhavn i Nat.

FØRSTE BORGER. Vi overgive os ikke, om vi saa skulle koge Suppe paa vore Skindbukser. — En af Jeres Gjønger meldte nylig i Hovedkvarteret, at Svensken har lagt Halm og Risknipper ud ved Kalvebodstrand for at fryse Isen tykkere.

ANDEN BORGER. Ja, de have allerede i Sejersmod delt vore Huse og sige: Hænger Staden end i en Lænke ved Maanen, vi skulle dog vinde den Jomfru.

TYKKE BORGER. Dag og Nat kalder Stormklokken alle Mand til Voldene; det er for at trætte os ved Skinangreb. *(Sukker)*. Ak ja, man kan blive træt tilsidst.

NIELS NIELSEN. Vor Konge og Dronning ere dog de Første overalt, hvor Faren er størst. De trøste de Saarede, belønne de Tapre; de komme os saa nær, at vi høre deres Hjerter banke. — Gud skærme vort høje Kongepar!

BORGERE OG GJØNGER Amen!

NIELS NIELSFN. Nu raader Gud for Resten. Alt er barikaderet, tre hundrede Ildsvælg paa Voldene, som ere gjort glatte af Is, og kommer det til det Yderste, kunne selve Gaderne forsvares bag Jernkjæder. Saadan bør det være! *(Synger)*.

I Splid gik længe Kraften tabt,
det var de onde Dage,
da den, som blev til Frænde skabt,
han var sin Frændes Plage.
Der kom endnu en værre Tid
af Trængsel fuld og Smerte;
men den har jævnet gammel Strid;
nu Hjerte slaaer mod Hjerte.

KOR.

Men den har jævnet gammel Strid;
nu Hjerte slaaer mod Hjerte.

NIELSEN.

Og da en lav, en nedskudt Vold
omslutted Danmarks Rige,
blev Retten Magt, blev Eenhed Skjold,
og da blev Alle lige.
Lyd, Sang, henover Vold og Sø:
i dybest Nød og Fare,
vor Konge vil i Reden døe —
vi Reden vil forsvare!

KOR.

Vor Konge vil i Reden døe —
vi Reden vil forsvare!

NIELSEN.

Naar vi nu ringe Fred i Land,
og de derude vige,
maaske vi mer ej synge kan;
men da vil Andre sige:
Et lidet Folk er Dansken kun,
dog skal Alverden vide:
det bliver stort i Nødens Stund,
og det forstaaer at stride.

KOR.

Det bliver stort i Nødens Stund,
og det forstaaer at stride.

NIELSEN *(med oprakt Haand)*. Og nu paa vore Poster, Folk!
Det er Midnat. Hvad der skal ske, staaer i Guds Haand.
*(Borgerne tage deres Vaaben og gaae).*

## TREDIE OPTRIN.

*SVEND. IB. HELLEBARDISTER. GJØNGER. (Svend sidder atter paa Slæden sammensunken).*

IB *(lægger sin Haand paa hans Skulder).* Du er saa tavs, min Herre og min Broder. Er det fordi den Smule Slotsmur nu skiller Jer ad, Dig og den bitte Frøken? *(Svend ryster hans Haand af Skulderen).*

IB. Ak, Svend, Du har aldrig nævnet dit Hjertesanliggende for mig, og jeg kjender dog det Hele fra den første Begyndelse dernede, mens I red i Skovene ved Jungshoved.

SVEND *(sørgmodig).* Fru Else har Dronningens Samtykke til Frøken Parsbergs Trolovelse med Kørbitz, imorgen tidlig, om nogle faae Timer, feires Bryllupet.

IB. Jeg kjender det Hele. Jeg lurede og luskede, medens Junkeren og den gamle Frue logrede for hinanden paa Rejsen herop. Den kjære Familie kan tvinge Frøkenen til at række Kørbitz Haanden for Alteret om nogle Timer; men der er jo længe til den Tid.

SVEND. I Morgen staaer Brylluppet. Fru Else har nu alene at befale. Medens vi Andre slaaes, røver de herinde mit Liv, min Fred. Dermed er alt forbi.

IB. Sorgen banker paa Hvermands Dør. — Se Dig om, Du har brave Kammerater, som holde af Dig — det er dog Noget. — Fremfor alt har Du et Fædreland, som kalder paa Dig, og som i Nat har os Alle nødig.

SVEND *(modløst).* Jeg ser en lav Jordvold om en nedskudt By.

IB. Og om dit Land ikke var større, end Du kunde skjule det med din Moders Forklæde, sagde Du til mig, saa har Du dog et Fædreland med Minder, som klinger viden om. *(Synger).*

Vidt har Svend stævnet om til mange Egne,
Alverdens Herlighed han saae i dem;
men fremmed fandt han sig dog allevegne,
og intet Sted var som hans eget Hjem. —

Saa frodiggrøn en Have,
saa rig paa Heltegrave. —
Og enten det er lille, hvad eller det er stort,
Tro Du kun mig, sa'e Svend,
Det er for os det bedste paa hele Verdens Jord.

*(Svend sidder stille og ubevægelig med Hovedet støttet i Haanden).*

IB. Jo, det sagde Du, Svend. — Jeg troer nu alligevel, det meste er Løgn. — Landet blev kun givet til dem deroppe, *(peger mod Slotsmuren).*

SVEND *(rejser sig heftigt).* Godt, Ib! Saa lad os værne om deres Lykke. Desto større bliver Fortjenesten. *(Synger).*

Kan Du ej staae ved Adelsmandens Side,
som Ligemand og Gjæst i samme Sal,
saa tænker jeg, at Du kan med ham stride
for Fædrelandet paa den samme Val.
Det hædrer, og det lønner
enhver af sine Sønner —
Og enten det er lille, hvad eller det er stort,
saa tro Du mig, sa'e Faer,
det er for os det bedste paa hele Verdens Jord.
*(Heftig begejstret).*

Vel flagred mangen Ravn til vore Strande,
en Sværm fra Sønden kom og en fra Nord,
og Bytte søgte de med Sværd og Brande;
men hvad de fandt var dog kun seks Fod Jord.
Og over Død og Flammer,
og gjennem Nød og Jammer
*(Peger paa Fanen).*
den røde Dug bestandig har budt dem alle Trods;
der staaer den stolt endnu —
og det skal aldrig spørges, at de tager den fra os!

IB. Og over Død og Flammer,
og gjennem Nød og Jammer — *(polisk).*
Jeg vidste jo nok, der var lidt Liv i Dig endnu!

## FJERDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. DRONNINGEN. NANSEN. VÆBNEDE BORGERE. (Dronningen ledsaget af Nansen, og nogle væbnede Borgere. (Hellebardisterne skuldre).*

DRONNINGEN. Tak, I gode Mænd! Begiv Eder trøstig til Eders Poster. Det bør ej spørges, at nogen dansk Mand i Nat sveg sin Plads, selv om det skete for at værne om Eders Dronning. *(Borgerne hilse ærbødigt og fjærne sig). (Nansen bærer sin Baret i Haanden; fører Dronningen mod Porten).*

DRONNINGEN *(slaaer op med Haanden, idet hun vil træde ind i Slotsgaarden).* Borgermester Nansen! vaag over Hans Majestæts kostbare Liv deroppe paa Bastionerne, — vig ikke fra Kongens Side inat.

NANSEN *(hæver sit Sværd og kysser det).* Min høje Dronning! Eders kongelige Gemal spændte nylig denne Kaarde fra sin Side og hængte den om mig. Hvad næste Time bringer, veed kun Gud. Hør Stormklokken kalder atter! Men skulde dette blive min sidste Stund, da sig vor naadige Konge, at jeg faldt med hans Sværd i min Haand og Eders Billede i mit Hjerte.

DRONNINGEN. Jer Lod er dog lykkeligere end vor, Borgermester. I kjæmpe, vi lytte og martres i Uvished, mens vi lider med vore Folk derude.

NANSEN *(bøjer Knæ og kysser Dronningens Haand).* Min høje Dronning! med Eder, for Eder ville vi leve eller dø.

SVEND *(træder ærbødigt nærmere).*

NANSEN. Svend Gjønge!

DRONNINGEN *(iler mod Svend).* Vær os velkommen, Gjøngehøvding! — Hans Majestæt har været i stor Uro for din Skyld.

NANSEN. Og det Ærinde, vi betroede Dig, hvorledes har Du forrettet det?

SVEND *(mod Dronningen).* Som det sømmer sig at udføre Majestætens Ærinde.

IB *(med Huen i Haanden).* Begribeligt.

DRONNINGEN. I bringer Pengene?

SVEND. Ja, forvaret der *(peger paa Hjorten)*.

DRONNINGEN. I Sandhed, det er første Gang, vi have modtaget Landets Skat under den Forsegling. *(Ser Ib som holder Huen i sine Hænder og knæler i Sneen)*. Hvem er den Mand? Vi synes at have seet ham tilforn.

IB *(nikker)*.

SVEND. Han har trolig holdt det Løfte, han gav, at blive Eders Majestæt en god og ærlig Stridsmand.

IB *(forlegen)*. Aa, jeg har jo ingen Ting gjort.

DRONNINGEN. Rejs Dig. Vi have hørt om din Herres og dine Bedrifter.

IB *(stammende)*. Naadige Majestæt fæstede mig til en flittig Krigsmand, saa sagde Gudfader ja dertil og hjalp forresten trolig med.

DRONNINGEN. Hvormed skulle vi belønne Eders Troskab?

IB. Om Kongelige Majestæt vil sige ja til, at jeg maa kysse Eders Haand, saa er det godt.

SVEND. Hvis det ikke fattedes ham paa Mod at komme frem dermed, saa har han et andet Ønske.

DRONNINGEN. Tal. Vi sige forud ja, vel vidende, at vi i næste Stund maaske ikke have Magt dertil.

IB. Nej, jeg vil ikke sige det.

DRONNINGEN. Saa tal Du hans Sag, Gjøngehøvding.

SVEND *(medens Ib bønligt ryster paa Hovedet)*. Fordi denne Mand vilde gaae i Døden for at fremme Eders Majestæts mindste Ønske, og eftersom han saae den i Øjnene Dag og Nat, siden Skatten blev betroet i vore Hænder, derfor bønfalder han om, at Kongen vil lade ham Forlov til at bære samme Kjortel og Mærke som Eders Vagtmestere.

DRONNINGEN *(smilende)*. Hvorfor just Vagtmester?

IB. Desformedelst at lille Inger vil synes saa godt om Dragten. Men det kan vente til en anden Gang. Kanskesig faae vi mere at bestille for Eders Naade i Nat.

DRONNINGEN *(venligt)*. Vi have ikke nødig at vente, dit

Ønske skal blive tilstaaet straks. — Rejs Dig, min brave Vagtmester!

IB *(kysser henrykt sin Haand og berører Dronningens Kjole (bestandig knælende).* Nu har I gjort mig saa sjælelivsensglad. Mangfoldigst Taksigelse! *(hurtigt; idet Nansen taler med Svend).* Der var ellers en anden Ting, jeg vilde lade Deres Majestæt vide. Det gjælder vor Gjøngehøvdings Liv inat.

DRONNINGEN. Fat Jer hurtigt.

IB. Han holder af Eders Naades Dame, Karen, og hun af ham; men Fru Else har skjænket hans Kjæreste til den trangbrystede Kørbitz, og Bryllupet skal staae i Morgen, det vil vor Høvedsmand tage sin Død over.

DRONNINGEN. Den Sag maae beroe til beleiligere Tid. *(Højt til Svend).* Og nu til Hans Majestæt med den glade Tidende!

NANSEN *(til Hellebardisterne).* Hils for denne Mand! Han bærer saa godt et adeligt Mærke som Nogen.

*(De gaae ind i Slottet, Nansen lader en Soldat bringe Hjorten ind).*

## FEMTE OPTRIN.

*IB. SKILDVAGTERNE.*

IB *(overlegent).* Endskjønt I to arme Mennesker have forseet Jer grumme imod mig, saa skal jeg, Dronningens Vagtmester, dog bede kongelig Majestæt om Pardon for Jer, at I ikke skulle blive levende henrettede og lagt paa Stejle denne Gang.

*(Han vil gaae, men seer Palle, der slaaer et Hjul ind paa Scenen).*

## SJETTE OPTRIN.

*DE FORRIGE. PALLE. (Hornsignaler, Trommehvirvler bag Scenen, fjerne Skud).*

PALLE *(ivrigt).* De komme! Fjenden stormer fra alle Sider. De have Halmviske i Hatten og trække hvide Skjorter over Uniformerne for at ligne Sneen — Ritsch — ratsch! — Hurra!

STEMMER *(udenfor).* Fjenden stormer ved Kalvebodstrand!

IB. Saa de er allerede trukken i Ligskjorten? Rød skal den blive, før de faae Lov at hvile paa dansk Jord. Det er som det skal være!

PALLE. Hør hvor de fyrer fra Stykprammen ved Christianshavn! Der er en hel Krans af Ild derude! — Fald an, Fald an! raabe vore Folk. — Det et herligt. — Skynd Jer, Fatter, vi maa med!

IB *(strengt).* Hvor har Du været siden igaar, Dreng?

PALLE. Hos Fjenden, begribeligt! Jeg har spist og drukket med dem; de lod mig besørge deres Budskaber fra Post til Post. Og vil I ikke tro mig, saa see her, jeg har ærlig og redelig sparet dem op! *(Han knapper Trøjen op, og leverer Ib en heel Række Breve).* Nu er de besørgede! fra General Fersen, Oberst Sparre og hvad de Alle hedde! *(hilser militærisk).*

IB. Kom til mit Bryst, Du klejne Knægt! Jeg kjender en Vagtmester, som maaske kan bringe det til, at Du faaer blanke Knapper paa Koften ligesom han selv.

PALLE *(springer i hans Arme. — Larmen tager til. Klokketemten. Begfakler tændes).* Og tude i Horn og gaae foran Krigsfolket, Fatter, da skulde jeg ikke ønske mere i denne Verden.

IB. Du kommer nok til at tude i Horn for hele den danske Krigshær, min Dreng!

PALLE *(slaaer en Koldbøtte).* Halli — ho — høi!!

IB *(seer Gjøngerne samles).* Hvor bliver Svend dog af?

## SYVENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE. GJØNGER. HOLLANDSKE MATROSER. EN TAMBOUR. (En Patrouille hollandske Matroser med Økser paa Nakken gaae syngende over Scenen).*

SANG.

Nu paa Vagt,
nu paa Vagt
og giv nøje Agt, aahøj! —
Dagen kommer, Mørket svinder;
før den næste Sol oprinder,
ligger hist paa Sneens Lagen
mangen ærlig Sømand slagen. —
Nu paa Vagt,
nu paa Vagt
og giv nøje Agt — aahøj!

*(forsvinde).*

## OTTENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Matroserne) BORGERE. (Borgerne ile over Scenen). (Skud nærmere udenfor Scenen).*

SANG.

Kom nu Brødre, Faren kalder
til den sidste Kamp os hen.
Trommen hvirvler, Hornet gjalder —
slutter Kreds, I danske Mænd!

*(ile ud).*

*(Under denne Sang er Svend Gjønge kommen fra Slottet).*

## NIENDE OPTRIN.

*DE FORRIGE (uden Borgerne) SVEND GJØNGE. (Ving blæser Gjøngernes Krigssang).*

GJØNGERNE *(istemme).*

(EGEN MELODI).

I Dag vil vi slaaes, i Morgen maaske dø,
i Dag spirer Græsset, i Morgen er det Hø.
Agt da vel paa Tiden,
Brug Dig vel i Striden!
Paa Sejren kan vi hvile, naar Mørket stunder til!
Du ved Drikkebordet,
jeg paa Valen jordet —
Det gaaer med os Alle, som Vorherre vil.

*(De marschere ud).*

*(Kamptummel i det fjerne. Flammeskjær i Baggrunden).*

## TIENDE OPTRIN.

*DRONNINGEN. DRONNINGENS DAMER. FRU ELSE. KAREN. INGER. KØRBITZ. (Slotsporten aabnes under Gjøngernes Sang. Dronningen kommer ud, omgivet af sine Damer; mellem disse Fru Else, Karen og Inger. Kørbitz med dragen Kaarde. — Dronningen i Ridedragt med et kort Sværd i Bæltet). (KVINDER og BØRN). (Udenfor Scenen Trommehvirvler, Signaler. Skud i det Fjerne. Morgenen gryer).*

DRONNINGEN. De kjæmpe. Saaledes har det tapre Folk værnet sin Stad fra Natten brød ind i lange Uger. — Gud give vore Børn Sejr! *(Strækker Armene mod Himlen).*

*(Alle bede tause med hende).*

DRONNINGEN *(til Kørbitz)*. Lad os høre om Kampens Gang, Kaptain Kørbitz.

*(Kørbitz betænker sig).*

DRONNINGEN. I tøver?

KØRBITZ. Hvem skal imidlertid værne om Eders Majestæts dyrebare Liv?

DRONNINGEN *(peger opad)*. Vi staa Alle i Guds Haand.

*(Kørbitz forlader Scenen).*

FRU ELSE *(nejer for Dronningen)*. Dersom Eders Majestæt vil tillade mig et Raad, da tykkes mig, at Landets høje Dronning nok saa godt og tryggere kan afvente Sejrsbudskabet indenfor Slottets Mure som her udenfor mellem Pøbelen.

DRONNINGEN *(irettesættende)*. I Nat banker Folkets Hjerte i vort Bryst. Vor Plads er her mellem vore Børn.

FRU ELSE. Som I behager. — Naar Sejren i Dag bæres hjem af vor Adel, som uden Stolthed kjæmper ved Borgernes Side, da haaber jeg, at Eders høje Naade vil ihukomme Eders Løfte og bekræfte Eders Minde til min Datters, Eders Hofdames Ægteskab med Ridder von Kørbitz.

DRONNINGEN *(utaalmodigt)*. Hvem kan i en Stund som denne tænke paa Familieanliggender?

ERU ELSE *(bidende)*. Tilgiv, Eders Majestæt. Dersom jeg ikke havde vægtige Grunde til at fejre denne Glædesfest for vor Slægt midt i Sejrsjubelen, skulde jeg visselig ikke ulejlige Eders høje Naade med et saa ringe Anliggende.

*(Dronningen gaaer urolig frem og tilbage uden at agte paa Fru Parsberg).*

FRU ELSE. Mig synes dog, at den tapre Junker von Kørbitz, som nylig paa en saa ærefuld Maade bragte Kronens Skat i Sikkerhed og nu giver Afkald paa Sejrens Laurbær for at vogte Eders kongelige Person, har særlig Krav paa Belønning fra vor Side.

DRONNINGEN *(gaaer uroligt lyttende frem og tilbage, uden at høre Fru Else. Raaber ud fra Scenen op mod Volden)*. Javist, — javist! — Hvad seer I deroppe, Kaptain Kørbitz?

KØRBITZ *(svarer udefra)*. Krudtrøg, Deres Majestæt.

DRONNINGEN. Intet andet?

KØRBITZ. Jo, en frygtelig vild Scene — Granater og Straasække springe! — Hvad seer jeg?

DRONNINGEN. Tal! *(Karen og Inger ile op til Kørbitz)*.

KØRBITZ *(springer ind)*. Jeg seer — jeg seer dem! — Hele Valen laa oprullet for mit Blik. — Ha, hvilken Høstfest!

DRONNINGEN. Men sig dog, seer I intet til vore Folk?

KØRBITZ. General Ahlefeldt er trængt fra begge Sider.

KAREN *(iler ind)*. Fjenden stormer Volden! Vore brave Borgere og Gjøngerne ere først i Kampen! —

KØRBITZ *(springer mod Slottet).* Hurtig — ind i Slottet! Fjenden trænger frem ad denne Kant, vore Folk vige.

DRONNINGEN OG DAMERNE *(samles i en Klynge ved Slotsindgangen. Vaabenlarmen og Skuddene tiltager. Synge).*

(EGEN MELODI).

Sørgesang!
Krigerklang! —
Herre, vi Dig kalde.
Sejr og Fred
send os ned —
Fader, hjælp os Alle!

## ELLEVTE OPTRIN.

*PALLE ses pludselig springe frem paa Volden omgivet af et brandrødt Skjær, blæser en skingrende Sejersfanfare, sætter derefter Haanden for Munden og raaber): DANSKERNE SEJRER OVER HELE LINIEN! (springer ned og knæler for Dronningens Fod). FLITTIG HILSEN FRA VAGTMESTER IB, FJENDEN ER MASET!*

DRONNINGEN. Tal tal, hvor er Kongen?

PALLE *(springer op).* I god Behold, Fjenden kan ikke mere, de skolde ham, stikke ham, ned med Stormstigerne, færdig — Hurra! *(En Trommehvirvel udenfor).*

STEMMER. Kongen, Kongen!!

## TOLVTE OPTRIN.

*Trommehvirvler, Skud i det fjerne. DE FORRIGE. KONG FREDERIK. NANSEN. BORGERE. — DRONNINGEN. HOFDAMER. (Jublende Borgere, Kvinder og Børn strømme ind efter Kongen).*

DRONNINGEN *(omgivet af sine Damer, til Kongen).* Hil Dig, vor Sejershelt!

KONGEN *(hæver Haanden).* Vi give Gud alene Æren og Takken og Prisen for Sejren.

DRONNINGEN *(strækker Armene mod Himlen).* Tak, Fader i det Høie!

*(Dronningen og Damerne gruppere sig ved Kongens Side tilligemed nogle Adelige).*

EN ADJUTANT *(melder).* Fjenden er slaaet tilbage ved Kalvebodstrand. *(Glædesytringer).*

EN ANDEN ADJUTANT. Fjenden trækker sig tilbage fra Borgerskansen.

*(Folket stimler jublende sammen om Kongen).*

## TRETTENDE OPTRIN.

*SVEND GJØNGE saaret, uden Hat, omgivet af sine Gjønger.*

IB *(trænger sig frem til Dronningen, ledsaget af Gjønger, og bøjer Knæ, idet han lægger en fjendtlig Fane for Dronningens Fod).*

DRONNINGEN *(peger paa Fanen).* Vi ønske at belønne denne Gave kongelig.

IB *(peger paa Svend Gjønge).* Husk blot, naadige Dronning, det gjælder i Dag vor Høvedsmands Liv.

DRONNINGEN *(træder hen til Kongen, medens Folket hyldende vedbliver at samle sig).*

KAREN PARSBERG *(synker sammen for Dronningen, idet hun seer Svend Gjønge saaret).* Frels os, Deres Majestæt, vær barmhjertig, Svend Gjønge alene ejer mit Hjerte, mens jeg slæbes til Alteret med en Anden.

DRONNINGEN *(rejser Karen).*

FRU ELSE. Den Ulykkelige!

KONGEN *(til Folket).* Modtag vor Tak, mine tro og tapre Borgere, fordi I atter have tilbageslaaet Fjendens Angreb! Denne Nat har bragt Konge og Folk ved hinandens Side. Naar Freden igjen hersker i Landet, skal vor gode Stad Kjøbenhavn, modtage Adelsprivilegier for alle Tider.

*(Studenter og Borgere bryde ud i Jubel).*

DRONNINGEN *(til Kongen, peger paa Svend Gjønge, som staaer afsides).* Vor kjække Gjøngehøvding har endnu ikke modtaget vor Belønning.

KONGEN. Træd frem, min tapre Helt! Det er vor Agt, at alle vore tro Undersaatter skulle være glade med os i denne Sejersstund. *(Svend træder frem for Kongen).*

KONGEN. Eders Udnævnelse til Captain er udfærdiget og venter i Slottet. Samtidig forlene vi Eder med Lundbygaard Gods til Belønning for Eders Tjeneste, Eders tapre Gjønger kunne efter Ønske indtræde i vort Livregiment.

SVEND *(griber Kongens fremstrakte Haand og kysser den, idet han bøjer Knæ).*

GJØNGERNE. Gud bevare vor Konge og Dronning!

FRU ELSE *(afsides til Kørbitz).* Denne Skytte bliver hævet i lige Rang med os! — Naar skal alt dette faae en Ende?

DRONNINGEN *(til Kongen).* I har forlenet vor Gjøngehøvding med Gods og Hæder; men vi maa lænke vor nye Captain saa fast til hans Gods, at han ikke atter forlader det. Derfor er det mit Haab, at I, min Konge, vil forene Eders Bøn med vor og anholde om hans unge Brud, vor Dame, Karen, hos hendes Moder, Fru Else Parsberg.

KONGEN *(godmodigt).* Eia! *(vender sig til Fru Parsberg).*

FRU ELSE *(nejer).* Min Datters Haand er allerede med Hendes Majestæts Samtykke skjænket til Junker Kørbitz. Deres Bryllup fejres efter Froprædiken i Slotskirken idag.

KAREN *(til Kongen med foldede Hænder).* Eders Majestæt? Svend Gjønge har jeg svoret al min Tro.

KONGEN *(til Fru Else).* Gjøngernes Høvding har Krav paa vor Taknemlighed.

FRU ELSE. Junker von Kørbitz — —

KØRBITZ *(træder graciøst bukkende frem).* Min Konges og Dronnings ringeste Ønske er en Befaling for mig.

ERU ELSE *(bittert).* Ja, saa har jeg jo intet at sige.

SVEND GJØNGE *(nærmer sig og bøjer et Knæ for Karen Parsberg, der lægger begge sine Hænder i hans).*

IB *(afsides til Inger, i Forgrunden).* Se saa, nu er vi for-

svarlig tøjrede! *(til Fru Else). Saa kom Kongen dog og bad for Svend Gjønge.*

*(Tre Kanonskud fra Volden skyde Sejren ind).*

*(Kirkeklokker begynde at klemte).*

NANSEN. Hør, nu ringe de vor Tak mod Gud, nu skyde de Sejren ind. Vor Hovedstad er frelst.

*(Alle blotte Hovederne).*

*(Dannebrogsfanen hæves i Baggrunden).*

KONGEN *(hæver Kaarden, medens Skuddene lyde).* Tak og Ære være Gud!

SANG.

Naar vi nu ringe Fred i Land,
og de derude vige,
saa mangen en ej synge kan,
men saa vil andre sige:
Et lidet Folk er Dansken kun,
dog skal Alverden vide:
:|: det bliver stort i Nødens Stund,
og det forstaaer at stride! :|:

Tæppet falder.

J. V. RODES EFTFLG.
J. SKRÆM
BRØLÆGGERSTRÆDE 3